

Nemzeti Közsolgálati Egyetem
Rendészettudományi Doktori Iskola

Mátés Gábor:

**A rendőri állomány intézkedéstaktikai oktatásának és képzésének
fejlesztési lehetőségei**

Doktori (PhD) értekezés

Témavezető:
Prof. Dr. Fórizs Sándor ny. r. dandártábornok

Budapest, 2025.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ	4
1.1 A témakör kijelölése.....	4
1.2 A kutatás létjogosultsága.....	6
1.3 Hipotézisek és kutatási kérdések	8
1.4 Kutatási célok	13
1.5 Kutatási módszerek	13
2. A KUTATÁS ELMÉLETI-FOGALMI KERETEI.....	18
2.1 Az intézkedéstaktika fogalma.....	18
2.2 A dolgozat témájához kapcsolódó fogalmak.....	26
2.3 Részkövetkeztetések.....	31
3. A MAGYAR RENDŐRI INTÉZKEDÉSTAKTIKA KIALAKULÁSA	32
3.1 A 19. század végétől az 1980-as évekig.....	32
3.2 Küzdősportok Magyarországon az 1970-es évek előtt.....	35
3.3 A 21. századi intézkedéstaktika kialakulásának kezdete.....	36
3.4 Az intézkedéstaktika rohamos fejlődése 1990 és 2000 között	39
3.5 A 2000-es évek rendőri intézkedéstaktikája.....	41
3.6 Részkövetkeztetések.....	44
4. A RENDŐRÖK INTÉZKEDÉSTAKTIKAI KÉPESSÉGEINEK VIZSGÁLATA....	46
4.1 A rendőri munka hatékonyságának mérési lehetőségei.....	46
4.2 A közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök megfigyelése.....	53
4.3 A megfigyelés vizsgálat eredményeinek összefoglalása	56
4.4 Instruktorokkal készített interjúk.....	57
4.5 Az interjúk eredményeinek összefoglalása	64
4.6 Kérdőíves felmérés a közterületen szolgáló rendőrök körében.....	64
4.7 Kérdőíves felmérés eredményeinek összefoglalása	76
4.8 Rendőrök egyéb gondolatai az intézkedéstaktikai képességekről.....	77
4.9 Részkövetkeztetések.....	78
5. A RENDŐRÖK INTÉZKEDÉSTAKTIKAI KÉPESSÉGEINEK HÁROM ALAPPILLÉRE.....	80
5.1 Első pillér: A rendőri alkalmasságvizsgálatok vizsgálata	80
5.2 Második pillér: Az intézkedéstaktikai oktatás vizsgálata.....	92
5.3 Harmadik pillér: Az intézkedéstaktikai képzések vizsgálata	99

5.4	Részkövetkeztetések.....	108
6.	AZ INTÉZKEDÉSTAKTIKAI OKTATÁS ÉS KÉPZÉS FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI.....	110
6.1	Az intézkedéstaktikai oktatás és képzés hatékonyságát befolyásoló tényezők	110
6.2	Elmélet az intézkedéstaktikai oktatás hatékonyságáról.....	126
6.3	Oktatói hatékonyság összegzése.....	139
6.4	A kreatív tanulási program felhasználási lehetőségei az intézkedéstaktikában	140
6.5	A lökiképzéssel kapcsolatos észrevételek, fejlesztési lehetőségek	144
6.6	Az önismeret szerepe a rendőrök képzésében	159
6.7	Küzdősportok, harcművészetek szerepe az intézkedéstaktikában, avagy a Krav Maga önvédelmi rendszer bemutatása.....	168
6.8	Rory Miller gondolatai a rendőri intézkedéstaktika fejlesztéséhez.....	172
6.9	Részkövetkeztetések.....	174
7.	KÜLFÖLDI KITEKINTÉS.....	176
7.1	Jó gyakorlatok néhány európai ország rendőrképzésében.....	176
7.2	A finn rendőrök képzésének bemutatása	183
7.3	Néhány jó gyakorlat a finn rendőrtisztai főiskoláról.....	189
7.4	A finn oktatási módszerek adaptálásának lehetőségei.....	192
7.5	Részkövetkeztetések.....	194
8.	A DOLGOZAT ZÁRÁSA.....	196
8.1	Összegzett következtetések	196
8.2	A hipotézisek és kutatási kérdések megítélése	199
8.3	Új tudományos eredmények	200
8.4	A kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága.....	202
8.5	Javaslatok	203
9.	TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE:.....	207
10.	ÁBRÁK JEGYZÉKE:	208
11.	DIAGRAMOK JEGYZÉKE:.....	209
12.	FELHASZNÁLT IRODALOM	210
13.	MELLÉKLETEK.....	224
14.	PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉK:	245

1. BEVEZETŐ

*„Egy felébredt társadalomban a legjobbjaink
lennének tanárok, míg a többieknek
kevesebb kellene beérniük.”*

Lee Iacocca

1.1 A témakör kijelölése

Dolgozatomban a magyar rendőrök, azon belül pedig az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv azon rendőr tagjainak intézkedéstaktikai képességeivel foglalkozom, akik rendszeresen közterületen látnak el szolgálatot. Ezek a rendőrök jellemzően járőr és körzeti megbízott beosztásban látják el szolgálatukat, de ide tartozhatnak akár a bűnügyi szolgálati ág egyes tagjai is. Fókuszomban ezen rendőrök intézkedéstaktikai gyakorlatának vizsgálata, az intézkedéstaktikai oktatás és képzések vizsgálata, valamint az esetleges fejlesztési lehetőségek feltárása és meghatározása áll. Az intézkedéstaktika alatt azoknak a technikáknak és taktikáknak a rendőrök általi intézkedések közbeni alkalmazását értem, ami elősegíti az intézkedéseik szakszerű és biztonságos végrehajtását. Az intézkedéstaktikának szerves részét képezi a löfegyverkezelés és lövészet. Az intézkedéstaktikai oktatásokat és képzéseket oktatók, instruktorok és lökiképzők vezetik. Ezen fogalmakat részletesebben a dolgozat 2. fejezetében mutatom be.

A rendészeti gondolkodás egyik meghatározó munkája Finszter Géza: Rendészettan című könyve, amely átfogó ismereteket nyújt a rendőrség szerepéről, munkájáról, és amelyben ezáltal megjelenik az intézkedéstaktika is. Ennek megértéséhez tudni kell, hogy az állam a kényszernek az alkalmazását az emberek egy olyan csoportjára bízta, akik külön erre vannak felkészítve.¹ A kényszer alkalmazásának lényege pedig a fizikai erőszakkal való fenyegetés.² Finszter hangsúlyozza, hogy az alkalmazása azáltal lesz szakszerű, hogy a rendészek ennek a tevékenységnek specialistái.³ A kényszerítő hatalom bevetése profizmust feltételez, és csak akkor képes a társadalom értékeinek megvédésére, ha megfelelő hozzáértéssel alkalmazzák.⁴ „A közbiztonsági terület legfontosabb kontrollja a szakmai tudás.”⁵ Az intézkedéstaktika

¹ Weber 1987

² Moór 1992

³ Finszter 2018: 149

⁴ Finszter 2018: 149

⁵ Finszter 2018: 185

tulajdonképpen ennek a hatósági kényszernek a megfelelő alkalmazása. Ahogyan a Magyar Helsinki Bizottság írásában olvashatjuk: „*A rendőrséget, mint az állam erőszakszervezetét jogállamban számos törvényi szabály korlátozza, hogy mit tehet a polgárokkal. Ha ezeket a szabályokat áthágja, akkor megsérti a polgárok alapjogait, emberi jogait.*”⁶

Az intézkedéstaktika témakörén belül az elmúlt 30-40 évben született számos jegyzet és könyv, amelyek az addigi gyakorlati tapasztalatokat összegezték. Ezek közül kiemelendő Kocsis István és Rostás Tibor: Rendőri önvédelem-közelharc című munkája⁷, Migléc Gyula: Lőkiképzési alapismeretek I.⁸ című könyve, az Önvédelem és intézkedéstaktika című munka mindhárom kötete^{9,10,11}, vagy Rivasz Gábor: Az intézkedéstaktika alapjai című könyve.¹² Ezek elsősorban technikai, taktikai ajánlásokat tartalmaznak a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásához, azonban a tématerület tudományos igényű rendszerezésére eddig kevés kísérlet történt.

Krauzer Ernő volt az első, aki disszertációjában¹³, illetve egyes publikációiban^{14,15} a rendőr tiszthelyettes képzésről, illetve a tiszthelyettesek intézkedéstaktikai oktatásáról tudományos jelleggel ír. Ő elsősorban az oktatás és képzés rendszerét igyekszik reformálni. Dolgozatommal a fentiekben bemutatott, illetve más, a témával foglalkozó személyek által összegyűjtött tudás fejlesztéséhez kívánok hozzájárulni.

A rendőrök jogszabályok alapján végzik a munkájukat, elsődleges kiindulópontot jelentenek tehát az intézkedéstaktikai gyakorlatra és oktatásra vonatkozó szabályozási keretek, amelyeket az alábbiakban röviden felvázolok. A legalapvetőbb normák, amelyek az intézkedések szabályait meghatározzák, a rendőrségről szóló törvény¹⁶ és a rendőrség szolgálati szabályzata.¹⁷ Szintén alapvető fontosságú a 2008 és 2024 között a legjelentősebb és a rendőrök képzésében a leginkább használatban lévő, taktikai ajánlásokat tartalmazó 18/2008. ORFK utasítás.¹⁸ 2024 decemberében azonban hatályba lépett a 31/2024. ORFK

⁶ Magyar Helsinki Bizottság 2022

⁷ Kocsis-Rostás 1992

⁸ Migléc 2010

⁹ Fónagy 2018

¹⁰ Nyilas 2018

¹¹ Garadnai 2018

¹² Rivasz 2009

¹³ Krauzer 2023

¹⁴ Krauzer 2019

¹⁵ Krauzer 2022

¹⁶ 1994. évi XXXIV. törvény

¹⁷ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet

¹⁸ 18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás

utasítás¹⁹, amely az előbbi utasításhoz képest módosította a rendőrök intézkedéstaktikai képzésének végrehajtásáról szóló szabályokat, illetve melléklete új, bővített, naprakész taktikai ajánlásokat tartalmaz. A gépjárművekkel kapcsolatos rendőri intézkedések taktikáit a 7001/2006. ORFK irányelv²⁰ foglalja össze. A 44/2018. ORFK utasításban²¹ található a rendőri állomány lökiképzésének és a lövészetek végrehajtásának szabályai.

1.2 A kutatás létjogosultsága

A rendőrök jogszabályok alapján végzik a munkájukat, azonban erre a munkára több szempontból fel is kell készíteni őket. A felkészítés már nem csupán rendőri, hanem oktatói, pedagógiai, andragógiai kompetenciákat igényel. A rendőr oktatók ilyen irányú felkészítésében számos olyan kérdés felmerül, amely eddig még nem képezte tudományos vizsgálat tárgyát, és amelyekre igyekszem megfelelő válaszokat találni. Személyes tapasztalataim arra mutatnak, hogy a rendőr oktatók csupán rendőr szakmai képességeik, és rendőri tapasztalataik alapján végezték oktatói munkájukat, ami gátat szabott az intézkedéstaktikai oktatás és képzés minőségi fejlődésének.

Krauzer rámutatott, hogy a rendőrök képzésében az intézkedéstaktikával foglalkozó tantárgyak kiemelt helyet foglalnak el a többihez képest, ugyanis ezek a tantárgyak szintetizálják az összes többi tantárgy ismereteit. Ahogyan az 1. számú ábra mutatja mind a speciális szakmai tantárgyakat (például szolgálati ismeretek, csapatszolgálat stb.), mind a jogi (például büntetőjog, közigazgatásjog stb.), szakmai (például közrendvédelem, közlekedésrendészet stb.) és támogató tantárgyakat (például kommunikációs ismeretek, idegen nyelv stb.) mint egy háztető, „*lefedi*” az intézkedéstaktika, ugyanis a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtása során megjelenik minden más tantárgyból származó ismeret, azok teljes komplexitásával.²²

¹⁹ 31/2024. (XII. 6.) ORFK utasítás

²⁰ 7001/2006. (IV. 6.) ORFK irányelv

²¹ 44/2018. ORFK utasítás

²² Krauzer 2022: 111

1. ábra: Az intézkedéstaktika viszonya a többi tárggyal.

Forrás: Krauzer 2022

Az intézkedéstaktikai képzési terület összetettségében is kiemelkedik az egyéb képzési területek közül. Ebben egyszerre jelenik meg a gyakorlat és az elmélet, halálos és nem halálos eszközöket kell megtanulni kezelni, ismerni kell közelharc technikákat, jelen van mind a technikai, mind a taktikai, mind a lélektani képzés, a foglalkozásokon rendszeresen stresszhelyzetet élnek át a rendőrök. Ez a sokoldalúság előrejelzi az intézkedéstaktikai elemek elsajátításának nehézségét, és nyomatékot ad a képzés módszertani fejlesztésének. Az intézkedések a közterületi rendészeti tevékenység leglényegesebb elemei, hiszen a rendőrök ezek által kerülnek kapcsolatba az állampolgárokkal, akik ez alapján alakítják ki véleményüket az adott szervezetről. Végh József kriminálpszichológus így fogalmaz: „*A rendőrség az állampolgárok szemében az államot képviseli. Összes dühét, haragját a rendőrön fogja leverni.*”²³ Hegedűs Judit szerint a rendőri képzésre jelentkezők számára elsősorban az intézkedéstaktika világa az, ami a szakmát vonzóvá teszi, mert itt találkozhatnak a médiában látott akciókkal, és itt manifesztálódik a rendőri lét gyakorlati jellege.²⁴ Tekintettel az intézkedéstaktika rendőrségen belül betöltött kiemelt szerepére, az oktatás módszertanára, minőségének fejlesztésére is kiemelt figyelmet kell fordítani.

Az intézkedéstaktikai képességek kialakításának folyamatában először mindenkinél ismeret szinten jelenik meg az információ, majd jártassággá, végül készséggé válik. Készség szintről akkor beszélhetünk, ha már automatikussá válnak a mozdulatok, és egy komplex feladat végrehajtása közben sem gondolkodik a rendőr azon, hogy mit is csinál.²⁵ Valamely komplexebb mozdulat, vagy mozdulatsor csak nagyszámú ismétlés után válik automatizmussá. Schneider és Schiffrin kutatásai szerint az intézkedéstaktikában alkalmazandó összetettebb mozdulatok 2100 számú ismétlése után kezdenek láthatóvá válni

²³ A fegyveres erők megítélése a társadalomban 2023

²⁴ Hegedűs 2023: 41

²⁵ Hancock-Szalma 2008: 11

az automatizmusok.²⁶ Az intézkedéstaktika tudásanyaga igen nagy, sok mozdulatot tartalmaz, ami további nyomatékot ad annak, hogy az intézkedéstaktikai felkészítésre nagy és hozzáértő figyelmet kell szentelni. A rendőrök felkészítése a tanulmányaik megkezdésekor kezdődik, de hivatásos állományba történő kinevezésükkor sem érhet véget, hanem további képzésekben kell részesülniük. Tehát mind az oktatók, mind az instruktorok és lökiképzők oktatói képességeire és azok fejlesztésére nagy hangsúly helyeződik.

A hazánkat érintő migrációs hullámnak köszönhetően egyre több olyan külföldi tartózkodik az országban, akik más kultúrából érkeztek, más szabályokkal, normákkal, törvényekkel szocializálódtak, mint az itt élő magyarok. Ebből adódóan ezeknek a személyeknek a rendőrökkel szembeni viselkedése eltérhet a rendőrök által eddig megszokottól, ami nagyobb intézkedéstaktikai felkészültséget követel meg a rendőröktől.

2012-ben az állam jogosultságokkal ruházott fel bizonyos rendészeti feladatokat ellátó személyeket. Ilyenek többek között a közterület-felügyelők, polgárőrök, mezőőrök, halőrök, akik nem hivatásosok ugyan, de a hivatásosok munkáját hivatottak segíteni.²⁷ Balla Zoltán szerint ez a kezdeményezés az elmúlt években nem mozdult előre, és úgy látja, hogy a politikának sincs változtatási szándéka²⁸, tehát a rendőrség továbbra sem kap számottevő hozzájárulást a rend fenntartására irányuló feladataihoz. Tovább nehezíti a feladatok ellátását a rendőrség létszámának megfigyelhető csökkenése. Mindezek azt feltételezést támasztják alá, hogy a rendőrök részére egyre kevesebb alkalommal lesz garantált a biztonságos intézkedéshez szükséges létszámfölény, ami további nyomatékot ad az intézkedéstaktikai képzések fejlesztésének.

1.3 Hipotézisek és kutatási kérdések

Az alábbiakban bemutatom kutatásom főbb kérdéseit (továbbiakban: KK1, KK2 stb.), illetve az azokhoz tartozó hipotéziseket (továbbiakban: H1, H2 stb.). A kérdéseim szétartónak tűnnek, mert több, egymástól különböző, és első hallásra egymástól távol álló témakörre vonatkoznak, ugyanakkor szeretnék rámutatni, hogy mindegyik az intézkedéstaktikai oktatás és képzés fejlesztését hivatott elősegíteni, ezáltal szorosan összefüggnek egymással. Az intézkedéstaktikai oktatás és képzés általam vélt hiányosságait igyekeztem hiánytalanul vizsgálat tárgyává tenni, és ehhez mindegyik kérdés megfogalmazását szükségesnek

²⁶ Schneider-Schiffirin 1977: 17

²⁷ 2012. évi CXX. törvény

²⁸ Balla 2023

tartottam. A kérdések megfogalmazása előfeltétele volt a hipotéziseim megalkotásának, azonban nem minden kutatási kérdéshez párosul hipotézis. Ennek oka, hogy némelyik kérdés esetében a rendelkezésre álló információk korlátai miatt nem láttam annak lehetőségét, hogy az azzal kapcsolatos feltevést igazoljam vagy cáfoljam. Ezekre a kérdésekre csupán irodalmak feldolgozása által keresem a válaszokat.

KK1

Első kutatási kérdésem a következő: **A rendszeresen közterületen szolgálatot ellátó rendőrök intézkedési gyakorlata milyen mértékben felel meg az intézkedéssel szemben támasztott követelményeknek?** A kérdésben foglalt követelmények összhangban a 18/2008. ORFK utasítással az alábbiak: jogszerűség, szakszerűség, biztonságosság, arányosság, objektivitás és eredményesség. Az intézkedések végrehajtásának konkrét technikáit, taktikáit ugyanezen utasítás melléklete, valamint a 7001/2006 ORFK irányelv tartalmazza. 2024 decembere óta a 18/2008. ORFK utasítás helyett hatályba lépett a 31/2024. ORFK utasítás, azonban a kutatásaim során még az előbbi utasítás volt érvényben, ezért csak azt volt módomban figyelembe venni. Fenti kérdés az évek során összegyűjtött saját megfigyelések, tapasztalatok, valamint más rendőrök velem megosztott gondolatai alapján fogalmazódott meg bennem, és motivált egy erre irányuló kutatás végrehajtására.

H1

Az első kutatási kérdéshez kapcsolódó hipotézis az alábbi: **A rendőrség általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv közterületen rendszeresen szolgálatot ellátó hivatásos állományú rendőr tagjai számottevő részének intézkedési gyakorlata a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008. ORFK utasításban foglalt biztonságossági és szakszerűségi követelményeket nem elégíti ki maradéktalanul.**

KK2

Második kutatási kérdésem a 45/2020. BM rendeletben²⁹ és a 35/2020. ORFK utasításban³⁰ foglalt előírások szerinti fizikai alkalmasságvizsgálatokhoz kapcsolódik: **Az említett normákban foglalt alkalmasságvizsgálati eljárás és a meghatározott sztenderdek a**

²⁹ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet

³⁰ 35/2020. (XII. 23.) ORFK utasítás

korábbiakhoz képest milyen módon és mértékben változtak (szigorodtak vagy enyhültek)? A korábbi eljárásokat és sztenderdeket az 57/2009. ORM-ÖM-PTNM együttes rendelet³¹ és a 43/2010. ORFK utasítás³² határozta meg. E kérdésnek a jelentőségét az adja, hogy a képzésbe belépő személyi állomány fizikai alkalmassági szintje lényeges és sokirányú hatást gyakorol a rendőrök fizikai képességeinek, és ezáltal az intézkedéstaktikai képességeinek fejlesztésére, fejlődésére. Így például ha a követelményszint adott esetben számottevően csökken, akkor annak lényeges következményei kell, hogy legyenek, a rendőrök intézkedéstaktikai képzése során a fizikai képességek fejlesztése vonatkozásában. A második kutatási kérdésemhez kapcsolódó hipotézisem az alkalmasságvizsgálatokra vonatkozó korábbi és új szabályozás összehasonlításán alapul.

H2

A második kutatási kérdéshez kapcsolódó hipotézisem az alábbi: **A 2020 decemberétől érvénybe lépett fizikai alkalmasságvizsgálatok által kijelölt követelményszintek a korábbiakhoz képest kisebb elvárást támasztanak a rendőrök fizikumával kapcsolatban, és ez új elvárásokat támaszt a rendőrök kiképzése terén, nevezetesen, hogy a fizikai felkészítésre nagyobb figyelmet kell fordítani.**

KK3

Harmadik kutatási kérdésem az intézkedéstaktikai képzés gyakorlati kivitelezésének részleteivel, módjával kapcsolatos változások azonosítására és értékelésére irányul: **Az intézkedéstaktikai képzés végrehajtásáról szóló 31/2024. ORFK utasításban foglalt szabályozás, különösen annak a képzéseken való részvétel mértékére és gyakoriságára vonatkozó előírásai tekintetében, mennyiben különbözik az ezt megelőzően érvényben lévő 18/2008. ORFK utasítástól?** A kérdés megszületésében szerepet játszott az az észrevételem, miszerint a korábbi norma előírásai csupán kis mértékben voltak képesek elősegíteni a rendőrök intézkedéstaktikai gyakorlatának minőségi fejlődését és szinten tartását, és ez tette szükségessé egy új norma megalkotását.

H3

A harmadik kutatási kérdésemhez kapcsolódó hipotézisem szerint **az intézkedéstaktikai képzés végrehajtásáról szóló 31/2024. ORFK utasítás az intézkedéstaktikai képzéseken**

³¹ 57/2009. (X. 30.) ORM-ÖM-PTNM együttes rendelet

³² 43/2010. (OT 24.) ORFK utasítás

való részvétel mértéke és gyakorisága, valamint a képzés egyes további jellemzői tekintetében jobban elősegíti az intézkedéstaktikai képességek fejlesztését, mint a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008. ORFK utasítás.

KK4

Negyedik kutatási kérdésem az intézkedéstaktikai oktatáshoz, képzéshez szükséges pedagógiai ismeretek körére irányul. Kérdésem így hangzik: **Az intézkedéstaktikai oktatás és képzés eredményességét milyen mértékben segíti elő az oktatók, instruktorok és lökiképzők pedagógiai felkészültsége és e képességek gyakorlati alkalmazása?** A negyedik kutatási kérdéshez kapcsolódó hipotézisem a vonatkozó pedagógiai szakirodalom előzetes vizsgálatán, valamint az intézkedéstaktikai foglalkozások, és az azokon alkalmazott pedagógiai módszerek megfigyelésén alapul.

H4

Negyedik kutatási kérdésemhez kapcsolódó hipotézisem szerint **a pedagógiai elvek intézkedéstaktikai oktatók, instruktorok és lökiképzők általi ismerete és gyakorlati alkalmazása jelentős mértékben elősegíti a rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlődését.**

KK5

Dolgozatom ötödik kutatási kérdése a rendőrök hatékony intézkedéstaktikai oktatásához és képzéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételekre irányul. **Milyen mértékben biztosítottak a rendőrök intézkedéstaktikai oktatásához és képzéséhez szükséges tárgyi és (a negyedik kutatási kérdésben foglaltakon túlmutató) személyi feltételek?** Ezt a kérdést azért tartom fontosnak megvizsgálni, mert az intézkedéstaktikai foglalkozások megtartása igen összetett és számos feltétel teljesülését megkívánó feladat. Az egyik ilyen feltétel a negyedik kutatási kérdésben említett pedagógiai képességek megléte, ugyanakkor a többi feltétel is jelentős hatással bír a foglalkozások céljának elérése tekintetében. Ezek a feltételek meglehetősen szubjektívak, mert minden oktató, instruktor és lökiképző támaszthat más-más igényeket a képzések feltételrendszerével szemben, ezért ehhez a kérdésemhez nem fogalmazok meg hipotézist. Kérdésemet az intézkedéstaktikai oktatással foglalkozó

intézmények és szervezeti egységek, valamint intézkedéstaktikai képzések végrehajtásával foglalkozó egyes szervezeti egységek tanulmányozásával válaszolom meg.

KK6

Hatodik kutatási kérdésem a rendőrök önismereti szintjének fejlesztésének lehetséges hatásaira irányul. **A rendőrök önismereti készségei, azok fejlesztése hozzájárulhatnak-e az intézkedési képességeik fejlődéséhez?** A kérdésben foglalt önismereti szint fogalom alapvetően a rendőr személyiségének fejlettségére utal, amely önmaga megértésében, képességeinek tudatosításában nyilvánul meg. Ennek a kérdésnek a jelentőségét abban látom, hogy a magasabb önismereti szint előre tudja mozdítani a rendőrök intézkedési gyakorlatának minőségét, különösen az állampolgárokkal történő kommunikáció és a veszélyt jelentő állampolgári viselkedések felismerése terén. Ez úgy nyilvánul meg, hogy az önismeret fejlesztése során a rendőr felismeri saját maga jellemzőit, majd tisztában lesz azokkal az őt ért hatásokkal, amik hozzájárultak ezen jellemzők kialakulásához, ami pedig fokozatosan hozzájárul mások viselkedésének megértéséhez is. Ez a megértés pedig jelentős hatást gyakorol a rendőri intézkedések szakszerűségi és biztonságossági követelményeinek teljesülésére. Ehhez a kérdéshez szintén nem fogalmazok meg hipotézist, csupán leíró jelleggel mutatom be az önismeret fejlesztésének jelentőségét és lehetőségeit, ezáltal válaszolom meg a feltett kérdésemet.

KK7

Dolgozatom hetedik kutatási kérdése a rendőrök intézkedéstaktikai felkészítéséhez tartozó önvédelmi és közelharc technikák körére vonatkoznak. **A Krav Maga önvédelmi rendszer a rendőri munkához való illeszthetőségét tekintve alkalmas lehet-e arra, hogy a rendőri képzés országosan egységes részévé váljon?** A kérdés indokoltságát – egyebek mellett – az a körülmény adja, hogy az intézkedéstaktikai felkészítés részét képező önvédelmi és közelharc technikák tekintetében jelenleg nincsen egységes és rendszeres gyakorlat. A rendőrök részére tartott különböző intézkedéstaktikai foglalkozásokon az oktatók és instruktorok egymástól különböző minőségű és mennyiségű mozgásanyagokkal oldják meg a felkészítést. A kérdés jelentőségét abban látom, hogy a rendőröknek munkájuk szakszerű és biztonságos elvégzéséhez szükséges a testi kényszer elemek minél szélesebb körű ismerete, továbbá a megfelelő kondicionális és koordinációs képességek kialakítása, amelyeket csupán az ezek fejlesztését célzó rendszeres foglalkozásokkal lehet elérni. Kérdésemmhez ebben az

esetben sem fogalmaztam meg hipotézist, csupán leíró jelleggel mutatom be a Krav Maga önvédelmi rendszert, mint a fenti célok eléréséhez általam legalkalmasabbnak ítélt mozgásanyagot.

1.4 Kutatási célok

Dolgozatom megírását elsősorban az intézkedéstaktika és annak oktatásának fejlesztési szándéka motiválta. A Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar (továbbiakban: RTK) intézkedéstaktikai oktatójaként és egyben pedagógusként rálátással rendelkezem az oktatási, képzési területre, rendőrként és instruktorként pedig az intézkedéstaktikai gyakorlatra. A rendőrök intézkedési gyakorlatában, valamint az oktatók, instruktorok és lökiképzők oktatói gyakorlatában általam tapasztalt hiányosságok arra ösztönöztek, hogy ezen a téren tett megfigyeléseimet kutatásokkal támasszam alá, és feltárjam azok okait. Főbb kutatási céljaim, hogy:

- hozzájáruljak a rendőrök oktatásának és képzésének fejlesztéséhez, ezáltal biztonságosabbá és hatékonyabbá téve az intézkedéseiket;
- a lakosságban a professzionálisabb intézkedések által eddiginél nagyobb rendőrök iránti bizalom kiépítése, és annak erősítése;
- a rendőrség oktatási és képzési rendszere, engedve a korábbi merev, elzárkózó elveiből, felzárkózzon a nyugati, modern iskolarendszerekhez azáltal, hogy teret enged a rendészen kívül más tudományágak, elsősorban a pedagógia tudományos eredményeinek; valamint
- az intézkedéstaktikai oktatás és képzés színvonalának és hatékonyságának növelése, ezen a téren olyan paradigmaváltás elősegítése, amelyben az oktatók, instruktorok és lökiképzők pedagógiai felkészítése a jelenleginél nagyobb szerepet kap.
- Fentiekén túl személyes célom a megfelelő önismeret rendőrök oktatásában való jelentőségének hangsúlyozása és népszerűsítése.

1.5 Kutatási módszerek

Kutatásaimhoz részben kvalitatív (interjúk, beszélgetések, megfigyeléses vizsgálat), részben kvantitatív (kérdőíves vizsgálatok) módszereket alkalmaztam. Idődimenzió szempontjából elsősorban keresztmetszeti kutatást végeztem, vagyis egy adott időpillanatban

történt mintavétel és adatgyűjtés, amelyet nem ismételt meg bizonyos időközönként. Munkámat a célját tekintve részben felderítő, részben magyarázó kutatásnak tekintem. Először információkat gyűjtök, melyekből egy adott helyzetet – jelen esetben a rendőrök intézkedéstaktikai képességeit, valamint az oktatás és képzés minőségét – mutatom be, majd a megszerzett információk közti ok-okozati összefüggések feltárására törekszem. Az indítékaimat tekintve alkalmazott kutatást végeztem, mert az eredményeimet felhasználás céljából hoztam létre.

Dolgozatom második fejezetében az intézkedéstaktika és a kutatásaimmal kapcsolatba hozható egyéb releváns fogalmak jelentését határozom meg. Felkutattam az intézkedéstaktika fogalmi meghatározásával foglalkozó szakirodalmakat, és az azokban talált meghatározásokat részleteiben és összességében is elemeztem. Javaslatot tettem az intézkedéstaktika új fogalmi meghatározására. Összegyűjtöttem az intézkedéstaktikának néhány idegen nyelvű kifejezését, amelyeket összehasonlítok a magyar megfelelőjével. Ezt követően pontosan meghatározom néhány olyan kifejezés jelentését, amelyek a kutatásaim tárgyát vagy alanyait képezik, vagy azokkal szoros összefüggésben vannak.

A harmadik fejezetben bemutatom az intézkedéstaktika magyarországi kialakulásának és fejlődésének történetét. Ehhez felkutattam az erről szóló hazai szakirodalmat, valamint mélyinterjút készítettem Kocsis Istvánnal, akinek a 90-es években a rendőrségen úttörő szerepe volt a az intézkedéstaktika fejlesztésében. Ezen túl anyagokat gyűjtöttem az egykori Rendőrtiszti Főiskola archívumából, valamint információ gyűjtés céljából felvettem a kapcsolatot korábbi és jelenlegi oktatókkal is.

A negyedik fejezetben a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő magyar rendőrök intézkedési képességeit vizsgálom. A megfelelő magyar és külföldi szakirodalmakból felkutattam és bemutattam a rendőri munka hatékonyságának mérési lehetőségeit. Ezt követően a rendőrök képességeit vizsgáltam módszertani trianguláció segítségével, vagyis három különböző, de egymást kiegészítő kutatási módszerrel. Először megfigyelést végeztem egy hónap időtartamban egy budapesti rendőrkapitányság közrendvédelmi állományának körében. Járőrökkel és körzeti megbízottakkal együtt láttam el járőrszolgálatot és vettem részt az intézkedésekben, közben pedig figyeltem munkájukat az intézkedéstaktikai alapelvek, és a 18/2008. ORFK utasításban megfogalmazott technikai és taktikai ajánlások megvalósulása tekintetében. Ezt követően interjút készítettem nyolc különböző szolgálati helyen szolgálatot ellátó intézkedéstaktika instruktossal, akiket az állományuk intézkedéstaktikai gyakorlatáról és az általa tartott képzések körülményeiről kérdeztem. Végül országos kérdőíves felmérést

végeztem a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő magyar rendőrök körében, amelyben a saját és társaik intézkedési képességeiről kérdeztem őket. A kérdőívet kitöltők száma 184 fő volt. A trianguláció egyes elemeinek eredményeit összevettem és együttes eredményeikből vontam le a következtetéseimet.

Dolgozatom ötödik fejezetében

- a rendőröket képző iskolákba és szervezeti egységekbe történő felvételi eljárás szabályait,
- a rendőröket képző iskolákban és szervezeti egységekben történő intézkedéstaktikai oktatás körülményeit és
- az iskola elvégzése után az intézkedéstaktikai képzések gyakorlati megvalósulását

vizsgáltam, ugyanis a rendőrök intézkedéstaktikai képességeire az állam vagy a rendőrség csupán ezen a három ponton tud hatást gyakorolni. Dolgozatomban ezeket az intézkedéstaktikai képességeket három alappillérenek nevezem. Feldolgoztam a rendőr iskolákba történő felvételi eljárásról - különösen a fizikai állapotfelmérésről - szóló régi és új jogszabályokat, majd ezeket összehasonlítottam egymással. Interjút készítettem a Belügyminisztérium Közszolgálat-fejlesztési és Stratégiai Főosztály főtanácsadójával, akinek jelentős szerepe volt a jogszabályváltozások kialakításában, és őt kérdeztem a változtatások okairól és körülményeiről. Megvizsgáltam az intézkedéstaktikai oktatás körülményeit az országban található öt különböző intézményben. Ehhez kérdőíves felmérést végeztem az intézkedéstaktikai oktatók körében, majd két év elteltével a mélyebb vizsgálódás érdekében interjút készítettem ugyanezen intézmények oktatóival. Az intézkedéstaktikai képzések vizsgálatához felhasználtam az előző fejezetben bemutatott instruktorokkal készített interjúk eredményeit, valamint újabb interjút készítettem egy budapesti rendőrkapitányságon a képzések tervezéséért felelős Közrendvédelmi Alosztály vezetőjével.

A hatodik fejezetben az intézkedéstaktikai oktatásának és az intézkedéstaktikai képzéseknek a fejlesztési lehetőségeit keresem. Ehhez felkutattam és feldolgoztam számos magyar és külföldi szakirodalmat. Feldolgoztam a Nemzeti Közszolgálati Egyetem fejlesztési tervét, a kreatív tanulási programot, amelynek néhány jó gyakorlatát, és azok intézkedéstaktikai foglalkozásokon történő alkalmazásának lehetőségeit részletezem. Kifejtem és részletesen magyarázom az intézkedéstaktikai oktatásának és az intézkedéstaktikai képzéseknek hatékonyságáról alkotott elméletemet. Felkutattam és bemutattam számos, a képzéshez felhasználható szakirodalmat. Bemutatom a pedagógia jelentőségét az oktatásában és az egyes pedagógiai módszerek erre gyakorolt pozitív hatásait. Kifejtem a rendőrök

lőkiképzésével kapcsolatos észrevételeimet és keresem annak fejlesztési lehetőségeit. Megvizsgáltam a Krav Maga önvédelmi rendszert, és annak a rendőrök képzésébe történő beépíthetőségét. Ehhez feldolgoztam a rendszer megalkotója által írt könyvet, valamint felvettem a kapcsolatot három magyar Krav Maga oktatóval, akik információkkal segítettek munkámat. Feldolgoztam egy amerikai veterán nevelőtiszt, Rory Miller konfliktusról és erőszakról szóló könyvét, amelyből kigyűjtöttem azokat a jó gyakorlatokat, amelyek a magyar rendőrök intézkedéstaktikai oktatásához, képzéséhez és lélektani felkészüléséhez segítséget nyújthatnak.

Dolgozatom hetedik fejezetében külföldi kitekintést végeztem. Ennek során összegyűjtöttem és feldolgoztam számos magyar és külföldi szakirodalmat, amelyek alapján megvizsgáltam néhány európai ország rendőr iskoláinak működését. Különös figyelmet fordítottam a finn rendőrképzés elemzésére.

A 1. számú táblázatban összefoglalva is bemutatom az elvégzett kutatómunkám egyes állomásait.

1. táblázat: A dolgozatban végzett kutatómunkák

Kutatómunka	
1.fejezet	Főbb intézkedéstaktikai szakirodalmak áttekintése.
2.fejezet	Hazai szakirodalom áttekintése.
	Intézkedéstaktika fogalom magyar és idegen nyelvű fordításainak elemzése, új fogalom meghatározás megalkotása.
	A dolgozat elméleti keretének meghatározása.
	Küzdősport, harcművészet és más rokon kifejezések összegyűjtése, fogalmi elkülönítése.
3.fejezet	Mélyinterjú Kocsis István intézkedéstaktika szakemberrel.
	A rendőri intézkedéstaktika hazai fejlődésének és legfőbb állomásainak bemutatása.
4.fejezet	Rendőri munka hatékonyságának mérési lehetőségeinek összegyűjtése elemzése.
	Egy hónapos megfigyelő kutatás egy budapesti rendőrkapitányság közrendvédelmi állományán belül járőrszolgálat ellátása közben.
	8 db interjú egy-egy fő intézkedéstaktika instruktoral.
	Országos kérdőíves felmérés (184 fővel) a rendőrség közrendvédelmi állománya körében.
5.fejezet	Korábbi és új alkalmasságvizsgálatokról szóló jogszabályok összehasonlító elemzése.
	Interjú a Belügyminisztérium Közszolgálat-fejlesztési és Stratégiai Főosztály főtanácsadójával.
	A 2020-as és a 2023-as éves fizikai alkalmasságvizsgálatról szóló jelentések tanulmányozása.
	Kérdőíves felmérés az adyligeti, körmenői, miskolci és szegedi iskolák intézkedéstaktikai oktatói körében.
	4 db interjú az adyligeti, körmenői, miskolci és szegedi iskolák egy-egy intézkedéstaktikai oktatójával.
	2 db interjú egy budapesti rendőrkapitányság instruktoralával és a Közrendvédelmi Alosztály vezetőjével.
	A 18/2008 ORFK utasítás feldolgozása, elemzése, átdolgozási lehetőségeinek bemutatása.
6.fejezet	Kreatív Tanulási Program feldolgozása, intézkedéstaktikai oktatásában való alkalmazási lehetőségének bemutatása.
	Néhány jó oktatói módszer intézkedéstaktikai oktatásba való átültetési lehetőségének bemutatása.
	Intézkedéstaktika hazai oktatásának hatékonyságáról kialakított elmélet kidolgozása.
	Konkrét pedagógiai módszerek intézkedéstaktikai oktatásban való alkalmazási lehetőségének kidolgozása.
	Éves lövészeti továbbképzés és az Intézkedéstaktika Alosztály tevékenységének egy-egy napos megfigyelése, elemzése.
	Az intézkedéstaktikai oktatásához felhasználható szakirodalmak összegyűjtése.

	Lőkiképzés fejlesztési lehetőségeinek összegyűjtése, elemzése.
	A lőfegyverkezelés mozgástani vizsgálata.
	Interjú Szikszay Tamás lőkiképzővel.
	Az önismeret rendőri munkában való jelentőségének elemzése, ezzel összefüggésben Ken Wilber integrál elméletének bemutatása.
	A Krav Maga önvédelmi rendszer elemzése és intézkedéstaktikában való felhasználási lehetőségeinek bemutatása.
	Rory Miller, amerikai kiképző könyvének feldolgozása és az abban foglalt jó gyakorlatok intézkedéstaktikában történő alkalmazási lehetőségének bemutatása.
7.fejezet	Más országokban működő rendőrségek hazai és külföldi szakirodalmának feldolgozása.
	Európa legtöbb országában a lakossággal arányos rendőri létszámok összegyűjtése, összehasonlítása.
	Egyes külföldi rendőrségek felvételi eljárásának, és képzésének, jó gyakorlatainak bemutatása.
	A német és a magyar fegyveres biztonsági őrség összehasonlítása.
	A finn rendőrök képzési alapelvei és néhány jó gyakorlat adaptálási lehetőségének bemutatása.

Forrás: Saját szerkesztés.

2. A KUTATÁS ELMÉLETI-FOGALMI KERETEI

Dolgozatom az intézkedéstaktika témája köré épül, ezért ebben a fejezetben részletesen elemzem és értékelem annak fogalmát, valamint – ennek alapján – kísérletet teszek a fogalom újra definiálására. Ezen túl megemlítek és egymástól elkülönítek számos, a témához szintén szorosan kapcsolódó kifejezést is.

2.1 Az intézkedéstaktika fogalma

Az intézkedéstaktika szóval a hétköznapi életben aligha találkozhatunk, mivel ez elsősorban a rendészeti terminológiához tartozik. Ebből kifolyólag hagyományos lexikonokban, értelmező szótárakban, szinonimaszótárakban, a Hadtudományi Lexikonban³³ vagy a Rendészeti Kommunikációs Lexikonban³⁴ nem található ilyen szócikk. Ami talán a legfontosabb, és mindenképpen említést érdemel, hogy az intézkedéstaktika fogalmát a Rendészettudományi Szaklexikon sem tartalmazza, amely hiányosságot mindenképpen pótolni javaslak. Az intézkedéstaktika fogalmával egyedül a Magyar Rendészettudományi Társaság Rendészettudományi Szószedetében találkoztam, amely így fogalmaz:

*„Meghatározott cél elérése érdekében kezdeményezett, az adott helyzethez legjobban igazodó szükségszerű magatartások, eljárások, fogások olyan összessége, melyeket a vonatkozó szabályok, előírások betartásával teljesítenek.”*³⁵

Fenti fogalom kissé általánosan fogalmaz, ugyanis ezek az állítások alkalmazhatók lehetnek szinte minden rendészeti szakterület szinte minden tevékenységére. Az alábbiakban a fenti fogalommeghatározást teszem vizsgálat tárgyává.

A definíció egyik hiányossága, hogy nem határozza meg, kik az intézkedéstaktika alkalmazói. Intézkedéstaktikát, a szakmai közmegegyezés szerint, a rendészek alkalmaznak, akiket a közhatalmi jogosítványaik mennyisége, erőssége alapján három csoportba sorolhatunk. A legkiterjedtebb közhatalmi jogosítványai az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv hivatásos állományának van. A következő, kevésbé kiterjedt közhatalmi jogosítványokkal jellemezhető csoportba a Terrorelhárítási Központ, a Nemzeti Védelmi Szolgálat, a büntetés-végrehajtási szervezet, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal és az

³³ Hadtudományi Lexikon A-L. 1995

³⁴ Rendészeti Kommunikációs Lexikon 2010

³⁵ Rendészettudományi Szószedet 2008

Országgyűlési Őrség tartozik. A rendészeti feladatokat ellátó szervek harmadik – legszűkebb körű közhatalmi jogosítványokkal rendelkező – csoportjába tartozik a katasztrófavédelem, a természetvédelmi őrségek, az önkormányzati természetvédelmi őrségek, a mezőőrség, a közterület-felügyeletek, az erdővédelmi szolgálatok, az erdészeti szakszemélyzet, a hivatásos vadászok, a halászati őrk és a hegyőrk, a személy- és vagyonőri társaságok, a magánnyomozók és a polgárőrség.³⁶ Fenti szervek működési eltéréseiből adódóan különböző jellegű intézkedéseket gyakorolnak, de az ennek során alkalmazott technikákban és taktikákban nagy az átfedés.

A fogalom meghatározásában található „*meghatározott célok*” körével kapcsolatban kérdéses, hogy pontosan mire vonatkozik. Minden rendészeti szerv esetében létezik egy, a szerv feladatait és működését meghatározó jogi-szabályozási keretrendszer. A meghatározásban említett „*cél*” egyfelől lehet az e jogi-szabályozási keretrendszerben meghatározott feladatok teljesítése. Ugyanakkor a rendészek nem csak a feladataik ellátása közben alkalmazhatnak intézkedéstaktikát, hanem a feladatkörükbe nem tartozó tevékenységek közben is. Ilyen lehet például egy turista útbaigazítása, amelyet egy rendésznek társadalmi szerepéből adódóan illik végrehajtania, de a jogszabályok nem térnek ki rá. Az intézkedésekkel szemben támasztott egyik követelmény az eredményesség. Ez alapján az alkalmazott magatartások, eljárások, fogások célja lehet az intézkedés eredményes befejezése. A meghatározott célok köre tehát elég széles palettán helyezkedhet el, azok konkrét meghatározása komoly kihívást jelentene.

Vizsgálatra szorul a kérdés, hogy az intézkedéstaktika alkalmazásának céljai minden esetben szükségszerűek-e. A szükség szó jelentése: „*Az a tény, hogy valakinek, valaminek hiányzik az, aki, ami nélkül nem tudja létét fenntartani vagy célját megvalósítani.*” A szükségszerű jelentése: „*A dolgok, körülmények, események összefüggéséből elkerülhetetlenül következő.*”³⁷ Kijelenthető, hogy amit a jogszabályokban leírt feladatok ellátása érdekében végeznek a rendészek, azok minden esetben szükségszerűek. Ugyanakkor említettem, hogy ők nem csupán a működésüket meghatározó jogi-szabályozási keretrendszerben foglalt feladataik ellátása közben alkalmaznak intézkedéstaktikát. A fogalmazást pontosítva tehát az intézkedéstaktikai magatartások, eljárások, fogások a legtöbb esetben szükségszerűek, de nem mindig.

³⁶ Lippai 2024: 50

³⁷ Magyar Értelmező Kéziszótár 1992: 1318

A magatartások, eljárások, fogások „adott helyzethez” igazítása szintén kérdéseket vet fel. Adott helyzet szóhasználat helyett szerencsésebbnek tartom az intézkedés körülményei kifejezést használni. Az intézkedés körülményei közé sorolható az intézkedés helyszíne, az intézkedés alá vont személy neme, magatartása, alkata, szándéka, kinézete, felszerelése, ápoltsága, a rendész testi adottságai, képességei, a fényerősség, időjárás, hőmérséklet és számos más tényező, melyek mind hatással vannak az intézkedés végrehajtásának módjára, és a magatartások, eljárások, fogások alkalmazásának lehetőségére.

A „magatartások, eljárások, fogások” kifejezés szintén pontosításra szorul. A magatartás szó jelentése: „Az a mód, ahogy környezetünkkel, az élet, a társadalom jelenségeivel szemben állást foglalunk. Ennek megnyilvánulása, viselkedés.”³⁸ Az eljárás szó jelentése: „Valamely sajátos módon végzett művelet vagy tevékenység. Rendőrségi vagy bírósági vizsgálat, intézkedés.”³⁹ A fogás szó önmagában megragadást jelent. Rokon értelmű kifejezése az önvédelmi fogás vagy közelharc fogás. A rendőrség szolgálati szabályzata a testi kényszer technikák közé sorolja a megfogást, de ezen túl a leszorítást, elvezetést is. Fenti három kifejezésnek van helye ugyan az intézkedéstaktikában, mégsem fedik le az abban található összes elemet teljes egészében, ezért helyettük inkább a technikák és taktikák összessége kifejezést javaslok használni.

Retek Amadé munkájában így ír az intézkedéstaktikáról: „Az intézkedéstaktika az intézkedést végrehajtó rendész szakmai ismeretén alapuló olyan döntés, amely az intézkedés körülményeit olyan módon alakítja, hogy az az intézkedés alá vontat a rendész törvényes szándéka szerinti magatartásra – cselekvésre vagy annak abbahagyására – kényszeríti, a védendő értékek biztonságának garantálásával egy időben. A megfelelő taktika alkalmazása azt jelenti, hogy a rendész pontosan értékeli az adott helyzetet, és minden cselekedete összhangban áll a szakszerűség, jogszerűség, arányosság elveivel.”⁴⁰ Fenti két mondatot a szerző nem egy új fogalom megalkotásának szándékával írta, mégis konkrétabb és kimerítőbb, mint ami a szószedetben található és számos elemében pontosabb is, tehát érdemes felhasználni egy új fogalom megalkotásához. Az alábbiakban ennek a leírásnak az elemeit vizsgálom.

A szerző úgy fogalmaz, hogy a rendésznek csak a szakmai ismeretén alapulhat a döntés. Ezzel a megállapítással részben értek egyet, ugyanis a rendész a döntését nem csak a szakmai

³⁸ Magyar Larousse Enciklopédia 1992: 758

³⁹ Magyar értelmező Kéziszótár 1992: 285

⁴⁰ Retek 2023: 14

ismeretek, hanem az értékrendje, a képességei, a tapasztalatai, a beidegződései és még számos más szempont alapján hozza meg. Ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy ezek a szempontok néha az intézkedés előnyére, néha a hátrányára válnak. Akinél a hátrányára válik, annak érdemes az intézkedéstaktika szakmai ajánlásait követnie, akinél pedig előnyére, az a szakmai ajánlásokon túl figyelembe vehet más szempontokat is. Egy rendész a kellő szakmai önismeret hiányában nem biztos, hogy felismeri, hogy az általa figyelembe vett szempont pozitív vagy negatív hatással lesz-e az intézkedésére, ezért legtöbb esetben javasolt a szakmai ajánlásokat követni, de nem minden esetben.

A Rendészettudományi Szószedetben található meghatározás az intézkedéstaktikát magatartások, eljárások, fogások összességének nevezi, míg a fenti meghatározás egy döntésként utal rá. Tehát előbbi eszközrendszerek összességéként utóbbi pedig egy fejben végbemenő folyamatként gondol az intézkedéstaktikára. Retek Amadé munkájában olvashatunk az OODA hurokról, amit más szóval döntési spirálnak nevez. Ez a spirál négy részre tagolható, melynek csupán egyik része a döntés, a másik három az információk érzékelése, értékelése, és végül a cselekvés.⁴¹ Az intézkedéstaktikában a spirál mind a négy része szerepet játszik, tehát az egész nem korlátozható csak a döntésre, még akkor sem, ha ez az intézkedés legfontosabb eleme. Úgy gondolom, a döntés az inkább az intézkedéstaktika eszközrendszerének az alkalmazását jelenti, nem pedig magát az intézkedéstaktikát. Az intézkedéstaktika technikák és taktikák összessége, amelyek közül a rendész a döntése által kiválasztja a számára megfelelőt.

A szerző úgy fogalmaz, hogy a rendész az intézkedés alá vont személyt a törvényes szándéka szerinti magatartásra kényszeríti. A kifejezés véleményem szerint pontatlan, hiszen a rendésznek lehet olyan szándéka, ami bár törvényes, mégsem segíti elő az intézkedés eredményes befejezését. Szerencsésebb kifejezésnek tartom, hogy a rendész az intézkedés alá vont személyt a jogszabályok által előírt magatartásra kényszeríti.

A védendő értékek biztonságának garantálása túlzott optimizmusra utal. A rendész nem tudhatja előre, hogy az értékek biztonságát sikerül-e garantálni, vagy sem, minden esetre törekednie kell azok megóvására.

A szerző szerint a megfelelő taktika alkalmazásának összhangban kell lennie a szakszerűség, jogszerűség és arányosság elveivel. A 18/2008 ORFK utasítás leírja az intézkedéssel szemben támasztott követelményeket, amelyeknek része a fenti három

⁴¹ Retek 2023: 16

követelmény is, azonban az intézkedéstaktikának elsősorban a biztonságosság köré kell épülnie. Biztonság nélkül nem teljesíthető egyetlen másik alapelv sem, tehát azt kell elsődlegesnek tekinteni.

Fenti gondolatokat figyelembe véve javaslom az intézkedéstaktika meghatározását az alábbiakra módosítani: Az intézkedéstaktika olyan technikákból és taktikákból felépülő eszközrendszer, amely felhasználásáról a rendész rendészeti feladatainak ellátása során szakmai ismereteire támaszkodva döntések sorozatát hozza abból a célból, hogy az intézkedés körülményeit a jogszabály által előírt célok érdekében, a biztonságosság, a szakszerűség és az arányosság elveinek figyelembevételével alakítsa.

Az intézkedéstaktika összetett szó. Mélyebb megértéséhez bemutatom az elő- és utótag jelentését és eredetét, valamint megvizsgálom a szó jelentését más nyelveken is.

Intézkedés szó jelentése:

- Az intézkedik igével kifejezett cselekvés, eljárás, tevékenység.
- Valaminek a megtételére, elvégzésére, végrehajtására, megindítására, valamely ügyre vonatkozó utasítás, rendelkezés.⁴²
- Alakszerűséget nem igénylő hatósági akaratnyilvánítás. A szolgálati fellépés (hatósági eljárás) során realizálandó tevékenységek, megnyilvánulások, eljárások bizonyos köre. Azon tevékenységek összessége, amelyeket a rendőrség hatásköréből és illetékességéből adódóan bizonyos szituációkban megtenni köteles.⁴³

Intézkedik: ügyintéző, ügyet lerendez, nyilvántartásba vesz, könyvel, adminisztrál.⁴⁴ Intézkedés jelentése a büntetőjogban: A Büntető Törvénykönyv VIII. fejezete⁴⁵ sorolja fel a büntetések mellett az intézkedéseket, mint jogkövetkezményeket. Az intézkedés szó ezen jelentése nem kapcsolódik az intézkedéstaktika fogalmához. Az intézkedés szó szinonimái: utasítás, rendelkezés, határozat, parancs, rendelet, ukáz, dekrétum, diktátum.⁴⁶ A fenti értelmezésekből arra a következtethetünk, hogy amikor a hivatásos intézkedik, akkor valaminek a megtételére utasítja az intézkedés alá vont személyt, parancsot ad neki, nyilvántartásba veszi, illetve elkönyveli a cselekményt.

Taktika szó jelentése:

⁴² Magyar Értelmező Kéziszótár 1992: 597

⁴³ Rendészettudományi Szaklexikon 2019: 284

⁴⁴ Magyar Értelmező Kéziszótár 1992: 597

⁴⁵ 2012. évi C. törvény, VIII. fejezet

⁴⁶ Magyar Szinonimaszótár 2004: 180

- A görög tekhné (hadászat, „az elrendezés művészete”) szóból ered. Taktikosz (rendezett), tasszo (elrendez).⁴⁷

- Egy cél elérésére alkalmazott módszer. Harcászat, harcmód, haditerv, eljárás, a kijelölt cél elérésére alkalmazandó eszközök és módszerek összessége, ügyeskedés, mesterkedés, fortély.

- A taktika a csapatok vezetését és alkalmazását tanítja. A hadászat a hadvezetésnek irányát és végcéljait tárgyalja, míg a taktika az előbbiből kifolyó intézkedéseket végrehajtja. Ezek: a menetek rendezése, a csapatok elszállásolása és biztosítása, végre a harc vezetése.⁴⁸ A fenti megállapításokból az intézkedéstaktika szónak a következő szinonimáit alkothatjuk: harcászati utasítás, haditervről való rendelkezés, hadászati cél, a cél elérése érdekében adott utasítás, harcászati elrendezés, egy utasítás végrehajtása érdekében tett ügyeskedés, cél elérése érdekében tett ügyintézés.

Az emberiség történetében már az első államokban létezett intézkedéstaktika, hiszen voltak hivatalos személyek, akik felruházva bizonyos állami jogosultságokkal intézkedtek másokkal szemben. Az intézkedéstaktika elnevezés Krauzer Ernőtől származik, aki 1997 szeptemberében a Budapesti Rendőr Szakközépiskola oktatójaként ezt a nevet adta annak a tantárgynak, amelynek a kidolgozására felkérték, és amelynek feladata a rendőrök intézkedési képességeinek fejlesztése volt.⁴⁹ Kutatásaim során megismertem néhány rendőr kollégám gondolatait azzal kapcsolatban, hogy az intézkedéstaktika elnevezést nem tartják pontosnak, ezáltal nem szívesen használják. Inkább részesítenék előnyben az intézkedés módszertana kifejezést. Megvizsgáltam ennek a teóriának a helyességét. A fentiekben elemeztem a taktika szót, amelyből kiolvashatjuk, hogy a taktikát módszerként, módként is emlegetik, így tehát az intézkedés módszertana ennek csak rokon értelmű kifejezése lenne. Ugyanakkor a taktika szót még eszközként, célként, tervként, fortélyként is említik, ami viszont egyértelműen megmutatja, hogy a taktika több mindent foglal magába, mint a módszertan. Az intézkedéstaktika nem csak azt foglalja össze, milyen módon hajtjuk végre az intézkedést, hanem meghatározza az intézkedésről alkotott tervet, a célját, az alkalmazható eszközöket. Az intézkedéstaktika tehát pontosabb elnevezés, mint az intézkedés módszertana.

Német nyelven:

Németül az intézkedéstaktikát úgy mondják: Massnahme Taktik, vagy taktische Massnahmen, esetleg Einsatz Taktik. Ez szinte ugyanaz, mint a magyar elnevezés, hiszen a

⁴⁷ Magyar Értelmező Kéziszótár 1992: 1326

⁴⁸ Pallas Nagy Lexikona 2000

⁴⁹ Krauzer 2023: 4

Massnahme intézkedést jelent, az Einsatz küldetést, a Taktik pedig taktikát. A német rendőr szótár⁵⁰ - ami funkcióját tekintve megfelel a magyar Rendészettudományi Szaklexikonnak - tartalmazza a Polizeitaktik kifejezést is, ami magyarul rendőrtaktikát jelent. A fogalmát a következőképpen határozza meg: „*A rendőri erők és erőforrások legjobb felhasználása a rendőrségi célok minél eredményesebb és gazdaságosabb megvalósítása érdekében.*” A Polizeitaktik szó jelentése egy másik megfogalmazásban így hangzik: „*A küldetés/művelet vezetésének/irányításának tana az összes rendelkezésre álló eszköz lehető leghatékonyabb felhasználásával.*”⁵¹ A szótár harmadik kiadásában⁵² szintén fellelhető a Polizeitaktik kifejezés, de újabb meghatározás már nem található hozzá. Habár a német rendőr szótár jóval terjedelmesebb, mint a magyar Rendészettudományi Szaklexikon, ráadásul előbbinek már több kötete megjelent, az intézkedéstaktika fogalmi meghatározását a magyarhoz hasonlóan túl általánosnak tartom.

Angol nyelven:

Angol nyelven már bonyolultabb a fordítás. Az amerikaiak többféleképpen is kifejezik ezt a fogalmat.

- Police tactics: rendőri taktika
- Tactics of police measurement: a rendőri intézkedés taktikája
- Officer safety: rendőri biztonság
- Use of force: az erő alkalmazása

Az Amerikai Egyesült Államokban is előszeretettel használják a taktika kifejezést, emellett kiemelt szerepet kap a biztonság szó is. Mint arra már a bevezetőben kitértem, a rendőri intézkedéseknek hat alapelv köré kell épülnie. Ebből ez egyik a biztonságosság. Mindig több megoldás létezik, amivel egy intézkedés eredményesen befejezhető, azonban az összes kialakított taktika mind azt a célt szolgálja, hogy ezt a lehető legbiztonságosabb módon, a sérülés veszélyét minimálisra csökkentve lehessen végrehajtani. Így tehát érthető, ha az Egyesült Államokban rendőri biztonságként is utalnak az intézkedéstaktikára. Az erő alkalmazása kifejezés egy egészen más megközelítés. Erő alatt itt nem csak a pusztán fizikai erőt kell érteni, hanem a rendőrök összes kompetenciáját, a társakkal való együttműködést, az eszközöket, járműveket stb.

Kínai nyelven:

⁵⁰ Wörterbuch der Polizei 2001: 981

⁵¹ Quizlet: Taktisches Verhalten 2023

⁵² Wörterbuch der Polizei, 3. Auflage 2018: 1085

Kínaiul az intézkedéstaktikát a következő jelekkel jelölik: 警察防卫与控制⁵³

Szó szerinti fordításban a jelentése: Rendőrségi védelem és ellenőrzés. Jelenként a következő tartalmakat hordozza:

警: Figyelmeztet, veszélyre felhívja a figyelmet. (Egy pálcát tartó kéz veri az “áldozatot” és alatta egy kiáltó fej ami jelez hogy baj van.)

察: Megvizsgál. (A képen a templomtető alatti áldozatbemutató látszik, amihez kell az egy dologra történő elmélyült koncentráció.)

防: Megelőz, megóv valamitől. (Dombsággal tarkított területet ábrázol, ami biztonságosabb, mint a síkság, ahol a támadót messziről észreveszik.)

卫: Védelem. (Egyszerűsített karakter, eredetileg 衛 volt és a város területén való járőrözést ábrázolta a kép.)

与: És. (Eredetileg 與 volt és csontízületet jelöl, ami összekapcsol, de a habarcsnak is ez a jele.)

控: Kontrollál, dominál. (Barlangi munkát rajzol le. Sokféleképp lehet értelmezni.)

制: Visszatart (Kés a marha nyakához szorítva.)

Összeolvasva pedig: 警察: rendőrség 防卫: védelem 与: és 控制: kontroll

A korábban említettek szerint számos rendészeti szerv tagjának van intézkedési jogosultsága, azonban én dolgozatomban csak a rendőrséget vizsgálom. A rendőrségről szóló törvény⁵⁴ a rendőrök feladatköreit négy csoportba sorolja: bűnmegelőzési feladatok, bűnüldözési feladatok, államigazgatási feladatok és rendészeti feladatok. Az intézkedéstaktika ezek közül a bűnüldözési és a rendészeti feladatkörökben jelenik meg elsősorban, de a legjellemzőbb a rendészeti feladatkörön belül a rendőrnek az a feladata, miszerint „*ellátja a közterület rendjének fenntartásával kapcsolatos rendészeti feladatokat*”.⁵⁵ Ennek megfelelően a rendőrségen belül kizárólag a rendőrség általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv állományának közterületen rendszeresen szolgálatot ellátó tagjainak a tevékenységével foglalkozom. Az állomány közterületen rendszeresen szolgálatot ellátó tagjainak elsősorban a járőröket és a körzeti megbízottakat tekintem, de ide tartozhatnak még a bűnügyi területen nyomozó vagy vizsgáló beosztásban szolgálatot teljesítő rendőrök is. Az ő intézkedéstaktikai

⁵³ Egy Kínában tanulmányokat folytatott magyar rendőrtől származó információ.

⁵⁴ 1994. évi XXXIV. évi törvény

⁵⁵ Finszter 2018: 121

képességeiket, gondolataikat, és az őket felkészítő oktatókat, instruktórokat és intézményeket vizsgálom.

2.2 A dolgozat témájához kapcsolódó fogalmak

Gyakran említem az intézkedéstaktikai oktató, instruktör, lökiképző és egyéb, a témával rokon kifejezéseket. Mivel ezek többféle képpen is értelmezhetők, az alábbiakban tisztázom, hogy mit értek alattuk. Továbbá az intézkedéstaktika kialakulásának történetével foglalkozó fejezetben gyakran említem a küzdősportokat, harcművészeteket, rendőri közelharcot, és további, a témához köthető fogalmakat, melyeknek a jelentését szintén pontosan meghatározom és ezáltal egymástól elkülönítem őket.

Intézkedéstaktikai oktatás:

Az intézkedéstaktikai oktatása alatt azt a tevékenységet értem, amelyet intézkedéstaktika oktatók végeznek rendőröket képző oktatási intézményekben és szervezeti egységekben. Ezek az oktatási intézmények az RTK, a Miskolci Rendvédelmi Technikum (továbbiakban: MRVT) és a Körmendi Rendvédelmi Technikum (továbbiakban: KRVT), a szervezeti egységek pedig a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ (továbbiakban: ROKK) Rendőrképző Akadémián az adyligeti Járőrképző Tagozat és a szegedi Járőrképző Tagozat.

Intézkedéstaktikai oktató:

Kizárólag a fent említett intézményekben oktatóként tevékenykedő, intézkedéstaktikai tantárgyakat oktató rendőr.

Intézkedéstaktikai képzés:

Az intézkedéstaktikai képzések azok a foglalkozások, amelyeket intézkedéstaktikai instruktörök vagy lökiképzők végeznek a szolgálati helyeiken. Ennek részletes szabályait 2008 és 2024 között a 18/2008 ORFK utasítás írta elő, 2024 decemberétől pedig már a 31/2024 ORFK utasítás. Ezek a foglalkozások az utasításban leírtaknak megfelelően elsősorban azoknak a rendőr tiszthelyetteseknek, azon belül a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő állomány intézkedéstaktikai képzettségének, felkészültségének biztosítását célozza, akik már sikeresen befejezték tanulmányaikat a fenti oktatási intézmények egyikén.

Intézkedéstaktikai instruktör:

Intézkedéstaktikai instruktor az a rendőr, aki a fenti utasítások valamelyikében előírt feltételeknek megfelelően az intézkedéstaktikai alapképzést elvégezte (ez jellemzően kéthetes intézkedéstaktikai instruktor szaktanfolyam), megfelelő szakmai tapasztalattal rendelkezik és aki a szolgálati helyén az adott szervezeti egységhez tartozó állomány részére intézkedéstaktikai képzéseket tart.

Lőkiképzés:

A lőkiképzés a fegyverviselésre jogosult rendőri állomány megfelelő lökészségének elsajátítását és szinten tartását, valamint a lőfegyverek jogszerű, szakszerű alkalmazását célzó folyamat, amelynek szabályait a 44/2018 ORFK utasítás határozza meg. A lőfegyver kezelése az intézkedéstaktikai oktatásnak valamint képzésnek szerves részét képezi, ennek ellenére attól el kell különíteni, mivel a lőkiképzés, vagyis a lőfegyver kezelésének oktatása az intézkedéstaktika többi részétől elkülönülten történik.

Lőkiképző:

Az a rendőr, aki a 44/2018 ORFK utasításban előírt feltételeket teljesítve lövészetvezető vagy lögyakorlat-vezető végzettséget szerzett (ez jellemzően kéthetes vagy négyhetes lőkiképzői szaktanfolyam), és aki a fegyverviselésre jogosult rendőri állományt, valamint a rendőröket képző oktatási intézmények rendőr hallgatóit képezi a lőfegyver megfelelő kezelésére.

Küzdősport

Ide sorolandó bármelyik stílus sportcélú gyakorlása, a technikák versenyszerű alkalmazása. Minden olyan sportág, ahol az ellenfelek pusztán kézzel, vagy valamilyen eszközzel a győzelem elérése érdekében viaskodnak. Előre megállapított szabályok között működik. A küzdő felek testi épségét bírók felügyelik, a sérülésveszély csökkentése érdekében védőfelszereléseket alkalmaznak a versenyzők. A sportolókat egymás tiszteletére, sportszerű küzdelemre nevelik. Egy népes mezőnyben második helyezést elérni kimagasló teljesítménynek számít.⁵⁶ Pontosan szabályozott formában, sportszerű keretek között folyik. Tiltott és engedélyezett fogásokat ismernek, a lehetséges támadások célját és módját jó előre meghatározzák. A küzdők aránya egy az egy ellen, és ezt még súlycsoportok támasztják alá. Ebben a kategóriában ezüstérmet nyerni is tiszteletreméltó dolog.⁵⁷

Harcművészet

⁵⁶ Rostás 2008: 11

⁵⁷ Kocsis–Rostás 1992: 10

A küzdőmódszereket gyakorló személy elérkezik egyszer ahhoz a ponthoz, ahol a versenyszerű mérkőzéseket – koránál fogva - nem vállalja, mégis tovább gyakorolja kedvenc küzdősportját. Harcművészetről abban az esetben lehet beszélni, ha a cél már nem a versenyeken való győzelem elérése, hanem a testi-lelki harmónia elérése, fizikai erőnlét megőrzése és a hagyományok ápolása. A harcművészet gyakorlása is alkalmassá tehet egy személyt arra, hogy önvédelmi, vagy közelharc képességeit fejlessze, szinten tartsa, viszont a célja távol áll ezektől. A harcművészet a jellem fejlesztésére, a gyakorlatok tökéletesítésére törekszik. Olyan harci rendszer, melyet művelői művészi szintre fejlesztettek.⁵⁸ A harcművészet az emberi személyiség komplex fejlesztését célzó, azt egy egységes módszer és hatáseggyüttes révén elősegítő, a testi-lelki egészséget megvalósító aktív tevékenységforma. Gyűjtőneve az önuralom, önfejlesztés nevelési céljait és a személyiség erkölcsi fejlődését segítő metódusoknak. Mindezt a testi képességek fejlesztésének külső formáiból indulva kívánja elérni, melyre a gyakorlási motivációt a fizikai önvédelemre való képesség elérése adja. Tartalmi bővítéssel, illetve konkrétabb megfogalmazásban a harcművészet az egyén számára kialakított pusztakezes vagy hideg fegyveres küzdelmi módszer, ahol a fizikális elsajátítás (értsd: technikai elemek megtanulása) folyamatába vannak beépítve a szellem és lélek fejlesztésére szolgáló gyakorlatok, melyek az önismereten keresztül vezetnek el a személy külső és belső harmóniájának megteremtésére és fejlesztésére.⁵⁹

Önvédelem

Passzív, reagáló magatartásra utal. Védekezés egy személyünket ért támadással szemben. A kifejezés jogi tartalmakat is hordoz. Utal a jogosság és arányosság kérdésére. Nincsenek előre megállapított szabályok, nincs tiltás, nincsenek bírók, akik a sportszerűtlenséget figyelik. A támadás irányulhat akár a védekező fél életére is, így a második helyezés ebben a kategóriában halálos kimenetelű is lehet. Rostás Tibor szerint rendőrként az önvédelem valamilyen intézkedéstaktikai hibára utal, hiszen a rendőr lehetőséget adott az intézkedés alá vont félnek, hogy megtámadja őt, amire ő csak reagálni tud. Nem uralta az intézkedést, nem ő kezdeményezett.⁶⁰ Ezt a megállapítást annyiban vitatnám, hogy a rendőrt érheti váratlan támadás abban az esetben is, ha tökéletesen uralja az intézkedést, tehát az önvédelem nem minden esetben utal hibára. Ebben a kategóriában a küzdelem nem ismeri a szabályokat. Ez a harc nem felel meg a sportszerűség elveinek. A megtámadott részéről feltételezünk egyfajta defenzív viselkedést, tehát a védekező akciók egy támadásra, vagy azzal közvetlenül

⁵⁸ Rostás 2008: 12

⁵⁹ Pavlicsek 2011: 25

⁶⁰ Rostás 2008: 12

fenyegető magatartásra válaszolnak. Az önvédelem olyan kategória, ahol senkinek sem célszerű ezüstéremre pályáznia.⁶¹

Önvédelmi fogás

A kifejezés gyenge pontja a „fogás” szó, amely a magyar nyelvben megragadást jelent, azaz nem érthetünk alatta ütést, rúgást, dobást stb. Ennek ellenére az önvédelmi fogás magában foglalja mindazokat a küzdősport és harcművészeti elemeket, amelyek önvédelemre, közelharcra alkalmasak.⁶²

Közelharc

A rendőri és katonai kiképzés területén alkalmazott fogások, eljárások sorolhatók ebbe a kategóriába. A tanult technikák támadó alkalmazásáról van szó. Az eljárás magában foglalja kényszerítő eszközök használatát. Közelharcban az önvédelem passzív, reagáló állapota nem engedhető meg, továbbá a küzdősportok sportszerűsége sem javasolt. Célja az előny megszerzése, akár sportszerűtlenül is. A közelharc ugyanakkor tág kategória. A szóbeli irányítástól egészen a fizikai megsemmisítésre irányuló támadásig terjed.⁶³ A rendőr vagy katona részéről ebben a kategóriában offenzív viselkedés várható el. Velük gyakran megeshet, hogy nem választhatják az önvédelem leghatékonyabb módját, a helyszín gyors elhagyását, hanem hivatalból fel kell vállalniuk a küzdelmet. Ebbe a kategóriába sorolandó a rendőri intézkedés, a kényszerítő eszközök használata és a lőfegyverhasználat.⁶⁴

Katonai közelharc

A kézigránát hatótávolságán belül a pusztakezes, hideg és tűzfegyverekkel megvívott harc, melynek célja az ellenség elűzése, elfogása, megsemmisítése. A történelmi időkben az ellenség teljes megsemmisítésének ez volt az egyetlen módja. A szembenálló felek döntő összecsapásának legjelentősebb mozzanata, a küzdő felek szűk térben, rövid idő alatt végbemenő, hideg fegyverekkel vívott kézitusája.⁶⁵

Rendőri közelharc

Bármely küzdősportnak, harcművészetnek, önvédelmi fogásnak azon elemei, melyek alkalmasak a rendőri kiképzésre, figyelembe veszi a rendőri intézkedéssel szemben támasztott követelményeket és a rendőri intézkedés alapelveit. Míg a katonai közelharcban az ellenfél

⁶¹ Kocsis–Rostás 1992: 10

⁶² Rostás 2008: 13

⁶³ Rostás 2008: 12

⁶⁴ Kocsis–Rostás 1992: 10

⁶⁵ Zöllei 2003: 19

megsemmisítése a cél, itt törekedni kell az intézkedés alá vont személy testi épségének megóvására is, amennyiben ez lehetséges.⁶⁶

Kézitusa

A kézitusa a közelharc olyan speciális fajtája, amelynek során változó közegben, gyakran szélsőséges körülmények közötti test-test elleni pusztakezes vagy hideg fegyverrel végrehajtott küzdelem folyik, melynek célja az ellenség legyőzése és a túlélés. Szükséges elkülöníteni egymástól a gyalogsági fegyverek alkalmazásán alapuló közelharc, valamint a pusztakezes és eszközös (az úgynevezett hideg fegyverek) önvédelmi, harcművészeti technikáira épülő katonai kézitusa fogalmát.⁶⁷

Testi kényszer

Akárcsak a lökiképzés, a testi kényszer is az intézkedéstaktika szerves része. A rendőrségről szóló törvény⁶⁸ a kényszerítő eszközök közé sorolja. A rendőr testi kényszer segítségével cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést alkalmazhat testi erővel. Testi kényszer a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott kényszerítés, amely akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. Testi kényszer alkalmazása során a rendőr önvédelmi fogásokat is használhat. A rendőr a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, továbbá a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat.⁶⁹ A testi kényszer oktatásával foglalkoznak az intézkedéstaktikai oktatók és az instruktorok is, de ezen túl a rendőröket képző iskolákban részben a testnevelők feladata közé is tartozik.

Fenti fogalmak meghatározása és elkülönítése után megállapítható, hogy az intézkedéstaktikában előnyt jelenthet az, ha valakinek van némi küzdősport, harcművészet, önvédelem vagy közelharc tapasztalata, mert ezek fontos szerepet játszhatnak az intézkedéstaktikához, azon belül elsősorban a testi kényszer alkalmazásához szükséges képességek kialakulásában, de a fogalmakat nem szabad egymással felcserélni vagy összeemosni. A rendőröket képző iskolákban nem egységes a testi kényszer oktatása, ugyanis minden oktató vagy testnevelő olyan technikákat oktat, amelyek elemeit a hozzá legközelebb

⁶⁶ Rostás 2008: 11

⁶⁷ Zöllei 2003: 21

⁶⁸ 1994. évi XXXIV. törvény, 47.§

⁶⁹ 30/2011. BM rendelet, 40.§.

álló küzdősportból vagy harcművészetből vette át, vagy amit a saját szubjektív megítélése alapján a legjobbnak tart.

2.3 Részkövetkeztetések

A fejezetben feltártam az intézkedéstaktika fogalmainak vagy arról szóló leírások fellelésének lehetőségeit. Bemutattam az intézkedéstaktika Rendészettudományi Szószedetben található fogalmát, illetve Retek Amadé munkájában található erről szóló írást, és mind a kettőt részletesen elemeztem. Megállapítottam, hogy a szószedetben található fogalom tartalmaz ugyan olyan nélkülözhetetlen tartalmi elemeket, amelyek szükségesek az adott tevékenység bemutatásához, azonban olyan általánosan fogalmaz, hogy a meghatározásból nem lehet egyértelműen következtetni a tevékenységre. Retek írásában több és pontosabb, ezáltal jobban felhasználható fogalmi elemmel találkoztam. Kutató munkám, valamint szakmai tapasztalatom segítségével javaslatot tettem az intézkedéstaktika új fogalmi meghatározására. Bemutattam az intézkedéstaktika szó jelentését mind magyar, mind néhány idegen nyelven. Megállapítottam, hogy az elnevezések minden általam vizsgált nyelven hasonlóak, hiszen vagy a magyarokhoz hasonlóan a taktika szót használják, vagy a biztonság, védelem, kontroll szavakat. Összegyűjtöttem az intézkedéstaktikával rokon, illetve azzal kapcsolatba hozható kifejezéseket, melyek dolgozatomban megjelennek. Meghatároztam azok jelentését és összefoglaltam főbb jellemzőit, ezáltal egymástól megkülönböztethetővé tettem őket.

3. A MAGYAR RENDŐRI INTÉZKEDÉSTAKTIKA KIALAKULÁSA

Az intézkedéstaktika kifejezés 1997-es megjelenése előtt Magyarországon a rendészek felkészítésének ezen a területén a kiképzés szó szerepelt a köztudatban. A ma alkalmazásban lévő intézkedéstaktika kialakulásának folyamata nem olyan régen kezdődött el és gyorsult fel. Ebben a fejezetben ennek a fejlődésnek az előzményeit, folyamatát és főbb állomásait mutatom be. A folyamat megismeréséhez adatgyűjtést végeztem, valamint Kocsis Istvánval, a magyar intézkedéstaktika egyik kiemelkedő alakjával készítettem interjút.

3.1 A 19. század végétől az 1980-as évekig

Érdeemes röviden visszatekinteni a múltba, hogy azzal összehasonlítható, és egyben élesen elkülöníthető legyen mai intézkedéstaktika kialakulása. Felhívom a figyelmet azokra az átfedésekre, amelyek napjainkban is megfigyelhetők.

A 19. század végén a betyárvilág felszámolására a Magyar Királyi Csendőrséget hozták létre, amely kimagaslóan működő szervezet volt, tagjai mind „*jól megtermett, s az árnyékuktól nem megijedő*” emberek voltak.⁷⁰ A járőrök legtöbbször nem tudtak segítséget kérni intézkedéseikhez, azokat mégis eredményesen képesek voltak befejezni.⁷¹ A csendőrök részéről elterjedté vált a híres csendőrpofon, mint népnevelési eszköz. Ezt a közrend fenntartása érdekében alkalmazták és alkalmas volt arra, hogy hamar lehűtse a forrófejű renitenseket, habár a kor emberei sokat lázadoztak ellene mondván, ez az erővel való visszaélés.⁷² Ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy a csendőrség nem elsősorban rendészeti, mint inkább katonai feladatokra lett létrehozva, tehát ez a szervezet nem tekinthető a mai rendőrség elődjének. Az első magyar autonóm állami rendőrség 1873-ban jött létre. A kiegyezést követően Budapest lakossága olyan mértékű növekedésnek indult, amellyel a rendőrség nem tudott lépést tartani, ugyanis rendkívül csekély létszámú és képzetlen állomány állt rendelkezésre. A dualizmus korában a rendőrök nem részesültek oktatásban, csupán az utcán szerzett tapasztalatoktól várták a fejlődésüket, ami rengeteg hibát vont maga után, ebből adódóan ez rendkívül népszerűtlen intézmény volt.⁷³ A tisztviselők és csapattisztek oktatói

⁷⁰ Vedó 2015: 171

⁷¹ Dallos 1926: 520

⁷² Csendőrségi Lapok 1937: 597

⁷³ Androvicz 2018: 30

tevékenységének köszönhetően az állomány képzése 1914-ig komoly fejlődésen ment keresztül.⁷⁴

Az első világháború után a kormány hozzáfogott az ország rendőrségének államosításához. 1922-ben megkezdődött a rendőri képzés intézményes szabályozása, amelyről A Rend című napilap számolt be részletesen.⁷⁵ A budapesti Mária Terézia laktanyában megnyílik a rendőrákadémia, aminek célja az volt, hogy a rendőrökben addig összegyűlt tudást csokorba szedje, és átadja a következő generáció számára.⁷⁶ Az akadémia megnyitó ünnepségén az akkori belügyminiszter: Rakovszky Iván úgy fogalmazott, hogy fokozott szerep, rendkívül súlyos hivatás vár arra a szervezetre, amely a lappangó indulatok, a patológikus tünetek megfékezését, lecsillapítását, a közrend biztosítását, az államhatalom megvédelmezését tűzte ki maga elé, utalva ezzel az elvesztett háború néplélekben okozott rongáló hatásaira. A napilapban lehet olvasni többek között arról, hogy az akadémián milyen tantárgyakat oktattak a rendőröknek. Ami a mai intézkedéstaktikával elsősorban párhuzamba állítható az a „*gyakorlati lélektan*” nevű tantárgy volt, ami az emberi lélek és cselekvés összefüggéseibe vezette be a kor rendőreit.⁷⁷ Részesültek még az akadémia tanulói elsősegélynyújtásban, valamint testgyakorlásban is.

A második világháborút követően még nem részesültek a rendőrök hagyományos értelemben vett képzésben, elsősorban a fegyverismerethez kötötték a szolgálat ellátását, azonban hamarosan megtörtént a csendőrség feloszlata és megalakult a Magyar Államrendőrség, amely a volt csendőri feladatokat is ellátta. Ezt követően már igyekeztek hangsúlyt fektetni a képzésre, amit kormányrendeletbe is foglaltak, és ami 1-3 hetes képzések előírását tartalmazta. Ezek a képzések kiterjedtek a büntetőjogra, kihágási szabályokra, a szolgálati szabályzatra és a rendőri intézkedések oktatására.⁷⁸ A régről fennmaradt csendőri szakkönyvekből tanulták a rendőrök a szakmát, illetve praktikusan a leggyakrabban előforduló intézkedéseket tanították meg nekik.⁷⁹

1950-től – a nagy fluktuáció miatt - az állomány új tagjainak mihamarabbi kiképzésére volt szükség, melyre az úgynevezett „*gyorstanfolyamokat*” alkalmazták. Ez azt jelentette, hogy igen rövid időn belül próbálták átadni részükre a legszükségesebb szakmai ismereteket, aminek eredménye képpen a rendőrök szakmai felkészültsége kritikán aluli volt. 1957-től 3-6

⁷⁴ Androvicz 2018: 35

⁷⁵ Baksa II/83. 1922: 1

⁷⁶ Baksa II/176. 1922: 1

⁷⁷ Baksa II/108. 1922: 1

⁷⁸ Szabó 1995: 16

⁷⁹ Kenedli 2008: 64

hónapos tanfolyamokkal megkezdődött a rendőrök iskola rendszerű képzése, de a még mindig nagyarányú fluktuáció miatt újabb és újabb „gyorstanfolyamokkal” pótolták a hiányt.⁸⁰

Az 1960-as években a rendőri erők hatékonysága még mindig nem érte el a kívánt szintet, amit egy 1969-ben készült felmérés is bizonyít, amelyben a hivatalos személy elleni erőszakot vizsgálták. Eszerint a magyar rendőrökkel szemben elkövetett erőszak 78%-a fegyver nélküli pusztakezes támadással, 22%-a pedig ütő-, szűrő- vagy vágóeszközzel történt, és a rendőrök csupán 35%-ban tudták a támadást önállóan leküzdeni annak ellenére, hogy az intézkedések többségénél adott volt a rendőrök létszámfölénye. A felmérés elemzője írásában rámutat arra, hogy a rendőrnek fegyverzete, kiképzettsége és jogi helyzete alapján segítség nélkül is sikeresen kellene hárítania a hivatalos személy elleni erőszakot, ez azonban mégsem valósult meg, ami a kor rendőri önvédelem-közelharc kiképzésének, vagy mai szóval mondhatjuk, hogy intézkedéstaktikai képességeinek színvonalára enged következtetni. Az írásában e hiányosságokra rámutató szerző szerint a problémák egyik fő oka, *„hogy egyes rendőri szerveknél a parancsnokok egy része ezen kiképzésre nem helyezett kellő súlyt, számos esetben azt nehezítette, fontosságát lebecsülte.”*⁸¹ Felhívta a figyelmet arra, hogy a védekező jellegű mozgásanyagok oktatása mellett nagyobb gondot kell fordítani a megelőző támadási módszerek és az eszközhasználat tanítására.⁸²

1970-ig a rendőrök továbbképzésére elsősorban a „szalon-kiképzés” volt jellemző, ami könnyített követelményeket jelentett, a gyakoroltatás időtartama és intenzitása alacsony volt. A BM-iskolákban cselgáncsot, botbirkózást és ökölvívást gyakoroltak, de csak sportszerű és változatosságot nélkülöző körülmények között.⁸³ Jámbor János rendőr alezredes 1970-ben megjelent írásában találhatóak ajánlások a rendőri kiképzés korszerűsítésére. Alapelveket és kiképzési módszereket fogalmaz meg, de mivel csak általánosságban és igen röviden beszél róluk, így írása nem tekinthető intézkedéstaktikai, vagy kiképzési segédanyagnak.

Az 1980-as években a Budapesti Rendőr-főkapitányságon, valamint a BM Forradalmi Rendőri Ezrednél (a mai Készenléti Rendőrség elődje) ismét hatalmas létszámbeli hiány mutatkozott, melyet úgy oldottak meg, hogy a határőrségnél teljesített rövidített sorkatonai szolgálat után lehetőség nyílt egy kéthónapos rendőri tanfolyam elvégzésére, és ezáltal a rendőrség hivatásos állományába kerülésre.⁸⁴ Látható, hogy a rendőrség a múltban igen

⁸⁰ Babus 2002: 7

⁸¹ Jámbor 1966: 73

⁸² Jámbor 1970: 39

⁸³ Jámbor 1966: 40

⁸⁴ Babus 2002: 9

gyakran küzdött létszámhiánnyal, és ezt minden alkalommal gyorsított, rövidített és könnyített képzésekkel igyekezett megoldani.

3.2 Küzdősportok Magyarországon az 1970-es évek előtt

A mai, 21. századi intézkedéstaktika kialakulásában hatalmas szerepet játszottak a küzdősportok, ám az 1970-es évek előtt Magyarországon még csak a birkózás, az ökölvívás, a cselgáncs és a vívás küzdősportoknak voltak hagyományai. Az alábbiakban ezeket mutatom be röviden.

A sportszerű vívás a 19. század elején vált népszerűvé. 1824-ben megalakult a Kolozsvári Vívóiskola, majd a Pesti Nemzeti Vívóegylet. 1825-ben létrejött a Pesti Nemzeti Vívóintézet. A sportág 1896 óta szerepel valamennyi olimpián, és Magyarországon a legeredményesebb olimpiai sportággá vált. 1908-tól 1964-ig szinte kivétel nélkül magyar versenyző nyerte az egyéni és a csapat kardversenyeket.⁸⁵

Az ökölvívást már 1857-től gyakorolták a Magyar Atlétikai Clubban. 1920-ban megalakult a Magyar Birkózók Szövetsége, ezen belül jött létre a boksizó szakosztály. Azóta napjainkig számos nemzetközi sikert könyvelhetnek el a magyarok a sportágon belül.⁸⁶

A birkózás magyarországi meghonosításában a Magyar Főiskolai Sportszövetségnek jutott úttörő szerep. 1893-ban megalakult a Magyar Atlétikai Club birkózó szakosztálya, és a sportág azóta is nagy népszerűségnek örvend hazánkban.⁸⁷

A cselgáncs dr. Jigoro Kano alapító nevéhez fűződik. 1907 körül kezdett Magyarországon népszerűvé válni. 1931-ben a Nemzeti Torna Egyletben megalakult az első judo club. 1952-ben alakult meg az Országos Cselgáncs Társadalmi Szövetség, majd 1957-ben Magyar Cselgáncs Szövetség néven újjáalakult.⁸⁸ A cselgáncs az egyetlen keleti harcművészet, melynek korábbra visszanyúló gyökerei vannak Magyarországon. A többről ez nem mondható el.

Ezek a küzdősportok csak kis mértékben, vagy egyáltalán nem voltak beépíthetőek a rendőri kiképzés elemei közé. Talán a cselgáncs, ami némi kivételt képez, ugyanis ennek

⁸⁵ Vívás sporttörténet 2021

⁸⁶ Kutassi 1994: 35

⁸⁷ Kutassi 1994: 36

⁸⁸ Stadler–Horváth 1966: 9

egyres elemreit a mai napig oktattják a rendőröknek, de csupán koordinációfejlesztés, nem pedig testi kényszer alkalmazása céljából.

3.3 A 21. századi intézkedéstaktika kialakulásának kezdete

Amit a mai magyar rendőri intézkedéstaktikáról tudunk, annak kiépítése az 1970-80-as években kezdődött el, ugyanis ekkor kezdtek Magyarországra beáramlani a távol-keleti küzdősportok.⁸⁹ Ezek lassan integrálódtak a rendőrségbe. A mozdulatokat egyre bővítették, finomították, a magyar jogrenddel összhangba hozták, és végül megszületett a mai modern intézkedéstaktikának az alapja, melyben Kocsis István és Rostás Tibor jelentős szerepet vállaltak. Ők szakítottak először az önvédelem kifejezéssel, amit a közelharc szóval váltottak fel. Sokan nevezték Kocsis-Rostás módszernek az általuk kidolgozott tananyagot. Nem túlzás azt állítani, hogy ők ketten vezéralakjai voltak az intézkedéstaktika fejlődés megindulásának. Kocsis Istvánnal készítettem mélyinterjút, aminek segítségével az alábbiakban bemutatom az intézkedéstaktika kialakulását és fejlődését. Az interjú során Kocsis részletekbe menően és kellő objektivitással mutatta be nekem ezt a folyamatot. A beszélgetés 92 perc időtartamú volt, melynek során hangrögzítést valamint jegyzetelést alkalmaztam. Kocsis István rendőr őrnagyként vonult nyugdíjba a rendőrség állományából, és szolgálati évei alatt komoly eredményeket halmozott fel a rendőrök kiképzésével és a rendőri intézkedéstaktika alapjainak megteremtésével kapcsolatban. Az alábbiakban számos információ az ő visszaemlékezéseiből származik.

Az 1970-es években a Belügyminisztérium irányítása alatt működött a Testnevelési és Sportbizottság, melynek elnöke gyakran egy aktuális rendőrfőkapitány-helyettes volt. Tagjai testnevelési előadó vagy főelőadó beosztásban voltak, de a köznyelvben csak sporttisztoknak hívták őket. Az ő feladatuk volt a Belügyminisztérium alá tartozó szervek (rendőrség, határőrség, tűzoltóság stb.) állományát országos sportversenyekre felkészíteni. A legnépszerűbb sportágak akkoriban a röplabda, kispályás labdarúgás, a lövészet, a cselgáncs és a vezetők kedvence: a teke voltak. A rendőr szakközépiskolákban és a Rendőrtiszti Főiskolán a testnevelő tanárok végezték az állomány fizikai felkészítését. Ezek a tanárok a rendőri állományhoz tartoztak és legtöbbjük aktív sportoló volt. Ezeken a testnevelés órákon a rendőr tanulók elvértve részesültek gumibot használat, illetve bilincselés képzésben is, amit és ahogyan a testnevelőjük tanította, ám hivatalosan rendőri önvédelem vagy rendőri közelharc

⁸⁹ Morvay-Sey 2011: 144

oktatás még nem létezett. A Rendőrtiszti Főiskolán a Testnevelési Tanszék neve is csak az 1980-as évek végén változott Testnevelési és Küzdősportok Tanszékre.⁹⁰

Az 1970-es évek után kezdtek megjelenni a távol-keleti harcművészetek, melyeket három csoportba sorolunk: japán, kínai és egyéb távol-keleti harcművészetek. Ezek rengeteg újítást és lehetőséget hoztak a rendőrség számára. Amit ma a rendőrök testi kényszerként alkalmaznak, azon fogások kialakulása szinte kivétel nélkül ezen harcművészetek elterjedéséhez köthető. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy az intézkedéstaktikai fogások – a hasonlóság ellenére - nem küzdősport elemek. A japán harcművészetek közé soroljuk a karatét, az aikidot, a jiu jitsut és a nin jutsut. A kínai harcművészetek közé a kempo, kungfu és tai chi tartoznak. Egyéb harcművészetek közé soroljuk a Koreából származó taekwondot, a fülöp-szigeteki escrimát, a thaiföldi thai bokszt és az USA-ból származó kick-bokszt.⁹¹

Az 1980-as évektől hazánkban terebélyesedő küzdősport szövetségek részévé váltak a beáramló keleti küzdősportok. Ezen szövetségek szinte mindegyikének célkitűzése volt a rendőrség oktatási programjába való bekerülés. A rendőri vezetés ezeket a törekvéseket szinte minden esetben más módon és mértékben támogatta, aminek oka a küzdősportok és harcművészetek nagyfokú változatossága, ami még a téma iránt érdeklődők számára is megnehezíti a tájékozódást. A rendőri munka természete azonban megköveteli, hogy az önvédelmi fogások szerves részét képezzék a fizikai és intézkedéstaktikai oktatásnak. Ahogyan Rostás Tibor fogalmazott: *„A társadalom egyértelmű elvárása a rendőrrel szemben, hogy az átlagos polgárnál fittebb, magasabb és erősebb legyen. Ha kell, testi erejét alkalmazva fékezze meg a társadalomra veszélyes személyeket, velük szemben olyan szakértő módon járjon el, hogy még nekik se okozzon felesleges sérüléseket.”*⁹²

Kocsis Istvántól megtudtam, hogy először a cselgáncssal, majd a karatéval kívánták megoldani a rendőrség és a honvédség mozgásanyagát, ezért ezeket próbálták meg beépíteni a rendőrség rendszerébe. Az első könyvek, amiket használtak a rendőrök önvédelem oktatásához, az Stadler Béla és Horváth István 1966-ból származó *„Önvédelem”* című könyve, valamint Sebestyén László szintén *„Önvédelem”* című könyve 1984-ből, továbbá *„Védd magad!”* című könyvének első és bővített kiadása 1985-ből és 1987-ből. A karate a pusztakezes harcművészetek összefoglaló elnevezése. Rengeteg ágát ismerhetjük. A kyokushin karate meghonosítása Furkó Kálmán és Adámy István nevéhez fűződik. 1970-ben

⁹⁰ Freyer 2011: 65

⁹¹ Morvay-Sey 2011: 144-160

⁹² Rostás 2008: 9

ez a fogalom Magyarországon még ismeretlen volt. A Testnevelési Főiskolán kezdték gyakorolni dr. Galla Ferenc tanszékvezető irányítása alatt. 1976-ban kibontakozóban volt egy shotokan karate klub is, ez inspirálta az első kyokushin klub megalakulását. 1979-ben rendezték meg az első zárt magyar kyokushin bajnokságot. 1980-ra a karate hivatalos magyar sportággá vált.⁹³ Harmat László 1977-ben alapította meg a magyar teakwon-dot, amely szintén gyorsan kezdett terjeszkedni, és egyre népszerűbbé vált.⁹⁴

Furkó Kálmán elsősorban a honvédségen belül népszerűsítette a kyokushin karatét, majd felfigyelt rá a rendőrség is. Komoly versengés kezdődött a judo és a karate között, hogy melyik alkalmasabb a rendőrök kiképzésére, de egyetértés nem született. Emellett egy újabb küzdősport is megjelent. Kelemen István Németországban ismerkedett meg a jiu jitsuval, ezt követően a 80-as évek elején népszerűsíteni kezdte Magyarországon. Ő szerzett először fekete övet ebben a sportágban.

Sebestyén László és Ipacs László - akik mindketten a Rendőrtiszti Főiskolán oktattak testnevelést és önvédelmet⁹⁵ - nevéhez fűzhető a cselgáncs és egyéb önvédelmi elemek oktatásmódszertanának kidolgozása, vagyis az, hogy hogyan lehet leghatékonyabban oktatni egyes mozdulatokat. Mindketten testnevelőtanári végzettséggel rendelkeztek. Taktikával még nem foglalkoztak, csupán a technikák oktatásával.

A 90-es évek elején a belügyminiszter kezdeményezésére fenti két személy vezetésével létrejött a Rendőrtiszti Főiskolán egy egyhetes tanácskozás, ahová meghívták a rendőr iskolák testnevelő tanárait és a rendőrség sporttisztjeit, köztük Kocsis Istvánt. Ő ott ismerkedett meg Rostás Tiborral, aki akkor végzős főiskolai hallgató volt. Rostás Tibor nagy érdeklődést mutatott a rendőrök kiképzése iránt, és mint kiderült, Kocsishoz hasonló elképzelései voltak a témáról. Itt kezdődött kettejük szoros együttműködése. A főiskolán megrendezett tanácskozásnak a célja tíz különböző olyan közelharc technika létrehozása volt, amiben a szakemberek egyetértenek a hatékonyságát, taníthatóságát és eredményes rendőri munkára való alkalmasságát illetően. A technikák nem csak szabadkezes fogásokra, hanem gumibot- és bilincshasználatra is kiterjedtek. Ekkor alakult ki a testnevelő tanároknak és sporttiszteknek az az egységes véleménye, hogy a rendőr az utcán ne karatézzon, ne cselgáncsozzon, ne jitsuzzon, egyáltalán ne sportoljon, hiszen a sportot ellenőrzött körülmények között üzik megfelelő védőfelszereléssel és olyan célrendszerrel, ami a rendőri intézkedésről nem

⁹³ Adámy 1985: 31

⁹⁴ Harmat 1984: 21

⁹⁵ RTK Testnevelési és Küzdősportok Tanszék 2021

mondható el. A rendőrnek a szakmájához legjobban alkalmazkodó mozdulatokat kell gyakorolnia. Ebből következik, hogy a karatét, a judot és a jitsut csak megfelelő taktikai háttérrel együtt lehet alkalmazni a rendőri munka közben, önmagukban nem. Ezen kívül a fenti küzdősportoknak számos nehezen megtanulható és veszélyes eleme van, amit egy rendőrnek nem érdemes munka közben alkalmaznia. A rendőri intézkedéstaktika mozgásformája ebben a tekintetben tehát teljesen egyedi. Egyes mozdulatai hasonlíthatnak küzdősport elemekre, mégis különbözik azoktól. Természetesen azok, akik küzdősport múlttal rendelkeznek, könnyebben sajátítják el az intézkedéstaktika mozgásformáit is. Ez a tanácskozás a Rendőrtiszti Főiskolán kizárólag a rendőri mozgásanyagra koncentrált, nem jelentek még meg az intézkedéstaktikának egyéb taktikai elemei

3.4 Az intézkedéstaktika rohamos fejlődése 1990 és 2000 között

Kocsis szerint 1990-ben a rendszerváltás olyan nagy átalakulásokat hozott a rendőrség szervezetében, hogy az addigi kiképzésben született eredményeket semmilyen fórumon keresztül sem sikerült népszerűsíteni. Emiatt szükség volt az akkori sporttiszték összefogására, melynek eredményeként megalakult a BM Országos Sportkollégium. Ez a szervezet 10 főből állt, tagjai között Kocsis Istvánnal. Központja Budapest IX. kerületében a Vágóhid utca 11-13. szám alatt volt az ORFK Rendészeti Szervek Kiképző Központjában, vezetője pedig Simon Géza lett. Ez volt a rendőrök kiképzésnek koordináló szerve, amely összefogta az egész ország rendőreinek kiképzését. A tagjai különböző sportágak népszerűsítésére koncentráltak. A közelharcoktatás két felelőse – immár együttműködve - Kocsis és Rostás voltak. A vezetők ügyeltek rá, hogy a sporttiszték ne csak sportolók és rendőrök legyenek, hanem tanárok is egyben. Felismerték, hogy a mozgásokat didaktikai és pedagógiai módszerek ismeretében lehet a leghatékonyabban megtanítani, ezért odafigyeltek rá, hogy a sporttiszték tanári, oktatói, edzői végzettséggel és tapasztalattal rendelkezzenek. Ez az ország többi rendőr oktatójára akkoriban sem és napjainkban, 2025-ben sem jellemző. A sportkollégium tagjai meglátogatták az ország rendőriskoláit, hogy tapasztalatot cseréljenek az oktatási intézmények kiképzőivel, oktatóival. Ezzel nem csak a kiképzés hatékonyságát és színvonalát növelték, hanem országosan egységessé igyekeztek tenni a rendőrök képzését.

1991-re az önvédelmi foglalkozások helyett egyre gyakrabban használták a közelharc szót, mert felismerték, hogy az önvédelem szó egy rendőri tévedésnek vagy figyelemvesztésnek lehet csak következménye, ezért nem szerencsés a szóhasználat. Márpedig a rendőri

intézkedés folyamatos irányító szerepet kíván meg a rendőrtől. A sporttisztakat már kiképzőknek hívták. 1992-ben az Országos Rendőr-főkapitányság Oktatási és Kiképző Központja megjelentette Kocsis István és Rostás Tibor Rendőri önvédelem-közelharc című munkáját, ami az első hivatalos és országos szinten egységes kiképzési szakanyagnak tekinthető. Elsősorban rendőriskolák számára készült. Az ebben foglalt tudást nevezték Kocsis – Rostás módszernek. Kocsis véleménye szerint az abban az anyagban megfogalmazott alapelvek mind a mai napig érvényesek a rendőri intézkedéstaktikára, ugyanakkor a technikai változások – a kor fejlődésével - szinte kötelezőek. A könyv mellé oktatófilm is készült, amely bemutatja az egyes mozdulatok végrehajtásának technikáit. A kidolgozott tananyag később egyre bővült, főleg taktikai elemekkel. A mozdulatok mellé már a kommunikáció oktatására is hangsúlyt fektettek. Vizsgálták, hogy az egyes mozdulatok mennyire felelnek meg a rendőri vezetők és az eseteket majdan vizsgáló ügyészek által támasztott követelményeknek. Ekkor kezdett elterjedni a köztudatban az intézkedéstaktika kifejezés, melyet hivatalosan először Krauzer Ernő használt 1997-ben a Budapesti Rendőr Szakközépiskolában az általa oktatott tantárgy elnevezéséhez.

Megkezdődött az instruktorképzés, vagyis az intézkedéstaktikát oktatók oktatása többek között a fent említett könyv két szerzőjének közreműködésével. Az első ilyen képzésre 1992-ben Szegeden került sor. A képzés egy hét időtartamú volt. Kocsis István elmondta, hogy ezalatt nagyon egyszerű, könnyen elsajátítható és könnyen továbbadható technikákat tanítottak meg a jövőbeli instruktoroknak, akiknek jó mozgáskultúrával rendelkező sportolóként nem okozott problémát a megtanulásuk. Ezen túl módszertani, didaktikai ismereteket is kaptak, hiszen a tudás továbbadásához ezt nélkülözhetetlennek tartották. A következő egyhetes instruktorképzésen már a rendőri kényszerítőeszközök használatára és különböző taktikai dolgok oktatására is sor került. A magyar kiképzést külföldi kitekintéssel korszerűsítették. Német, svájci és osztrák rendőrök mozgásanyagát is megfigyelték. Sor került az ORFK által összegyűjtött rendőrök sérelmére elkövetett támadásos esetek szakmai elemzésére. Ezzel felszínre kerültek a rendőrök által gyakran elkövetett intézkedési hibák, melyeket szimulált körülmények között igyekeztek újra eljátszani és a hibákat kiküszöbölni. A Budapesti Rendészeti Szakközépiskolában 1997-től integrált tréninget alkalmaztak, ami egy olyan komplex oktatási módszer volt, melynek keretében lehetőség nyílt az intézkedési magatartásformák, a különböző rendőri intézkedések, eljárások, szimulált valóság közeli környezetben, erős oktatói kontroll mellett történő felügyelt, szabályozott begyakorlására, a

konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldásának elsajátítására.⁹⁶ A kiképzők folyamatosan közterületi szolgálatban vettek részt, hogy szinten tartsák tudásukat, és saját bőrükön tapasztalhassák a technikák hatékonyságát. Ezen fejlesztések eredményeképp sok veszélyesnek ítélt mozdulat került ki a tananyagból, egyre biztonságosabbá téve a rendőri intézkedéseket. A kiképzés az új szolgálati járművek számának bővülése miatt elkezdett kiterjedni a vezetéstechnikai képzésre. A lökiképzés is egyre nagyobb figyelmet kapott, ami elsősorban vezéralakjának, Simonyi Ottónak köszönhető. Felmerült a kérdés, hogy ha a rendőr intézkedés közben előveszi lőfegyverét, és a tanultak szerint tűzkésszé teszi, de végül nincs szükség a fegyver elsütésére, mit tegyen a kezében lévő tűzkész állapotú fegyverrel. Ekkor ismerték fel, hogy a lökiképzés és az intézkedéstaktikai képzés nem választható el egymástól, ezért szükség van a két terület összehangolására. Így a lökiképzés is beépült az intézkedéstaktikai tananyagba. 1980 és 2000 között a közelharc kiképzés és lökiképzés rohamosan fejlődött. Kocsis István visszaemlékezései szerint több európai országból érkeztek hazánkba rendőrök tapasztalatokat cserélni. Európa és az USA viszonylatában a magyar intézkedéstaktika akkoriban kiemelkedő szinten volt.

3.5 A 2000-es évek rendőri intézkedéstaktikája

2000-ben Kocsis István nyugdíjba vonult, és Rostás Tibor sem folytatta már azt a tevékenységet, amit addig együttesen végeztek. Ezzel az intézkedéstaktikai képzés egy korszaka lezárult. A sportkollégium többi tagja kevésbé koncentrált a küzdősportokra, jellemzően más versenysportok népszerűsítéséért feleltek. A megyékben dolgozó kiképzők, instruktorok által végzett munka nem volt egységesen összefogva és irányítva. Nem lehet azt állítani, hogy ezzel megállt az intézkedéstaktika fejlődése, csupán egyfajta differenciálódás kezdődött, melynek során az intézkedéstaktika több irányba kezdett szerte ágazni. Az egyes mozdulatok specializálódni kezdtek attól függően, hogy melyik rendvédelmi szerv melyik egysége alkalmazza munkája során. A rendőrségen belül a járőrök, a bevetési egységek, a Készenléti Rendőrség állománya, a terrorelhárítók mind különböző intézkedéstaktikai képzésben részesültek. A vám- és pénzügyőrségnél (mai Nemzeti Adó- és Vámhivatal), a büntetés-végrehajtásnál szintén megkezdődtek az intézkedéstaktikai képzések. Ezek egységes összefogása és koordinálása már kevésbé volt indokolt, ugyanakkor a rendőr járőrök intézkedéstaktikai képzése sem volt egységes. Országszerte minden szakember a saját

⁹⁶ Kenedli 2009: 31

értékrendje, tapasztalata és meggyőződése alapján oktatott. Történtek kísérletek az egységesítés megvalósítására, azok azonban hasonló akadályokba ütköztek, mint amiket Jámbor János 1970-es rendőri képzésről szóló munkájából említettem.

A 2000-es években az intézkedéstaktikában addig kifejlesztett technikai elemek mögé egyre több és több taktikai elem került. Megkezdődött az intézkedéstaktika pszichés hátterének vizsgálata. Az egyes elemek gyakorlását szituációba ültették, így a rendőrnek lehetősége nyílt stresszhelyzetben alkalmazni a tanultakat. Végh József pszichológus és egyben az első magyar túsztárgyaló amerikai mintára létrehozott egy taktikai házat az Országos Rendőr-főkapitányság Nemzetközi Oktatási Központ területén, amely áttörést jelentett a rendőrök képzésében. Sokan mai napig a taktikai házban való gyakorlást tartják a leghatékonyabb eszköznek a rendőrök felkészítéséhez.

A másik áttörés az oktatás területén történt. Rájöttek, hogy tömegként tekinteni a kiképzendő állományra nem hatékony, ezért megkezdődött a differenciált, vagyis személyre szabott oktatás, melyben figyelembe vették a hallgatók különböző képességeit, testi adottságait és pszichés beállítottságukat egyaránt. Ehhez viszont megfelelő szakértelemre volt szükség, ezért a testi kényszert oktató testnevelői munkakör mindenütt az országban tanári vagy edzői végzettséghez volt kötve. Ezen a területen a Rendőrtiszti Főiskola testnevelői és testi kényszer oktatói: Freyer Tamás, Doroszlai András és Kelemen András bizonyultak úttörőnek. Kelemennek ezen túl rendkívül nagy szerepe volt az intézkedéstaktika technikai és taktikai elemeinek összekapcsolásában. A testi kényszer alkalmazásának és a rendőr fizikai konfrontációjának oktatás módszertani alapja című munkájában szakmaspecifikus ismeretanyagként jelenik meg a testi kényszer.⁹⁷

A 2000-es évek elején, a Rendőrtiszti Főiskolán még nem jelent meg az intézkedéstaktika szó. Rendőri alapismeretek néven oktatták azt, a rendőr szakközépiskolákban pedig a közrendvédelem tantárgy része volt. Szebeni Lehel a Rendőrtiszti Főiskolán oktatott rendőri alapismeretek tantárgyat. Ő volt az első, aki az intézkedéstaktikai képzést a tanteremből valós körülmények közé helyezte át, ezzel teljesen új irányt szabva a taktikai rész oktatásának.

Az intézkedéstaktika olyan jelentős fejlődésen ment keresztül, hogy egyetlen szakember már kevésnek bizonyult az oktatásához, a polihisztorok kora elmúlt. Külön szakemberek foglalkoztak a fizikai, a pszichikai és a taktikai felkészítéssel. Érdemes megfigyelni, hogy a

⁹⁷ RTK Testnevelési és Küzdősportok Tanszék 2021

taktikai részt a többivel ellentétben nem kötötték a rendőri végzettségen kívül más végzettséghez.

A Budapesti Rendészeti Szakközépiskola Tudományos Tanácsa 2001. évi megalakulását követően aktívan részt vett a tanintézet tudományos tevékenységével kapcsolatos tervek kidolgozásában, köztük a rendőri intézkedéstaktikai oktatási (kiképzési) módszertanának kidolgozásában. 2000-ben minőségirányítási rendszert vezettek be, melynek egyik célja, hogy a rossz rendőri intézkedések és az állampolgári panaszok csökkenjenek.⁹⁸ 2004-ben megjelent Nyakó László „*A modern intézkedéstaktika és edzéselmélet alapjai*”⁹⁹ című munkája. A fent leírt fejlődés ellenére úgy tűnt, hogy az intézkedéstaktika nem részesül kellő figyelemben, a járőrök intézkedéstaktikai képességei fejlesztésre szorultak volna. 2008-ban – sajnos egy rendőr szolgálat közbeni elhalálozásának következményeként – Krauzer Ernőnek köszönhetően jelent meg a 18/2008-as ORFK utasítás a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról, amely az addigi intézkedéstaktikai tudást és ajánlásokat próbálta összefoglalni. Ebben az utasításban megszületett a továbbképzési rendszer is, amely kimondja, hogy a közterületi szolgálatot ellátó rendőrök részére minden hónapban 4 óra intézkedéstaktikai továbbképzést kell tartania az instruktornak. 2008-ban könyv formában kiadták Rostás Tibor „*Rendőri Közelharc*” című munkáját, amely hasonlatos a korábban említett, 1992-ben megjelent ORFK szakanyaghoz. 2008 után a fent említetteken túl számos kiváló szakember készített szakanyagot a rendőrök közelharc kiképzésének és intézkedéseik biztonságosabbá, szakszerűbbé és eredményesebbé tételének céljából, amelyek jegyzet, vagy könyv formájában fellelhetők, és amelyek közül néhányat dolgozatom hatodik fejezetében bemutatok.

Az intézkedéstaktika eszköztára és az oktatásának módszertana az elmúlt években nagy változásokon ment keresztül. Az egyes részszerkezetekről, például a lökiképzésről, a testi kényszerről vagy a lélektani felkészítésről külön-külön születtek írásos anyagok. Az alábbiakban bemutatok az intézkedéstaktika elemeinek azokat a főbb csoportjait, amelyeket eddigi pályafutásom és kutatómunkám során megismertem, és amelyek véleményem szerint lefedik az intézkedéstaktika jelenlegi tudásanyagát. Az intézkedéstaktika alkalmazóinak el kell sajátítaniuk fogásokat, elvezető-, földreviteli-, leszorító technikákat és egyéb közelharc elemeket, amihez megfelelő kondicionális és koordinációs képességekre és némi anatómiai ismeretre is szükség van. Meg kell tanulniuk az eszközeik, főleg a bilincs, a rendőrbot, a

⁹⁸ Kenedli 2009: 33

⁹⁹ Nyakó 2004

vegyi eszköz és az elektromos sokkoló szakszerű, biztonságos és arányos kezelését. A löfegyverek, mint a legveszélyesebb kényszerítő eszközök kezelésének elsajátításával kiemelten kell foglalkozniuk. Gyakorolniuk kell a verbális és nonverbális kommunikációt mind együttműködő, mind ellenszegülő, mind támadó személyekkel szemben. Képesnek kell lenniük azoknak a veszélyforrásoknak a felismerésére, amikre egy átlagos ember képtelen. Fel kell tudniuk ismerni a szélsőséges, átlagostól eltérő emberi viselkedések jellemzőit, a veszélyforrásként kezelendő helyszíneket, magatartásokat, helyzeteket, és ezekre meg kell tanulniuk megfelelő időben és módon reagálni. Végre kell tudniuk hajtani az intézkedéseket akár közterületen, akár lakásban vagy gépjárműben, tehát a legkülönbözőbb helyeken. A technikai felkészítésen túl lélektani felkészítésben is kell részesülniük, ami csökkenti a stressz teljesítőképessejükre gyakorolt negatív hatását. A képzés részét képezi a rendőrök egészséges önbizalmának kiépítése, amihez a lélektani képzés a félelem legyőzése és a sikerélmény megszerzésére által nagyban hozzájárul ehhez.¹⁰⁰ A szakmai önismeret kialakítására is figyelmet kell fordítani, amelynek célja, hogy az intézkedő rendőr tisztában legyen azzal, mik az erősségei és mik a gyengeségei, ezáltal hatékonyabb döntés meghozatalára lesz képes az intézkedés eredményes befejezése érdekében. A rendőrségi szolgálati járművek használatának technikáit és taktikáit is el kell sajátítaniuk. Fentiekben túl számos elméleti ismeretre is szert kell tenniük, ami elsősorban a jogszabályok ismeretében, valamint egyéb taktikai és pszichológiai elemek ismeretében jelentkezik. Az intézkedéstaktikai képzések tehát a fenti elemek rendőrök általi elsajátítását kell, hogy célazzák.

3.6 Részkövetkeztetések

A fellelhető szakirodalmak áttekintésével rövid visszatekintést végeztem a 19. század végétől a 20. század második feléig tartó időszak rendőri képzéseire. Ezt követően bemutattam a távol-keleti harcművészetek Magyarországra történő beáramlását, majd ezek rendőri munkába történő integrálásának kísérleteit, ami a mai intézkedéstaktika kialakulásának kezdete, majd fejlődése volt. A küzdősport mozdulatok nem bizonyultak alkalmasnak a rendőri munkára, ahhoz speciálisan kialakított fogásokra, mozdulatokra volt szükség. Az ezzel foglalkozó szakemberek folyamatosan bővítették a technikai és taktikai palettát, amelyek jelentős részét külföldi mintára alakították ki. Kocsis Istvánnal készített mélyinterjú által megvizsgáltam a magyar rendőri intézkedéstaktika kialakulásának történetét,

¹⁰⁰ Lehoczki 2023: 8

legfontosabb állomásait és alakjait. Beindult a rendőr állomány, majd később az instruktorok és lökiképzők országos szintű képzése, amelyeknek színvonala az évek alatt egyre nőtt.

4. A RENDŐRÖK INTÉZKEDÉSTAKTIKAI KÉPESSÉGEINEK VIZSGÁLATA

4.1 A rendőri munka hatékonyságának mérési lehetőségei

Első hipotézisem szerint a közterületen rendszeresen szolgálatot ellátó magyar rendőrök intézkedéstaktikai képességei olyan mértékű hiányosságokat rejtnek, melyek veszélyt jelentenek a saját és mások biztonságára nézve. Ennek az állításnak nagy hiányossága, hogy igen nehezen igazolható vagy cáfolható, hiszen az intézkedéstaktikai képességek szubjektívak, mégis igyekszem azokat kutatásaim által objektívan megítélni. A rendőrök az általuk megkezdett intézkedéseket rendszerint eredményesen befejezik, hiszen az intézkedés alá vont személyek legtöbbször együttműködők, vagy csak kis mértékben ellenszegülők. Így a tanult technikák és taktikák nagy részét egyáltalán nem kell alkalmazni. Ebből hiba lenne levonni azt a következtetést, hogy a rendőrök tudása elégséges szintű, mert az együttműködőkkel szembeni intézkedésekből ez nem derül ki. A rendkívüli események közben, amikor ténylegesen használni kell vagy kellene az intézkedéstaktika elemeit, már előfordulhatnak hibák. Ezeket valószínűleg maguk a rendőrök sem veszik észre mindig, és tény, hogy intézkedési hibákból adódó tragédiák is ritkán történnek Magyarországon, ennek ellenére az elhibázott intézkedések lehetősége rendszeresen fennáll, amit a dolgozatomban leírt kutatásaimmal alátámasztok.

Korinek László szerint az a legjobb rendőrség, amelyik nem létezik, mert feleslegessé tette magát.¹⁰¹ Ehhez a rendőri munka hatékonyságának fejlesztésére van szükség. Ebben az alfejezetben megvizsgálom, hogy egyes országokban, köztük Magyarországon milyen kísérletek születtek a rendőri munka hatékonyságának mérésére. Hatékonyság alatt elsősorban a rendőri intézkedések hatékonyságát, értem, vagyis azt vizsgálom, milyen eszközei vannak az intézkedéstaktikai képességek mérésének. Európa az élen jár ugyan a rendészettudományok eredményeinek felhasználásában, mégis az Amerikai Egyesült Államok volt az első, aki a rendőrségi szociológia által megpróbálta feltárni az egyes testületek eredménytelen működésének okait.¹⁰² Hogy ezt milyen sikerrel tették, az vitatható, ugyanis egy cikkből kiderül, hogy az USA-ban már 25 éve nem volt olyan magas a gyilkosságok száma, mint 2020-ban.¹⁰³ Egy adatbázis szerint abban az évben 249 fegyveres atrocitást

¹⁰¹ Korinek 2019: 181

¹⁰² Boda 2019: 51

¹⁰³ Növekedés 2023

dokumentáltak, ami a korábbi évekhez képest kiemelkedően magas.¹⁰⁴ A Childre Defens Found adatai szerint az amerikai fiatalokat 15-ször nagyobb valószínűséggel lövik le, mint más hasonlóan fejlett országok fiataljait.¹⁰⁵ Ezen adatokból arra következtethetünk, hogy az Egyesült Államok rendfenntartásáról nem minden szempontból érdemes példát venni. Jóllehet, a rendőrök általában kiválóan felkészített és megfelelő felszereléssel ellátott szakemberek, mégsem képesek kezelni azokat az országon belül kialakult feszültségeket, amik kiváltják a lakosság erőszakos cselekedeteit.

A történelemtudományok is hozzájárultak a rendőri szakma megismeréséhez¹⁰⁶, sőt még a rendészeti vezetés- és szervezélmélet is fő kérdésként foglalkozik azzal, hogyan növelhető egy rendészeti szervezet hatékonysága, eredményessége, teljesítménye.¹⁰⁷ A rendőrség hatékonyságméréséről az Egyesült Királyság rendelkezik a legbővebb szakirodalommal. Az általuk megalkotott értékelési rendszer három pilléren áll:

1. eredményességet mutató adatok (vagyis statisztikák),
2. pénzügyi hatékonyság és
3. a lakosság bizalma, elégedettsége (legitimitás).¹⁰⁸

A pénzügyi hatékonyságból (2.) nem lehet következtetéseket levonni a rendőrök intézkedéstaktikai képességeire vonatkozóan. A továbbiakban az értékelési rendszer 1. és a 3. pontjait vizsgálom.

Az eredményességet mutató adatokról (1.) Kó József munkájában találni információkat, aki a regisztrált bűncselekmények számának változásait vette figyelembe. A britek megállapították, hogy az egyes rendőri intézkedésekben a tisztességes és méltányos bánásmód jelentős hatással van a bűncselekmények megelőzésére vagy felderítésére.¹⁰⁹ Ebből lehetne arra következtetni, hogy a bűncselekmények számának csökkenése jelzi a rendőrmunka hatékonyságának növekedését, de ahogy az első fejezetben is jeleztem, a látenciában maradt bűncselekményeket sem szabad figyelmen kívül hagyni.

A bűnügyi statisztika a kriminológia szerint négy dologtól függ:

- a) a feljelentési hajlandóságtól,
- b) a jogszabályi környezettől,
- c) a nyomozó hatóságok preferenciáitól és

¹⁰⁴ School Shooting Safety Compendium 2023

¹⁰⁵ Childrens Defense Found 2021

¹⁰⁶ Finszter 2018: 430

¹⁰⁷ Kovács 2019: 195

¹⁰⁸ Vári 2019: 61

¹⁰⁹ Myhill-Quinton 2011: 3

d) a vétőképes korú lakosságtól.¹¹⁰

Az alábbiakban megvizsgálom, hogy ez a négy dolog milyen kapcsolatban van az eredményességet mutató adatokkal, vagyis statisztikákkal (1.). A feljelentési hajlandóságot (a)) csökkentheti az állampolgárok rendőrök iránti bizalmatlansága, vagyis, ha nem hiszik, hogy a rendőrök segíteni tudnak nekik. Lehetnek társadalmi vagy politikai okai is. Például, ha csökken a lakosság államba vetett hite, akkor az állami szervek iránti bizalom is csökken. Ha a lakosság elégedettsége nő, abból nem következik az, hogy a feljelentési hajlandóság is nőni fog.¹¹¹

Egy hírportál az interneten közzétette a Központi Statisztikai Hivatal (továbbiakban: KSH) felméréseit, miszerint 2013 óta jelentősen javult a magyar lakosok biztonságérzete.¹¹² A felmérést egy egyszerű kérdéssel végezték el, amely így hangzott: *„Hogyan érzik magukat a magyarok, ha éjszaka egyedül sétálnak?”* Az eredmények összefoglalva így hangzottak: *„Kis túlzással 2013-ban még a félelem uralta a magyar utcákat sötétedés után”* ám *„a múlt évre (2022-re) a magyarok félelemérzete jelentős mértékben csökkent”* továbbá *„minden második megkérdezett érezte úgy, hogy a közbiztonság mértéke megfelelő.”* Az információ hitelessége megkérdőjelezhető, ugyanis Magyarországon évek óta azt lehet tapasztalni, hogy a rendőr tiszthelyettesek egyre kevesebben vannak. A rendőrség honlapján magas számban található a betöltetlen járőri beosztások, 2022 májusában pedig leszerelési hullám indult be a rendőr tiszthelyettesek körében. 2022-ben egy járőr a sajtónak tett nyilatkozatában elmondta, hogy hatalmas a rendőrháány, ráadásul a rendőrképző technikumokba jelentkezők száma is egyre csökken.¹¹³ Ekkora létszámháány nem indokolja a lakosok félelemérzetének csökkenését, tehát nem támasztják alá a hírportál állításait. A rendőri vezetés álláspontja szerint a rendőrségen belül soha nem volt létszámháány. 2018-as felmérések szerint a rendőrség feltöltöttségi szintje 97.8%.¹¹⁴ Kovács Marcell főhadnagy, az Országos Rendőr-főkapitányság Személyügyi Főigazgatóság Humánigazgatási Szolgálat Utánpótlás-tervezési Osztályának megbízott vezetője pedig 2021 májusában elmondta, hogy a rendőrség új képzési formákat hozott létre, és nagy erővel toborzásba kezdett, így a szervezet feltöltöttsége a hivatásos állományt illetően 92 százalékosra nőtt.¹¹⁵ A fenti két információ szintén egymással ellentmondásban van. A Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Rendészeti Szabadidő- és

¹¹⁰ Kó 2019: 70

¹¹¹ Kó 2019: 72

¹¹² Mandiner 2023

¹¹³ Index 2023

¹¹⁴ Rendőrség 2021

¹¹⁵ Pénzcentrum 2023

Sportcentrum vezetőjének engedélyével megvizsgáltam a 2020-as és a 2023-as évi fizikai állapotfelmérésről szóló éves jelentéseket, melyekből megtudtam, hogy míg 2020-ban a fizikai vizsgálatra kötelezettek száma 33480 fő volt, addig 2023-ban már csak 27496 fő, amit szintén okozhat a rendőrök létszámának csökkenése. Egy másik felmérés azt mutatja, hogy 2010 óta folyamatosan nő a rendőrségen foglalkoztatottak száma. 2010-ben 43278 fős, 2017-ben pedig 52760 fős létszám volt megfigyelhető.¹¹⁶ A fenti egymással ellentmondásban álló adatok számomra azt jelzik, hogy a felmérések megbízhatatlanok, a statisztikai adatokból nem lehet messzemenő következtetéseket levonni, ezért a rendőrök munkáját, azon belül az intézkedési hatékonyságukat sem ezen adatok alapján kívánom vizsgálni.

2013-ban – vagyis ugyanabban az évben, amikor a KSH szerint javult a lakosok biztonságérzete – megjelent egy kormányhatározat, amely a közösségi rendészeti modell magyarországi megvalósításán munkálkodott.¹¹⁷ Hogy mit jelent a közösségi rendészet, azt Szabó Henrik r. alezredes fogalmazta meg: „A közösségi rendészeti tevékenység az adott település rendőrségének olyan működése, amely egy új filozófia alapján törekszik a helyi közösség legszélesebb bevonásával a biztonságérzet megteremtésére, a rendőrség és a lakosság közti bizalom kialakítására és a közbiztonság megteremtésére, és ezáltal az életminőség javítására.”¹¹⁸ Ebből következik, hogy a közösségi rendőrség minden szempontból egyenlővé tehető a bűnmegelőzéssel.¹¹⁹ Az említett kormányhatározat ugyanezt a három célt tűzte ki programjában. Ezeket az eseményeket pedig annak felismerése váltotta ki, hogy a reagáló rendőrségi modell – vagyis amelyik nem megelőzni igyekszik, hanem követi az eseményeket – nem bizonyult elég hatékonynak a korábbi években. Mindezt pedig úgy igyekeztek megvalósítani, hogy nem növelik az erőforrásokat, hanem a meglévő erőket célzottan használják fel. A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia célkitűzései szintén némi ellentmondásban vannak azzal a ténnyel, hogy 2010 óta csaknem 10000 fővel nőtt a rendőrség létszáma, vagyis nőtt az erőforrások száma, ugyanakkor az ennek dacára mutatókozó létszámhiány miatt a budapesti rendőrkapitányságokon nem tapasztalható a lakosság és a szervezet között kiépült bizalom vagy a közbiztonság.

A jogszabályi környezet (b)) változásával együtt változik a bűncselekmények száma is, hiszen a jogszabályok képesek a dekriminalizálásra. Erre a legegyszerűbb példa a kisebb

¹¹⁶ Kó 2019: 78

¹¹⁷ 1744/2013. (X.17.) Korm. határozat (2013-2023) 8.1.1.

¹¹⁸ Szabó 2013

¹¹⁹ Németh 2014: 380

értékre elkövetett lopás. A 2012. évi C. törvény¹²⁰ az értékhatárt az addigi 20000 forintról 50000 forintra emelte. Ennek következtében az 50000 forint alatti értékre elkövetett lopások kikerültek a bűnügyi statisztikából. Vagyis a bűncselekmények nyilvántartott száma csökkent, de a tényleges elkövetések száma nem. Fenti példa szintén alátámasztja a statisztikai adatok félrevezető természetét.

A nyomozó hatóságok (c)) a bűnügyi statisztikákat nagyon kifinomult módszerekkel képesek célirányosan összeállítani, melyre számos példát találhatunk akár publikációkban, akár a bűnügyi hírekben, vagy bárki a saját szolgálati helyén, így ezekből sem javasolt következtetéseket levonni a rendőri munka hatékonyságát illetően.

A vétőképes korú lakosság (d)) arra a korosztályra utal, akik képesek bizonyos bűncselekmények elkövetésére. Napjainkban több mint 600000 magyar él külföldön az Európai Unió valamely tagállamában, és ezek jelentős hányada vétőképes korú, ami azt jelenti, hogy az ő távollétük, illetve a magyarok folyamatos kivándorlása is szerepet játszhat a bűncselekmények számának csökkenésében.¹²¹ Látható, hogy a fenti tényezők mennyire félrevezetik azokat, akik a bűncselekmények számából próbálnak következtetéseket levonni a rendőrök képességeiről vagy munkájuk hatékonyságáról.

Első hipotézisem igazolására vagy cáfolására felmerült bennem, hogy kutatásokat lehetne végezni olyan statisztikák figyelembevételével, melyek a hivatalos személy elleni erőszak gyakoriságát, vagy a rendőrök szolgálat közben szerzett sérüléseinek gyakoriságát tárják fel. Tapasztalatom szerint ezek a statisztikák a valóságról szintén hamis vagy eltorzított képet mutatnak. Ha a rendőrt nem támadják meg, nem sérül meg intézkedés közben, attól még számtalan intézkedési hibát elkövethet, amellyel veszélybe sodorja magát vagy a társát. Munkám során tapasztalom továbbá, hogy ha meg is történik a hivatalos személy elleni erőszak, akkor sem mindig indul eljárás belőle, mert a rendőrök túlterheltnak érzik magukat, és inkább úgy döntenek, hogy nem kezdeményeznek eljárást. Ezt a módszert tehát szintén nem tartom célravezetőnek a hipotézisem igazolására.

A rendőrök képességeinek vizsgálata témakörben érdemes még megvizsgálni a 26/2013. (VI. 26.) BM rendeletet a fegyveres szervek teljesítményértékeléséről.¹²² A rendelet tartalmazza a hivatásosok teljesítményértékelésének egyes elemeit és alkalmazásuk szabályait. A 8. számú mellékletben olvashatjuk a szervezeti működés teljesítménymutatóit,

¹²⁰ 2012. évi C. törvény.

¹²¹ Vavró 1994: 36

¹²² 26/2013. (VI. 26.) BM rendelet.

melynek III. pontja sorolja fel az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv szakmai tevékenységét értékelő teljesítménymutatókat. A felsorolásból az intézkedéstaktikához szorosan kapcsolódó elemek a következők:

- intézkedések eredményessége;
- intézkedések jogszerűsége és szakszerűsége;
- járőrszolgálat hatékonysága, reagáló képessége;
- közlekedési forgalomellenőrző járőrszolgálat intenzitása és hatékonysága;
- közlekedésrendészeti intézkedések eredményessége;
- járőrszolgálat intenzitása, reagáló képessége, eredményessége;
- járőrszolgálat során tett intézkedések eredményessége;
- a kijelölt létesítmények őrzésével és a védett személy biztosításával kapcsolatos rendkívüli események során alkalmazott intézkedések jogszerűsége, szakszerűsége.

Fenti pontokat figyelembe véve felmerülhet, hogy egyértelmű eredményességi és hatékonysági értékeket kaphatunk a rendőrök intézkedéstaktikai képességeire vonatkozóan, azonban ezt a kutatási módszert sem tartom célravezetőnek. Ennek oka a 2013 óta szerzett saját és kollégáim tapasztalatai a vezetők teljesítményértékelési módszereit, szokásait, attitűdjét illetően, amelyeket alkalmatlannak találok arra, hogy a beosztottjaikról reális és objektív képet mutassanak. Ezen felül az előző bekezdésben is említett aggályaim ismétlődnek, miszerint egy teljesen eredményesnek, jogszerűnek és szakszerűnek értékelt intézkedésből sem következik az, hogy az adott rendőr birtokában van az intézkedéstaktikai tudásnak, és minden intézkedése biztonságos.

Az Egyesült Királyság értékelési rendszerének harmadik pontja a lakosság bizalma, elégedettsége (3.). A lakosság elégedettségének, biztonságérzetének vizsgálatával a finnek foglalkoztak behatóbban. Az erről szóló tanulmányt a külföldi kitekintésről szóló fejezetben mutatom be részletesebben. Lényegi tartalma, hogy ha az állampolgárok érzékelik a rendőrök közelségét, akkor nagyobb biztonságban érzik magukat. Ahogyan Bernhard Prestel is megállapítja: a közbiztonság megteremtésének elsőszámú értékelője maga a civil lakosság.¹²³ A rendőrök közelségének érzete megvalósulhat úgy is, hogy több szolgálati gépjármű járőrözik az utcákon, de igazi hatása annak van, ha a rendőrök kiszállnak az autóból, és gyalogosan is mutatják a jelenlétüket. Kozáry Andrea megfogalmazta, hogy a rendőrök és civilek közötti viszony kulcsa a bizalom, hiszen a rendőr is tekinthet a civilekre úgy, mint törvénytörő, problémát okozó személyekre és együttműködő, segítségre szoruló emberekre

¹²³ Prestel 1997: 141

egyaránt, valamint a civilek is tekinthetnek a rendőrré úgy, mint az őket sanyargató hatalomra, ugyanakkor a részükre segítséget nyújtó szakemberre.¹²⁴

Fentiekben bemutattam a rendőri munka hatékonyságának mérésére szolgáló lehetőségeket. Indokoltam, hogy miért nem tartom alkalmasnak azokat arra, hogy objektív képet nyújtsanak a rendőrök intézkedéstaktikai képességeiről. Véleményem szerint megoldást jelenthetne egy a rendőrök intézkedéstaktikai képességeit mérő objektív teszt alkalmazása. Felkerestem Krauzer Ernő r. ezredest, a Belügyminisztérium Rendészeti Vezetőkiválasztási, Vezetőképzési és Továbbképzési Főosztály akkori vezetőjét, mert ő munkássága során foglalkozott ehhez hasonló mérésekkel. Megtudtam tőle, hogy korábban az ő közreműködésével született egy ilyen jellegű teszt. (1. számú melléklet) Ezt az ország rendőrökét képző intézményei közül csupán az egyikben alkalmazták, és csak rövid ideig. Ezáltal az országos szintű elterjedése és egységes felhasználása nem valósult meg, melynek okát nem sikerült kiderítenem. A jövőben hasznosnak bizonyulna egy ehhez hasonló teszt kidolgozása és országos szintű egységes alkalmazása.

Első hipotézisem igazolására vagy cáfolására tehát nem a fenti módszerek egyikét, hanem a módszertani triangulációt választottam, mint kutatási eszközt. *„A különböző módszerek vagy megközelítések felhasználását egy kutatási kérdés vizsgálatára módszertani triangulációnak nevezik. Ugyanazon jelenség több szempontból történő feltárásához a kutatók különböző módszertanokat használnak ... A kutatók egymást kiegészítő módszertanok alkalmazásával a kutatási téma különböző aspektusait ragadhatják meg, és alaposabban megérthetik azt.”*¹²⁵ A különböző megközelítések kombinálása segít abban, hogy a vizsgált témát több perspektívából, átfogó megközelítéssel vizsgáljam. A trianguláció három pontjának az alábbi kutatási módszereket választottam:

- a közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök munkájának megfigyelése,
- interjúk készítése intézkedéstaktikai instruktorokkal és
- kérdőíves felmérés a közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök körében.

A több módszerből származó információk egymással összehasonlíthatóak. Ha ezek hasonlóak, az segíti a téma megértését, alaposabb és árnyaltabb képet nyújt a vizsgálat tárgyával kapcsolatban, valamint megerősíti a kutatási eredmény szilárdságát.¹²⁶ Amennyiben az információk nem hasonlóak, hanem eltérőek, abban az esetben további vizsgálódások szükségesek. Fenti három kutatásom önmagában talán nem bizonyulna elégségesnek az első

¹²⁴ Kozári 2019: 203

¹²⁵ Mi a trianguláció a kutatásban 2024

¹²⁶ Mi a trianguláció a kutatásban 2024

hipotézisem igazolására vagy cáfolására, hiszen bőven tartalmaznak szubjektív elemeket is, továbbá a kutatásaimnak (főleg a kérdőíves felmérésnek) akadtak különböző korlátai, ami nehezítette az információk összegyűjtését, de a módszertani trianguláció már alkalmassá teszi azokat a hipotézisem vizsgálatára.¹²⁷ E fejezet további részében a hármas kutatásom végrehajtásának módját és eredményeit mutatom be.

4.2 A közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök megfigyelése

2020 nyarán az akkori állományilletékes parancsnokom engedélyével közterületi járőrszolgálatot láttam el Budapest egyik szolgálati egységének állományában. Összesen 13 alkalommal vettem részt 12 órás szolgálatban, vegyesen nappal és éjszaka. A szolgálati egység Közrendvédelmi Osztályának minden tagját alkalmam volt megismerni, legtöbbjükkel közös szolgálatot is elláttam.

A 18/2008. ORFK utasítás melléklete tartalmaz ajánlásokat az intézkedések végrehajtásának taktikáiról. Ebben megtalálhatók azok az alapelvek is, melyeknek minden intézkedésnél teljesülniük kell. Közülük elsősorban a biztonságosság és szakszerűség megvalósulásának ellenőrzésére koncentráltam. A 7001/2006. ORFK irányelv a gépjárművek megállításának taktikáit foglalja össze. A 44/2018. ORFK utasítás pedig a lőfegyver biztonságos kezeléséről rendelkezik. Megfigyelésem során tehát elsősorban ennek a három normának az ajánlásait vettem figyelembe. Megfigyelési szempontjaim között szerepelt, hogy a rendőrök felismerik-e az éppen adott feladattal járó veszélyeket, alkalmaznak-e tudatosan bármilyen taktikát a veszély elkerülése vagy csökkentése érdekében, hogy mennyire magabiztosan használják a kényszerítő eszközeiket, illetve hogyan kommunikálnak egymással és az intézkedés alá vont személyekkel. Az alábbiakban az erről tett megfigyeléseimet osztom meg.

A járőrállomány rendkívül fiatal volt, az átlagéletkor 25 év. Csupán a szolgálatirányító parancsnokok és a körzeti megbízottak között akadtak idősebb és tapasztaltabb rendőrök. A rendőrnők aránya az állományban 40 százalék volt. A társaságot jókedvűnek, motivátnak és elhivatottnak ismertem meg. A szolgálati egység illetékességi területe bűnügyileg igen fertőzöttnek mondható mind a mai napig. Gyakoriak a garázda magatartások, a testi sértések. A lakosság rendkívül nagy százaléka fogyaszt rendszeresen kábítószer és az ebből adódó önkontroll nélküli viselkedések sokszor hivatalos személy elleni erőszakhoz is vezetnek, amit

¹²⁷ Mi a trianguláció a kutatásban 2024

egy alkalommal személyesen is megtapasztaltam. Intézkedéstaktikai instruktorként figyelemmel kísértem a járőrök intézkedéseit és számos olyan megfigyelést tettem, melyek bemutatása figyelemfelkeltő lehet más instruktorok vagy vezetők számára. Első észrevételem a fegyverek és lőszer felvételéhez és leadásához köthető. Megfigyeltem, hogy a járőrök szinte kivétel nélkül elmulasztják a fegyvereik töltetlenségének ellenőrzését még a fegyver ürítésekor is. Kérdéseimre elmondták, hogy feleslegesnek tartják, mert ha a tárból kivett lőszer száma stimmel, akkor a fegyver már nem lehet töltött. Elmondták továbbá, hogy azért nem végeznek töltetlenség ellenőrzést, mert félnek tőle, hogy „csattogtatás” közben véletlenül lövést idéznek elő, ami arra utal, hogy nem kezelik kellő magabiztossággal a fegyvereiket, sőt kimondottan tartanak a használatától. Két rendőrnő esetében felfigyeltem hosszú műkörmükre. Saját bevallásuk szerint az ujjuk így nem fér be a lőfegyver sátorvasába, vagyis nem tudnák működtetni a lőfegyverüket, ha szükség lenne rá. Elmondták, hogy nem is áll szándékukban használni az eszközt, ami vagy arra utal, hogy pszichikailag nem állnak készen rá, ezért ki is zárják annak lehetőségét, vagy a fegyverkezelési ismereteik nem elég stabilak. A szolgálatok során gépjárművel közlekedtünk az illetékességi területen belül. Minden esetben azt tapasztaltam, hogy az intézkedések megkezdésekor a járőrök nem egyeztetnek egymással, intézkedéseik nem összehangoltak, nem egyszerre lépnek oda ahhoz a járműhöz, amelynek utasait intézkedés alá vonják. Amelyikük előbb odaér a vezető oldalra, az kezdi meg az intézkedést, a társa nem biztosítja őt, hanem néhány másodperccel később mellé áll, vagy marad az autóban. Akadt olyan járőr, aki a szolgálati járművel nem alakított ki biztonsági sávot az intézkedés alá vont jármű bal oldala mellett, így az intézkedés során fokozottabban ki volt téve a forgalom közvetlen veszélyeinek. Megfigyeltem, hogy intézkedés közben szinte végig veszélyzónában állnak a rendőrök. Veszélyzónának nevezem azokat a területeket, amelyekben a tartózkodás az intézkedés ideje alatt fokozott veszéllyel jár a rendőrökre nézve. Ha az intézkedés alá vont személy a járműben maradt, a járőrök a jármű ajtaja mellett álltak. Amikor kiszállt a kocsiból, akkor a két jármű között folytatták az intézkedést, vagy maradtak az úttesten, csak kevés esetben léptek fel a járdára. A forgalmat, a járókelőket vagy a járműben tartózkodó többi utast szinte soha nem tartották szemmel. Megállapítható tehát, hogy a járművekkel kapcsolatos intézkedéseknél a biztonságosság alapelve gyakran nem valósult meg.

Egy alkalommal egy fiatal rendőrrel és egy szintén fiatal rendőrnővel láttam el szolgálatot, amikor a Tevékenységirányítási Központ garázdasághoz küldött minket. A helyszínre érkezve megpillantottuk a garázda magatartást tanúsító személyeket, azonban kollégám tovább hajtott,

majd 50 méterrel arrébb megállt és se ő sem kolléganője nem szállt ki az autóból, mert saját elmondásuk szerint tartottak az agresszív személyek erő- és létszámfölényétől. Egy szomszéd kerületből érkező járőrpárostól vártak segítséget. Meglepő volt számomra, hiszen azzal sem voltunk tisztában, hogy mi történik a helyszínen. Megjegyzem ezzel az esettel kapcsolatban, hogy az önismeretnek igen nagy szerepe van egy intézkedésnél. Ha valaki tudja magáról, hogy a fizikuma, fellépése, kommunikációja, eszközhasználata vagy szakmai tapasztalata nem éri el azt a szintet, hogy egy ilyen intézkedést biztonságosan le tudjon folytatni, akkor valóban jó megoldásnak tűnik az erősítésre várni. Ebben a tekintetben megvalósult a biztonságosság alapelve, ugyanakkor minden esetben elvárható, hogy egy rendőr megfelelő távolságot tartva tájékozódjon a történetekről, vagy kommunikációt kezdeményezzen a helyszínen tartózkodó személyekkel, veszély esetén pedig magabiztosan használja a kényszerítő eszközeit. Ebben az esetben tehát az ő részükről elmaradt a szolgálati fellépés.

Másik alkalommal szintén garázdaság elkövetőihez érkeztünk, ahol két társaság szólalkozott össze és igen nagy hangzavart csaptak. Miközben a veszekedő felek és a körülöttünk álló bámészkodók létszáma egyre nőtt, kollégám tőlem eltávolodva hallótávolságon kívül és nekem hátat fordítva rádión keresztül kommunikált a szolgálatirányító parancsnokkal. Mikor visszatért a közelembe, hogy biztosítsa az intézkedést, már igen nagy tömeg tartózkodott a helyszínen fokozottan ingerült állapotban. Ekkor jeleztem neki, hogy mindenképpen erősítésre van szükségünk. Ilyen esetben kiemelt szerepe van annak, hogy a járőrök között folyamatos vizuális kapcsolat és kommunikáció legyen, sőt biztosítsák egymást, a biztonságosság alapelve tehát ebben az esetben is sérült. Nem lenne szabad sem eltávolodni, sem hátat fordítani egymásnak. Pár perc múlva már kisebb verekedés és dobálózás kezdődött, de addigra több járőrautó érkezett a segítségünkre és az intézkedést sérülésmentesen és eredményesen lefolytattuk.

Szolgálataim során különös figyelmet fordítottam a járőrök kommunikációjára. Több alkalommal előfordult, hogy miközben egy intézkedés alá vont személyhez beszéltem, a társam többször a szavamba vágott, átvette a kérdező szerepét, összezavarva ezzel az állampolgárt, aki nem tudta, hogy melyikünk felé forduljon, kire figyeljen, kinek a kérdéseire válaszoljon. Érezhető volt az intézkedés irányítására irányuló vágy, ami a járőrök elhivatottságát és motiváltságát jelzi, ugyanakkor szakszerűtlenné tették az intézkedéseket.

Akadt a járőrök és körzeti megbízottak társaságban egy fiatal rendőrnő, aki az intézkedései során rendszeresen trágár szavakat használt az állampolgárokkal történő kommunikáció során, illetve minősíthetetlen jelzőkkel illetett állampolgárokat. Ugyanakkor a

kolléganő mellett szól az az érv, hogy kiemelkedő határozottsággal lépett fel minden esetben, ami egy intézkedésnél kulcsfontosságú lehet, de a határozott fellépés nem minden esetben helyettesíti a szakszerű és biztonságos intézkedést.

Akadt a járőrök között egy jó fizikumú, intézkedéstaktikában jártasabb kolléga is, aki legtöbbször egy kisebb termetű hölggyel látta el szolgálatát. Emiatt hozzászólt, hogy a testi kényszerrel járó intézkedéseket egyedül oldja meg, nem kéri hozzá kolléganője segítségét. Egyik szolgálat alkalmával - amikor én is csatlakoztam hozzájuk – ketten egy garázda személyt vittünk le a földre, ami érezhetően szokatlan volt számára, mivel ezeket a műveleteket eddig egyedül hajtotta végre. Hirtelen, előzetes figyelmeztetés nélkül és erőteljes mozdulattal megkezdte a földön megbilincselte személy talpra állítását, miközben én továbbra is a földre szorítottam őt, ami majdnem az elkövető sérülésével végződött. Habár a kolléga kiválóan oldotta meg minden általam látott intézkedését, és minden intézkedési alapelvnek maradéktalanul meg is felelt, a létszámfölényes helyzetek megoldásától és a másokkal való közös munkától szemmel láthatóan elszokott.

4.3 A megfigyelés vizsgálat eredményeinek összefoglalása

Összességében elmondható, hogy az általam ennél az egységnél megismert járőrök és körzeti megbízottak többsége motivált és elhivatott, intézkedéseiket minden alkalommal eredményesen befejezték. Az intézkedéstaktikai gyakorlatuk azonban a 18/2008. ORFK utasítás melléklete által megfogalmazott alapelvek közül a biztonságosság és szakszerűség mentén jelentős fejlesztésre szorul, a 7001/2006. ORFK irányelv taktikai ajánlásait és a 44/2018. ORFK utasítás biztonsági szabályait számos esetben figyelmen kívül hagyják. Kényszerítő eszközeik használatát egyetlen alkalommal sem tapasztaltam, pedig több esetben is indokolt lett volna. Kérdésekre néhányan elmondták, hogy nem áll szándékukban ezen változtatni. Kommunikációjuk - akár az állampolgárokkal, akár a társaikkal - a szakszerűséget és a szabatoságot tekintve fejlesztésre szorul. Ugyanakkor hiányosságait leleményességükkel pótolják, ugyanis amikor az intézkedéseik során bizonytalanná váltak, rádión keresztül a nagyobb tapasztalattal bíró szolgálatirányító parancsnokoktól kértek segítséget, akik azonnali támogatást nyújtottak, szükség esetén a helyszínre is siettek fiatalabb kollégáikhoz. A szervezeti egységnél tett megfigyeléseim, mint a triangulációs kutatási módszer egyik pontja, alátámasztják első számú hipotézisem helyességét.

4.4 Instruktorokkal készített interjúk

A rendőröket képző intézményekben történik az intézkedéstaktikai tudás alapjainak lefektetése, amelyről az intézkedéstaktikai oktatók feladata gondoskodni. Az intézkedéstaktika tananyaga nagy, viszont az iskolákban az intézkedéstaktikai tanórák száma korlátozott. A hallgatóknak nincs lehetőségük az intézkedéstaktikai tudásmennyiség maradéktalan, készség szintű elsajátítására, emiatt az iskola befejezésekor a frissen kinevezett rendőrök intézkedéstaktikai tudása még igen sekélyes, a tanultakat legfeljebb ismereti szintig sajátíthatták el, ezért az iskolából kikerülve szükség van a megszerzett tudás szinten tartására és továbbfejlesztésére, hogy az jártasság, majd készség szintűvé válhasson. Ezt a célt szolgálják az intézkedéstaktikai képzések. Ezeket a foglalkozásokat intézkedéstaktikai instruktorok végzik, jelenleg a 31/2024. ORFK utasításban meghatározottak szerint, azonban a kutatásaim megkezdésekor még a 18/2008. ORFK utasítás volt a meghatározó, tehát a kutatásom elvégzéséhez az utóbbit vettem figyelembe, és csak ezzel kapcsolatban kérdeztem az alanyokat. Ez az utasítás tartalmazta az alábbi előírásokat: Az instruktoroknak havonta legalább négy óra időtartamban kellett végezniük a közterületi szolgálatot ellátó végrehajtó állomány képzését, és az átlagnál nagyobb közrendvédelmi tapasztalattal és intézkedéstaktikai képességekkel kellett bírniuk, valamint el kellett végezniük egy intézkedéstaktikai instruktor szaktanfolyamot. A rendőrség minden helyi szintű szervezeti egységénél – vagyis minden rendőrkapitányságon és határrendészeti kirendeltségen – lennie kellett legalább egy instruktornak, illetve minden vármegyei rendőr-főkapitányság állományában egy fő, a Budapesti Rendőr-főkapitányság állományában pedig két fő vezető instruktornak. A vezető instruktorok az illetékességi területükön belül tevékenykedő instruktorok munkáját irányították. Az instruktoroknak a vezető instruktorok által kidolgozott részletes kiképzési terv alapján, havonta legalább 4 óra időtartamban kellett végezniük a közterületi szolgálatot ellátó végrehajtó állomány képzését. Az utasítás melléklete tartalmazta az intézkedéstaktikai ismeretekről szóló módszertani útmutatót.

Interjút készítettem néhány olyan szakemberrel, akik hiteles képet tudnak festeni a közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök intézkedési gyakorlatáról. Több mint harminc ilyen szakembert kerestem fel, azonban a kutatásomhoz való hozzájárulás iránti hajlandóságuk nem mutatkozott nagynak, csupán nyolc fő vállalta az interjút. Mindegyikük anonimitását megőrzőm. Az interjúk lebonyolítására 2020 és 2025 között került sor. Mindegyiket különböző időpontokban, különböző helyeken készítettem, közben jegyzetelést alkalmaztam. Mindegyik félig strukturált volt előre megírt, de rugalmas sorrendű és átalakítható

kérdésekkel, utat engedve a személyes tapasztalatokról, élményekről való beszámolásnak is. (2. számú melléklet) Az interjúalanyok nem ismerték egymást, gondolataikat nem egyeztetették az interjút megelőzően. A beszélgetések során ügyeltem az objektivitás megőrzésére, de a témával kapcsolatos személyes érzelmekre is kíváncsi voltam. Az interjúk oldott légkörben zajlottak, kérdéseimet manipulációmentesen fogalmaztam meg. A beszélgetések átlagosan 60 percig tartottak, amely idő alatt mindegyikkkel 16 kérdést beszéltem át.

Nyolc fő megállapításaiból – még ha egybehangzóak is – nem lehet egyértelműen következtetni a rendőri állomány képzési rendszerének működésére. Az eredmények általánosítására ebben az esetben nincs lehetőség. A célom mindössze annyi, hogy különböző szervezeti egységek szakembereinek szemszögéből váljon láthatóvá az intézkedéstaktikai képzések kis szelete. Az így szerzett információk a módszertani trianguláció részeként a többi kutatásommal együtt vizsgálándók, de már önmagukban is alkalmasak lehetnek gondolatébresztésre.

Az instruktorok személyesen ismerik azokat a rendőröket, akiket oktatnak. Napi rendszerességgel találkoznak velük, figyelik a munkájukat, tisztában vannak az intézkedési gyakorlatuk minőségével, kompetenciájukkal. A beszélgetések során nem csupán az általuk képzendő állomány képességeiről kérdeztem őket, hanem a képzési rendszer működéséről, hatékonyságáról is. Az interjút összevonva elemzem, amihez a kategorizációs módszert választottam. Az alanyok egyes kérdésekre adott válaszait kisebb csoportokba rendezve foglalom össze.

Az interjúk bemutatása

Bemutatókérdések:

Az interjúk első részében kértem az alanyokat, hogy mutakozzanak be, ismertessék röviden feladataikat és beszéljenek instruktori tevékenységükről.

Az instruktorok közül 2 fő a Budapesti Rendőr-főkapitányság, 2 fő a Pest, 1 fő a Komárom-Esztergom, 1 fő a Vas, 1 fő a Győr-Moson-Sopron és 1 fő a Csongrád Vármegyei Rendőr-főkapitányság illetékességi területén lát el szolgálatot.

Az alanyok közül csupán egyikük fiatal rendőr, a többiek mind 20-30 éve hivatásosak. Két alanyuk még friss az instruktori szaktanfolyamon teljesített vizsgája, a többiek több mint 10 éve végzik az állomány intézkedéstaktikai képzését. Az instruktorok jellemzően havonta egy, de néhányan akár havonta 3-4 alkalommal is tartanak intézkedéstaktikai képzéseket, amelyek időtartama négy óra. Ezt mindannyian egyéb szolgálati feladataik mellett végzik. Volt, aki

arról számolt be, hogy jelentős mennyiségű szervezőmunkát és adminisztrációt is igényel a munkája, de a többségnek erre nem jut ideje, ezért „*rutinból, rögtönözve*” oldják meg a foglalkozásokat. A megkérdezett instruktorok fele több szervezeti egységnek tart képzéseket, illetve van köztük, aki emellett a lövészetek, a fizikai alkalmasságvizsgálatok, az elektromos sokkoló eszköz használatára vonatkozó és az elsősegélynyújtó képzésért is felel.

Az instruktori foglalkozások körülményeiről:

A következő blokkban az instruktori foglalkozások megtartásának körülményeiről érdeklődtem különösen a rendszerességéről és a létszámáról. Mivel a pandémia 2020-ban sehol nem engedte a továbbképzések megtartását, kérdésem elsősorban a vírus megjelenése előtti, valamint lecsengése utáni időszakra vonatkozott.

A vas vármegyei instruktor volt az egyetlen, aki úgy nyilatkozott, hogy a képzések rendszeresek, és az állomány közel 90%-a megjelenik rajtuk. A többi instruktor kivétel nélkül arról számolt be, hogy a 18/2008. ORFK utasításban előírt havi négy óra képzés nem valósul meg, illetve az állomány jelentős része nem jut el azokra. Ennek első számú okának a létszámhiányt jelölték meg, vagyis ha a kollégák elmennének a képzésre, nem lenne rendőr az utcán. A képzések többségében átlagosan 8-10 fős létszámmal be vannak tervezve ugyan, ám azokon minden esetben kevesebb, esetenként csak 1-2 fő jelenik meg, illetve arra is számos példa akadt, hogy elmaradtak. Ezzel kapcsolatban az alábbi mondatok hangzottak el az instruktorok szájából: „...közterületi szolgálat kiállítása is gond a létszámhelyzetünk miatt ... nem fog működni a 4 óra.” „A vezetők többsége nem látja értelmét a képzésnek, csak akkor fontos, ha hivatalos személy elleni erőszak van, vagy az intézkedés nagyon mellé megy.” „Nem lett komolyan véve (a képzés), ezért a parancsnokok nem is írtak be embert.” „Havi négy órás képzés gyakorlatilag évek óta nem létezik.” A budapesti instruktor elmondta, hogy tudomása van arról, miszerint a legtöbb budapesti kerületben évente legfeljebb egy-két képzés van megtartva, illetve van, ahol egyáltalán nincs. Az alanyok közül nehezteltek amiatt, hogy a közrendvédelmi állomány mellett a bünyügyi állomány nem vesz részt a képzéseken.

A foglalkozások eredményességéről:

Ezután az alanyok véleményét kértem ki az instruktori foglalkozások céljáról és az általuk említett célok megvalósulásáról.

A képzések céljai között mindegyik alany megemlítette a biztonságosságra való törekvést, hogy a rendőrök az utcán ne legyenek veszélyben és képesek legyenek a túlélésre, mert „...gyakran baj van és szükségük van rá...” A biztonság mellett többen az intézkedés

szakszerű és jogszerű végrehajtását is megjelölték. Szintén többen említették a magabiztosság növelését, ami arra utal, hogy az állomány jelentős részének a technikai és taktikai hiányosságai mellett a szolgálati fellépés határozottságával is gondjai akadnak. Az egyik alany így fogalmaz: *„Az állomány nagyon alulképzett intézkedéstaktika területen.”* Elmondták, hogy a rendőröknek meg kell tapasztalniuk a gyakorlás során, milyen egy nem együttműködő személlyel szemben intézkedni. Megtanulják ugyan kezelni a fegyvereiket, de utána, ha azt maguktól nem gyakorolják, elfelejtik a használatát. Ugyanez igaz a rendőrbotra, a vegyi eszközre vagy a bilincsre. A kényszerítő eszközök használata gyakorlás nélkül lassan kikopik, és a rendőr kézzel-lábbal akar megoldani minden szituációt, nem fog a kényszerítő eszközeihez nyúlni.

A továbbképzési célok megvalósulásáról is egybehangzó volt az instruktorok véleménye: a legtöbb rendőrön nem látják a fejlődést, legfeljebb néhány fiatalon. Azok, akik régebb óta rendőrök, motiválatlanok, és igényük sincs a fejlődésre. Elmondták, hogy mire újra megjelennek a kollégák a foglalkozásokon, kezdhetik velük előlről a munkát. Az egyik alany szerint amíg még frissek az élmények, legfeljebb egy-két hétig, látni némi pozitív változást a járőrök intézkedéseiben, de tovább nem. Amit gyakorolnak, azt folyamatosan erősíteni kellene, különben elfelejtik. Egyikük így fogalmaz: *„Olyan kevés az intézkedéstaktika az állomány részére, és olyan ritkán jutnak el képzésre, hogy semmilyen készség kialakítására nincs lehetőségük. Ehhez heti szintű, rendszeres gyakorlás, edzés szükségeltetne.”* Egy másik instruktor így fogalmaz: *„A régi rendszernek nem volt sok értelme. Az állomány nagy része hónapokig nem volt intézkedéstaktikán...”*

A foglalkozásokhoz szükséges feltételekről:

Kérdéseim következő csoportjában a foglalkozások megtartásához szükséges feltételekről és azok felépítéséről érdeklődtem. Kíváncsi voltam a rendelkezésre álló helyszínekre, eszközökre, az instruktor által meghatározott feladatokra, azok végrehajtási körülményeire.

Az instruktorok közül hárman is elismerően nyilatkoztak a rendelkezésre álló feltételekről, ugyanis a rendőrség egy hozzájuk közeli szervezeti egységében rendelkezésükre áll minden a foglalkozások megtartásához szükséges tárgyi feltétel, köztük a taktikai ház, benne a felszerelt kamera rendszer és járművek. Négyen az adott rendőrkapitányság konditermét vagy konferenciatermét használják a képzések megtartásához, és szegényes gyakorló eszköztárral rendelkeznek. Egyikük nyilatkozott úgy, hogy a képzések megtartásához a rendőrség nem biztosít a részükre erre alkalmas helyet, ezért ő egy ismerősének a judo termét veszi igénybe erre a célra. A képzések felépítésére jellemző, hogy mindenki elméleti ismeretek átadásával

kezdi a képzést, majd ezt követően következik a gyakorlat. Egyiküknél fele-fele arányban oszlik meg ez a két terület, a többségnél 20%-80% arányban a gyakorlati képzés javára. Szinte mindegyikük alkalmaz szituációs gyakorlatokat, függetlenül attól, hogy rendelkezésre áll-e részükre taktikai ház vagy sem. Ketten is inkább a harcosabb irányvonalat képviselik, és a testi kényszer technikák, földrevitelek és bilincselések gyakorlására helyezik a hangsúlyt. A képzéseken gyakori a rendkívüli eseményekről szóló esettanulmányok feldolgozása is, amelyeket néha szimulált környezetben eljátszanak. Az instruktorok mindegyike nagyon hasznosnak tartja a képzéseket, ám a hatékonyságát illetően bizonytalanok, hiszen a foglalkozásaikra az állományukban tartózkodó rendőrök nagyon ritkán jutnak el, ezáltal a rendőrök nem tudnak fejlődni ezen a területen. Egyikük így fogalmaz az intézkedéstaktikai képzésekről: „Én ezt a területet tartom az egyik leginkább elhanyagoltnak.”

A résztvevők visszajelzéseiről:

Kérdéseim következő csoportjában kíváncsi voltam, milyen visszajelzések érkeznek a rendőröktől a foglalkozásokat tekintve, illetve milyen lehetőségeket lát az instruktor a foglalkozások minőségének javítására.

Az instruktorok egységesen úgy nyilatkoztak, hogy az állomány egy része eleinte kötelező rossznak tekinti a foglalkozásokat, de többségüktől közben és a végén folyamatosan érkeznek a pozitív visszajelzések. Jellemzően az idősebb rendőröket nehezebb az aktív munkára rávenni, mert ők nem látják ennek értelmét. A rendőrök többsége élvezzi a képzéseket és megvannak elégedve a foglalkozások tartalmával, minőségével és az instruktor képességeivel. A fejlesztés lehetőségeiről az instruktoroknak majdnem azonos elképzeléseik voltak. Ahol nem áll rendelkezésre taktikai ház a gyakorláshoz, ott feltétlenül szükség lenne rá. Ezen túl a gyakorló eszközök, különösen a gyakorló fegyverek, gyakorló bilincsek számát is keveslik. Ketten is hiányoltak egy a 18/2008. ORFK utasítás mellékletéhez hasonló, de attól korszerűbb oktatási segédletet. Szerencsére 2025-ben elkészült a 31/2024. ORFK utasítás melléklete, ami pontosan ezt az igényt hivatott kielégíteni. Természetesen az instruktorok mindegyike elmondta, hogy a képzéseket elsősorban az által lehetne hatékonyabbá tenni, ha a rendőrség létszámbiánya megoldódna, és a rendőrök rendszeresen részt tudnának venni a képzéseken, valamint ha az instruktoroknak a képzések megtartása mellett kisebb lenne a szolgálati leterheltsége, és több energiájuk maradna a képzésekre.

Az állomány képességeiről:

Feltettem a számomra legfontosabb és leginformatívabb kérdést, hogy az instruktoroknak mi a véleménye a rendőrök intézkedéstaktikai képességeiről. Rákérdeztem, hogy szerintük szükség van-e az általuk oktatott rendőrök fejlesztésére, illetve a képességeik elegendőek-e ahhoz, hogy ellássák feladataikat.

Kivétel nélkül úgy nyilatkoztak, hogy szükség lenne az állomány fejlesztésére, mert a jelentős hányaduk komoly hiányosságokkal rendelkezik. Ugyanakkor az állomány heterogén, mindkét szélsőségre találni példákat. Egyesek dicsérték az idősebb rendőrök képességeit a fiatalabbakéhoz képest, mert az új generációt jelentősen gyengébbnek tartják. Egyikük szerint az állományában a lányok között egy sincs, aki meg tudná magát védeni egy támadással szemben, a fiúknak meg körülbelül az egyharmada lenne rá képes. Beszámolt arról is, hogy a képzésen, gyakorlati szituációs feladat végrehajtása közben a hölgyek olyan stresszt éltek át, hogy csupán a harmadik támadás alkalmával kezdtek el védekezni a támadóikkal szemben. Egy másik úgy nyilatkozott, hogy az általa oktatott állománynak 10%-át tartja alkalmasnak arra, hogy megvédje magát egy aktív ellenszegülővel szemben. Véleménye szerint több a kevésbé képzett rendőr, mint a jó rendőr és nagyon kevés a szakember. Többen jelezték, hogy csak addig tud működni a járőrök intézkedése, ameddig az intézkedés alá vont személyek együttműködőek, viszont azt jóslják, hogy előbb-utóbb meg fog történni a baj. Elhangzott még, hogy a magyar rendőrök nincsenek felkészülve azokra a bevándorlókra, akik az elmúlt években beléptek az ország területére, mert ezek a személyek kevésbé tisztelik a hatóságokat, mint amihez hozzászórtak.

A továbbképzési rendszer alkalmasságáról:

Megkérdeztem az instruktorokat, hogy a 18/2008. ORFK utasításban összefoglalt képzési rendszert alkalmasnak tartják-e arra, hogy a rendőrök intézkedéstaktikai képességeit fejlessze, vagy szinten tartsa.

Egyikük sem adott pozitív választ. Szerintük a képzési rendszer nem volt alkalmas a fent leírt célok elérésére. „... a havi 4 óra rendkívül kevés. Szinte nulla. Az a szomorú, hogy még ezt sem tudjuk teljesíteni... szinten tartásra sem elég.” Az utasítás komoly hiányosságának tekintik, hogy nem írja elő, hogy egy rendőrnek évente hány foglalkozáson kell részt vennie, vagy egy foglalkozást milyen létszámmal kell megtartani. Ha azon minden hónapban ugyanaz a két rendőr jelenik meg, akkor is teljesültek a normában leírt követelmények. Az alanyok mindannyian keveslik a foglalkozások számát, a háromszorosát, négyszeresét tartanák hatékonynak. Egyikük szerint egy foglalkozásnak maximum két hétig van valami haszna, aztán a következő képzés alkalmával kezdhetnek mindent előlről. Mindannyian panaszkodtak

a leterheltségükre, miszerint egyéb szolgálati feladataik mellett kell végezniük az intézkedéstaktikai képzések megtartását. Az utasítás mellékletében található taktikai ajánlásokat többen is elavultnak bélyegezték, és igényt tartanának egy új tankönyvre vagy oktatási segédletre.

Az alanyok javaslatai:

Az utolsó kérdésben az instruktorok javaslatait, ötleteit kértem arra vonatkozóan, hogyan lehetne hatékonyabbá tenni az intézkedéstaktikai képzéseket, illetve hogyan fejlődne jobban a rendőrök intézkedéstaktikai gyakorlatának minősége.

Egyesek a 18/2008. ORFK utasítás fentebb már említett okok miatti átdolgozását szorgalmazták, ugyanakkor mások szerint egy új, átdolgozott utasítás sem jelentene megoldást, mert nem annak tartalmával volt a fő probléma, hanem azzal, hogy nem volt lehetőség az abban leírtak betartására. Többen jelezték, hogy minden szervezeti egységnek rendelkeznie kellene egy taktikai házzal, ami a legalkalmasabb a szituációs feladatok gyakorlására, és javasolták, hogy a rendőrök minden hónapban egy alkalommal vegyenek részt ilyen foglalkozásokon. Szintén többen hiányolták azokat az oktató videókat, amelyek egyes intézkedéstaktikai elemek helyes végrehajtását mutatják be, vagy amelyeken rendőri intézkedések láthatók és elemezhetők. Az instruktorok jelentős hányada növelné a képzésre fordított időt. Mivel a képzésre fordítandó napok számának növelésének nem látják realitását, ezért az adott képzési napon a foglalkozás időtartamát növelnék 8 órára, vagy akár hosszabbra. Ketten is szóvá tették, hogy a megfelelő intézkedéstaktikai képességek kialakításához szükséges lenne a rendőriskolákban egy stabil alaptudást biztosítani, ami szerintük jelenleg nem valósul meg. Többen kiemelték, hogy több, képzettebb és nagyobb oktatói tapasztalattal rendelkező instruktorokra lenne szükség, illetve az instruktoroknak a minőségibb képzésére. Egyikük bevallotta, hogy ha rendelkezne pedagógiai képzettséggel, tapasztalattal, akkor könnyebb lenne számára a foglalkozások megtartása. Az alanyok egy részének a lökiképzéssel kapcsolatban is voltak javaslataik. Szorgalmazták, hogy a rendőrök ne csak papír lőlapokra, hanem különböző anyagokra (fémre, fára, műanyagra) adjanak le lövéseket, hogy tisztában legyenek a fegyverek átütő erejével, ezzel hatékonyabbá téve a fedezékhasználatukat is, valamint az éves kötelező lövészeteken túl legyen a rendőröknek lehetőségük lőni. Egy fő javasolta, hogy legyen minden vármegyében egy kiképzéssel foglalkozó alosztály, amely csak az állomány felkészítésével foglalkozik.

4.5 Az interjúk eredményeinek összefoglalása

Az instruktorokkal való interjúkból nem csak a közterületi rendőrök képességeire nyílik némi rálátást, hanem az intézkedéstaktikai képzések hatékonyságára és működőképességére is. Az interjúalanyok az általam feltett kérdésekre hasonló, egyes esetekben megegyező válaszokat adtak. Hangsúlyozták, hogy az általuk ismert és a képzéseiken résztvevő rendőrök jelentős hányada intézkedéstaktikai képességeik hiánya miatt nem tudná megvédeni magát aktívan ellenszegülő vagy támadó személlyel szemben. Megegyezik a véleményük abban, hogy a járőrök intézkedéstaktikai képességeit feltétlenül fejleszteni kell és erre 18/2008. ORFK utasítás által meghatározott képzési rendszer előírásai kevésnek bizonyultak. Ugyanakkor, ha a szabályzat előírásai elégségesek lettek volna, a rendőrök létszámhiánya miatt akkor sem sikerült volna a leírtak maradéktalan megvalósítása, hiszen a képzések jelentős része elmaradt, illetve az állomány jelentős hányada nem vett részt rendszeresen a megtartott képzéseken. Az instruktoroknak számos alapvető igényük lenne a képzések hatékonyabbá tételéhez, amelyek teljesülésére nem látnak esélyt, mert szerintük a rendőrök képzése az egyik legelhanyagoltabb területe a rendőrségnek. Fenti kutatásaim a trianguláció egyik lábaként megerősíti első és harmadik számú hipotézisem helyességét.

4.6 Kérdőíves felmérés a közterületen szolgáló rendőrök körében

Kérdőíves kutatást végeztem a magyar rendőr járőrök és körzeti megbízottak körében, melynek során megvizsgáltam, hogy a rendőrök hogyan vélekednek saját intézkedéstaktikai képességeikről, milyen a szakmai önismeretük, az énképük mennyire közelít a valósághoz, milyen igényeik vannak, vagy lettek volna az iskolában az intézkedéstaktikai képességek elsajátítása terén.

2021 őszén a Google Forms szoftver segítségével összeállítottam egy 21 kérdésből álló kérdőívet (3. számú melléklet), amely főként zárt, illetve félig zárt kérdéseket tartalmazott. Ennek egyik oka a válaszadók munkájának leegyszerűsítése és ezáltal a kérdőív vonzóbbá tétele volt, másik oka pedig a válaszok feldolgozásának megkönnyítése. Egy járőr kollégám segítségével teszteltem a kérdőívet. Miután rendben találtam, elindítottam egy engedélyezési kérelmet az országos rendőrfőkapitány felé a kutatás végrehajtása céljából (4. számú melléklet). Egy 64000 tagot számláló, főként rendőrökből álló zártkörű internetes csoportban osztottam meg a kérdőívet, és kértem elsősorban a járőr és körzeti megbízott beosztásban

dolgozó kollégáktól a kitöltését. Három alkalommal tettem közzé, és válasz összesen 184 főtől érkezett, ami jelzi a kitöltési hajlandóság hiányát. Az egyes kérdésekre adott válaszokat a Google Forms programot használva összesítettem, a kérdések közti összefüggéseket pedig az SPSS programmal tártam fel. A kutatásom eredményeit kategorizációs módszerrel mutatom be. Az egyes kérdéseket és az azokra kapott válaszokat kisebb csoportokban foglalom össze. Mivel a rendőrség állománya az 50000 főhöz közelít, és ebből a járőrök és körzeti megbízottak létszáma is igen magas, a 184 fővel végzett kérdőíves kutatás nem tekinthető reprezentatívnak, ugyanakkor a másik két kutatásommal együtt, a triangulációs kutatás egyik lábaként már jól használható.

A kérdőíves felmérés bemutatása

Bevezető kérdések:

Kérdőívem bevezető kérdései a válaszadók nemére, életkorára, beosztására, a rendőri végzettséget részükre kiadó iskolára, szolgálati helyükre és a hivatásos szolgálatban eddig eltöltött éveik számára irányultak. Ezen adatok egy részének arányait a 2. számú táblázat tartalmazza. A rendőröket képző iskolák nevei az elmúlt években többször változtak, ezért csak a helységnév alapján hivatkozom rájuk. Az egyéb iskolák közé sorolom a már nem működő intézményeket, például a Budapesti Rendőr Szakközépiskolát, a Csepeli Rendészeti Szakközépiskolát vagy a Soproni Rendészeti Szakközépiskolát.

2. táblázat: A kérdőívet kitöltők aránya.

Nem:	Férfi: 79,3%			Nő: 20,7%		
Kor:	18-25 éves: 21,7%	26-30 éves: 15,2%	31-35 éves: 12,6%	36-40 éves: 13,6%	41-45 éves: 21,7%	46-54 éves: 15,2%
Beosztás:	Járőr: 58,7%			Körzeti megbízott: 41,3%		
Iskola:	Adyliget: 19,1%	Körmend: 17,4%	Miskolc: 29,2%	Szeged: 10,4%	Egyéb: 23,9%	
Szolgálati évek:	0-5 év: 29,3%	6-10 év: 17,4%	11-15 év: 12%	Több mint 15 év: 41,3%		

Forrás: Saját szerkesztés.

A szolgálati helyeket tekintve mind a 19 vármegyéből és Budapestről is érkeztek válaszok. A legtöbb kitöltő – a válaszadók 22,8%-a – a fővárosban lát el szolgálatot. Ezt követi Békés vármegye 8,7%-kal, majd Somogy vármegye 8,2%-kal és Pest vármegye 7,1%-kal.

Az intézkedéstaktika jelentésére vonatkozó kérdések:

A hivatásos állományú rendőröknek eltérő gondolataik lehetnek az intézkedéstaktikáról. Feltettem azt a kérdést az alanyoknak, hogy mit értenek ez alatt a kifejezés alatt. Nyitott kérdés volt, tehát számítottam rá, hogy rövid, tömör válaszok érkeznek majd. Legtöbbször – habár rendkívül leegyszerűsítve – ugyanazt fogalmazták meg, ami a szó valódi jelentése. Sokan használták a „jogszerű”, „szakszerű”, „eredményes” és „kommunikáció” szavakat a magyarázatukban, ám legtöbbször mégis a „biztonság” szó hangzott el. Néhány fő kimondottan a testi kényszer, közelharc, illetve a kényszerítőeszközök használatával magyarázta a fogalmat, tehát csupán az erőszak alkalmazásához kötik azt. Egy fő magyarázta az intézkedéstaktikát úgy, hogy „az, amit elfelejtettek jól megtanítani, begyakoroltatni és szinten tartani.” Mások így fogalmaznak: „Felesleges nyűg. Az élet és az egyre több intézkedés a való világ.” „... igazán csak az segít egy intézkedésnél, hogy ki mennyi rutinnal rendelkezik.” Több olyan válasz érkezett, ami számomra értelmezhetetlen volt, illetve számos cinikus hangvételű fogalmazást is olvastam. Érdekesnek tartom, hogy az utóbbiak szinte kivétel nélkül 45 éves kor feletti rendőröktől érkezett. Mindez utalhat arra, hogy csalódottan állnak hozzá a témához, vagy akár arra, hogy valóban nem kaptak megfelelő képzést intézkedéstaktikából. Összességében elmondható, hogy a válaszadók jelentős hányada helyesen, vagy megközelítően helyesen értelmezi az intézkedéstaktikát.

Képességekre vonatkozó kérdések:

A következő kérdéscsoportban megkérdeztem az alanyokat, szerintük melyek a jó rendőri intézkedéshez legszükségesebb képességek, valamint, hogy nekik mik az erősségeik és mik a gyengeségeik. Felsoroltam hét általam kiválasztott képességet, amiből választhattak, valamint hagytam lehetőséget egyéb képességek beírására is, ugyanakkor megkötöttem, hogy összesen hármat jelölhetnek meg minden kérdésben.

A jó rendőri intézkedéshez legfontosabb képességek első helyén a „kiváló kommunikáció” áll, melyet 174-en jelöltek meg. Ezt követi a „határozott magabiztos fellépés” 166 jelöléssel. Harmadik helyen a „jogszabályok hiánytalan ismerete” áll 112 jelöléssel, nem sokkal lemaradva tőle a „testi erő, fizikum” és a „sokévnnyi intézkedési tapasztalat”, mindkettő 88 jelöléssel. 78 jelölést kapott a „jó eszközhasználati képesség”, 22 jelölést a „küzdősport vagy harcművészeti tudás”. Ezeken felül az alanyok beírtak még néhány általuk fontosnak tartott képességet, melyek közül az alábbiak beszédesebbek: „jó mentális egészség”, „jó társ”, „megfelelő vezetői háttér támogatás”.

A saját erősségeiket a következő képpen értékelték: Első helyen 157-en jelölték meg a „határozott magabiztos fellépést”. Második helyen 154-en jelölték a „kiváló kommunikációt”.

Ez a két képesség magasan kiemelkedik a többi közül. 85-en a „sokévnnyi intézkedési tapasztalatot”, 55-en a „testi erő, fizikumot”, 51-en a „jogszabályok hiánytalan ismeretét” jelölték meg. 34 jelölést kapott a „jó eszközhasználati képesség”, 19, vagyis a legkevesebb jelölést a „küzdősport vagy harcművészeti tudás”. Az alanyok által beírt legbeszédesebb képességek, melyeket erősségüknek tartanak: „nem vagyok nő”, „emberismeret”, „jó meggyőző képességet”.

A hiányosságait az alábbiak szerint jellemezték: 99 fő tartja gyengeségének a „küzdősport vagy harcművészeti tudást”. 83 fő nincsen megelégedve a jogszabályok ismeretével, 80 fő pedig az eszközhasználati képességével. 72 fő állítja, hogy nincs kellő testi ereje, fizikuma. 43 főnek lenne szüksége még néhány évnnyi tapasztalatra. 11 fő érzi gyengének a kommunikációs képességeit, 7 fő pedig nem érzi kellően határozottnak, magabiztosnak a fellépését. Beszédes információ, hogy az alanyok közül 6 fő semmilyen intézkedéstaktikai képességet nem hiányol önmagából. 1-1 fő hiányként jelölte meg a jó társat, a megbecsülést, a megfelelő felszerelést.

A három kérdés válaszaiból megállapítható, hogy az első néhány helyen kiemelt „intézkedéshez fontos képességek” és a „saját erősségek” kísértetiesen hasonlítanak egymásra, amiből arra következtetek, hogy a rendőrök jól intézkedőnek tartják magukat, hiszen amely képességeket fontosnak tartanak egy intézkedés végrehajtásához, azzal ők rendelkeznek is. Ez alól kivételt képez a „jogszabályok hiánytalan ismerete”, amit jóval többen jelöltek meg hiányosságként, mint erősségként. Hogy a rendőrök többsége azt a képességet tartja fontosnak az intézkedéstaktikában, ami egyben a saját erőssége is, azzal magyarázható, hogy többségüknek feltehetően nincs rálátása az intézkedéstaktika teljes palettájára, csupán annak egyes spektrumaira. Így minden rendőr a saját énképéből, saját tapasztalataiból táplálkozik, és azt tartja a legfontosabbnak, amit ő maga tud, alkalmaz és amivel eddigi intézkedéseit eredményesen végrehajtotta.

Intézkedések ellenszegülő személlyel szemben:

A rendőrök intézkedéstaktikai képességei leginkább akkor mutatkoznak meg, amikor nem együttműködő, hanem ellenszegülő személlyel szemben intézkednek. Ilyenkor pszichés teher alatt kell teljesíteniük, feltehetően használniuk kell fizikai erejüket vagy eszközeiket, változtatniuk kell a normál kommunikációjukon, a megszokottnál gyorsabban kell döntést hozniuk. Ha ilyen helyzetben több rendőr intézkedik, elképzelhető, hogy az egyikük aktívan tevékenykedik, a másik pedig biztosító szerepkörbe helyezkedik, ami nagy felelősség ugyan, de kisebb teljesítményt igényel. Megkérdeztem az alanyokat, hányszor vettek részt – nem

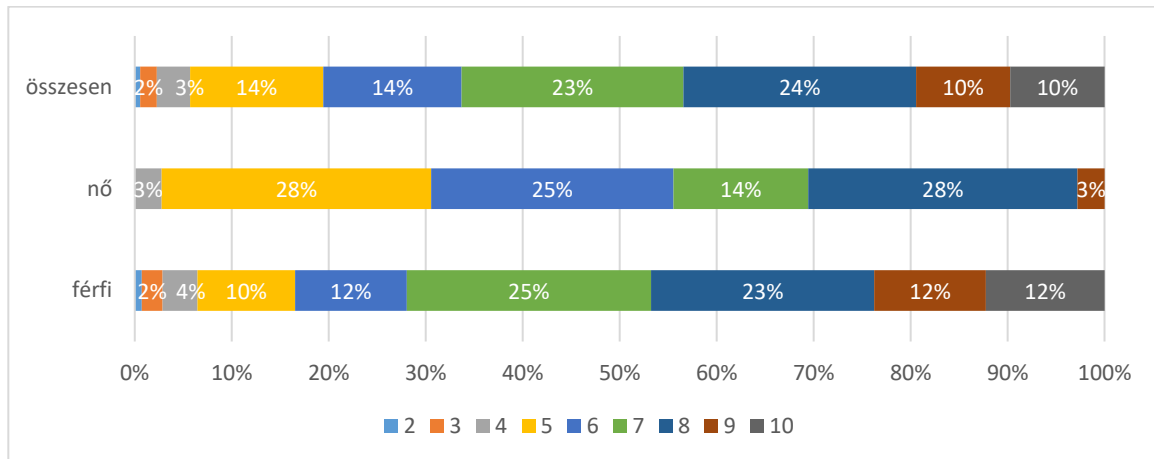
biztosító szerepkörben - olyan intézkedésben, amelyben aktívan ellenszegülő, esetleg támadó személlyel szemben kellett intézkedniük.

A válaszadók 7,1%-a állította, hogy nem volt még része ilyen intézkedésben, 32,1%-a egy-kettő, 60,9%-a pedig több ilyen jellegű intézkedésben vett már részt.

Az intézkedés alá vont személyek viselkedését illetően megkülönböztetünk együttműködő, passzívan ellenszegülő, aktívan ellenszegülő és támadó személyeket. Az utóbbi kettővel szemben az erőfölényt, mint taktikai alapelvet szem előtt tartva inkább férfi rendőrök fellépése javasolt, hiszen testi adottságaikból – testtömegükből, fizikai erejükből - adódóan nekik nagyobb esélyük van az intézkedés biztonságos befejezésére. Azt feltételezem, hogy a nők ilyen intézkedések alkalmával biztosító vagy segítő szerepkört töltenek be, azonban a válaszokból az derült ki, hogy az alanyok közül 4 fő női rendőr kivételével már minden nő vett részt ilyen intézkedésben, sőt a többségük nem csupán egy-két, hanem több alkalommal.

A pszichésen megterhelő intézkedési helyzetek közben derül ki, hogy melyek azok a képességek, amiket készség szinten, és melyek azok, amiket csak ismereti szinten, vagy egyáltalán nem sajátítottak el a rendőrök. Rákérdeztem, hogy egy 1-től 10-ig terjedő skálán értékelve – ahol 1 a nagyon gyenge, 10 pedig a kiváló – az alanyok mennyire érezték stabilnak a képzettségüket a fenti intézkedések közben. A válaszokat az 1. számú diagramban mutatom be. Átlagosan 7,13 pontosra értékelték magukat. 18 fő adott maximális pontszámot magának, 18 fő kilenc pontot, a legtöbben, 44-en nyolcasra, 42-en hetesre értékelték magukat. A hölgyek szavazatainak 94%-a 5 és 8 pont közé esik, az uraknál már szélesebb a spektrum. Öt pontnál kevesebbet alig, csupán az alanyok 6%-a adott magának. A hölgyek közül senki nem értékelte magát 10-esre, ugyanakkor 8-as pontszámot többen adtak maguknak, mint a férfiak.

1. diagram: Rendőrök ellenszegülő személlyel szembeni intézkedések alapján önmaguknak adott pontszámai.

Forrás: Saját szerkesztés.

Feltettem a kérdést, hogy szerintük szüksége lenne-e a rendőröknek arra, hogy fejlesszék intézkedéstaktikai képességeiket. A válaszadók 97,8%-a igennel felelt, csupán 4 fő nem érezte ennek szükségét. Kértem, hogy írásban indokolják meg válaszukat. Ez volt a második nyitott kérdésem a kérdőívben. Az előzővel ellentétben az itt leírtakon érződött az alanyok témához kapcsolódó szenvedélye. A különbözően megfogalmazott válaszokat tartalmuk alapján nyolc nagy csoportba soroltam, amelyek a következők:

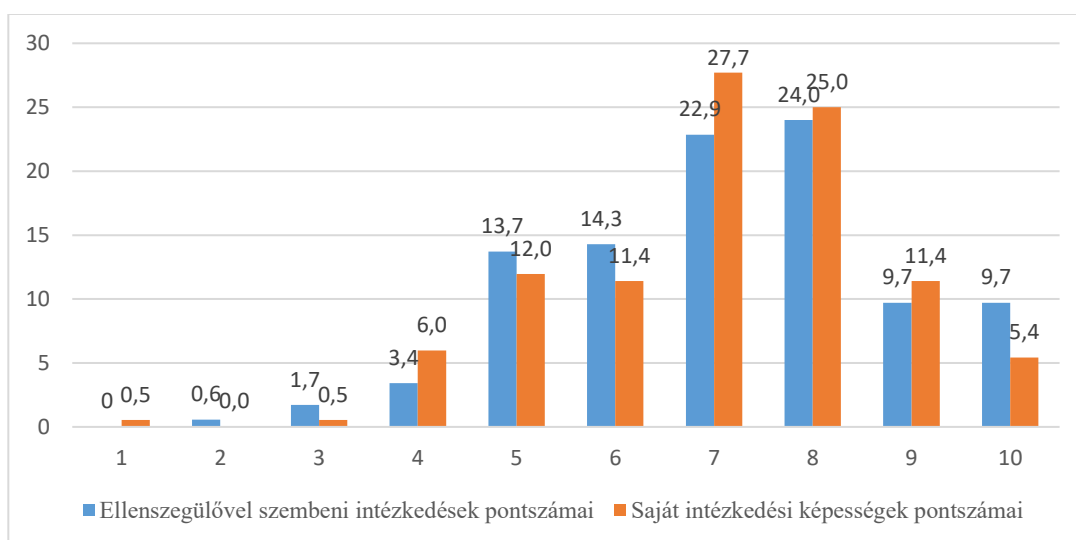
- Kevésnek és hasztalannak találják az intézkedéstaktikai továbbképzéseket, amelyeket az instruktorok feladata megtartani havi rendszerességgel.
- Az állomány képzetlen és túl fiatal, rutintalan rendőrökből áll.
- A rendőrök mindig újabb és újabb szituációkban intézkednek, ezért törekedni kell a lehető legtöbb szituáció begyakorlására.
- A rendőrök intézkedéstaktikai oktatása az iskolában nagyon gyenge, illetve nem alkalmas a stabil alapok megteremtésére.
- Nagy szükség van az állomány kommunikációs készségeinek fejlesztésére.
- Egyre több az országban a rendőri intézkedésnek ellenszegülő személy, amire rendőreink nincsenek felkészülve.
- Az állomány nagy része csak rutinból intézkedik, nincsenek felkészülve a váratlan helyzetekre, ami nagy veszélyt jelent a biztonságukra nézve.
- A jelenlegi jogszabályok elsősorban az intézkedés alá vont személyeket védik, nem pedig a rendőröket.

Saját és társaik képességeinek pontozása:

A következő két kérdésben kértem, hogy 1-től 10-ig terjedő skálán értékeljék saját, illetve rendőrtársaik intézkedéstaktikai képességét. Saját képességeiket átlagosan 7,05 pontosra becsülik. 10 fő adott magának maximális pontszámot, 21 fő kilenc pontot. A legtöbben 7 vagy 8 pontosra értékelték magukat. Egyetlen fő adott magának 1 pontot, és szintén egy fő 3 pontot.

Érdekes lehet összehasonlítani ezeket a pontszámokat azokkal, amiket arra adtak maguknak, amikor nem együttműködő személyekkel szemben intézkedtek. Ezt az összehasonlítást a 2. számú diagrammal szemléltetem.

2. diagram: Saját intézkedéstaktikai képességekre és az ellenszegülő személlyel szembeni intézkedésre adott pontszámok összehasonlítása.

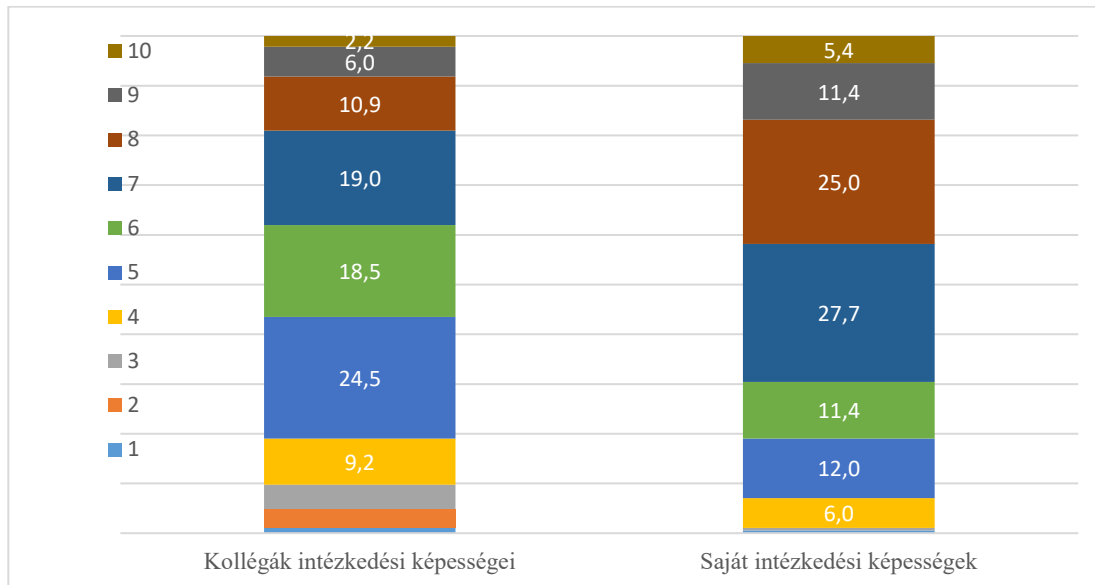

Forrás: Saját szerkesztés.

Az átlag pontszám közelítőleg megegyezik, ugyanakkor, míg a korábbi kérdésnél 18-an adtak maguknak maximális pontszámot, addig itt csupán 10 fő. Ebből az derül ki, hogy az a néhány személy, aki az ellenszegülővel szembeni intézkedéseit hibátlanra értékelte, a teljes intézkedéstaktikai tudásával nem maradéktalanul elégedett. Érdekesség továbbá, hogy azok közül, akiknek még nem volt részük olyan intézkedésben, amelyben ellenszegülő személlyel szemben kellett intézkedni, többen hetes vagy nyolcas pontszámot adtak maguknak, ami a tapasztalat hiánya ellenére igen magas.

A 3. számú diagram szemlélteti a saját maguknak és a társaiknak adott pontszámok összehasonlítását. Ebben az esetben már jelentősebb eltérés figyelhető meg.

3. diagram: Saját és a kollégák intézkedéstaktikai képességeire adott pontszámok összehasonlítása.

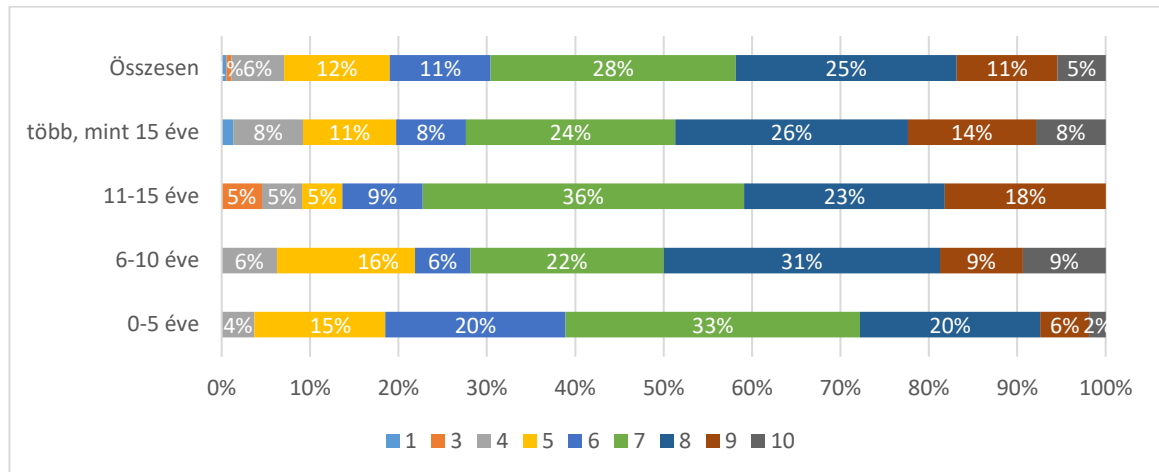

Forrás: Saját szerkesztés.

Az alanyok társaik intézkedéstaktikai képességeit átlagosan 5,89 pontosra becsülik, szemben a saját 7,05 pontos képességeikkel. Maximális pontszámot 4 fő adott kollégáinak, kilenc pontot pedig 11 fő. A legtöbben ötös pontszámot adtak. 2 fő adott egyes, és 7 fő kettes értékelést. A pontszámokból kiolvasható, hogy a rendőrök rosszabbnak tartják társaik intézkedéstaktikai képességeit a sajátjuknál. Egy tökéletes szakmai önismerettel rendelkező csoport esetében egyforma átlageredménynek kellett volna születnie a rendőrök saját és társak képességeire adott pontszámokat tekintve, az eredmények azonban mégis azt mutatják, hogy a rendőrök jobbnak gondolják magukat a társuknál, illetve jobbnak tartják magukat, mint amilyennek őket tartják a társaik. Ebből levonható a következtetés, hogy a rendőrök többsége az intézkedéstaktikai tudását tekintve hibás szakmai énképpel rendelkezik.

A 4. számú diagram segítségével összehasonlítottam a rendőrök saját maguk képességeire adott pontszámát a szolgálatban eltöltött évek függvényében. Ebben számottevő különbség nem figyelhető meg, vagyis a rendőrök hasonlóan értékelik önmagukat akkor is, ha csak rövid ideje, és akkor is, ha már régebb óta rendelkeznek hivatásos szolgálati viszonyal.

4. diagram: A rendőrök önmaguk képességére adott pontszámai a szolgálatban eltöltött évek függvényében.

Forrás: Saját szerkesztés.

Szintén megvizsgáltam a társaknak adott pontszámokat a szolgálati viszony függvényében, amelyet a 3. számú táblázatban mutatok be. Ebből egyértelműen kiolvasható, hogy minél régebb óta rendelkezik egy rendőr szolgálati jogviszonnyal, annál kisebb pontszámot adott társainak, vagyis annál kevesebbre tartja az ő intézkedéstaktikai képességeiket.

3. táblázat: A rendőrök társaikra adott pontszámának átlaga a szolgálatban eltöltött évek függvényében.

Szolgálatban eltöltött évek száma	Pontszámok átlaga	Válaszadók száma (fő)
0-5 év	6,61	54
6-10 év	6,03	32
11-15 év	5,91	22
több, mint 15 év	5,31	76

Forrás: Saját szerkesztés.

Összefoglalva tehát az évek múlásával a rendőrök hasonlóan értékelik a saját munkájukat, de egyre gyengébbre értékelik a társaik munkáját. Ez összefüggésben állhat a Z generáció megjelenésével, és azzal, hogy képességeik, életfelfogásuk és hozzáállásuk már jelentősen eltér az X és az Y generáció tagjaitól.

Szükségletekre vonatkozó kérdések:

Feltettem a kérdést, hogy a rendőröknek saját bevallásuk szerint mire lett volna szükségük az őket felkészítő intézményekben, illetve mire lenne szükségük jelenleg a képzéseken ahhoz, hogy saját intézkedéstaktikai képességeikre 10-es pontszámot adjanak. Mindkét kérdéshez megadtam néhány válaszlehetőséget, illetve hagytam lehetőséget egyéb gondolatok beírására. A válaszok számát ezúttal nem kötöttem meg. Az eredményeket az 5. számú diagram segítségével ábrázolom.

5. diagram: A rendőrök tanulmányaik során felmerült intézkedéstaktikával kapcsolatos igényei.

Forrás: Saját szerkesztés.

Az iskolai oktatásban legtöbbször a „több intézkedéstaktika órát” és a „több intézkedéstaktikai szituáció gyakorlását” igényelték volna 143-132 szavazattal. Ezt követte a „modernebb gyakorló felszerelések” 95, a „több pszichológiai (intézkedés-lélektani) ismeret” 93, és a „több kommunikációs ismeret” 79 szavazattal. 65 fő szavazott „több lökiképzés foglalkozásra” és a „több rendőri testnevelési és önvédelmi foglalkozásra”. Jelentős számú, 35 feletti szavazatot kaptak még a „több jogi ismeret”, a „több közrendvédelmi ismeret”, a „több edzési lehetőség (konditerem, küzdősport)” és a „jobb kiképzők, oktatók”.

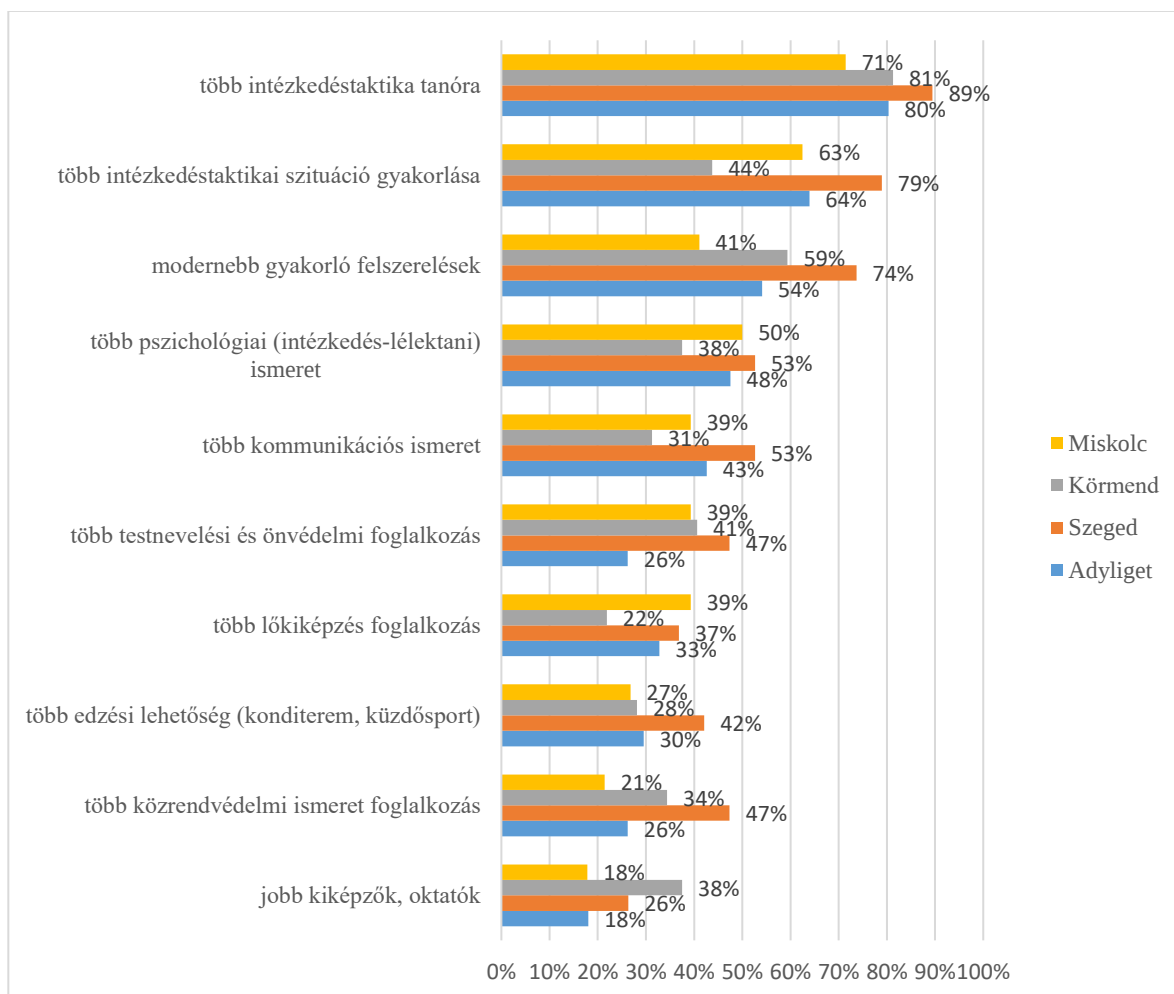
Az iskola elvégzése után a rendőröknek továbbra is lehetőségük van önmaguk fejlesztésére. Megkérdeztem tehát, hogy jelenleg mire lenne szükségük a maximális pontszám eléréséhez. Kimagaslóan a legtöbb, vagyis 126 szavazat a „több intézkedéstaktikai továbbképzésre” érkezett. A többi feltételre megközelítőleg egyenletesen elosztott számú szavazatok érkeztek, ezek pedig a „kommunikációs tréningek”, „képzettebb járőrtársak”, több edzési lehetőség munkaidőben”, „jogsabály ismereti képzések”, „küzdősport, harcművészet, vagy önvédelmi rendszer folyamatos gyakorlása”, „pszichológiai ismeretek”, „jobb intézkedéstaktikai instruktorok” (42 fő), „önismereti tréningek” és „informatikai képzések”. Egy-egy szavazat érkezett még a „gyakoribb lövészetre”, „vezetéstechnikai képzésre” illetve a „taktikai házban való gyakorlásra”.

A válaszadásnál lehetősége volt a válaszadónak, hogy csak egyetlen dolgot jelöljenek meg, vagy akár egyet sem, Ennek ellenére 184 főtől az előbbi kérdésre összesen 953, az utóbbira összesen 662 válasz érkezett. Ebből arra következtetnek, hogy a rendőröknek igen sok és sokféle igényük van az intézkedéstaktikai oktatásukat és képzésüket illetően. Első helyen - mind az oktatásban, mind a továbbképzésben - a magasabb számú intézkedéstaktika

foglalkozás végzett, de előkelő helyen szerepelt a kommunikációs tréning, illetve itt is előkerült a képzetesebb társakra irányuló igény is.

A 6. számú diagram segítségével bemutatom az oktatásban leggyakrabban felmerült igényeket az egyes iskolákra lebontva. Jelentős különbségek nem figyelhetők meg az egyes iskolák között, ugyanakkor szembetűnő lehet, hogy szinte kivétel nélkül a szegedi oktatásban mutatkoztak a legnagyobb igények.

6. diagram: Az egyes rendőr iskolákban végzett rendőrök intézkedéstaktikai igényei.

Forrás: Saját szerkesztés.

Magasan képzett rendőrök ismertsége az állomány körében:

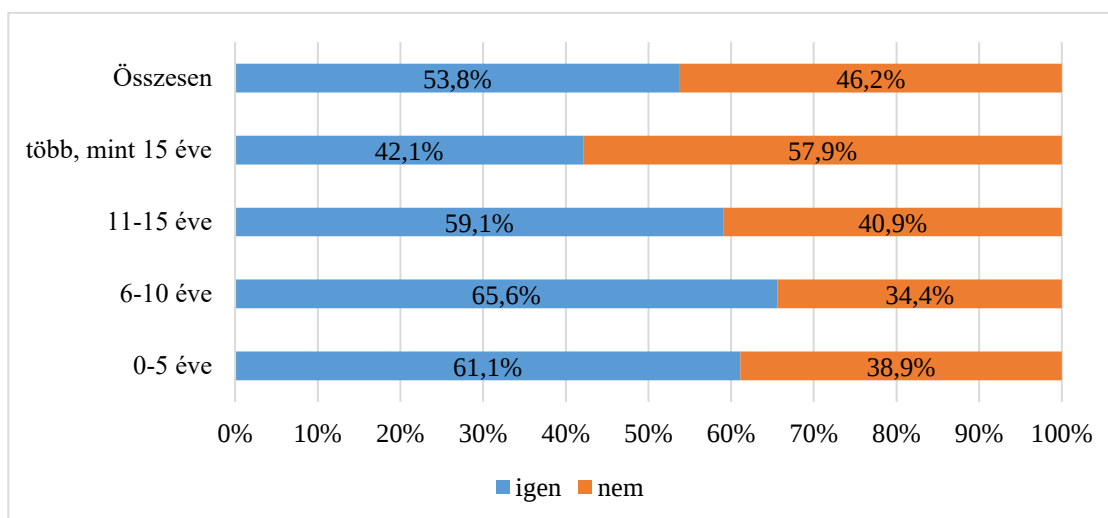
Az előzőekben kértem a rendőröket, hogy pontozzák saját és kollégáik intézkedéstaktikai képességeit. Ott elvétve születtek maximális pontszámok. Ezúttal azt kérdeztem tőlük, ismernek-e bárhol az országban olyan magyar rendőrt, akinek a képességeire 10-es pontszámot adnának. Itt már jóval pozitívabb válasz született, ugyanis 53,8%-uk ismer ilyen rendőrt, 46,2%-uk viszont nem. Arra is kíváncsi voltam, hogy az igennel felelők számára vajon mi bizonyította, hogy az a bizonyos rendőr olyan kiválóan intézkedik. Figyelembe kell

venni, hogy a válaszadók többsége feltehetően nem intézkedéstaktikai szakember, így meglehet, hogy kevésbé meghatározó szempontok alapján alkottak véleményt. Kérdésem nyitott volt, mindenki saját szavaival válaszolhatott.

A válaszadók többségében egy-két pozitív tulajdonságot említettek, amiktől kiválónak tartják kollégájukat, például, hogy jól kommunikál, magabiztos, rátermett, jó emberismerő, higgadtan viselkedik, jó a fizikuma, nagy szakmai tapasztalattal rendelkezik, sok nehéz intézkedést hajtott végre eredményesen, illetve a megkérdezett egy-két szituációban látott ilyen személyt intézkedni, és ez alapján adott neki 10 pontot. Beszédes az az információ, hogy a rendőrök majdnem fele nem ismer 10-es pontszámú rendőrt. Ez azt jelentheti, hogy ezeknek az alanyoknak a környezetében nincs olyan rendőr, akit szakmailag kimagaslónak tartanak. A válaszadók között csupán 1-2 olyan akadt, akik azért nem ismernek 10-es pontszámú rendőrt, mert ezt a pontszámot az intézkedéstaktika összetettsége és egy életen át tartó tanulást igénylő tulajdonsága miatt bárki számára lehetetlennek tartják elérni.

A 7. számú diagramból kiolvasható, hogy minél több időt töltött el valaki hivatásos jogviszonyban, annál több nemleges válasz született a kérdésre. Ebből arra következtettek, hogy minél több szolgálati tapasztalattal rendelkezik valaki, annál nagyobb szeletét ismeri meg az intézkedéstaktikának, és megérti, hogy ennek elsajátítása több időt és energiát igényel, mint azt a fiatalok gondolják, így igen nehéz bárkinek is eljutnia egy olyan szintre, ahol 10-es pontszámot érdemelne.

7. diagram: 10-es pontszámú rendőr ismerete a szolgálatban eltöltött évek függvényében.

Forrás: Saját szerkesztés.

4.7 Kérdőíves felmérés eredményeinek összefoglalása

Kutatásom segítségével megállapítottam, hogy a rendőrök saját intézkedéstaktikai énképe nem fedí a valóságot. Habár az intézkedéstaktikai képességek szubjektívák, mégis akad néhány objektív kapaszkodó, amelyek alapján mérni lehet azokat. Ilyenek például a 18/2008-as utasításban foglalt alapelvek, vagy az instruktorok korábbi véleménye. A rendőrök saját maguknak adott pontszámát igen magasnak tartom, főleg annak figyelembevételével, hogy Magyarországon szerencsére még nem gyakoriak a rendőr életére törő magatartások, illetve az olyan támadások, amelyek alkalmasak arra, hogy extrém stresszélményt okozzanak a rendőröknek. Ebből következően a rendőrök többsége még nem élhetett át olyan élményt, amelyben megmutatkoznának az igazi képességei. Egyesek még ellenszegülő személlyel szemben sem intézkedtek soha, mégis hetesre vagy nyolcasra becsülik képességeiket. Ahogyan Rory Miller tapasztalt amerikai harcművész és veterán nevelőtiszt fogalmazott könyvében: *„Amit oktattak nekiünk, és amit gyakoroltunk, az mind szóbeszéd. Mindaddig, amíg élesben ki nem próbáltuk, nem értékelhetjük pontosan.”*¹²⁸ E gondolat mentén haladva 10-es pontszámot egyetlen rendőrnek sem lenne szabad kapnia, hiszen nincs olyan, aki minden szituációban hibátlanul kipróbálta már magát. Ugyanakkor lehet olyan, akiről a képességei és eddigi teljesítménye alapján joggal feltételezzük, hogy helytállna minden helyzetben. A rendőrök átlagosan jobbnak tartják magukat, mint a társaik őket, ami ellentmondásos adat, hiszen minden rendőr nem lehet jobb a társainál. Ez szintén a valóságtól elrugaszkodott szakmai énképükre utal, amely elsősorban a túlzott önbizalmukban és a fejlődéshez való alázatos hozzáállásuk hiányában mutatkozik meg. David Dunning és Justin Kruger nevéhez fűződik a Dunning-Kruger hatás¹²⁹ elnevezésű jelenség, amelyben kimutatták, hogy minél kevesebbet tud valaki egy adott dologról, annál inkább hajlamos túlbecsüli a saját tudását. A kérdőíves felmérésben úgy vélem ez a jelenség mutatkozik meg a rendőrök intézkedéstaktikai képességeit tekintve. A válaszadók ugyanazokat az intézkedéstaktikai képességeket tartják fontosnak, amiket egyben a saját erősségüknek is megjelöltek, ami bizonyítja, hogy nem ismerik az intézkedéstaktikai lehetőségek széles palettáját, csupán annak egy kis szeletét.

A rendőrségen belül egyre nagyobb szerepet kapnak a női képességek, ugyanakkor a végrehajtói, illetve közterületi munka annak fizikai igénybevétele miatt még mindig elsősorban a férfiasabb feladatok közé sorolandó. A kérdéseimre kapott válaszokon érezhető

¹²⁸ Miller 2010: 42

¹²⁹ Dunning-Kruger 2000: 30-46

volt a nők megfelelési vágya ebben a szakmában, amit jól illusztrál, hogy saját bevallásuk szerint legtöbbször inkább intéztek már aktívan ellenszegülő személyekkel szemben, és az ilyen intézkedések végrehajtására magasabb pontszámot adtak maguknak, mint a férfiak. Az önmagukra adott magas pontszámaik ellenére szinte minden rendőr szükségesnek tartaná az intézkedéstaktikai képességeinek fejlesztését, és erre igényt is tartanak. Jelentős részük hasztalannak érzi az intézkedéstaktikai képzéseket, és gyengének tartja az iskolákban történő oktatást. Fenti kutatásom a trianguláció egyik lábaként hozzájárul első számú hipotézisem megerősítéséhez, valamint részben választ ad hatodik számú kutatási kérdésemre.

4.8 Rendőrök egyéb gondolatai az intézkedéstaktikai képességekről

2023 januárjában Budapest XI. kerületében egy rendőr életét veszítette intézkedés közben, amikor az intézkedés alá vont személy késsel szívtájékon szúrta, és megsebesítette két társát is. A Népszava munkatársai a Zsaruellátó nevű Facebook-csoporton keresztül tették fel a kérdéseiket az ország többi rendőrének.¹³⁰ Mivel ez az eset szorosan kapcsolható az intézkedéstaktikai képességekhez és felkészítéshez, érdemes megfigyelni a rendőrök válaszait.

Elsőként a bejelentések pontatlanságát emelték ki a hivatásosok, miszerint a segélyhívásokból általában nem derül ki, hogy egy személy mennyire veszélyes, illetve van-e nála fegyver, mert a bejelentők nem mindig adnak pontos tájékoztatást, illetve elmulasztanak megemlíteni fontos részleteket. A fenti gondolatot fontosnak tartom kiegészíteni azzal, hogy a segélyhívásokat kezelő rendőrök is számos esetben hiányosan továbbítják a bejelentett információkat, illetve elmulaszthatnak fontos kérdéseket feltenni a betelefonálónak. Felmerült a védőöltözet használata, amelyről úgy nyilatkoztak a rendőrök, hogy rendkívül kényelmetlen, nem is elsősorban kések támadás elleni védelemre fejlesztették ki, ráadásul a legtöbb rendőrnél méret probléma is felmerül, ugyanis nem mindenkinek tudnak a testméreteihez igazított felszerelést adni. A kényszerítő eszközökkel kapcsolatban szintén több meglátása volt a megkérdezetteknek. A gumibot vagy tonfa viselését kényelmetlennek tartják, mert a mozgásban is akadályozza őket és a járműben is nehézkes a viselése. A vegyi eszközt nem tartják elég hatékonynak az ellenszegülés megtöréséhez, a rendszeresített elektromos sokkoló eszközökből pedig még kevés van az utcai rendőröknél. Amikor a sajtó a kiképzésről kérdezte őket, úgy nyilatkoztak, hogy „... *legfeljebb minimálisan készítik fel őket*

¹³⁰ Népszava 2023

...”, valamint „... *a hazai rendőrök lövtudása finoman szólva sem nevezhető rendkívülinek.*” A gyakorlás jelenleg évi 8-10 lövést jelent, holott a szinten tartáshoz havi 300-400 lövésre lenne szükség. Kiemelték még, hogy a jelenlegi jogi szabályozás rendkívül elbizonytalanítja a rendőröket munka közben, hiszen bármilyen intézkedés alá vont személlyel szembeni legitim erőszak alkalmazása esetén majdnem biztosan az intézkedőket fogják elmarasztalni a szakszerűtlen intézkedésük miatt. Ebből adódik, hogy a rendőrök nem merik használni se a löfegyverüket, se más kényszerítő eszközüket.

Összefoglalva kiolvasható a cikkből, hogy a rendőrök nem tartják elégségesnek sem a felkészítésüket, sem a felszerelésük minőségét és mennyiségét. Ezen túl minden intézkedésüket a munkájuk szakszerűségét vizsgáló ügyészekről való félelem határozza meg, akik feltehetően hibátlan munkát várnak el a kevésbé felkészített rendőröktől.

4.9 Részkövetkeztetések

A fejezet elején összegyűjtöttem és megvizsgáltam a rendőri munka hatékonyságának mérési lehetőségeit. Megállapítottam, hogy az erre a célra alkalmazott módszerek nem nyújtanak megbízható, objektív képet az állomány teljesítményéről, illetve nem vonhatóak le belőlük következtetések a rendőrök intézkedéstaktikai gyakorlatának minőségére vonatkozóan. Ennek vizsgálatára a módszertani triangulációt, mint kutatási módszert választottam, vagyis három különböző irányú kutatást végeztem ugyanannak a kutatási kérdésnek a vizsgálatára. Ennek során megfigyelést végeztem a közterületen szolgáló rendőrök munkavégzése közben, interjúkat készítettem a rendőröket felkészítő instruktorokkal és kérdőíves felmérés által megszólítottam magukat a rendszeresen közterületen szolgáló rendőröket. A három kutatás előkészítésének és végrehajtásának folyamatát és azok eredményeit összefoglaltam. Önállóan a trianguláció három pontjának talán egyike sem lenne kellően reprezentatív, ugyanis a kutatások alanyainak létszáma nem kellően nagy, azonban a három pont együttes figyelembevétele már átfogó megközelítést biztosít. Megállapítottam, hogy az eredmények mind a három esetben ugyanabba az irányba mutatnak, és ugyanazt a feltevésemet támasztják alá, miszerint a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő rendőrök intézkedéstaktikai gyakorlata nem felel meg maradéktalanul az intézkedéssel szemben támasztott követelményeknek, különösen a biztonságosság és a szakszerűség tekintetében. A megfigyelés során számos hiányosságra és hibára lettem figyelmes, amiből nem következett ugyan se sérülés, se eredménytelen intézkedés, de annak veszélyei folyamatosan fennálltak.

Az instruktorok véleménye mind egybehangzó volt. Bevallásuk szerint az általuk képzett rendőröknek csupán nagyon kis százaléka tudná magát megvédeni támadóval szemben, eszközeiket nem ismerik a kellő mértékben és nem tudják megfelelően alkalmazni. Elmondták továbbá, hogy a 18/2008. ORFK utasítást nem tartották alkalmasnak se arra, hogy fejlessze, se arra, hogy szinten tartsa az állomány intézkedéstaktikai képességeit. A kérdőíves felmérés rávilágított, hogy a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő rendőrök nem rendelkeznek megfelelő énképpel a saját intézkedéstaktikai képességeiket tekintve, önmagukat ugyanis jobbra értékelik, mint a társaik őket. Rávilágított továbbá, hogy a tanulmányaik során jelentős számú dolgot hiányoltak, illetve jelentős számú igényük lett volna az intézkedéstaktikai foglalkozásokkal összefüggésben. Fenti fejezetben bemutatott kutatások alátámasztják első számú hipotéziseim helyességét.

5. A RENDŐRÖK INTÉZKEDÉSTAKTIKAI KÉPESSÉGEINEK HÁROM ALAPPILLÉRE

A rendőrök intézkedéstaktikai képességei három tényezőtől függenek:

- A rendőr iskolába történő felvételi alkalmasságvizsgálatoktól, valamint az időszakos fizikai alkalmasságvizsgálatoktól,
- a rendőr iskolában történő intézkedéstaktikai oktatástól és
- az iskola elvégzése utáni intézkedéstaktikai képzésektől.

Természetesen befolyásolhatja egy rendőr intézkedéstaktikai képességét sok minden más, úgy, mint az önszorgalma, a szabadidejében gyakorlással töltött idő, a végrehajtott intézkedések száma és számos egyéb dolog, azonban ezekre az állam vagy a rendőrség szervezete nem tud hatást gyakorolni, ezért a vizsgálataim ezekre a tényezőkre nem terjednek ki. Magyarországon jelenleg öt intézményben, illetve szervezeti egységben folyik intézkedéstaktikai oktatás, amelyeket az első fejezetben felsoroltam. Miután egy rendőr elvégzi az iskolát, a 31/2024. ORFK utasítás írja elő, hogy intézkedéstaktikai képzéseken kell részt vennie annak érdekében, hogy az iskolában megszerzett intézkedési képességeit fejlessze, illetve szinten tartsa. Ezeket a képzéseket intézkedéstaktikai instruktorok hajtják végre. Az ORFK utasítás előírja, hogy az állomány mely tagjainak, milyen gyakorisággal és milyen időtartamban kell a képzéseken részt venni. Ebben a fejezetben a fenti három – a rendőrök intézkedéstaktikai képességeit meghatározó - alappillér működését vizsgálom meg részletesen.

5.1 Első pillér: A rendőri alkalmasságvizsgálatok vizsgálata

A rendőrök kiválasztását a Rendészettudományi Szaklexikon így határozza meg: „Az a módszer, amely a felkínált munkakör vagy feladat követelményeinek és a pályázó tulajdonságainak, ill. elvárásainak megfelelését vizsgálva nagy valószínűséggel képes megbízható eredményt adni a jelölt alkalmasságáról.”¹³¹ A kiválasztás folyamatába beletartozik a toborzás, a személyi és képesítési követelményeknek való megfelelés, az egyes alkalmasságvizsgálatok és a felkészítés, illetve akad, aki a próbaidőt is ide sorolja.¹³² Tehát elmondható, hogy a kiválasztás a toborzással kezdődik, és a beválással ér véget.¹³³ A

¹³¹ Rendészettudományi Szaklexikon 2019: 323

¹³² Linder-Szekér 2018: 72

¹³³ Nemeskéri Gyula 2013: 80

rendőrség elvárásai és a jelentkezők képességei sokat változtak az elmúlt években, emiatt szükség volt a kiválasztási rendszer és az alkalmasságvizsgálatok alapjaiban történő megújítására is. Ennek köszönhetően számos olyan változtatás történt, amelyek megalapozták az új kompetenciarendszer és a rendőrség alkalmasságvizsgálatának működtetését.¹³⁴

Aki Magyarországon rendőri képzésre jelentkezik, annak meg kell felelnie bizonyos követelményeknek, amelyeket a 2015. évi XLII. törvény¹³⁵ ír elő. Ezek a következők:

- cselekvőképesség,
- állandó belföldi lakóhellyel rendelkezés,
- magyar állampolgárság,
- betöltött tizennyolcadik életév,
- büntetlen előélet,
- meghatározott iskolai végzettség megléte,
- kifogásolhatatlan életvitel,
- egyes alapvető jogainak korlátozásának elfogadása,
- megbízhatósági vizsgálattal történő ellenőrizhetőség tudomásul vétele,
- a hivatásos szolgálattal járó kötelezettségek és elvárások elfogadása,
- valamint alkalmasság megszerzése az előírt egészségügyi, pszichológiai és fizikai vizsgálatokon.

Brit felmérések megállapították, hogy a rendészeti szervek a folyamatosan változó etikai normáknak megfelelően tudatosan hajtják végre a rendőrségi állomány toborzását, miszerint törekednek az etnikai és kulturális sokszínűség megteremtésére.¹³⁶ Fenti feltételek közül az intézkedéstaktikai képességekre mindössze az egészségügyi, pszichológiai és fizikai alkalmasságvizsgálatok lehetnek hatással. Ezen vizsgálatok szabályait a Belügyminisztérium által kiadott 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet és a rendőrség központi szerve: az Országos Rendőr-főkapitányság által kiadott 35/2020. (XII. 23.) ORFK utasítás foglalja össze. A rendelet értelmében az alkalmasságvizsgálat célja annak megállapítása, hogy a vizsgált személy megfelel-e a hivatásos szolgálat követelményeinek, alkalmas-e a fokozott megterheléssel és igénybevétellel járó tevékenységek elvégzésére.¹³⁷ Az alkalmasságvizsgálat a betöltendő vagy a betöltött szolgálati beosztáshoz igazodik.¹³⁸ A rendelet a szolgálati beosztásokat

¹³⁴ Malét-Szabó et al. 2021: absztrakt.

¹³⁵ 2015. évi XLII. törvény, 33.§.

¹³⁶ Kalunta-Crumton 2009: 153

¹³⁷ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet: 2.§

¹³⁸ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet: 5.§ (1) a)

szerepkörökbe sorolja, mely során figyelembe veszi a szolgálatellátás sajátosságaiból adódó életet, testi épséget és egészséget fenyegető kockázatokat, a fegyverhasználatlaltal vagy annak lehetőségével járó helyzetek gyakoriságát, a szolgálatteljesítés külső és belső körülményeit, a rezsimszabályok szigorúságát, valamint a szakmai irányításból adódó többletfelelősséget.¹³⁹ Egy rendőröket képző oktatási intézménybe vagy szervezeti egységbe felvételiző személy esetében ezek a szerepkörök még nem alkalmazhatók, rájuk eltérő szabályok vonatkoznak, mint a már hivatásos rendőrökre. A felvétel előtti egészségi, pszichológiai és fizikai alkalmasságvizsgálat célja annak vizsgálata, hogy a felvételiző a tanulmányai elvégzését követően a hivatásos állományba vételre alkalmas lehet-e.¹⁴⁰

Az egészségügyi vizsgálatot a felvételiző lakóhelye szerint illetékes rendőri szerv által foglalkoztatott orvos végzi.¹⁴¹ A vizsgálat kiterjed az emberi test összes szervrendszerére, és kizáró okokként megemlíti a legsúlyosabb betegségeket, elváltozásokat, zavarokat.¹⁴²

A pszichológia vizsgálatot a felvételiző lakhelye szerint illetékes rendőri szerv által foglalkoztatott pszichológus végzi.¹⁴³ A vizsgálat kiterjed a személyiség egészének, a kognitív képességeknek, a társas készségeknek, a társadalmi normáknak való megfelelési képességeknek a vizsgálatára. A pszichológiai alkalmasság megállapítása személyiségtesztek, intelligenciatesztek, figyelemvizsgálatok, kompetenciavizsgálatok elvégzésével és a vizsgálat eredményeinek komplex kiértékelésével történik.¹⁴⁴

A fizikai alkalmasságvizsgálatot az oktatási intézmény sportszakembere végzi¹⁴⁵, és az egyén fizikai munkavégző képességének vizsgálatára terjed ki. A fizikai minimumfeltételek teljesítéséhez részt kell venni a felvételizőnek az ún. „három gyakorlalon”. A húsz méteres ingafutás állóképességet mérő gyakorlat, amelyen a fiúknak minimum 46 hosszt kell teljesíteniük, lányoknak 29-et. Átugrás zsámoly felett, érkezés hasonfekvésbe az alsó végtag erő-állóképességét, dinamikus láberőt mérő gyakorlat, melyen a fiúknak minimum 14 ismétlést kell elérniük egy percen belül, lányoknak 12-t. A falra dobás medicinlabdával a kar és a törzs erő-állóképességét méri, melynek során a fiúk 5 kg-os, a nők 3 kg-os medicinlabdát

¹³⁹ 45/2020. (XII. 16.) BM rendele: 14.§ (1)

¹⁴⁰ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet: 91.§

¹⁴¹ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet: 95.§ (1)

¹⁴² 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet: 5. számú melléklet

¹⁴³ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet: 95.§ (2)

¹⁴⁴ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet: 32.§

¹⁴⁵ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet: 95.§ (3)

használnak, és mindenkinek egységesen minimum 33 ismétlést kell teljesíteni egy percen belül.¹⁴⁶

Miután a jelentkező felvételt nyert a rendőri képzésbe, a kompetenciavizsgálat és a fizikai szintfelmérés eredményei alapján kell készíteni a részére egy egyéni pszichológiai és fizikai kompetenciafejlesztési tervet. Ez azt a célt szolgálja, hogy a tanuló a képzés befejezésekor teljesen alkalmas legyen a szolgálatteljesítésre. A rendvédelmi oktatási intézmény a képzését köteles úgy felépíteni, hogy biztosítani tudja a felvételiző pszichológiai és fizikai kompetenciafejlesztési szükségleteit.¹⁴⁷

Freyer Tamástól, az RTK Testnevelési és Küzdősportok Tanszék vezetőjétől hozzájutottam az információhoz, miszerint 2023-ban a kompetenciafejlesztési tervek elkészítése a gyakorlatban még gyerekcipőben járt, hiszen még nem volt elég idő alkalmazkodni az új jogszabály által előírtakhoz. Hozzátette, hogy a rendvédelmi oktatási intézménybe történő felvételi során alkalmazott fizikai alkalmasságvizsgálat úgy lett kitalálva, hogy a szerényebb képességű jelentkezők is teljesíteni tudják a minimum követelményeket, hiszen az oktatási intézmény elvégzésére rendelkezésre álló évek alatt a kompetenciafejlesztési terv segítségével minden hallgató felzárkóztatható arra a szintre, ami egy hivatásos rendőrtől elvárható. Az RTK-n négy év áll rendelkezésre a hallgatók fizikai felzárkóztatására, azonban az MRVT-ben és KRVT-ben csak kettő, másfél vagy egy év, a Rendőrképző Akadémia járőrképző tagozatain pedig csupán tíz hónap.

Az alkalmasságvizsgálatok és az intézkedéstaktika kapcsolata

Egészségügyi alkalmasságvizsgálat:

Természetesen a BM rendelet 5. számú mellékletében felsorolt összes betegség, hiányosság kiszűrésére szükség van ahhoz, hogy egy rendőr megfelelően ellássa a szolgálatát, azonban én most azokat emelem ki, amelyek közvetlenül kapcsolatba hozhatóak az intézkedéstaktikai képességekkel.

Kizáró ok a 155 cm-nél kisebb testmagasság és az 50 kg-nál kisebb testsúly. Ez a két szempont igen fontos szerepet játszik az intézkedéstaktikában, hiszen egy kistermetű, kistömegű ember nehezen alkalmaz testi kényszert másokkal szemben, a szolgálati eszközei – különösen a lőfegyver – kezelése, használata is nehezebb számára, de a tekintély megőrzése is akadályokba ütközhet egy passzívan ellenszegülő személlyel szemben. Esetleg érdemes lenne

¹⁴⁶ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet: 7. számú melléklet

¹⁴⁷ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet: 94.§

megkülönböztetni a közterületi szolgálatra és az egyéb beosztásba jelentkező rendőröket, és az előbbiekre részére magasabb követelményeket kitűzni, ezáltal a fenti feladataikat biztonságosabban végre tudják hajtani.

A vizsgálatok kiterjednek az idegrendszer megfelelő működésére is, aminek kiemelt szerepe van az intézkedéstaktika szempontjából. Ahogyan arra a Jeff Cooperről elnevezett Cooper skála¹⁴⁸ is rámutat, egy 12 órás rendőri szolgálat ellátása közben végig a specifikus figyelem állapotát kellene fenntartani, azonban ez igen megterhelő az idegrendszer számára, hiszen ezt a fajta figyelmet átlagosan négy-hat óráig képes valaki fenntartani. Ennek hiányában a rendőr könnyen kerülhet olyan helyzetbe, amelyben már nem tudja megvédeni magát.

A vizsgálat kiterjed a szem és a fül betegségeire is. A jó látás és jó hallás jelentősége megmutatkozik egy egyszerű távolságtartási technika alkalmazásánál, a társsal való együttműködéskor, a rádió használatakor, a lőfegyverrel való célzáskor és még számtalan esetben, ezek az érzékszervek tehát kifogástalanul kell, hogy működjenek. A szabályzat engedi ugyan, hogy bizonyos erősségű szemüveget viseljen a rendőr, de ez nem akadályozhatja őt az intézkedései közben. Ugyanakkor érdemes szem előtt tartani, hogy a periférikus látás egy szemüveget viselő ember esetében a fejének nagyobb szögben történő mozgatásával tud csak megvalósulni.

A légzőrendszer betegségei között kizáró okként szerepel az asthma. Bármikor előfordulhat egy rendőrrel, hogy hirtelen támadás éri, sokkos állapotba kerül, vagy más egyéb ok miatt hirtelen kapkodni kezdi a levegőt. Ilyen esetekben ez a betegség végzetes lehet mind az elszenvedőjére, mind a társára nézve.

Végül kizáró okként szerepelnek még a listán a beszéd- és hangképzés jelentős zavarai. Az intézkedéstaktika egyik kiemelten fontos eleme a kommunikáció. Beszédhibákkal a rendőr tekintélyét veszítheti az állampolgárok előtt, a társával való együttműködés is akadályokba ütközhet, de a rádión történő kommunikáció is csorbát szenvedhet.

Pszichológiai alkalmasságvizsgálat:

A pszichológiai minimumfeltételek felsorolása a BM rendelet 6. számú mellékletében található.¹⁴⁹ Ezen feltételek szinte mindegyike nélkülözhetetlen az intézkedéstaktika helyes alkalmazásához. Egyaránt szükség van kiegyensúlyozottságra, érettségre, alkalmazkodó

¹⁴⁸ Cooper skála 2023

¹⁴⁹ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet: 6. számú melléklet

képessége, figyelemre, érzelmi kontrollra, intellektuális képességekre, kommunikációs készségekre, felelősségtudatra. A rendelet meglepően konkrét és egyértelmű meghatározásokat fogalmaz meg a rendőröktől elvárt kompetenciák tekintetében.¹⁵⁰ A BM rendelet például minimum követelményként említi az átlagos pszichés terhelhetőséget, de mellette az ORFK utasítás az egyes beosztási kategóriák számára előírja az átlag feletti pszichés terhelhetőséget. A rendelet melléklete a fogalmat definiálja, majd a hozzá kapcsolódóan elvárt viselkedési jegyeket részletezi. Ezáltal nagyon konkrétan meghatározható, hogy pszichés terhelhetőségét tekintve mi az elvárás egy rendőrrel szemben. A fizikai követelmények tekintetében az elvárások hasonlóan konkrét meghatározása véleményem szerint nem valósul meg.

Fizikai alkalmasságvizsgálat:

A fizikai alkalmasságvizsgálat a „három gyakorlattal” méri, hogy a felvételiző alkalmas lehet-e a hivatásos állományba vételre, majd a szolgálattal járó fokozott megterhelésre és igénybevételre. A rendelet nem tartalmazza – a pszichológiai kompetenciákhoz hasonlóan – annak meghatározását, hogy konkrétan milyen jellegű megterhelésre, milyen mértékű igénybevételre számíthat egy rendőr, és a fenti fizikális feladatok teljesítése pontosan mire teszi a felvételizőt alkalmassá. Ennek hiányában azt is nehezebb megállapítani, hogy a felvételiző mennyire lesz alkalmas az intézkedéstaktika feladatainak ellátására, ami – mint utaltam rá – kiemelkedő jelentőséggel bír a rendőrök által elsajátítandó tudásanyagban belül.

A három gyakorlat méri az állóképességet, a lábak erő-állóképességét és a karok és törzs erő-állóképességét. Nem található leírva az, hogy ezek a gyakorlatok mire teszik képessé a rendőrt, munkájának mely fizikai igénybevételt igénylő részét fogja tudni ezáltal teljesíteni, mihez van szüksége állóképességre, mihez van szüksége a lábak, a karok és a törzs erő-állóképességére. Ha az lenne az egyértelmű elvárás egy rendőrtől, hogy képes legyen több száz méteren keresztül szaladni egy elkövető után, vagy az, hogy képes legyen négy órán keresztül folyamatosan gyalogolni szolgálatban, esetleg az, hogy két percig folyamatosan célon tudjon tartani egy másfél kg súlyú löfegyvert, nem derül ki, hogy ezeket a képességeket vajon mérni lehet-e a fenti három gyakorlattal. Ezen információk hiányában a felvételi eljárás alkalmával nincs lehetőség a felvételiző konkrét intézkedéstaktikai képességeinek előrevetítésére. Ugyanakkor az megállapítható, hogy a megfelelő szintű kondicionális képességek birtokában az intézkedéstaktika egyes elemei könnyen elsajátíthatóak lesznek a felvételiző részére, vagy sem.

¹⁵⁰ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet: 3. számú melléklet

Időszakos alkalmasságvizsgálat:

Miután a felvételizők teljesítették a felvételi alkalmasságvizsgálatokat, a továbbiakban már időszakos vizsgálatokkal mérik a fizikális állapotukat. Az alkalmasságvizsgálat a betöltendő vagy a betöltött szolgálati beosztáshoz igazodik. Munkámban csupán a közterületen rendszeresen szolgálatot ellátó rendőrökkel kapcsolatban folytatok vizsgálatokat, akiket a 35/2020. ORFK utasítás a III. kategóriába sorol.¹⁵¹ Ezt a szerepkört a BM rendelet úgy nevezi meg, hogy *„tishti vagy tiszthelyettesi besorolási osztályba tartozó beavatkozó vagy intézkedő szerepkör”*¹⁵², amit később úgy magyaráz, mint olyan szolgálati beosztás, *„amely közepesen nehéz, illetve nehéz fizikai munkával, fokozott fizikai és pszichés megterheléssel, esetenként zajterheléssel, illetve fokozott balesetveszély lehetőségével jár.”*¹⁵³ Az ebbe a kategóriába tartozó rendőröknek az előírás szerint az alábbi feladatokból áll az időszakos fizikai alkalmasságvizsgálata. Először a Cooper-tesztet kell teljesíteni. A rendőr kiválaszthatja, hogy futásban, úszásban, kerékpár-ergométeren vagy evezős-ergométeren kívánja azt végrehajtani. Ezt követően mellső fekvőtámaszban végez karhajlítás-nyújtást 30 másodpercen keresztül, majd hanyattfekvésből felülést egy percen keresztül. Végül pedig választ egy gyakorlatot a fekvőnyomás, a hajlított karú függés és a helyből távolugrás mozgásformák közül. A fenti négy gyakorlat pontszámaiból születik meg az alkalmas vagy alkalmatlan minősítés.

A hivatásos állomány tagja az időszakos egészségi és pszichológiai alkalmasságvizsgálat során egészségfejlesztési prevenciók kérdőívet tölt ki, amelynek célja – azon túl, hogy az alkalmasságát megállapítja - egészségtudatos magatartásának a feltérképezése, továbbá egészségfejlesztési törekvéseinek szervezett támogatása.¹⁵⁴

A korábbi és az új állapotfelmérés összehasonlítása

A már említett BM rendelet és ORFK utasítás 2021. január 1-től lépett hatályba. Előtte az 57/2009. IRM-ÖM-PTNM együttes rendelet és a 43/2010. (OT 24.) ORFK utasítás szabályozta a rendőrök alkalmassági vizsgálatait.

Az együttes rendeletben az egészségügyi alkalmassági vizsgálatok szempontjai hosszabban és kevésbé áttekinthetően voltak összefoglalva, ebben az új rendelet jelentősen

¹⁵¹ 35/2020. (XII. 23.) ORFK utasítás: 1. számú melléklet

¹⁵² 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet: 14.§ (2)

¹⁵³ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet: 16.§ (1) b)

¹⁵⁴ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet: 64.§ (1)

egyszerűsödött. A korábbi szabályzat testmagasság és testsúly tekintetében még szigorúbb volt, a betegségeket azonban ugyanúgy vizsgálta, mint az új.

A pszichológiai alkalmassági vizsgálat szempontjai mindkét jogszabályban hasonlóak, azonban a korábbi nem tartalmazza a rendőröktől elvárt kompetenciákat, azok pontos definícióját és az ehhez kapcsolódó elvárt viselkedési formákat. Ebben a tekintetben az új rendelet egyértelműbb és precízebb elődjénél.

A fizikai alkalmassági vizsgálat 2021. január 1. előtt a következő feladatokból állt: A vizsgázónak kötelezően teljesítenie kellett a 2000 méteres síkfutást, ezt követően ki kellett választania négy gyakorlatot a következő hatból: fekvőtámaszban karhajlítás-nyújtás 30 másodpercen keresztül, hanyattfekvésből felülés egy percen keresztül, hajlított karú függés, helyből távolugrás, fekvenyomás és ingafutás. A futás és a négy választott feladat eredményéből született meg a vizsgázó alkalmas vagy alkalmatlan minősítése.

Az új alkalmasságvizsgálat abban tér el az elődjétől, hogy ez már csupán négy feladat pontszámaiból számolja ki a vizsgázó teljesítményét. Ebből a négyből kötelező végrehajtani a Cooper-tesztet, a fekvőtámaszban karhajlítás-nyújtást és a hanyattfekvésből felülést. Negyedik feladatnak választható a helyből távolugrás, a hajlított karú függés és a fekvenyomás, azonban az ingafutás már nem.

Megállapítható, hogy az új fizikai alkalmasságvizsgálaton jelentősen könnyebb alkalmas minősítést, azon belül pedig kiváló minősítést szerezni. Az állóképesség valódi felmérésére a futás a legalkalmasabb mozgásforma. Az úszás, kerékpározás vagy evezés tanulható mozgásformák. Egy gyengébb állóképességgel rendelkező, akár jelentős túlsúllyal rendelkező személy is könnyedén teljesíti az előírt követelményeket, ha ezeket választja. Habár az elvárt szintek a rendőrök beosztásaihoz lettek igazítva - hiszen egy irodai munkát végző rendőrrel szemben nem kell komoly fizikai elvárásokat támasztani - figyelemre méltó, hogy a III. kategóriába tartozó járőr és körzeti megbízott beosztásokban dolgozók is választhatják futás helyett a fenti mozgásformákat, pedig tőlük – a közepesen nehéz vagy nehéz fizikai munkájuk miatt – elvárható lenne a futás képessége.

Vizsgáltam, hogy a fizikai alkalmasságvizsgálatok változtatásának mi volt az eredeti célja, és milyen eredményeket várnak tőle a megalkotói. A Belügyminisztérium felajánlott számomra egy személyes konzultációt a Közszolgálat-fejlesztési és Stratégiai Főosztály főtanácsadójával: Malét-Szabó Erikával. Az ő tanulmányaiból, illetve a vele folytatott konzultációból megtudtam, hogy a belügyminiszter utasítására került felülvizsgálatra és

egyben megújításra a rendvédelmi hivatásos állomány alkalmasságvizsgálati rendszere, és ennek következményeként jött létre az új BM rendelet. Célja a képzési és továbbképzési rendszer optimalizálása, és fejlesztése volt, amely igazodik az egyén igényeihez és a szervezeti elvárásokhoz. A változtatásokat elsősorban az indokolta, hogy átalakultak a rendvédelmi szervek egyes beosztásaival kapcsolatos elvárások, valamint mások a fiatalok motivációi, képességei és kompetenciái is.¹⁵⁵ A felülvizsgálat során megállapítást nyert, hogy egyre kevesebb a rendészeti szervekhez jelentkező fiatal, és az új alkalmasságvizsgálatokkal nagyobbra kívánták nyitni a kapukat a jelentkezők előtt. Megállapították továbbá, hogy a meglévő állomány korosodik és egyre betegesebbé is válik, ami megnehezíti számukra a fizikai feladatok teljesítését, ugyanakkor nincs is arra szükség, hogy minden beosztásban ugyanazt a fizikai teljesítményt várják el a dolgozótól. Ügyeltek rá, hogy a vizsgálatok az egyén aktuális egészségi állapotához is igazodjanak. A Belügyminisztérium főtanácsadójának elmondása alapján az úszás, a kerékpár- valamint az evezős-ergométer ugyanúgy alkalmas arra, hogy a vizsgált személy terhelhetőségét és fittségét mérje, mint a futás, és emellett kímélőbb is a mozgásszervi problémákkal küszködő személyekkel. Ha például valaki térdproblémákkal küzd és a futás nehezebben menne neki, választhatja helyette azt a mozgásformát, amelyet könnyebben és fájdalommentesen végre tud hajtani.

A főtanácsadó írásos munkájából megtudhatjuk, hogy az alkalmasságvizsgálat lényege annak megállapítása, hogy egy meghatározott munkakörben végzett tevékenység a vizsgált személynek milyen igénybevételt jelent, és annak képes-e megfelelni.¹⁵⁶ Amellett, hogy ez megkönnyíti az egyes beosztásokban szolgálatot teljesítő rendőrök feladatát, nem veszi figyelembe azt, hogy a rendőrségről szóló törvény szerint bármely rendőr – beosztásától függetlenül – köteles intézkedni, amikor jogellenes cselekményt észlel¹⁵⁷, vagyis bárki kerülhet egyik pillanatról a másikra egy járőr szerepébe. Aki viszont nem rendelkezik megfelelő fizikummal, vagy egyéb intézkedési képességgel, az nem lesz képes az adott pillanatban teljesíteni a kötelességét. Megfigyelhető továbbá, hogy a rendőri létszámhiány miatt egy rendőr több különböző beosztású személy feladatait is elláthatja egyszerre, amely beosztásokhoz tartozó alkalmassági kategóriák között nincs mindig átfedés. Számos kapitányságon előfordul például, hogy bűnügyi vizsgálók ellátnak készenlétes nyomozói, bűnügyi technikus, igazgatásrendészeti és közrendvédelmi járőr feladatokat is.

¹⁵⁵ Malét-Szabó-Takács-Fehér 2021: 1389

¹⁵⁶ Malét-Szabó-Takács-Fehér 2021: 1389

¹⁵⁷ 1994. évi XXXIV. törvény 13. § (1)

A rendőrség tehát úgy alkalmazkodott a változó helyzethez, hogy csökkentette az elvárásait, vagyis már kevésbé fitt, illetve szerényebb kondicionális képességű fiatalokat is szívesen lát az állományban. Ez a döntés két irányba vezethet. Az első, hogy a testnevelő tanárok és intézkedéstaktikai oktatók feladatköre bővül azáltal, hogy, törekedniük kell a gyengébbek felzárkóztatására. Ebben az esetben a rendőrök oktatásának és képzésének minősége és az oktatók felkészültsége még nagyobb szerephez jut. A második lehetőség pedig, hogy a rendőrség szervezete elfogadja, hogy állományának tagjai gyengébb kondicionális képességekkel rendelkeznek, és így látják el mindennapi feladataikat.

A konzultáción elhangzott még, hogy a kerékpár- és evezős-ergométer ugyanúgy alkalmas a fittség mérésére, mint a futás. Ez a megállapítás véleményem szerint vitatható. A fittség összetett fogalom. Alapvetően a testünk és lelkünk jó állapotára, egészségre, jó közérzetre utal, azonban felteszem, hogy az alkalmasságvizsgálatok nem csupán a fittség, hanem inkább a fizikai fittség mérésére szolgálnak. Ezt a két fogalmat (fittség és fizikai fittség) meg kell különböztetnünk. A fizikai fittség összetevői például az állóképesség, erő, gyorsaság, erőállóképesség, gyorsasági állóképesség, gyors erő és egyebek. Ha csupán az élettani hatásokat vesszük figyelembe, valóban mindhárom mozgásforma alkalmas arra, hogy az embert megizzassza, pulzusszámát növelje, vérkeringését fokozza, kellemes fáradtságot okozzon, vagyis fitté tegyen, de ebből nem következik az, hogy mindhárom mozgásforma alkalmas a fizikai fittség mérésére. Ha valaki kiválóan teljesít a kerékpár- vagy evezős-ergométeren, abból nem következik, hogy akár csak közepesen képes teljesíteni futásban. A kerékpározás és evezés gyorsan megtanulható mozgásformák, amelyek nem igényelnek akkora igénybevételt a szervezettől, mint a futás. Ez könnyedén megfigyelhető az alkalmasságvizsgálatokon, ahol szinte kivétel nélkül mindenki kiváló teljesítményt nyújt az említett ergométereken, függetlenül a fizikai fittségétől. Egy rendőrrel szemben inkább az az elvárás, hogy futni tudjon, mint evezni vagy kerékpározni. Észrevételezem továbbá, hogy az, aki túlsúllyal rendelkezik még előnyhöz is juthat evezés vagy kerékpározás közben, ugyanis a testtömege felhasználásával nagyobb lendületet tud venni az evező húzásakor vagy a pedál tolásakor. Természetesen azoknak a rendőröknek, akik mozgásszervi problémákkal rendelkeznek, valóban javasolt a kerékpározást vagy evezést választani, de hozzá kell tenni, hogy a fizikai fittségük nem fog javulni tőle olyan mértékben, mint a futástól.

A ROKK Rendészeti Szabadidő- és Sportcentrum vezetőjétől hozzájutottam a rendőrség állományának 2023. évi fizikai alkalmasságvizsgálatáról szóló éves jelentéshez. Ebben szerepel, hogy a Cooper-teszt mozgásformák közül az állomány a kerékpár-ergométert

részesítette előnyben, mivel ezáltal a kiváló szint és a minimum feltétel is könnyebben teljesíthetővé vált. Az állomány 67,5% választotta ezt a mozgásformát és csupán 17,4%-a választotta a korábbi években kötelező futást. Ennek eredménye képpen az állomány 59,2%-a szerzett kiváló minősítést. A jelentésben ezzel kapcsolatban a következők olvashatók: *„Az új rendszer hároméves tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a Cooper-teszt kerékpár-ergométeren végzett mozgásforma kiváló minősítéshez elegendő fizikai minimumfeltételei egy egészséges ember számára sok esetben előzetes felkészülés nélkül is teljesíthetők. Ezért az állomány egy részének a kiváló szint eléréséhez nincs szüksége előzetes felkészülésre, rendszeres testmozgásra.”* Fenti sorok aggasztóak az állomány fizikai állapotát tekintve. Említést érdemel, hogy 2023-ban összesen 3 fő esetében volt szükség másodfokú fizikai vizsgálat elvégzésére, míg a 2020-as jelentés szerint akkor (vagyis a korábbi felmérési rendszerben) 94 fő szerzett első körben nem megfelelt minősítést. A ROKK szakemberei javaslatot tettek, hogy a 2024-es évtől, csak az a rendőr szerezhessen kiváló minősítést, aki a Cooper-teszt mozgásformák közül a futást választja, hiszen szerintük is elvárható az, hogy egy kiváló fizikai állapotban lévő rendőr futni tudjon, míg 2023-ban olyan rendőrök is szereztek kiváló minősítést, akik egyáltalán nem voltak képesek a futásra.

A Z generáció vizsgálata a rendőri hivatás tükrében

Az alkalmasságvizsgálatok, illetve a toborzás témakörben említést érdemel még a Z generáció tulajdonságainak vizsgálata. A Z generációs társadalmi csoportba tartoznak azok a személyek, akik 1996 és 2010 között születtek, vagyis akik nagyságrendileg 2016 és 2030 között jelentkeznek a rendőr iskolákba. Általános jellemzésük számos írásban fellelhető, azonban Kovács István volt az első, aki azt vizsgálta, hogyan lehet vonzóbbá tenni részükre a rendőri hivatást.¹⁵⁸ Megállapította, hogy ez a generáció, akárcsak az előző, a Pán Péter szindrómában szenved, ami azt jelenti, hogy nem akarnak felnőni, nem kívánnak felelősséget vállalni más emberekért, a rendőri munkát nem tekintik hivatásnak. Jellemző rájuk a diplomahalmozás és a karrierépítés, melynek elsőszámú célja a megfelelő bérezés, tárgyi feltételek és komfort megteremtése.¹⁵⁹ Tegye Andrea munkájában megerősíti a fentieket, sőt rávilágít arra, hogy a rendőrség állományába érkező Z generáció tagjai tulajdonságaiknál fogva sokkal gyakorlatorientáltabbak, éppen ezért az oktatás – azon belül elsősorban az intézkedéstaktikai oktatás – átalakítását is szorgalmazná.¹⁶⁰ Tenné mindezt abból a célból,

¹⁵⁸ Kovács 2019: 75-138

¹⁵⁹ Kiley 1983

¹⁶⁰ Tegye 2018: 93

hogy a rendőrség megpróbáljon hatékonyan alkalmazkodni hozzájuk, hiszen ha ezt nem teszi meg, elveszíti őket, más vonzóbb pálya felé fognak fordulni.

Kovács vizsgálataiból kiderül, hogy amennyiben a munkáltató ezeket a feltételeket nem biztosítja a Z generáció tagjai számára, úgy nem lesznek hajlandók az adott munkahelyen maradni. A hivatali munkarendet preferálják, a túlórákat és az ünnepnapokon való munkát elutasítják. A parancsuralmi rendszert elfogadják ugyan, de csak demokratikus szálakkal egybeszöve, vagyis szeretik, ha a vezető figyelembe veszi a véleményüket és közösen hoznak döntést. A rendőrök feladatát elsősorban munkának és nem szolgáltatásnak tekintik. Kovács kutatásaiból kiderül, hogy a Z generáció igényei jelenleg nem harmonizálnak a rendőrség által nyújtott feltételekkel, amiből az következik, hogy részükre a rendőri pálya csupán egy opció a sok közül, amelyet választhatnak. Ha a rendőrség a jövőben nem lesz képes felvenni a versenyt a multinacionális cégek által biztosított feltételekkel, akkor a jelenleg meglévő személyi állomány részleges elvándorlása várható, valamint a Z generáció tagjainak toborzása jelentős akadályokba fog ütközni. Ez a megállapítás részben választ is ad arra a kérdésre, miért kellett a felvételi fizikai alkalmasságvizsgálatokon könnyíteni és ezáltal a rendőrség kapuit tágabbra nyitni a jelentkezők előtt. Kovács javaslatokat fogalmaz meg a toborzás hatékonyságának növelésére, amelyeket a rendőri vezetőknek érdemes lehet figyelembe venni.

Az elmúlt években egyre több kutatónak feltűnt, hogy a rendőrség szervezete nem veszi figyelembe az új generáció attitűdjének, kompetenciáinak és igényeinek változásait, amelyek ezáltal nem állnak összhangban a szervezet elvárásaival sem, így komoly akadályokba ütközik az új generáció tagjainak rendőrségbe történő integrálása.¹⁶¹ Ennek kiküszöbölésére megkezdődött egy alapkompétencia-kutatás *„A versenyképes közszolgálat személyzeti utánpótlásának stratégiai támogatása”* című projekt keretein belül, amely a közszolgálati pályára belépő új tagok kompetenciáit kezdte vizsgálni. A projekt feladataihoz tartozik a pályaorientáció fejlesztése, a kompetencia alapú kiválasztási rendszer megalapozása, a tehetséges hallgatók támogatása, mentori rendszer kialakítása valamint a mentorok képzése és fejlesztése.¹⁶² A projekttől néhány évig még nem várhatóak a rendőrség szervezetében látható és tapasztalható eredmények, ugyanakkor előremutató a tény, hogy nincs figyelmen kívül hagyva az új generáció tulajdonságainak és a velük való együttműködés lehetőségének vizsgálata.

¹⁶¹ Erdős-Magasvári-Szabó 2019: 89

¹⁶² Malét-Szabó et al. 2018: 24

Az alkalmasságvizsgálatok elemzésének összegzése

Az alkalmasságvizsgálatokról szóló új BM rendelet és ORFK utasítás számos változást hozott a hivatásosok alkalmasságvizsgálati eljárásába. Kiemelendő, hogy a rendelet a rendőri képzésbe felvételt nyert hallgatók részére kompetenciafejlesztési terv készítését írja elő, ami kiváló lehetőség a fejlődésre a fiatal lelkes hallgatók számára. Előremutató, hogy a rendelet gondoskodni kíván a rendőrök egészségtudatos életmódjának tervezéséről azáltal, hogy folyamatosan ellenőrzi, követi és segíti azt, ami az állományról való gondoskodás eddig példátlan esete. Előrelépésnek tartom, hogy a pszichológiai vizsgálatokon felmért kompetenciákat a rendelet egyértelműen definiálja, és hozzájuk rendeli az elvárt viselkedési formákat is. Így bármely rendőr kiolvashatja a táblázatból, hogy egyes helyzetekben milyen viselkedést vár el tőle a rendszer. A fent leírtak egyelőre egy BM rendeletben és ORFK utasításban szerepelnek, és csak a jövő fogja megválaszolni azt, hogy mindebből mi valósul meg a gyakorlatban és mi nem. Egy új elmélet megalkotása után időbe telik, míg az abban leírtak gyakorlatban is testet öltenek. Remélhetőleg az alkalmasságvizsgálatokkal kapcsolatos új szabályozások hamarosan pozitív változásokat hoznak az állomány életében. Az alfejezetben bemutatott kutatásaim igazolják 2. számú hipotézisem helyességét.

5.2 Második pillér: Az intézkedéstaktikai oktatás vizsgálata

A dolgozat 2.2 számú alfejezetében elkülönítettem egymástól az intézkedéstaktikai oktatás és az intézkedéstaktikai képzés jelentését. Ebben az alfejezetben csak a rendőrök intézkedéstaktikai oktatását vizsgálom. Bemutatom, hogy ez ma Magyarországon milyen tartalommal, milyen intézményekben, milyen jogi szabályozások által és hogyan kerülnek megtartásra. Ehhez áttekintettem a vonatkozó szakirodalmakat és jogi normákat. 2019-ben kérdőíves felmérést végeztem a tiszthelyettes rendőröket képző négy intézmény intézkedéstaktikai oktatói körében (5. számú melléklet), amelynek célja az volt, hogy információkat szerezzek az intézkedéstaktikai oktatás körülményeiről. Kérdéseim tömörek és lényegre törők voltak. Összesen hét szakembertől érkezett vissza kitöltött kérdőív, ami kevésnek tűnik, de 2019-ben a négy iskolában összesen tíz intézkedéstaktikai oktató dolgozott, tehát az oktatók jelentős hányadát bevontam a felmérésbe. Kutatásomat 2022-ben megismételtem, azonban nem kérdőív, hanem interjúk formájában. (6. számú melléklet) Ennek oka az volt, hogy megtudjam, történtek-e érdemi változások az oktatásban 2019 óta. Mind a négy iskolából egy-egy intézkedéstaktikai oktatóval készítettem interjút, amelyek

időtartama átlagosan 35 perc volt. A beszélgetések során jegyzetelést alkalmaztam. Az RTK-n több mint 5 éven át oktattam intézkedéstaktikát, így az ottani oktatás körülményeiről az általam megfigyeltekből merítem az információt.

A témához kapcsolódva érdemes megjegyezni, hogy Krauzer Ernő 2019-ben megjelent publikációja¹⁶³ szerint az intézkedéstaktikai képzés időtartama a képzési rendszertől függően változó lehet és az oktatását szolgálati áganként is el lehet különíteni, tehát az oktatása nem minden alkalmazója számára történik egységesen, még az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv hivatásos tagjai számára sem. Az alábbiak megerősítik ezt a megállapítást.

A Rendőrtiszti Főiskolán 1971-ben kezdődött az oktatás.¹⁶⁴ 2012-ben a neve RTK-ra változott.¹⁶⁵ Az RTK rendészeti területre képez tiszteket többek között a rendőrség, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a büntetés-végrehajtási szervezet és az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság számára. A jelentkezők által megjelölhető szakirányok az elmúlt években egyre bővültek. A rendőri szakokon belül megjelent például a bevándorlási vagy a kiber nyomozó szakirány. Szintén újítnak számított a 2020-21-es tanévtől a kettős jogállású hallgatók képzése, melyben már rendőri végzettséggel rendelkező tiszthelyetteseket és zászlósokat vett fel az egyetem nappali tagozatra, rendészeti igazgatási és bűnügyi igazgatási szakokra. Jelenleg tehát párhuzamosan folyik az egyetem nappali tagozatán a tisztjelöltek négy év időtartamú és a kettős jogállásúak három év időtartamú képzése. Intézkedéstaktikai oktatásban a hallgatók az azonos elnevezésű tantárgyak keretein belül részesülnek. Egy szemeszterben átlagosan 28 tanóra áll rendelkezésre, melynek részét képezi a lökiképzés is. Ezen túl a testnevelés órákon részesülnek még testi kényszer képzésben. Az RTK-n 2019-ben három intézkedéstaktikai oktató szolgált, és az intézkedéstaktika tanórákon egyszerre résztvevő hallgatók létszáma átlagosan 20-25 fő volt. A hallgatók részére minden szemeszterben 28 intézkedéstaktika tanóra volt megtartva, kivéve a nyolcadik szemesztert, ahol csupán tíz tanóra. 2025-re az oktatók létszáma változatlan maradt, azonban a tanórákon egyszerre résztvevő hallgatók létszámának átlaga 50 főre nőtt. A második szemeszterben a tanórák száma 28-ról 56-ra változott, 2020-tól pedig a kettős jogállású hallgatók oktatása is hozzáadódott az addigi feladatokhoz. A tantárgyi programok tartalmazzák többek között az adott tantárgy tartalmának és a számonkérések módjának rövid megfogalmazását. 2019-ben az RTK intézkedéstaktika tantárgyainak tantárgyi programjában a kötelező irodalmak között

¹⁶³ Krauzer 2019: 81

¹⁶⁴ Sárkány 2021: 195

¹⁶⁵ Sárkány 2021: 201

szerepeltek jogszabályok, egyéb jogi normák és egy vezetésméletről szóló könyv. Az ajánlott irodalomban pedig szerepelt öt lőfegyverekről szóló könyv, egy amerikai kommandós történetéről szóló könyv, valamint egy újabb vezetésméletről szóló könyv. A fegyverek ismerete láthatóan nagyobb hangsúlyt kapott akkor az intézkedéstaktikai oktatásában. 2024-ben új tantárgyi programok kerültek kidolgozásra, amelyekben a kötelező és ajánlott irodalmak listája annyiban változott, hogy a szükséges jogi normákon túl tartalmaz kommunikációs és intézkedéslélektani témájú irodalmakat is. Az RTK-n az intézkedéstaktikai oktatásához rendelkezésre áll taktikai ház, lőtér, gépjárművek, illetve minden szükséges gyakorló eszköz, melyek listája bővíthető lenne ugyan, de alapvetően alkalmas a tanórák megtartására. Az egyetemi intézkedéstaktikai oktatás legnagyobb kihívása jelenleg a hallgatók rendkívül nagy létszáma.

A KRVt és az MRVT rendőr tiszthelyettesek képzésével foglalkozó intézmények. A KRVt-t 1990-ben alapították eleinte határőrök képzése céljából, és a Határőr Kiképző és Továbbképző Intézet nevet kapta. 1995-től az elnevezés Szent László Határrendészképző Szakiskolára változott. A tanintézet 1999-ben a Belügyminisztérium alárendeltségébe került és a neve Körmendi Rendészeti Szakközépiskola lett. A 2004/2005. tanévtől kezdve a határrendész képzésen túl már kettő év időtartamú rendőr szakképzéssel is foglalkozott. 2016-tól a neve ismét változott Körmendi Rendészeti Szakgimnáziumra, majd 2020-ban kapta meg a ma használt nevét.¹⁶⁶

Az intézmény jelenleg - a jelentkezők előképzettségétől függően - egy-, másfél- és kétéves időtartamban képez rendőr tiszthelyetteseket közrendvédelmi, határrendészeti, közlekedérendészeti és bűnügyi szakmairányon. Felnőttképzéssel kapcsolatos feladatai között szerepel még a közbiztonsági-, határrendész- és útlevelkezelő rendőrráépítő képzés, valamint a körzeti megbízotti és a helyszínelő és balesetvizsgáló szaktanfolyamok végrehajtása.¹⁶⁷ Az iskola alap- és kiegészítő képzéseket is tart egyes rendészeti feladatokat ellátók – például halászhalki őrk, mezőőrk vagy hivatásos vadászok – számára.¹⁶⁸ A rendőrráépítő képzések időtartama 10 hónap. Az egy-, másfél és kétéves képzéseken a hallgatóknak lökiképzés és rendőri intézkedések tantárgyak formájában történik az intézkedéstaktikai oktatása. A tantárgyak óraszámát a 4. számú táblázatból olvasható ki. A táblázat a testnevelés órákat nem tartalmazza, habár azokon az órákon is részesülhetnek a hallgatók testi kényszer oktatásban.

¹⁶⁶ KRVt története 2025

¹⁶⁷ KRVt felnőttképzése 2025

¹⁶⁸ KRVt egyes rendészeti feladatokat ellátók képzése 2025

4. táblázat: Az intézkedéstaktikai tantárgyak óraszámainak eloszlása a KRVt tiszthelyettes képzésében.

		kétéves képzés	másfél éves képzés	egy éves képzés
közrendvédelmi szakmairány	lőkiképzés	146	86	60
	rendőri intézkedések	166	140	106
határrendészeti szakmairány	lőkiképzés	146	86	60
	rendőri intézkedések	122	90	56
közlekedésrendészeti szakmairány	lőkiképzés	146	86	60
	rendőri intézkedések	122	90	56
bűnügyi szakmairány	lőkiképzés	146	86	60
	rendőri intézkedések	112	90	56

Forrás: A KRVt szakmai programja

A 10 hónapos képzések során a rendőri önvédelem és közelharc, a lőkiképzés és a rendőri intézkedések tantárgyak keretein belül részesülnek a hallgatók intézkedéstaktikai oktatásban, amelyek összes óraszám, elméleti és gyakorlati képzéssel együtt, 244.¹⁶⁹ Kőrmenden 2019-ben és 2022-ben is 3 intézkedéstaktikai oktató tevékenykedett, és a foglalkozásokon egyszerre résztvevő hallgatók létszáma átlagosan 20 fő volt.

Az MRVT 1976-ban jött létre, és 1993-ban kezdte meg a kétéves nappali rendszerű rendőrképzését. Akár csak a kőrmendi intézmény, 1999-ben ez is a Belügyminisztérium alárendeltségébe került Miskolci Rendészeti Szakközépiskola néven. Akkoriban az országban hét rendészeti szakközépiskola működött, de 2004-ben a budapesti, a soproni és a csopaki szakközépiskolák megszűntek, és csak Kőrmenden, Miskolcon, Szegeden és Adyligeten működtek tovább. 2017-ben a miskolci iskola a Miskolci Rendészeti Szakgimnázium nevet kapta, majd 2020-ban változott MRVT-re.¹⁷⁰ Az intézmény a kőrmendi iskolához hasonlóan egy-, másfél- és kétéves időtartamú rendőr tiszthelyettes képzéseket indít a jelentkezők előképzettségétől függően¹⁷¹, valamint itt is megvalósul a 10 hónapos közbiztonsági-, határrendész- és útlevelkezelő rendőrráépítő képzés, és egyéb szaktanfolyamok. Az intézkedéstaktikai tantárgyak óraszámja megegyezik a kőrmendi tantárgyak óraszámával¹⁷² Miskolcon 2019-ben és 2022-ben – a kőrmendi iskolához hasonlóan - 3 intézkedéstaktikai

¹⁶⁹ KRVt Közbiztonsági rendőrráépítő képzési program 2025

¹⁷⁰ MRVT története 2025

¹⁷¹ MRVT alapképzés 2025

¹⁷² MRVT Közbiztonsági rendőrráépítő képzési program 2025

oktató tevékenykedett, és a foglalkozásokon egyszerre résztvevő hallgatók létszáma átlagosan szintén 20 fő volt.

A Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ (továbbiakban: ROKK) 2020-ban alakult meg az Országos Rendőr-főkapitányság területi szerveként. Szervezeti elemei között található a Rendőrképző Akadémia, amelynek elemei – a korábbi Adyligeti és Szegedi Rendészeti Szakgimnázium integrálásából született - két járőrképző tagozat. Az adyligeti és szegedi tagozatok feladata a rendőrijárőrök, határrendészek és útlevélkezelők iskolarendszeren kívüli képzése, valamint bűnügyi, körzeti megbízotti szaktanfolyamokat, szakirányú továbbképzéseket hajtanak végre. Az adyligeti és szegedi intézmények oktatóival a kérdőíves kutatást még a ROKK megalakulása előtt végeztem, az interjúkat pedig már utána, tehát a két intézmény nagy átalakuláson ment keresztül 2019 és 2022 között. Ennek ellenére az intézkedéstaktikai oktatók létszáma és a foglalkozásokon egyszerre résztvevő hallgatók létszámában jelentős változás nem történt. Adyligeten 5 fő oktató jut az átlagosan 25-30 fős létszámra, szegeden pedig 4 fő oktató az átlagosan 20 fős létszámra. Habár a lökiképzés az intézkedéstaktika részét képezi, annak oktatása mégis elkülönül az intézkedéstaktika többi elemének oktatásától. Fenti intézmények az intézkedéstaktikai oktatókat és a lökiképzőket is az oktatókhoz sorolják.

A négy tiszthelyetteseket képző intézmény intézkedéstaktikai oktatásához felhasznált szakirodalma egymáshoz képest nagy hasonlóságokat mutat. Elsődlegesen mindegyik a 18/2008-as ORFK utasítást használja segítségül, majd ezt követte a rendőrségről szóló törvény, a rendőrség szolgálati szabályzata és a 7001/2006. ORFK irányelv a közúti járművek megállításának és követésének módszereiről és taktikáiról. Az interjúkban elhangzott, hogy egyesek jegyzeteket készítettek saját felhasználásra, és abból oktatták az ifjúságot. Néha előfordult, hogy ezek gazdát is cseréltek. Körmenden és Miskolcon felmerült még Fónagy István: Intézkedés módszertan című jegyzete, Szegeden pedig Rostás Tibor: Rendőri közelharc című munkája. Az adyligeti oktató szerint könyvre nincs szükség, mert szerinte csak a jogszabályokat kell sulykolni a hallgatókba.

Amikor a gyakorlóhelyiségekről, felszerelésekről érdeklődtem, meglehetősen pozitív válaszokat kaptam, komolyabb hiányosságok nem merültek fel. Adyligeten és Körmenden beszámoltak róla, hogy különböző berendezett helyiségekkel – például kocsmával, vasútállomással, postával, bankkal, lakással – rendelkeznek, ahol életszerűbbé tudják tenni az intézkedéstaktika gyakorlását, és kamerarendszer segítségével lehetőség van a gyakorlatok elemzésére is. A szegedi oktató megemlítette, hogy rendelkeznek ugyan taktikai házzal, de

véleménye szerint nem túl jól felszerelt. Mind a négy tiszthelyetteseket képző iskola rendelkezik tanmenettel, ami az iskolák szakmai programjára épül. A másféléves, egyéves és tízhónapos képzések tanmenete ugyanaz, mint a kétéves képzésé, csak össze van tömörítve.

Az alábbiakban ismertetem az intézkedéstaktikai oktatást meghatározó legfontosabb jogszabályokat és egyéb jogi normákat, valamint az ezzel foglalkozó intézmények felügyeletét, irányítását. Az RTK működését számos más jogszabály mellett elsősorban a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény valamint a Nemzeti Közszerelgálati Egyetemről, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról szóló 2011. évi CXXXII. törvény határozza meg, törvényességi felügyeletét pedig az egyetem rektora és a Szenátus látja el. Az RTK feladatait az egyetem szabályzatai, különösen a Szervezeti és Működési Szabályzat rendelkezései tartalmazzák.¹⁷³ A KRVt és az MRVT a Belügyminisztérium irányítása alá tartoznak, középírányító szervük pedig az ORFK. Feladataikat a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény, a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény és a felnőttképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 11/2020. (II. 7.) Korm. rendelet határozza meg.¹⁷⁴ A ROKK, és ezáltal az adyigeti és szegedi járörképző tagozatok, mind az ORFK közvetlen alárendeltségébe tartozó szervezeti egységek. A ROKK működéséről a ROKK igazgatójának a Szervezeti és Működési Szabályzatról szóló intézkedése rendelkezik.¹⁷⁵ Az intézkedéstaktika oktatásának részleteit az egyes intézményekben az adott tantárgyakhoz tartozó tantárgyi programok tartalmazzák.

A kérdőíves felmérésből és az interjúkból megtudtam, hogy pedagógiai végzettséggel az egyetemen 1 fő, Miskolcon 1 fő, Adyigeten 1 fő és Szegeden 2 fő rendelkezik. Kérdésemre, hogy fontosnak tartják-e az oktatáshoz a pedagógiai végzettséget, egybehangzóan azt a választ adták, hogy nincs rá szükség, inkább a rendőri gyakorlat fontos, nem tanárra, hanem kiképzőre van szükség. Arról is kérdeztem őket, mi alapján vették fel őket a beosztásukba, milyen követelményeknek kellett megfelelniük. Mindegyikükknél – az egyetemen az én vezénylesem esetében is - a szerelgálati tapasztalat volt a döntő, illetve előnyt jelentett az instruktori végzettség, esetleg a küzdősportokban való jártasság. Az adyigeti oktatók judo és jitsu ismeretekkel rendelkeznek. A körmendiekknél egy fő kapott kiokushin karate képzést. Miskolcon szintén egy főnek van karate illetve kali jártassága. Szegeden egy kolléga tanult judozni néhány évig, egy másik pedig jitsuzni és boxolni. Az egyetem oktatói 2019-ben kevésbé voltak jártasak küzdősportokban, inkább a lőfegyverek kezelésében voltak

¹⁷³ RTK ügyrend 2025

¹⁷⁴ KRVt Alapító okirat 2025

¹⁷⁵ ROKK Szervezeti és Működési Szabályzat 2025

kiemelkedőek a képességeik. 2025-ben mindhárom oktató rendelkezik komolyabb vagy szerényebb küzdősport múlttal.

Kértem az oktatókat, hogy értékeljék a végzős hallgatóik intézkedéstaktikai képességeit egy egytől tízig terjedő skálán. Felhívtam a figyelmet arra, hogy ne a tanulók saját képességeihez mérten osztályozzanak, hanem gondoljanak úgy a skálára, melyben a tízes az elképzelhető legjobb képességű rendőr. A szegedi oktató jóindulattal 3-ast adott, a körmendi 3-4-est, a miskolci 6-ost, az adyligeti pedig 6-7-est. Számomra a hármas osztályzat is igen magasnak tűnik, hiszen amellett, hogy a hallgatók csak az intézkedéstaktika alapjait ismerik, és azokban is csupán ismereti szintig jutottak el, valamint kezdők az eszközök alkalmazásában, még semmiféle gyakorlati tapasztalattal, valós ellenállással sem találkoztak. Ebben a tekintetben legfeljebb kettes az az osztályzat, ami egy végzős hallgatónak adható, és körülbelül 5-10 év rendszeres gyakorlással és tanulással juthat el valaki tízes szintre.

Az interjúk végén megkérdeztem az oktatókat, mire lenne szükségük a hatékonyabb oktatáshoz. A beszélgetések során és a kérdőíves kutatásban is többen kiemelték, hogy kevés a gyakorlati órák száma, ami nem teszi lehetővé, hogy magabiztos tudást sajátítsanak el a fiatalok. Ezen túl szinte mindannyian az oktatók létszámát is keveslik. A miskolci kolléga minőségi tanulók felvételét szorgalmazná, vagyis nincsenek megelégedve a felvételi eljárásokkal és az alkalmasságvizsgálatokkal. Az adyligeti oktató egy komplexebb lőteret szeretne a lökiképzésekhez. A szegedi kolléga egyszerre legalább két oktatóval tartaná meg a foglalkozásokat egy helyett, amelyre a leterheltsége miatt nincs lehetősége, emellett szüksége lenne egy taktikai házra, gépjárművekre és szeretné, ha a hallgatók rendszeresebben gyakorolhatnának simulation fegyverekkel. A körmendi kolléga a tárgyi, technikai fejlesztésre helyezné a hangsúlyt, és ő volt az egyetlen, aki az oktatók folyamatos szakmai elméleti és gyakorlati fejlesztését szorgalmazná. Többen észrevételezték, hogy minden oktató azzal a szakterülettel foglalkozik legtöbbit, amit ő maga a legfontosabbnak tart. Így ha a lökiképzők tartanak intézkedéstaktika órát, a foglalkozás nagy részét a fegyverkezelési ismeretek átadásával töltik, a küzdősportos múlttal rendelkezők pedig előszeretettel oktatják a testi kényszert. Ebből az következik, hogy az oktatás nem egységes az intézményekben. Ötletként merült fel, hogy az oktatótermekben smartboard táblákat lehetne elhelyezni, amelyek nagy segítséget nyújtanának egyes szituációk kielemezésében, esetleg rajzolni lehetne rájuk.

Az intézkedéstaktikai oktatás vizsgálatának összegzése

A fentiekben bemutatam a rendőröket képző intézmények és szervezeti egységek működésének főbb jellemzőit, ezáltal átfogó képet nyújtottam az ország rendőreinek intézkedéstaktikai oktatásáról. Interjúk segítségével bemutatam a tiszthelyetteseket képző intézmények intézkedéstaktika oktatóinak oktatással kapcsolatos gondolatait. Összességében megállapítom, hogy az intézkedéstaktikai oktatás tárgyi feltételei minden intézményben a megfelelő mértékben biztosítottak. Az abban mutatkozó hiányosságok nem olyan számottevőek, hogy az jelentős mértékben befolyásolná az oktatás hatékonyságát. Az oktatás személyi feltételeinek vizsgálatát, különösen a pedagógiai elvek ismeretének jelentőségére vonatkozó vizsgálatokat a dolgozat későbbi fejezetében folytatom. Az alfejezetben foglalt információk hozzájárulnak az 5. számú kutatási kérdésem megválaszolásához.

5.3 Harmadik pillér: Az intézkedéstaktikai képzések vizsgálata

Szintén a ROKK szervezeti eleme a Kiképzési és Tanfolyamszervezési Főosztály Lőkiképzési és Intézkedéstaktikai Osztály, ami a rendőrség állományának lökiképzésének, lövészet feladatainak végrehajtásának, instruktor- és egyéb intézkedéstaktikai képzésének szakirányítását és szakfelügyeletét látja el.¹⁷⁶ Ez a szervezeti egység tehát már nem az intézkedéstaktikai oktatással, hanem a rendőri állomány intézkedéstaktikai képzésével foglalkozik. A ROKK Lőkiképzési és Intézkedéstaktikai Osztály által tartott és szakirányított képzéseken túl a rendőrség minden szervezeti egységének előírja az intézkedéstaktikai képzések instruktorok általi megtartását. Az instruktorok ezt a feladatukat a vezető instruktorok által készített képzési tervet követve a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008. ORFK utasítás által előírtak szerint hajtották végre. A Lövészeti Szabályzatról szóló 44/2018. ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv fegyverviselésre jogosult állomány lökészségének fejlesztéséről és szinten tartásáról rendelkezik. A 18/2008. ORFK utasítást hiányosnak tartottam, ugyanis a rendőrök továbbképzéseken való részvételének gyakorisága és rendszeressége, illetve más tényezők tekintetében csupán kis részben volt képes elősegíteni az ő intézkedéstaktikai képességeik fejlődését. Az utasítás melléklete tartalmazza az intézkedések gyakorlati végrehajtásának módszereit, technikáit, taktikáit, amelyeket szintén hiányosnak értékeltem, valamint mára már részben elavulttá váltak. 2024 decemberében „...a végrehajtói, közterületi szolgálatot ellátó hivatásos és határvasdász állomány

¹⁷⁶ ROKK 2025

*intézkedéstaktikai képzettségének, felkészültségének biztosítása érdekében...*¹⁷⁷ megszületett az intézkedéstaktikai képzés végrehajtásáról szóló 31/2024. ORFK utasítás, amely a korábbi, 18/2008. ORFK utasításban foglaltakat valamelyest felülírja, módosítja, és az intézkedések végrehajtásáról szóló technikákat és taktikákat tartalmazó melléklete is terjedelmesebb. Az alfejezetben a fenti két utasítás tartalmát fogom bemutatni és összehasonlítani.

A 18/2008. utasítás előírja, hogy minden vármegyei rendőr-főkapitányságon egy fő, és a Budapesti Rendőr-főkapitányságon két fő vezető instruktort kell kinevezni, akik tiszti rendfokozatban vannak, legalább ötéves közrendvédelmi tapasztalattal rendelkeznek és nincsenek vezető beosztásban. Továbbá valamennyi rendőrkapitányságon és határrendészeti kirendeltségen egy fő instruktort kell kinevezni, akik lehetőleg zászlósi állománykategóriába tartoznak, közrendvédelmi területen szolgálnak, és legalább hároméves tapasztalattal rendelkeznek. Ezeknek a feltételeknek a meghatározásában az új utasítás nem tér el a régitől. A 18/2008. utasítás szerint a jelölteknek fizikailag képesnek kell lenniük az intézkedéstaktika gyakorlati oktatásával együtt járó feladatok elvégzésére, valamint önként kell vállalniuk a feladatot a meglévő beosztásuk mellett. Az új utasítás ezeket a feltételeket egy igen fontos szemponttal egészíti ki, mégpedig azzal, hogy az instruktoroknak nem csak fizikailag és szakmailag kell képesnek lenniük a feladataik ellátására, hanem rendelkezniük kell azokkal az oktatói kompetenciákkal is, amelyek lehetővé teszik az intézkedési szituációk gyakorlati oktatását. Hiányolom, hogy az új utasítás nem írja elő, hogy ezek az oktatói kompetenciák konkrétan milyen képességek meglétét követelik meg az instruktoroktól, illetve hogy ezeket a képességeket hogyan lehet megszerezni, és a meglétüket ellenőrizni, ugyanakkor nagy előrelépésnek tartom, hogy a rendőrök képzésében kezd némi szerephez jutni a pedagógia is. A 18/2008. utasítás azt írja elő, hogy az instruktorok felkészítését háromnapos alapképzésen kell biztosítani, de a gyakorlatban jellemzően kéthetes képzést kaptak. Továbbá a vezető instruktoroknak és az instruktoroknak egyaránt évente egy alkalommal egynapos továbbképzést kell szervezni. A 31/2024. utasítás ehhez képest előrelépést mutat, ugyanis 10 napos (80 tanórás) alapképzést ír elő az instruktorok számára, majd ezt követően az instruktorok részére félévente 1 napos (8 tanórás), a vezető instruktorok részére évente 5 napos (40 tanórás) továbbképzést határoz meg. Ezen túl minden hónapban 8 órányi lehetőséget biztosít az önképzésre, amely időtartamra mentesíteni kell őket egyéb szolgálati feladataik ellátása alól. Ez az idő lehetőséget biztosít számukra a képzések megfelelő felépítéséhez, megtervezéséhez, az állomány egyes tagjainak fejlődésének nyomon

¹⁷⁷ 31/2024. ORFK utasítás.

követéséhez, az intézkedéstaktikával kapcsolatos szakirodalmak tanulmányozására, valamint az intézkedéstaktikai technikák gyakorlására. A Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Rendőrképző Akadémia 2021 márciusában kéthetes intézkedéstaktikai instruktorképző tanfolyamot tartott. Az általuk rendelkezésre bocsátott tananyag végén található felhasznált irodalom a rendőrségről szóló törvényt, a rendőrség szolgálati szabályzatát, a 18/2008. utasítást és a közúti közlekedés szabályairól szóló rendeletet¹⁷⁸ tartalmazta. Amennyiben az a szervezeti egység, amely az instruktorok felkészítését végzi, bőségebb szakirodalmat bocsátana rendelkezésre, növelné az instruktorok önképzésének lehetőségét, és ezáltal az állomány hatékonyabb felkészítéséhez is hozzájárulna. Dolgozatom 5.2 alfejezetében felsorolom az intézkedéstaktika oktatásában általam relevánsnak és hasznosnak tartott szakirodalmakat.

A 18/2008. utasítás alapján a vezető instruktorok részletes kiképzési tervet készítenek. Az instruktorok ezt a tervet követve havonta legalább négy óra időtartamban végzik az állomány intézkedéstaktikai felkészítését, akiket erre az időtartamra mentesíteni kell egyéb szolgálati feladataik alól. A vezető instruktorok folyamatosan ellenőrzik az instruktorok által tartott képzéseket, és éves összefoglaló jelentést készítenek róla. Mint az már az interjúkból kiderült, az oktatók és instruktorok is elavultnak és hiányosnak tartják az utasítást, ugyanis nem írja elő, hogy egy adott állomány összes közterületi szolgálatot ellátó tagjának részesülnie kell minden hónapban a képzésben. Előfordulhat, hogy a továbbképzéseken mindig csak ugyanaz a néhány rendőr vesz részt, az állomány többi tagja pedig hónapokig, vagy egyáltalán nem találkozik instruktorral. Korábbi kutatásaimból kiderül, hogy sok rendőr nem tartja fontosnak az intézkedéstaktikai továbbképzéseket, ezért igyekeznek elkerülni azokat, amire a fent említettek miatt volt is lehetőségük. Sok járőrnek a véleménye, hogy az intézkedéseit eddig is eredményesen fejezte be, ezért nincs is szüksége továbbképzésre. Az új utasítás már pontosabban fogalmaz, miszerint a teljes (képzésre kötelezett állománynak) kötelessége havi 4 óra időtartamban intézkedéstaktikai képzésen részt vennie, éves tekintetben pedig köteles a képzések legalább 75 %-án megjelenni. Ezáltal kiküszöbölhető, hogy a képzésre kötelezettek ne, vagy csak ritkán jelenjenek meg a képzéseken, ahogy arra a korábbi utasítás lehetőséget biztosított. A 31/2024. utasítás szerint nem csak a vezető instruktorok készítenek éves képzési tervet, hanem a helyi szervek instruktorai is készítenek havi végrehajtási tervet. Ezt feltétlenül előrelépésnek tartom, mert a tervek készítésének komoly szerepe van az oktatásban, amit a dolgozatom 5.2 alfejezetében részletesen indokolok. A végrehajtási terveknek tartalmazniuk kell a képzések időpontjait, a képzésre kötelezett állomány beosztását és a képzés tárgyköreit,

¹⁷⁸ A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet.

továbbá a helyi szervek illetékességi területén bekövetkezett rendkívüli események leírását. Utóbbit igen előremutatónak tartom, mert a vezető instruktorok ezek alapján esettanulmányokat készítenek, amelyek tanulságosak lehetnek az utókor számára.

A 18/2008. utasítás a végrehajtói, közterületi szolgálatot ellátó hivatásos állomány képzésére intézkedik, azonban nem határozza meg pontosan, mi számít közterületi szolgálatnak. A közrendvédelmi szolgálati ág dolgozói szinte állandó jelleggel közterületen látják el szolgálatukat, azonban a bűnügyi területen dolgozók jelentős része is gyakran van közterületen szolgálatra közben, és a tapasztalatok azt mutatják, hogy ők kevésbé, vagy egyáltalán nem vesznek részt a továbbképzéseken. Balla Zoltán az igazgatásrendészetet a rendészet „irodai” ágazatához sorolja¹⁷⁹, hiszen a gyakorlatban is megfigyelhető, hogy ezen a területen dolgozó rendőrök szinte soha nem látnak el közterületen szolgálatot, részükre a továbbképzések megtartása ez alapján nem indokolt. Ugyanakkor a rendőrségről szóló törvény előírja, hogy minden rendőrnek – akár szolgálati időn túl is - kötelessége intézkedni, ha jogellenes cselekményt észlel. Ebben az esetben nekik is reagálniuk kell. A 31/2024. ORFK utasítás a korábbival szemben részletezi, hogy a közrendvédelmi, a személy- és objektumvédelmi, a határrendészeti és a közlekedésrendészeti szolgálati ágak tagjai, valamint a bűnügyi szolgálati ág tagjainak egy része, illetve egyéb, vezetők által meghatározott hivatásos állományú tagok kötelezettek a képzésre. Kiemeli továbbá, hogy a képzésre nem kötelezett állomány szintén részt vehet a képzéseken az előjárója engedélyével.

Innovatívnak tartom az új utasítás utánpótlásra vonatkozó részét. Eszerint a rendkívüli eseménnyel (például löfegyverhasználattal, hivatalos személy elleni erőszakkal) érintett rendőr intézkedésének végrehajtása kivizsgálásra kerül, és annak szakszerűtlen minősítése esetén a rendőr kiegészítő intézkedéstaktikai képzésre kötelezett.

A 18/2008. utasítás melléklete tartalmazza a módszertani útmutatót az intézkedések gyakorlati végrehajtásának taktikáiról, amely jelenleg a legnépszerűbb és legtöbbet használt intézkedéstaktikai segédanyag az egész országban. A melléklet tartalmazza az intézkedéstaktika legfontosabb ajánlásait rendszerbe szedve és képekkel illusztrálva. Megtaláljuk benne többek között

- az intézkedéstaktikai alapelveket,
- a kényszerítő eszközökre vonatkozó szabályokat és alkalmazásuk taktikáit,
- a biztonsági távolság kiválasztásának módját,

¹⁷⁹ Balla 2020: 148

- a biztonsági alakzatokat,
- a ruházat-, csomag- és járműátvizsgálás módját,
- a magánlakásban és nyilvános helyen végrehajtott intézkedések taktikáit,
- a fedezékhasználat alapelveit,
- a látótérnövelő technikákat,
- az ajtón történő áthaladás technikáit és
- a lámpahasználat módját.

Dolgozatom írásának idején a 31/2024. ORFK utasítás technikákat és taktikákat tartalmazó melléklete még nem készült el, így az abban foglaltakat összefoglalni, vagy a 18/2008. ORFK utasítás mellékletével összehasonlítani nem áll módomban.

Az intézkedéstaktikai képzések vizsgálata 2023-ban

2020 második felében interjúkat készítettem instruktorkkal, melyekben a 18/2008. ORFK utasítás alapján előírt képzések végrehajtásának körülményeiről, különösen azok gyakoriságáról és rendszerességéről érdeklődtem. Ezek eredményeit az előző fejezetben bemutattam. Két és fél év elteltével, 2023 februárjában újra megvizsgáltam az intézkedéstaktikai képzések gyakorlati megvalósulását. Ezúttal egy budapesti rendőrkapitányság Közrendvédelmi Alosztályának vezetőjével (továbbiakban: alosztályvezető), valamint a továbbképzéseket tartó intézkedéstaktikai instruktossal (továbbiakban: instruktor) készítettem interjút. Kutatásommal azt kívánom bemutatni, hogy a 18/2008. utasítás által előírt intézkedéstaktikai képzések hogyan valósultak meg a gyakorlatban. A két alany kérésére mindkettőjük anonimitását megőrzöm, pontos szolgálati helyüket pedig a beazonosíthatóság miatt nem közlöm. A párbeszédnek során az intézkedéstaktikai továbbképzések tervezéséről, szervezéséről, időbeosztásáról és gyakorlati végrehajtásáról kérdeztem őket. A beszélgetésekre mindkettőjükkel külön időpontban kerítettem sort, és egyikük nyilatkozatát sem tártam a másik elé. Az alosztályvezetővel 25 perc, az instruktossal 30 perc időtartamú volt az interjú, melynek során irányított kérdéseket tettem fel részükre, és hagytam, hogy kifejtsék gondolataikat, közben pedig jegyzetelést alkalmaztam.

Az alosztályvezetőtől megtudtam, hogy a BRFK egyik vezető instruktora a BRFK Rendészeti Szervek Rendészeti Koordinációs és Szakirányító Osztály Intézkedéstaktikai Alosztályáról minden év elején megküldi számára az éves intézkedési tervet. Ez a terv mindössze három oldalas. Az alábbiak szerepelnek benne:

- Az intézkedés tárgya, célja.
- A képzés során felhasznált szakirodalom: csupán a rendőrségről szóló törvényt, a rendőrség szolgálati szabályzatát és a 18/2008. ORFK utasítást tartalmazza.
- A foglalkozás ideje, időtartama: ahogyan az ORFK utasítás tartalmazza, havonta egyszer négy óra időtartam.
- A képzés helye: konkrétumok nélkül az egyes szolgálati helyek erre megfelelő helyiségei.
- A képzés módszerei: felsorolás, ami tartalmazza az oktatás lehetséges módszereit, úgy, mint előadás, bemutatás, gyakoroltatás, stb.
- A képzés vezetői: az egyes szervezeti egységek intézkedéstaktikai instruktorai. Nem emeli ki külön, hogy az instruktornak közrendvédelmi területen kell ellátnia a szolgálatát, ami azért fontos, mert az adott kapitányságon több instruktor is található, ám azok egy része bűnügyi szolgálati ágon dolgozik, de őket nem kéri fel továbbképzések megtartására.
- A képzések témaköre havi bontásban: minden hónapra megadja 8-10 sor terjedelemben a témakört, amivel az instruktornak foglalkoznia kell, és a jogszabályi hivatkozást, ahol az adott témakörrel szóló leírás található. Az éves képzési terv rövid terjedelmű, elnagyolt ugyan, de arra alkalmas, hogy irányt szabjon az intézkedéstaktikai képzéseknek.

Az alosztályvezető elmondta, hogy ő a közrendvédelmi állomány szolgálattervezetét mindig másfél hónappal korábban elkészíti. Ez alapján minden hónapra betervez egy napot, amikor négy óra időtartamban megtartásra kerül a továbbképzés. Ügyel arra, hogy azon a napon – a normál szolgálaton kívül más – nagyobb jelentőségű szolgálati elfoglaltság ne legyen betervezve. A továbbképzésre csak a pihenőnapos állományt szervezi be szolgálati idő terhére. Akik aznap nappal dolgoznak, akik előző éjszaka voltak szolgálatban, és akik aznap éjszaka lépnek majd szolgálatba, azokat nem. Így legfeljebb az állomány negyede tud részt venni a képzésen. Az alosztályvezető kiemelte, hogy rendkívül nagy a kapitányság Közrendvédelmi Alosztályán a létszámhiány, ez az oka annak, hogy a nappal szolgálatot teljesítő állomány nem vehet részt a továbbképzéseken, ugyanakkor igyekszik odafigyelni arra, hogy egymást követő hónapokban mindig más és más rendőrök legyenek rajta jelen. Ebből tehát kiderül, hogy a képzések megtervezése is oly módon történik, hogy a rendőrök ha akarnának sem tudnának minden hónapban részt venni azokon.

A kapitányságon öt instruktor dolgozik, abból három tartozik a közrendvédelmi szolgálati ághoz, és abból ketten jelezték az alosztályvezetőnek, hogy nem szeretnének

intézkedéstaktikai továbbképzésekkel foglalkozni, tehát összesen egy fő tart képzéseket. Az alosztályvezető elküldi neki az éves képzési terv adott hónapra vonatkozó témakörét. Az instruktor elmondta, hogy a képzési terv a korábbi években és most is rendszeresen megérkezett a kapitányságra, de eddig nem várták el tőle, hogy azt kövesse, hanem saját belátása szerint tarthatott képzéseket olyan témakörök gyakorlásával, amelyekre úgy érezte, hogy nagyobb szükség van. A foglalkozás végén jelentést készített annak végrehajtásáról. Az alosztályvezető csak a közrendvédelmi állományt, és azon belül is elsősorban a járőr és körzeti megbízott beosztásban dolgozó rendőröket osztja be a képzésekre, és csakis ők vesznek részt rajta. Elmondta, hogy semmi nem tiltja azt, hogy más szolgálati ágban dolgozók is látogassák a képzést, de annak időpontjáról külön nem értesíti sem a bűnügyi, sem az igazgatásrendészeti területen dolgozókat, és azok nem is jelennek meg azokon. A közrendvédelmi állomány létszáma 2023 januárjában összesen 13 fő volt, ami tartalmazza a járőröket és körzeti megbízottakat is. 2022 májusa – vagyis a nagy leszerelési hullám - előtt ez a szám 28 fő volt, ami érzékelteti mekkora a létszámhiány ezen a kapitányságon. 2023 januárjában Budapest XI. kerületében történt, hogy intézkedés közben egy rendőr életét veszítette, kettő pedig megsebesült, amikor az intézkedés alá vont személy késsel támadt rájuk. Kíváncsi voltam, hogy ez az esemény milyen hatással volt az intézkedéstaktikai továbbképzések megtartására. Arra számítottam, hogy a 2022-es évben megvalósultakhoz képest nagyobb hangsúlyt kapnak. Az alosztályvezető elmondta, hogy 2022-ben ugyanilyen gyakorisággal és ugyanilyen módon történt a továbbképzések tervezése, szervezése, azonban az instruktor ennek ellentmondva úgy nyilatkozott, hogy 2022-ben összesen egy képzés volt megtartva, még hozzá azon a napon, amikor a vezető instruktor ellenőrizte a képzést. Mindez elég sokat elárul arról, hogy a megtervezett és a gyakorlatban megvalósuló képzések között milyen nagy a differencia. Az instruktor hozzátette, hogy a fenti tragikus eseményt követő naptól kezdve az alosztályon láthatóan nagyobb figyelmet kaptak a továbbképzések, ami azt jelenti, felhívták rá a figyelmét, hogy mostantól nem csak elméletben, hanem gyakorlatban is megtartásra kerülnek, illetve az éves képzési terv tematikáját követve kell haladni. Az instruktor január hónapban megtartott képzésén négy fő vett részt, februárban három fő, márciusban egy fő. Tehát az adott kapitányságon a 13 fős állományból az általam megkérdezett három hónapban csupán 8 fő vett részt intézkedéstaktikai továbbképzéseken. Ha azt vesszük figyelembe, hogy január óta ismét csökkenő a tendencia a képzéseken résztvevők létszámát tekintve, akkor elképzelhető, hogy április hónaptól már senki nem vett részt rajta, és ismét teljesen megszűnik. Az instruktor kérdésemre elmondta, hogy a korábbi évekhez képest nem lát semmilyen javulást az általa képzett állomány képességeiben.

Az alosztályvezetőtől megtudtam, hogy nem csupán a 18/2008. utasításban leírtak nyújtanak lehetőséget intézkedéstaktikai képzésekre. A migráció, illetve az embercsempészesek számának megnövekedése miatt a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes körlevelet adott ki, melyben arra utasítja az állományt, hogy a havi négy óra továbbképzésen felül vegyenek részt egy kétnapos képzésen, melyen kimondottan a gépjárműves intézkedések taktikáit gyakorolják. Erre a kapitányság havonta egy fő rendőrt delegál. A BRFK vezető instruktora korábban évente egy alkalommal tartott minden közrendvédelmi területen dolgozó rendőrnek ötnapos intézkedéstaktikai képzést, aminek időtartama háromnaposra csökkent. Megtudtam továbbá, hogy a kapitányság rendőrei részesülnek taser (ejtsd: tézer)(elektromos sokkoló) képzésben, ahova kéthavonta 1 fő jut el. Mivel a taserekben még nincs kilövő fej, csupán a közeli sokkolás végrehajtásáról szól a képzés. Végül pedig lehetőség van police medic (sérültellátás) képzésen való részvételre, amin havonta egy fő vehet részt. Említést érdemel, hogy a BRFK Rendészeti Koordinációs és Szakirányító Osztály a rendőri állomány fejlesztése céljából intézkedéstaktikai oktató videókat tett közzé elektronikus formában a *portal.police.hu* weboldalon, melyek a rendőrség belső hálózatán keresztül érhetők el.¹⁸⁰ Ezek a videók bármely rendőr számára megtekinthetők. Általában a járőrök szolgálatba lépésekor eligazításon van lehetőség ezekből levetíteni egy-egy rövid részletet. Magam is megtekintettem néhányat a videókból, és megállapítottam, hogy igen hasznos, jól elkészített, szemléletes anyagok, melyek hasznosnak bizonyulnak az állomány elméleti felkészítéséhez. Ugyanakkor megjegyzem, ezek a videók csupán kiegészítésként szolgálnak az intézkedéstaktikai felkészítésben, és semmiképp sem pótolják a gyakorlati felkészítést.

A továbbképzések vizsgálati eredményeinek összefoglalása

A 2020-ban készített interjúkból kiderül, hogy az alanyok mind tapasztalt, szakmailag felkészült instruktorok, akik általában jártasok valamilyen küzdősportban. A foglalkozások megtartására a legtöbb szolgálati helyen szerényebb körülmények állnak rendelkezésre, de így is megfelelnek a célnak, azonban az alanyok elmondásából kiderül, hogy a képzések megtartása komoly akadályokba ütközik, és közel sem úgy valósulnak meg, ahogyan azok a 18/2008. ORFK utasításban meg vannak fogalmazva. Elmondják továbbá, hogy ha a leírtak maradéktalanul megvalósulnának, az utasítást akkor sem tartják alkalmasnak a rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlesztésére. Az utasításban előírtak az általam vizsgált rendőrkapitányságon csak részben valósultak meg, és láthatóan alig képesek elősegíteni az

¹⁸⁰ RKSZO 2023

állomány intézkedéstaktikai gyakorlatának fejlődését. Megállapítom továbbá, hogy a leírtak alapján megtervezett és a gyakorlatban megvalósuló dolgok között igen komoly eltérés tapasztalható. Elképzelhetőnek tartom, hogy akár más rendőrkapitányságokon is hasonlóan hiányos a képzések megtartása, hiszen a létszámhiány és a rendőrök szolgálati leterheltsége országosan tapasztalható. A 2023-ban megvalósuló tragédiát követően egy rövid ideig komolyabb figyelem hárult a rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlesztésére, azonban az utasításban foglaltak végrehajtása és az előírások maradéktalan betartása sem képes jelentős fejlődést eredményezni. A továbbképzések havonta egy alkalommal kerülnek megtartásra, és csupán az állomány negyede jut el rájuk, ami azt jelenti, hogy egy rendőr jó esetben is csak négyhavonta, de inkább félévente részesülhet egyszer négy óra képzésben, és akkor is csak a vezető instruktor által arra a hónapra meghatározott szűk témakörrel kapcsolatban hall információkat, illetve végez gyakorlatokat. A rendőrök ezen kívül sokféle és igen színes képzéseken vesznek részt, ugyanakkor érdemes megvizsgálni ezek gyakoriságát is. Évente egyszer jut el minden járőr a háromnapos képzésre, és összesen egyszer vesz részt mindenki az egynapos tézer, police medic és gépjárművel kapcsolatos intézkedésekről szóló képzésen. Mindezek mellett a bűnügyi szolgálati ágon dolgozók semmilyen képzésben nem részesülnek. Látható, hogy a rendőrség igyekszik megoldani a rendőrök intézkedéstaktikai képzésének problémáit azzal, hogy a képzések számát növeli, azonban a képzések gyakorisága, időtartama és az azon résztvevő rendőrök száma miatt ez továbbra is hatástalannak tűnik. A képzések arra alkalmasak, hogy némi információ ismereti szintig jusson el néhány járőr képességeiben, azonban arra, hogy a legtöbb járőrhöz jártasság vagy készség szintig eljusson, arra nem. A jártasság szint eléréséhez arra lenne szükség, hogy egy rendőr havonta legalább három-négy alkalommal, vagyis körülbelül tízszer ennyi képzésben részesüljön, mint jelenleg, és a tanultakat rendszeresen ismétlje is. Téves dolog azt feltételezni, hogy a munkája során tudja gyakorolni azt, amit képzésen megtanult. A rendőröket elsősorban a ritka és váratlan eseményekre kell felkészíteni, amit nem tudnak szolgálat közben gyakorolni, hiszen nem történik meg velük. A 31/2024. utasítás melléklete, amikor elkészül, várhatóan terjedelmesen és részletesen taglalja majd az intézkedések gyakorlati végrehajtásának technikáit és taktikáit. Ez egyrészt segítség az instruktoroknak, mert amennyiben akad az intézkedéstaktikának olyan területe, amihez kevésbé értenek, vagy elbizonytalanodnak a helyes végrehajtást illetően, abban az esetben a melléklet iránymutató lehet. Másrészt pedig az országosan egységes oktatást is elősegíti, hiszen eddig minden intézkedéstaktikát oktató szakember arra helyezte oktatása során a hangsúlyt, amihez ő a legjobban értett, és így fennállt a veszélye annak, hogy a képzések egyoldalúak lesznek.

Megállapítom tehát, hogy a 18/2008. ORFK utasítás csak kevésbé tudta elősegíteni a rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlődését, tartalmának gyakorlati megvalósítása pedig nem történt meg maradéktalanul. Ezzel szemben a 31/2024. ORFK utasítás feltétlenül előrelépést jelent a rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlesztésében, ugyanis ez gyakoribb, rendszeresebb és jobban megtervezett képzések megtartását írja elő. Az új utasításban foglaltak gyakorlati megvalósulásának vizsgálatára ugyanakkor még várni kell. Fenti megállapításaim alátámasztják 3. hipotézisem helyességét.

5.4 Részkövetkeztetések

A rendőrök intézkedéstaktikai képességeire a rendőrség három ponton lehet hatással: a rendőrök felvételi eljárásánál, az intézkedéstaktikai oktatásuknál és az intézkedéstaktikai képzésüknél. A fejezetben ennek a három pillérnek a működését vizsgáltam meg.

Az alkalmasságvizsgálatokat 2021 óta új BM rendelet szabályozza. Ezt és a korábbi normát részletesen elemeztem és tartalmaikat összevettem egymással, valamint interjút készítettem a Belügyminisztérium Közszolgálat-fejlesztési és Stratégiai Főosztály főtanácsadójával, akit az új rendelet létrejöttének körülményeiről, okáról kérdeztem. Megállapítottam, hogy az új rendelet az eddiginél nagyobb lehetőséget biztosít arra, hogy a gyengébb kondicionális képességű jelentkezők is felvételt nyerjenek a rendőri képzésbe, valamint a már rendőrként dolgozók alkalmas minősítést érjenek el az időszakos vizsgálatokon. Habár az új rendelet a felvett hallgatók folyamatos fizikai fejlesztését is előírja, ennek gyakorlatban történő megvalósulása még kérdéses. A rendőrök intézkedéstaktikai oktatásának körülményeit irodalmi áttekintés segítségével vizsgáltam meg. Az egyetemen oktatóként dolgozva a megfigyeléseimet használtam fel. A tiszthelyetteseket képző iskolákban 2019-ben kérdőíves felmérést, 2022-ben pedig interjút végeztem az intézkedéstaktikai oktatók körében. Az egyes intézmények helyiségei és eszközei fejlesztésre szorulnak ugyan, de összességében az oktatáshoz szükséges tárgyi feltételek alapvetően alkalmasak a foglalkozások megtartására. A dolgozat 3. fejezetében bemutattam a nyolc fő instruktossal készített interjú tapasztalatait. Ennek folytatásaként egy budapesti rendőrkapitányságon újabb két interjút készítettem egy instruktossal és a Közrendvédelmi Alosztály vezetőjével, hogy az intézkedéstaktikai képzések esetleges változásairól informálódjak. Megtudtam, hogy a 18/2008-as utasításban a képzésekre vonatkozó előírások nem valósulnak meg maradéktalanul, különösen a képzések megtartásának gyakorisága és

rendszeressége tekintetében. A képzésekről szóló új ORFK utasítás ebben előremutató változásokat hordoz, de az abban foglaltak gyakorlati megvalósulásának vizsgálatára még várni kell.

A fejezetben végzett kutatásaim alátámasztják 2. és 3. számú hipotéziseim helyességét, valamint hozzájárulnak az 5. számú kutatási kérdésem megválaszolásához.

6. AZ INTÉZKEDÉSTAKTIKAI OKTATÁS ÉS KÉPZÉS FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI

6.1 Az intézkedéstaktikai oktatás és képzés hatékonyságát befolyásoló tényezők

Az intézkedéstaktikai oktatás és képzések legkomolyabb problémáját az oktatók pedagógiai képességeinek és az ezek fejlesztésére irányuló szándéknak a hiányában látom. 2020-ban egy intézkedéstaktikai oktató előadásában kifejtette, hogy az új generáció rendőrnek jelentkező tagjai alkalmatlanok rendőrnek, mert fizikálisan gyengébbek, sérülékenyebbek, kevésbé motiváltak, mint elődeik. Előadását egy Monthy Python darabbal igyekezett hatásosabbá tenni, amely arról szólt, hogy egy falábú ember jelentkezik színésznek Tarzan szerepére. Mindenkinek világos volt a párhuzam, miszerint a rendőr hallgatók a falábú jelentkezőt szimbolizálják, Tarzan pedig magát a rendőrt, aki teljesen alkalmas a rendőri feladatok ellátására, és aki ebből adódóan nem lehet falábú. Az oktató a hallgatók képességeit bírálta, nem pedig saját oktatói képességein próbált javítani. Dolgozatom további részében az ilyen irányú attitűd gyökeres változtatásának szükségességére igyekszem felhívni a figyelmet. Az új generáció tagjai valóban mások, több szempontból talán gyengébbek is, mint elődeik, de a pedagógia, a nevelés tudománya utat tud mutatni az ő képzésükhöz, oktatásukhoz is. Az alfejezetben rámutatok a pedagógia alkalmazásának jelentőségére és lehetőségeire, valamint bemutatom a rendőrség néhány szervezeti egységének általam megfigyelt oktatási, képzési gyakorlatát.

Dolgozatom 4. fejezetében rámutattam, hogy a közterületen rendszeresen szolgálatot ellátó rendőrök intézkedéstaktikai gyakorlatában komoly hiányosságok mutatkoznak. Az 5. fejezetben megvizsgáltam az oktatások és képzések megvalósulásának tárgyi, személyi, jogszabályi és egyéb körülményeit. Megállapítottam, hogy a szükséges feltételek jelentős hányada rendelkezésre áll az intézkedéstaktika hatékony oktatásához és a képzések megtartásához. Egyetlen jelentősebb hiányosságnak az oktatók és instruktorok pedagógiai elvekre vonatkozó ismereteinek és azok alkalmazásának hiányát látom. Krauzer Ernő fent már említett munkájában szintén változásokat szorgalmaz az intézkedéstaktika oktatása területén. Ő elsősorban a képzési rendszeren végezne reformokat, én az oktatók és a pedagógiai elvek kapcsolatát vizsgálom.

A rendőrség által az intézkedéstaktikai oktatókkal és instruktorokkal szemben támasztott követelmény jelenleg az, hogy rendelkezzenek minél nagyobb közrendvédelmi szakmai

tapasztalattal, esetleg minimális oktatói tapasztalattal, valamint végezzenek el egy instruktori szaktanfolyamot, ami jellemzően két hét időtartamú. A rendőrök intézkedéstaktikai képzésének végrehajtásáról szóló 31/2024. ORFK utasításban jelenik meg először követelményként az oktatói képességekre irányuló igény: „Az instruktor és a vezető instruktor kijelölésének további feltétele, hogy ... fizikailag és az oktatói kompetenciáit tekintve is képes legyen az intézkedéstaktikai szituációk gyakorlati oktatására.”¹⁸¹ Ezen kívül semelyik jogi norma nem utal az oktatók és instruktorok oktatói kompetenciáira.

A magyar lökiképzés egyik kiemelkedő alakja Simonyi Ottó rendőr ezredes. Az ő közreműködésével született meg 1997-ben a 23/1997. lövészeti szakutasítás, amely előírta a rendőrök lökiképzésének és lövészetének szabályait. A szakutasítás megújításra szorult, és 2018-ban felváltotta a 44/2018. ORFK utasítás a lövészeti szabályzatról. Simonyi a vele készített interjúban¹⁸² beszélt arról, hogy az elmúlt 30 évben Magyarországon a lökiképzővé válás folyamata sokat változott, és alakulásában neki szintén nagy szerepe volt. Napjainkban egy kéthetes lökiképzői szaktanfolyamot kell hozzá elvégezni, amelyre csak akkor kerülhet be valaki, ha a felvételi vizsgalövészetben megfelelt. A lövészetek lebonyolítását – akár a rendőr iskolákban, akár a főkapitányságokon – csak lökiképzői szakoktató végzettségű személy vezetheti. A pedagógiai képességek a lökiképzővé válás esetében sem tartoznak a feltételek közé.

Az intézkedéstaktikai oktatás és képzés feladatai

Feladatát tekintve az intézkedéstaktikai oktatás az intézkedéstaktikai képzéstől elkülönül. Az előbbi olyan emberekkel foglalkozik, akik többségében még nem rendelkeznek előképzettséggel, nem tudnak megfelelően végrehajtani egy intézkedést. Részükre egy stabil intézkedéstaktikai alaptudás megteremtése a cél, amelyre a későbbiekben lehet majd építeni. A képzéseken ideális esetben már alaptudással rendelkező rendőrök vesznek részt, akik a követelményeknek megfelelő egyszerűbb intézkedéseket végre tudnak hajtani. Részükre a már megszerzett tudás elmélyítése és az összetettebb intézkedésekre való kondicionálás lenne a cél. Mindkét feladat megvalósítása kiemelkedő felelősséggel jár, és egyik sem hozhat megfelelő eredményt a másik nélkül. Az oktató által megteremtett stabil alapok nélkül az instruktornak nincs mire építenie az újabb tudást, viszont a stabil alapok megfelelő képzés nélkül nem elegendőek a biztonságos intézkedések végrehajtásához.

¹⁸¹ 31/2024 (XII.6.) ORFK utasítás, 9. pont.

¹⁸² Budapesti Zsaruk Podcast – Mesterlövész 2022

A magyar rendőrök intézkedéstaktikai képzésének jelentős részét a lökiképzés teszi ki. A lőfegyver a rendőrök legveszélyesebb kényszerítő eszköze. Biztonságos, jogszerű, szakszerű kezelésének megtanulása rendkívül összetett dolog, melyre különös figyelmet kell fordítani. A rendőrök lökiképzése – az intézkedéstaktikai képzéshez hasonlóan – két lépcsőben zajlik. Először a rendőr iskolákban kapnak képzést a hallgatók, melynek során megtanulnak alapszinten, de magabiztosan és biztonságosan bánni a rendszeresített lőfegyverrel. Az iskola elvégzése után pedig éves lövészeteken vesznek részt, valamint az intézkedéstaktikai képzéseken is lehetőségük van a fegyverrel úgynevezett szárazgyakorlás végrehajtására. A 44/2018. ORK utasítás azoknak a hivatásos rendőröknek írja elő a lövészet szabályait, akik már az iskolai követelményeket teljesítették, illetve a ROKK igazgatója gondoskodik arról, hogy az utasításban foglaltak beépítésre kerüljenek a rendészeti oktatási intézetek tanterveibe.¹⁸³ A szabályzat a rendőrség teljes állományát két csoportba sorolja: alapszintű képzésre és emelt szintű képzésre kötelezett állománycsoportba. A közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő rendőrök – vagyis elsősorban a járőrök és körzeti megbízottak - mindegyike az emelt szintű képzésre kötelezett csoportba tartozik.¹⁸⁴ A szabályzat megkülönböztet alaplövészetet, szinten tartó lövészetet, különleges lövészetet és vizsgalövészetet, melyek mind más-más célokat szolgálnak.¹⁸⁵ Az alapszintű képzésre kötelezett állománycsoportba tartozóknak évente egy lökiképzés foglalkozáson kell részt venniük, amely alkalommal egy vizsgafelkészítő lövészetet és egy vizsgalövészetet hajtanak végre. Az emelt szintű képzésre kötelezett állománycsoportba tartozóknak évente két alkalommal kell szinten tartó lövészetet és egy alkalommal vizsgalövészetet részt venniük.¹⁸⁶

Állandók és változók az oktatásban

Krauzer Ernő dolgozatában szintén foglalkozik az oktatás hatékonyságával. Ő három irányból vizsgálódik: az oktató, a tanuló és az oktatás-módszertan szempontjából.¹⁸⁷ Én ugyanebben a témában két csoportot különítek el, amiket az állandóknak és változóknak neveztem el. Állandónak tekintem az oktatásnak vagy képzésnek azon tényezőit, amiken az oktatók, instruktorok, lökiképzők nem tudnak változtatni. Ilyen például az intézkedéstaktika tanórák meghatározott száma, vagy az oktatáshoz rendelkezésre álló eszközök, helyiségek. Természetesen ezek is változhatnak pozitív vagy negatív irányba, abban az esetben az oktatás hatékonysága is nőhet, vagy csökkenhet, ezekre azonban egy oktatónak, instruktornak nincs

¹⁸³ 44/2018. ORFK utasítás: 182. pont.

¹⁸⁴ 44/2018. ORFK utasítás: 24-26. pont.

¹⁸⁵ 44/2018. ORFK utasítás: 4-10. pont.

¹⁸⁶ 44/2018. ORFK utasítás: 28-30. pont.

¹⁸⁷ Krauzer 2023: 39

komoly hatása, ezért állandónak tekintem őket. Változóknak tekintem a rendelkezésre álló idő hatékony kihasználásának és beosztásának képességét, a pedagógiai módszerek ismeretét és alkalmazásának képességét, az intézkedéstaktikai tudást, a rendelkezésre álló szakirodalmak ismeretét, az oktatási célok pontos meghatározásának képességét vagy az oktatók kellő önismeretét, vagyis mindazt, amire hatása lehet egy oktatónak, instruktornak, lőkiképzőnek. A változókat összefoglalóan pedagógiai elveknek nevezem, és 4. számú hipotézisem szerint ezeknek az elveknek az ismeretét és alkalmazása hiányolom az oktatásból és képzésből.

5. táblázat: Állandók és változók az oktatásban.

↓ Állandók	Változók ↓
Tanórák száma	Pedagógiai módszerek ismerete
Rendelkezésre álló eszközök	Oktatók pedagógiai képességei
Rendelkezésre álló helyiségek	Szakirodalmak ismerete
Tanórák gyakorisága	Időbeosztás képessége
Oktatók száma	Oktatói munka tervezésének képessége
Tanulók létszáma	Oktatók intézkedéstaktikai tudása
Tanulók hozott képességei	Oktatók önismerete
Egyéb	Egyéb

Forrás: Saját szerkesztés.

100%-os oktatói hatékonyság elérése akkor valósulna meg, ha mind az állandók, mind a változók maradéktalanul és ideális feltételekkel megjelenének az oktatásban. Mivel az állandókra az oktatóknak nincs hatásuk, és valószínűleg nem is állnak tökéletesen rendelkezésre, ezért az eddigi intézkedéstaktikai oktatás és képzés terén folytatott vizsgálataim alapján azt feltételezem, hogy a maximálisan elérhető eredmény az oktatás hatékonyságában 80-90% között van! Úgy gondolom, a jelenleg rendelkezésre álló intézkedéstaktika tanórák száma, eszközök, helyiségek kisebb hiányosságokkal, de alapvetően alkalmasak arra, hogy megfelelő változókkal együtt stabil intézkedéstaktikai alaptudást biztosítsanak a rendőrök számára. Mindemellett a változóknak, vagyis a pedagógiai elvek megvalósulásában jóval nagyobb hiányosságokat vélek felfedezni. A 6. számú táblázattal szemléltetem, hogy megfigyeléseim szerint az oktatásban és a képzésben hány százalékban valósulnak meg az állandók és a változók.

6. táblázat: Az állandók és változók működési aránya.

Az állandók működése: 80-90%	80-90%
A változók működése: 20%	20% Fejlesztendő terület

Forrás: Saját szerkesztés.

Tapasztalataim alapján az intézkedéstaktikai oktatók, instruktorok és lökiképzők csupán az állandók hiányában (kevés tanóra, kevés oktató, eszközhiány stb.) látják az oktatás és képzés problémáit, a változóban – vagyis a saját pedagógiai képességeikben - nem.

A pedagógia jelentősége az oktatásban és a képzések megtartásában

2023 májusában Kaposváron egy neveléstudományi konferencia egyik szimpóziuma a rendészeti felsőoktatás pedagógiai paradigmaváltásáról szólt.¹⁸⁸ Az itt elhangzott előadások mind azt a tényt erősítik, miszerint a rendészeti felsőoktatásban az oktatók pedagógiai fejlesztése nélkülözhetetlen szemponttá vált. Felhívja a figyelmet arra, hogy a tekintélyelvű félkatonai stílus további erőltetése helyett a felnőtt tanulási modellekre való átállást kell célul kitűzni, mert csak ezek lesznek képesek a társadalmat szolgálni.¹⁸⁹ Ezen belül pedig elkerülhetetlen más tudományok - mint a pszichológia, kommunikáció, etika és főleg a pedagógia - beépítése az oktatásba. A Nemzeti Közsolgálati Egyetemen fejlesztési tervével, a Kreatív Tanulási Programmal már megindult egyfajta változás, azonban Fekete és Hegedűs kutatásai szerint az új tanok elfogadása néhány kolléga esetében még akadályokba ütközik, ugyanis képtelenek kilépni a hierarchikus rendben való gondolkodásból, ezáltal nehezen azonosulnak a hallgató-központú megközelítéssel.¹⁹⁰ Megfigyeléseim szerint ez az attitűd jellemző az intézkedéstaktikai oktatókra, instruktorokra és lökiképzőkre egyaránt. A tanulási program egy pedagógiai fordulatot kíván támogatni, amely magával hozza az oktatók módszertani megújulását is egyben.¹⁹¹ Christian László egy 2023-as előadásában elmondta, hogy több feladatot tűzött ki az iskolának, melyek között szerepel az is, hogy a rendészeti felsőoktatást hozzáigazítsuk a 21. század körülményeihez.¹⁹² Az RTK Rendészeti Magatartástudományi Tanszék 2021 őszén kutatásokat folytatott az oktatók pedagógiai hitvallásáról, amelynek során tíz véletlenszerűen kiválasztott kollégával készítettek interjút.¹⁹³ A kutatás eredményei többek között felhívják a figyelmet arra, milyen nagy jelentőséggel bír a pedagógiai ismeretekkel nem rendelkező kollégák mentorálása. 2018-ban történt egy erre irányuló kísérlet, amikor a fenti tanszék munkatársai mentorálni igyekeztek az intézkedéstaktikai oktatókat, azonban akadályokba ütköztek, mert az oktatók nem voltak befogadóak. Virányi Gergely ny. r. dandártábornok már 2002-ben leírta, hogy az új évezred kihívásaira csak tudományosan megalapozott, módszergazdag lépésekkel lehet hatásos

¹⁸⁸ Hegedűs 2023: 41

¹⁸⁹ Blumberg et al. 2019: 4941

¹⁹⁰ Fekete-Hegedűs 2023: absztrakt

¹⁹¹ Hegedűs-Fekete 2023: absztrakt

¹⁹² Christian 2023: előadás

¹⁹³ Fekete et al. 2022: 2037

válaszokat adni, amihez nem elég csak úgy bolyongani a tudományok rendszerében, hanem egységes rendszerbe kell foglalni minden meglévő tudást és eszközt.¹⁹⁴ A pedagógia tudománya idősebb, mint a rendészet, utóbbi mégsem fogadta még el maradéktalanul előbbi ismeretanyagát. Maryellen Weimer munkájában összefoglalta a pedagógiai egyik fontos alapelvénél, a tanulóközpontú oktatásnak a legfontosabb összetevőit. Az intézkedéstaktikai tantárgyak, mint színes, változatos és más tantárgyakat is szintetizáló tantárgyak esetében a tanulóközpontúság megfelelő alkalmazása még nagyobb hangsúlyt kap. Ahogyan Weimer is leírja, ez ugyan több munkával jár mind a tanító, mind a tanuló részéről, azonban erre a paradigmaváltásra mindenképpen szükség van az oktatásban.¹⁹⁵ A pedagógiai paradigmaváltás során az oktató szerepét is újra kell definiálni. Egyre inkább a facilitátor szerep betöltése felé kell elmozdulniuk, akik kisebb mértékben irányítják, helyette inkább koordinálják, összefogják, terelgetik a tanulók csoportját.¹⁹⁶

Fentieket kiegészítem azzal, hogy nem csupán a rendészeti felsőoktatásban, hanem egyéb, rendőrök oktatását végző intézmények, szervezeti elemek (rendészeti technikumok, járőrképző tagozatok) munkájában is szükséges lenne pedagógiai paradigmaváltásra. Jelenleg az intézkedéstaktikai oktatása terén mind az oktatók, mind az instruktorok és lökiképzők esetében a minél nagyobb közrendvédelmi tapasztalat az, amit a munkáltatók jelenleg előnyben részesítenek, pedig az oktatás és képzés nem igényel kiemelkedően nagy, csupán átlagos szakmai tapasztalatot. Egy rendőr hallgatónak az iskolában az intézkedéstaktika alapjait kell megtanítani. Az az oktató, aki életében 1000 embert bilincsel meg, de szegényes pedagógiai repertoárral rendelkezik, nem tudja jobban megtanítani a bilincselés alapjait, mint az, aki életében csupán 50 embert bilincsel, viszont tudja, hogyan kell ezt a képességet hatékonyan átadni. Az iskolákban történő oktatáshoz bőven elegendő szakmai tapasztalatnak tekintem azt, ha valaki néhány közterületi szolgálattal eltöltött év alatt rálátást szerzett az intézkedések végrehajtásának világára, az alapokat érti és alkalmazni tudja. Természetesen minden oktatónak kötelessége az is, hogy oktatói éve alatt folyamatosan újabb és újabb intézkedési tapasztalatot szerezzen, mert csak ezáltal lesz képes a megszerzett tudását szinten tartani, és a változásokból eredő új információkat befogadni.

Az iskolai tanulmányok elvégzése utáni intézkedéstaktikai képzések és lövészetek megtartásához már nagyobb szakmai tapasztalat szükséges, mint az oktatáshoz, hiszen az alapokon túl összetettebb intézkedések, mozdulatok megtanítása, gyakoroltatása a cél. Az

¹⁹⁴ Virányi 2002: 37

¹⁹⁵ Weimer 2013: 72

¹⁹⁶ Knowles 1990: 87

instruktoroknak, lökiképzőknek jobban kell ismerniük az általuk képzett állomány illetékességi területén előforduló intézkedések sémáit, a lakosság összetételét, a leggyakrabban előforduló bűncselekményeket, és a képzéseket ezekhez is kell igazítaniuk. Ugyanakkor az ő esetükben sem elhanyagolható a pedagógiai képességek megszerzése és alkalmazása a képzések eredményes és hatékony megszervezéséhez és megtartásához. Egy elismert lökiképző is egyetért ebben: „*Nem mindenki alkalmas rá, hogy oktatni tudja, némi pedagógiai érzék nem árt hozzá.*”¹⁹⁷

Az intézkedéstaktikai oktatásához és a képzések megtartásához nem feltétlenül pedagógus végzettségű rendőrökre van szükség. Ez nehezen kivitelezhető célkitűzés lenne. A pedagógiai képességek szükségességének felismerése, azok fejlesztésére irányuló szándék és a rendszeres önképzés, amit összefoglalóan pedagógiai igényességnek nevezek, már alkalmassá tehet bárkit a megfelelő szintű oktatásra és képzések megtartására.

Az oktatásmódszertan és a pedagógia elkülönítése

Tapasztalataim szerint a rendőrség intézkedéstaktika oktatóinak, instruktorainak és lökiképzőinek jelentős hányada a pedagógia és az oktatásmódszertan kifejezéseknek azonos jelentést tulajdonítanak, ami akadályozza annak, hogy felismerjék a pedagógia valódi jelentését és jelentőségét. Az alábbiakban elkülöníték egymástól néhány pedagógiával kapcsolatos fogalmat.

- A nevelés szó a pedagógiai tevékenység egészét jelenti, amely mások személyiségét alakítja.
- A pedagógia a nevelés kérdéseivel foglalkozó tudomány, amelynek legfontosabb segédtudománya a pszichológia¹⁹⁸, hiszen a nevelés a személyiség fejlődéséhez szükséges legfontosabb tényező.¹⁹⁹
- Az oktatás ismeretek közvetítésével történő nevelést jelent. Szokták szűkebb értelemben vett nevelésnek is nevezni, mert az ismeretek átadásán kívül más nevelőhatásokat nem közvetít.²⁰⁰
- A képzés meghatározott irányú oktatást vagy nevelést jelent, leegyszerűsítve szakemberré nevelést.²⁰¹ A nevelés tehát, mint legnagyobb halmaz magában foglalja az oktatást és képzést is, ugyanakkor mindhárom tevékenységben megjelenik a

¹⁹⁷ Szikszay 2021: 29

¹⁹⁸ Ágoston 1973: 17

¹⁹⁹ Ágoston 1973:10

²⁰⁰ Ágoston 1973: 15

²⁰¹ Ágoston 1973: 15

személyiség fejlesztésének igénye, amelyhez magas szintű önismeretre és pszichológiai ismeretre is szükség van.

- A didaktika az oktatás elméletének tudománya, más szóval oktatástan.
- Az oktatási módszerek az oktatási folyamatban alkalmazott eszközök, eljárások, technikák, melyek tanulmányozásával pedig az oktatásmódszertan foglalkozik. Az oktatásmódszertan tehát a didaktika eszközrendszere.

Habár a rendőrség kultúrájában a pedagógia vagy didaktika tanai eddig nem jutottak jelentős szerephez, azért egyes képzéseken az oktatásmódszertani ismeretek átadására irányuló kísérletekkel találkozni lehet. A rendőr tiszthelyettes (közrendvédelmi rendőr) szakképesítéshez létrehozott szakképzési kerettanterv²⁰² tartalmazza az egyes oktatandó tantárgyakat, és megtaláljuk mellettük az ajánlott oktatási módszereket. Krauzer Ernő dolgozatában egy táblázatban összegyűjtötte ezeket²⁰³, amelyekből néhányat - köztük természetesen az intézkedéstaktikát és a lökiképzést is – csupán példa jelleggel kiragadtam és a 7. számú táblázatban mutatom be.

7. táblázat: A kerettantervben található tantárgyak és a hozzájuk rendelt oktatási módszerek.

Tantárgy	Didaktikai módszerek
Jogi ismeretek	1,4
Bűnügyi ismeretek	1,2,4,6
Közlekedési ismeretek	1,4,6
Rendőri testnevelés	1,4,6,10
Lökiképzés	1,6
Rendőri intézkedések (intézkedéstaktika)	1,4,9

A táblázatba írt számok az alábbi didaktikai módszert jelölik:	
1: magyarázat	6: szemléltetés
2: elbeszélés	7: kooperatív tanulás
3: kiselőadás	8: szimuláció
4: megbeszélés	9: szerepjáték
5: vita	10: egyéb

Forrás: Krauzer 2023.

Érdeemes megfigyelni, hogy a lökiképzéshez csupán „magyarázat” és „szemléltetés”, az intézkedéstaktikához pedig „magyarázat”, „megbeszélés” és „szerepjáték” didaktikai módszereket javasolnak. Ezzel kapcsolatban felvetődik a kérdés, hogy vajon miért csak ezeket a módszereket javasolja a kerettanterv. Ezeken kívül – akár a felsorolt listából, akár azon kívül – számtalan más módszer is alkalmazható lenne, ami hatékonyabbá, érdekesebbé, színesebbé tenné az oktatást, habár azzal egyet lehet érteni, hogy ezek a módszerek a

²⁰² Szakképzési kerettanterv a rendőr tiszthelyettes (közrendvédelmi rendőr) szakképesítéshez.

²⁰³ Krauzer 2023: 35.sz. melléklet

legismertebbek és legáltalánosabbak. Felmerül továbbá a kérdés, hogy vajon mit takar az „*egyéb*” kifejezés. Amelyik tantárgy mellett a 10-es szám szerepel, ott az oktatónak milyen didaktikai módszerekhez kell nyúlnia? És végül a számomra legfontosabb kérdés: Az az oktató, aki igénybe szeretné venni a kerettantervben található táblázat információit, honnan fogja tudni, hogyan kell alkalmazni a leírt didaktikai módszereket? Természetesen van, ami magától értetődik, nem szorul magyarázatra például a „*magyarázat*” vagy „*elbeszélés*”. Ugyanakkor a „*vita*”, a „*szemléltetés*”, a „*szimuláció*” vagy „*szerepjáték*” – nem beszélve az „*egyéb*” módszerekről – már jóval nagyobb pedagógiai felkészültséget, gyakorlatot igényelnek. Önmagában tehát nem látom hasznát a kerettantervben szereplő táblázatnak. Szükségesnek tartanám, hogy az oktatók átbeszéljék az egyes didaktikai elemek alkalmazásának módját egy pedagógussal, majd a pedagógus néhány alkalommal kísérje figyelemmel az oktató tanóráit.

A Simonyi Ottóval készített interjúból²⁰⁴ megtudhatjuk, hogy az ő aktív közreműködésével 2000-től beindultak a rendőrségen a lökiképzői és intézkedéstaktikai szaktanfolyamok, és megkezdődött az instruktorok képzése. Ezekre egyre nagyobb volt az érdeklődés, ezért 2004-től már felvételi vizsgát kellett tennie annak, aki be akart kerülni egy lökiképzői szaktanfolyamra. Simonyi úgy fogalmazott, a tanfolyamokon eleinte a résztvevők tudásának és képességeinek fejlesztése állt a fókuszban, később azonban egyre nagyobb hangsúlyt kapott az oktatásmódszertan is.

Fontosnak tartom elkülöníteni azt, hogy valaki rendelkezik egy bizonyos szakterületen belül oktatásmódszertani ismeretekkel, valamint azt, hogy valaki rendelkezik pedagógiai, didaktikai ismeretekkel, illetve a gyakorlatban való alkalmazásuk képességével. Egy oktató vagy instruktor meg tudja mutatni, hogyan kell bilincselni, egy lökiképző kijavítja a fegyverfogási hibákat, és eléri, hogy a rendőrnek pontosabbak legyenek a találatai, hiszen rendelkeznek ehhez a megfelelő oktatásmódszertani ismeretekkel. Erre a tudásra feltétlenül szükség is van. Ugyanakkor nem rendelkeznek azokkal a pedagógiai ismeretekkel, amelyek az oktatás hatékonyságát képesek jelentősen elősegíteni, például, hogy hogyan és mikor kell kisebb-nagyobb csoportokban dolgoztatni, differenciáltan oktatni, egyéves/kétéves/négyéves tanmenetet megtervezni, az oktatást ehhez igazítani, lemaradt hallgatókat felzárkóztatni, átlag feletti képességekkel rendelkező hallgatók további fejlődését biztosítani, érdeklődésüket, figyelmüket több óra hosszan fenntartani, valamint számos módszert, alapelvet, technikát és jó gyakorlatot. Az oktatók, instruktorok, lökiképzők ezen a téren jelentkező hiányosságai

²⁰⁴ Budapesti Zsaruk Podcast – Mesterlövész 2022

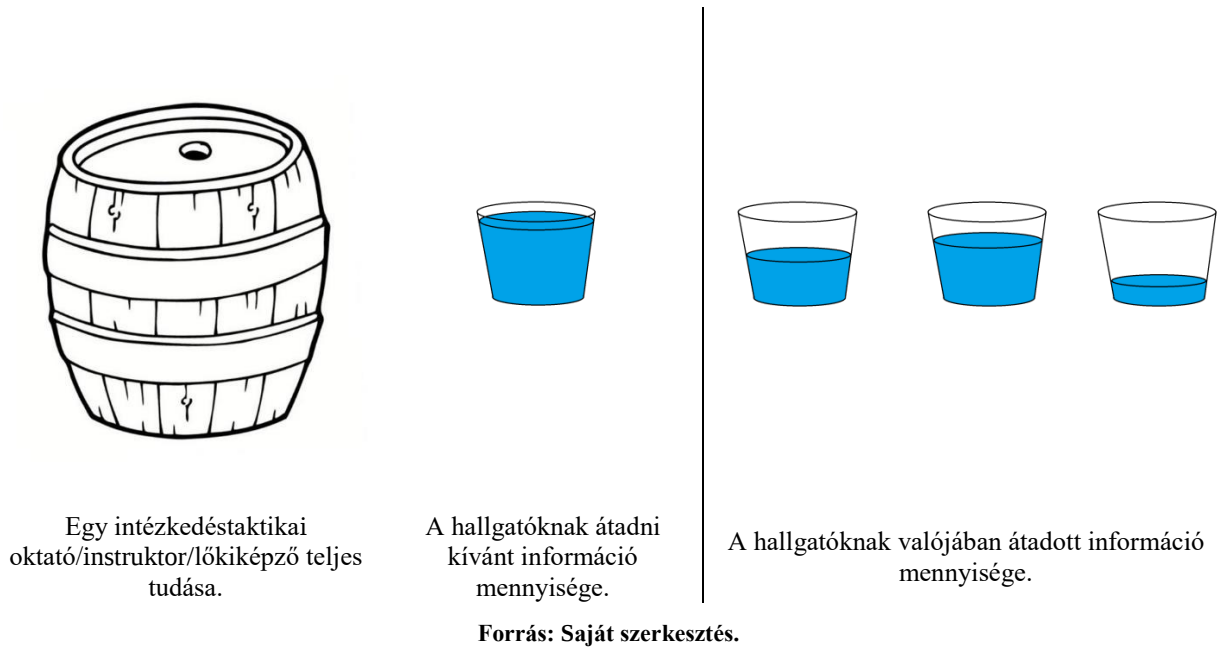
miatt az információk nem jutnak el maradéktalanul minden hallgatóhoz, illetve az állomány minden tagjához. Az oktatásmódszertani ismeretek tehát nem pótolják a pedagógiai ismeretek hiányát.

A pedagógiai vagy didaktikai képességek fejlesztése nem fog azáltal megvalósulni, ha az oktatók, instruktorok és lökiképzők csupán a szakmai képességeiket fejlesztik. A lökiképzők például átlag feletti fegyverkezelési képességekkel – vagyis szakmai tudással - rendelkeznek, ám nem attól válnak jobb lökiképzővé, hogy még többet gyakorolnak a fegyverrel. Attól szintén nem, ha olyan fegyverekkel is megismerkednek, amelyek nincsenek rendszeresítve a rendőrségnél. Ezekről a szakmai tudásuk lesz nagyobb, ami elismerésre méltó, de oktatói képességeik nem fejlődnek. Az oktatónak, instruktornak, lökiképzőnek fő feladata hogy megtanulja a meglévő tudását minél hatékonyabban átadni a hallgatóknak, illetve az állománynak, ami nem a szakmai képességeinek fejlesztése, hanem a pedagógiai, didaktikai képességeinek fejlesztése által valósulhat meg. Ezzel a gondolatommal Szikszay Tamás lökiképző is egyetért: *„Nem kell a kiképzőnek a legjobb lövőnek is lennie, ..., mert az idejébe nem fér bele, de nem is ez a feladata.”*²⁰⁵

A tudás átadásának korlátait igyekszem egy hasonlattal érzékeltetni. Ha az oktatók, instruktorok, lökiképzők szakmai tudását egy hordó vízhez hasonlítjuk, nekik abból csak néhány liter vizet kell átadniuk a hallgatóknak és fiatal rendőröknek. Az oktatói munka során nem elsősorban a hordóban található víz mennyiségét kell tovább duzzasztani, mert az átadni való információ akkor is csak néhány liter víz marad, hanem az a feladat, hogy ez a pár liter víz úgy kerüljön átadásra, hogy mindenkihez maradéktalanul eljusson, és senki ne szenvedjen belőle egy csepp hiányt sem.

²⁰⁵ Szikszay 2021: 31

2. ábra: A tudásátadás korlátai.

Az éves lövészetek megfigyelése pedagógiai szempontból

Az alábbiakban bemutatom a rendőrség három különböző intézkedéstaktikai képzésén általam megfigyelt hiányosságokat, amelyekkel a fent leírt gondolatokat támasztom alá. Az első ilyen képzés a rendőrök kötelező éves lövésze. A lőkiképző a szárazgyakorlás alkalmával érthetően elmondja a az állomány jelen lévő tagjai számára a fegyver tokból történő helyes elővételét, fogását, tűzkésszé tételét, a helyes testtartást, a fegyverrel történő célzást, elsütésének módját, illetve az utómunkálatokat. Mindezeket gyors egymásutánban 15 perc alatt közli, és be is mutatja, közben az állomány mind a megközelítőleg harminc tagjának tokban van a fegyvere, mozdulatlanul áll és figyel. Ezt követően a lőkiképző meghatározza azt a feladatot, hogy jelre mindenki előveszi a fegyverét, tűzkésszé teszi, és lead egy (képzetbeli) lövést egy elképzelt célra. Az állomány tagjainak jelentős hányada hibásan hajtja végre a mozdulatsort, illetve olyan is akad, aki egyáltalán nem képes végrehajtani a feladatot valamilyen technikai akadály vagy képességbeli hiány miatt. A lőkiképző maximum négy vagy öt emberhez tud odalépni egyéni segítséget nyújtani, a többiek újra és újra ismétlik a hibás vagy hiányos mozdulataikat, vagy éppen nem csinálnak semmit. Ez a lőkiképző minden bizonnyal felkészült fegyverkezelési ismeretekből, és annak a négy-öt főnek, akihez odalépett, feltehetően hatékony segítséget tudott nyújtani, az állomány nagy része mégis úgy távozik a lövészeztől, hogy nem fejlődtek a fegyverkezelési képességei. A foglalkozás elején hallott nagy mennyiségű információnak pár perccel később már csak töredéke marad a rendőrök emlékeiben, hiszen nem tudták azonnal gyakorlati mozdulatokhoz kötni az

elméletet. Az általuk hibásan végrehajtott mozdulatok kezdtek el rögzülni a központi idegrendszerükben. Amelyik lökiképző birtokában van a megfelelő pedagógiai ismereteknek, az az egyes mozdulatokat apránként, lépésről lépésre gyakoroltatja, az elméletet azonnal összeköti a gyakorlattal, többször elismétli ugyanazt az információt más megközelítésben, párokat vagy kisebb csoportokat alkot, hogy az ügyesebbek segíthessenek a gyengébb képességűeknek, és más egyéb alapelveket is érvényesít. Az éves lövészeteket vezető lökiképzőnek egyszerűbb a feladata, mint egy intézkedéstaktikai oktatónak, hiszen nem kell a képzéseinek a tananyagát egymásra építenie, sem az egyes személyek fejlődése közti különbségekre odafigyelnie és azokhoz a képzésben alkalmazkodnia, sem a meghatározott időtartamú képzésről tanmenetet készítenie, sem az állományt motiválnia, sem a teljesítményüket rendszeresen és változatosan értékelni, vagy játékos formában megpróbálni oktatni.

Az Intézkedéstaktikai Alosztály intézkedéstaktikai képzésének megfigyelése pedagógiai szempontból

A Budapesti Rendőr-főkapitányság Rendészeti Szervek Rendészeti Koordinációs és Szakirányító Osztály Intézkedéstaktikai Alosztály kimondottan a BRFK rendőr állományának intézkedéstaktikai továbbképzésével foglalkozik. Ennek megfelelően rendszeresen háromnapos képzéseket tartanak az állomány tagjai részére, amelyek során különböző technikákat, taktikákat oktatnak, illetve taktikai házban szituációs gyakorlatot hajtanak végre. Egy ilyen foglalkozáson átlagosan tíz fő vesz részt. 2023 nyarán önképzés céljából néhány alkalommal csatlakoztam a képzésekhez. Az alábbiakban összefoglalom ezek során gyűjtött tapasztalataimat.

Ez a szervezeti egység képes a BRFK-n a legátfogóbb, leghosszabb időtartamú képzést adni a rendőrök részére, mindezek ellenére úgy vélem, a működése csupán kis mértékben, vagy egyáltalán nincs hatással a hivatásosok képességeire. Ennek egyik oka az, hogy a rendőrök nagyon ritkán – leggyakrabban évente egy alkalommal, vagy egyáltalán nem - jutnak el ezekre a képzésekre. Úgy vélem, a képzések számának növelése sem oldaná meg a képességbeli hiányosságait, amit az instruktorok képzési gyakorlatában felmerülő pedagógiai hiányosságokkal magyarázok. A háromnapos képzés első két napján technikák és taktikák átbeszélése és gyakorlása zajlik. Az oktatók részletesen elmagyarázzák, hogy mit, miért és hogyan kell végrehajtani, felhívják a figyelmet a lehetséges hibákra, videókkal teszik szemléletesebbé a foglalkozást. A harmadik napot a taktikai házban történő szituációs gyakorlat megoldása és a végrehajtás elemzése tölti ki. A képzésen résztvevők 2-3 fős

csoportokban lépnek a taktikai házba, és két egymást követő intézkedési szituációt oldanak meg.

A képzés hivatali munkaidőben, vagyis napi nyolc óra időtartamban zajlik. Az első két napon az ebédszünetet és munkaközi szüneteket figyelembe véve ebből a képzéssel töltött idő hat óra. Megfigyelésem szerint ebből az időmennyiségből a képzésen résztvevő rendőrök fejenként 12-15 percet töltenek gyakorlással, az idő többi részében az instruktor előadását hallgatják, bemutatását figyelik, illetve az általa mutatott hibás rendőri intézkedésekről szóló videókat nézik. A bemutatott mozdulatokat, technikákat minden résztvevő csupán egy alkalommal hajtja végre. A 3. számú ábra azt illusztrálja, hogy a tanulás során az egyes módszerek által mennyit képes megjegyezni az emberi elme.²⁰⁶ Látható, hogy amit látunk vagy hallunk, az rendkívül keveset ad hozzá a tudásunkhoz (20-30%), ellenben amit mi magunk teszünk, az már jelentősen többet (90%). Mivel az intézkedéstaktika nagyobb részben gyakorlati és kisebb részben elméleti ismeretekből tevődik össze, érdemes a gyakorlásra helyezni a hangsúlyt az előadások és a bemutatások helyett.

3. ábra: A tanulási hatékonyság.

Forrás: Bevezetés az andragógia elméletébe és módszertanába.

A mozgástanulás egy központi idegrendszeri folyamat, melynek során minél többször gyakorol valaki egy mozdulatot, annál jobban megerősödnek az abban szerepet játszó idegsejtek és idegrostok közti kapcsolatok.²⁰⁷ Egy mozdulat egyetlen alkalommal történő végrehajtása nem eredményezheti semmilyen idegsejtek és idegrostok közti kapcsolat megerősödését, amiből az következik, hogy a résztvevő rendőrök pár órával a gyakorlás után már nem emlékeznek a mozdulat helyes végrehajtásának módjára, egy nappal később pedig már a látott és hallott információk jelentős része is feledésbe merül.

²⁰⁶ Kraiciné-Csoma 2012: 92

²⁰⁷ Ángyán 2005: 124

A képzésen az instruktorokra jellemző volt az a gondolkodásmód, miszerint minden résztvevő rendőrrel feltételezik, hogy magukhoz hasonlóan jó kondicionális készségekkel, fejlett koordinációval és közelharc, önvédelem jártassággal rendelkeznek. Ez a megállapítás téves, ugyanis a rendőrök egy része edzetlen, koordinációja fejletlen, nem tanult küzdősportot, harcművészetet vagy önvédelmet. Az instruktorok ízületi feszítéseket, leszorítási technikákat mutattak olyan rendőröknek és rendőrnőknek, akik nincsenek tisztában az emberi anatómiával, nem rendelkeznek tapasztalattal arról, hogy egy ízület merre hajlítható és merre feszíthető, valamint hogy ezek milyen irányba képesek elmozdítani az emberi testet. A képzés nem tett különbséget az 50 kg súlyú és a 100 kg súlyú rendőrök között, pedig egy kisebb súlyú rendőr már nem tud hatékonyan alkalmazni egy leszorító technikát. Tehát a képzés nem volt egyénileg személyre szabva. Egy-egy mozdulat olyan fizikális képességeket (például rendkívüli gyorsaságot, átlagon felüli koordinációs készséget) követel meg a rendőröktől, amelyekkel szintén nem rendelkeznek, az ilyen technikák oktatása tehát nem vezet eredményre.

A foglalkozásokon megfigyelhető volt, hogy a videók, amiket az oktatók szemléltetés céljából levetítettek, szinte 100%-ban az Amerikai Egyesült Államokban készültek. Tény, hogy a legtöbb példát abból az országból lehet meríteni, ugyanakkor az USA-nak más a jogrendje, más a rendőreik felkészítése és felszerelése, más a lakosság összetétele, más a bűnözési statisztikája. Egy magyar rendőrnek egyelőre más jellegű bűncselekményekre kell felkészülnie, tehát amit a videókon lát, az ebben az országban még életszerűtlen. Véleményem szerint oktatási célra hitelesebb lenne hazai, vagy akár szomszédos országból származó felvételeket beszerezni.

A háromnapos képzés utolsó napján taktikai házban történő szituációs gyakorlat végrehajtására került sor. Ez jelenleg a leghatékonyabb képzési módja a rendőröknek. Nem csak a tanult technikák és taktikák gyakorlására van általa lehetőség, hanem kiváló lélektani felkészítés is egyben. Ez utóbbi tényező miatt gondolom úgy, hogy a háromnapos képzés minimális pozitív hatással lehet a rendőrök intézkedéstaktikai fejlődésére. Ugyanis az ilyen jellegű mentális tréningek csökkentik a stressz teljesítőképességre gyakorolt negatív hatásait, ezáltal a rendőrök ellenállóbbak lesznek annak hatásaival szemben, továbbá nő az önbizalmuk, a teljesítményük és a mentális egészségükre is jó hatással van.²⁰⁸ Ugyanakkor a megállapításhoz azt is hozzá kell tenni, hogy a megfelelő eredmény eléréséhez legalább 8-15

²⁰⁸ Lehoczki 2021: 8

ilyen extrém stresszhelyzetet kiváltó gyakorló alkalomra van szükség.²⁰⁹ Az alosztálynak amellet, hogy csak egy alkalommal áll módjában a szituációs gyakorlat végrehajtására, annak az egy alkalomnak a hatékonyságát is többszörösére lehetne növelni bizonyos pedagógiai módszerek segítségével. A rendőrök intézkedése a 18/2008. ORFK utasítás szerint hat alapelvnek kell, hogy megfeleljen: eredményesség, jogszerűség, szakszerűség, biztonságosság, objektivitás és arányosság. Megfigyeléseim során az általam látott rendőrök szituációs gyakorlat közben való tevékenysége az első négy alapelv egyikének sem felelt meg. Az intézkedés alá vont személy halálos sebet ejtett a rendőrökön, a rendőrök egymást lőtték le, földön fekvő, sérült személyt lőtték fejbe, felügyelet nélkül hagyták a megbilincselte személyt, és még sorolni lehetne a további súlyos hibákat. A gyakorlat után következett a kiértékelés, amikor az oktató levetítette az egyes gyakorlatokról készült videókat, és a résztvevőkkel ábeszélte azokat. Ennek során az oktató felhívta ugyan a figyelmet a hibákra, azonban nem esett szó arról, hogyan lehetett volna kijavítani azokat. Mondatai gyakran egymásnak ellentmondtak. Igyekezett minél több pozitív visszacsatolást adni a résztvevőknek, ám gyakran indokolatlanul. Többször dicsért meg olyan mozdulatokat is, melyekből a későbbiekben komoly intézkedési hiba következett be. Hiányoltam a kiértékelésből, hogy nem kérdezte meg a rendőröket, szerintük mit csináltak helyesen és mit helytelenül. Nem mutatott rá az intézkedéstaktikai alapelvek megvalósulására, vagyis, hogy melyik mozzanat volt jogszerűtlen, szakszerűtlen, vagy mitől volt az intézkedés eredménytelen. Véleményem szerint, ha a résztvevő rendőröknek másnap ugyanazokat a szituációs gyakorlatokat kellett volna megoldaniuk a taktikai házban, ugyanazokat a hibákat ismét elkövették volna, ugyanis nem kaptak arra vonatkozó használható információt, hogy a hibáikat hogyan javítsák ki.

Úgy vélem, hogy ezek a háromnapos képzések alkalmasak arra, hogy a rendőrök részére lélektani felkészítést nyújtsanak, azonban más intézkedéstaktikai képességek fejlődését ebben a formában nem tudják elősegíteni. Az Intézkedéstaktika Alosztály működésére feltétlenül szükség van, de véleményem szerint legalább négyszeres állománnyal, esetleg osztály szinten kellene működnie, így minden rendőr részére évente akár kétszer vagy háromszor ennyi képzést biztosíthatnának. Továbbá az ott szolgálatot teljesítő oktatóknak érdemes lenne néhány alkalommal a foglalkozásaikat megfigyelő pedagógusokkal konzultálni az oktatói képességeik fejlesztése érdekében.

A lökiképző segédoktató szaktanfolyam megfigyelése pedagógiai szempontból

²⁰⁹ Lehoczki 2021: 10

2024 őszén részt vettem a ROKK által rendezett lökiképző segédoktató szaktanfolyamon, amelynek időtartama két hét volt. Annak tananyagával kapcsolatban az alábbi észrevételeket teszem. A tanfolyam felsorolja a lökiképzés foglalkozás részeit:

1. Bevezető rész: biztonsági rendszabályok ismertetése, jogszabályismeret, anyagismeret.
2. Fő rész: lögyakorlat előkészítése, fegyverkezelés, szárazgyakorlás.
3. Befejező rész: lövészet.

A befejező rész után nem következik a lövészeti foglalkozásnak az értékelése, ahol lehetőség lenne a lövészet eredményeinek átbeszélésére, tapasztalatok cseréjére, élmények megosztására, találati hibák javítási módjának átbeszélésére, a csoport munkájának általános értékelésére, a gyengébb képességűek biztatására, a jobb képességűek méltatására, a fegyverek karbantartására, a fegyverrel kapcsolatos etikai szabályok átbeszélésére, a löfegyverkezelést elősegítő, otthon, vagy a szolgálati helyen is elvégezhető erősítő vagy ügyességfejlesztő gyakorlatok megbeszélésére. A felsorolt lehetőségek bármelyike jelentős mértékben hozzájárulna az állomány fejlődéséhez. A lökiképzés foglalkozásra történő személyi felkészüléshez a tananyagban egyetlen javaslat tartozik: önképzés, ami azt jelenti, hogy a leendő lökiképzőknek rendszeresen gyakorolniuk, illetve löniük kell a löfegyverrel. Ez a javaslat átgondolásra szorul, mert eltereli a figyelmüket más relevánsabb feladatról, mint például az oktatói képességek fejlesztése, pedagógiai alapelvek, módszerek megismerése, lövészzel kapcsolatos szakirodalmak, publikációk tanulmányozása, esetleg a lökiképző segédoktató tananyag frissítése. Aki stabil fegyverkezelési alapokkal rendelkezik, annak az oktatáshoz, képzéshez vagy lövészetek megtartásához nincs szüksége rövid időközönként végrehajtott önképzésre, hiszen a képességei nem vesznek el. Elegendő lenne havonta, vagy akár félévente foglalkoznia képességei szinten tartásával. Ugyanakkor pedagógiai képességeinek fejlesztését egészen addig kötelessége lenne fejleszteni, amíg akad olyan hallgató, vagy rendész, akinek a kellő mennyiségű információt nem sikerült megfelelő szinten átadni.

A szaktanfolyam elméleti tananyagában megjelentek a didaktikai ismeretek, amit nagy előrelépésnek tartok a korábbi évekhez képest, amikor ez még hiányzott. A szaktanfolyam vezetőinek láthatóan új volt még a téma, és az erről szerzett ismereteik is kezdetlegesek voltak. A didaktikai ajánlások alkalmazása az általuk tartott lövészet foglalkozásokon pedig még csak csekély mértékben tudtak megvalósulni.

6.2 Elmélet az intézkedéstaktikai oktatás hatékonyságáról

Vizsgálataim szerint az intézkedéstaktikai oktatás, képzés és lökiképzés hatékonysága Magyarországon jelenleg 30%-os. Továbbá úgy vélem, hogy az intézkedéstaktikai oktató beosztás betöltéséhez csupán 40% szakmai tapasztalatra és 60% pedagógiai képességre van szükség, az instruktori és lökiképzői beosztások betöltéséhez pedig 50-50%-ra, szemben a jelenleg alkalmazásban lévő 100%-os szakmai tapasztalattal és 0%-os pedagógiai képességgel. Ebben az alfejezetben fenti elméleteimet támasztom alá a pedagógia egyes elveinek, módszereinek a bemutatása által, rámutatva azok hiányának következményeire.

Differenciálás

Differenciálásnak nevezzük azt a pedagógiai funkciót, amely a tanulással kapcsolatos egyéni és csoportkülönbségek figyelembevételét írja elő a tanítási-tanulási folyamat minden mozzanatára nézve.²¹⁰ Elméletem alátámasztásához felteszem, hogy azoknak az oktatóknak, instruktoroknak, lökiképzőknek, akiknek nincs pedagógiai végzettsége, nem ismerik a differenciált oktatás fogalmát és nem is képesek azt alkalmazni. Felteszem, hogy egy átlagos osztályban/állományban a hallgatók 20%-a az átlagnál gyengébb, másik 20% az átlagnál jobb képességekkel rendelkezik, a többi 60% pedig átlagos képességű. Az oktatók elsősorban az átlagos képességű hallgatók szintjéhez igazítják az oktatást. Ez azt eredményezi, hogy a gyengébb képességűek jelentősen lemaradnak, sikerélményük is kevesebb lesz, elkedvetlenednek, egy idő után pedig már hajlandóság sem lesz bennük, hogy felzárkózzanak a többiekhez. A jobb képességű hallgatók könnyedén elsajátítják ugyan a tananyagot, lehetőségük lenne további fejlődésre, azonban ez nem valósul meg, mert az oktatás az átlagos képességű hallgatók tanulási ütemében zajlik. A tanulóknak más-más a tanulási stílusa, motivációja, attitűdje, érdeklődési köre, agyfélteke-dominanciája. Alkatbeli és erőbeli különbségek vannak fiúk és lányok között. A differenciálás hatékony alkalmazásakor mindezeket figyelembe kell venni. Ez lehetőséget biztosítana a gyengébbeknek, hogy felzárkózzanak, a jobbaknak pedig, hogy tovább bontakoztassák képességeiket, ami az én feltevésem szerint nem valósul meg. Ez azt eredményezi, hogy a hallgatóknak csak a 80%-a sajátítja el a stabil intézkedéstaktikai alaptudást, viszont a jobb képességűeknek sem nyílik lehetősége a képességeik teljes kibontakoztatására. Túlzás lenne azt állítani, hogy a gyengébb képességűek semmilyen intézkedéstaktikai tudást nem szereznek, csupán rendkívül hiányosak maradtak az ismereteik. Emiatt az oktatás a hatékonyságából 10%-ot veszít. A jobbak

²¹⁰ Báthory 2005: I. Kötet, III. fejezet, 1. alfejezet, 1

rendelkeznek ugyan stabil alaptudással, de további képességek maradtak kibontatlanul, emiatt az oktatás újabb 10%-ot veszít hatékonyságából. A differenciálási képesség hiánya miatt tehát összesen 20%-kal romlik a hatékonyság.

A 8. és 9. számú táblázatokkal szemléltetem a differenciálás nélküli és a differenciálással megvalósuló oktatás közti különbséget. A vastag kerettel határolt terület tartalmazza az általam elérni kívánt célokat. A táblázatok csupán a differenciálás megvalósulásával vagy hiányával foglalkoznak, más oktatási szempontokat nem vesznek figyelembe. Zöld pipával jelöltem azokat a részeket, amelyek megvalósulnak az oktatás során, narancsszínű pipával azt, ami csupán részben valósul meg és áthúzott körrel azokat, amik egyáltalán nem valósulnak meg.

8. táblázat: Oktatás differenciálás nélkül.

Teljes állomány ↓	Teljes tananyag (stabil alaptudás)		Tananyagon túl plusz információk és képességek elsajátítása.
	Tananyag hiányos elsajátítása.	Tananyag hiánytalan elsajátítása.	
Jobb képességű hallgatók (20%).	✓	✓	Ø
Átlagos képességű hallgatók (60%).	✓	✓ (hiányos)	Ø
Gyengébb képességű hallgatók (20%).	✓	Ø	Ø

Forrás: Saját szerkesztés.

9. táblázat: Oktatás differenciálással.

Teljes állomány ↓	Teljes tananyag		Tananyagon túl plusz információk és képességek elsajátítása.
	Tananyag hiányos elsajátítása	Tananyag hiánytalan elsajátítása	
Jobb képességű hallgatók (20%)	✓	✓	✓
Átlagos képességű hallgatók (60%)	✓	✓	Ø
Gyengébb képességű hallgatók (20%)	✓	✓	Ø

Forrás: Saját szerkesztés.

Tanterv, tanmenet, óravázlat és időbeosztás

A tantervek a társadalmak oktatási rendszereiben a tartalmi irányító eszközök. Olyan dokumentumok, amelyek meghatározzák a nevelés-oktatás céljait, ezeket feladatok és

követelmények formájában részletezik, megvalósításához tananyagot rendelnek.²¹¹ Szokták még emlegetni ezeket képzési és kimeneti követelményként vagy képzési programként is. Az iskolák, képzési formák, szakok mind rendelkeznek tantervvel. Az oktató az ezekben foglalt célok megvalósításának útjait dolgozza ki tanmenet és óravázlatok segítségével. A tanmenet a tantervben meghatározott anyag elrendezése, amely a tananyag egyes részeinek sorrendjét tünteti fel. A helyesen megállapított tanmenettel lehet a tanításra jutó időt kellőképpen felhasználni, valamint segít a tanítás ellenőrzésében. Meg lehet különböztetni heti, havi, egyéves vagy többéves tanmeneteket is. Ezekből kiolvasható, hogy az oktátónak gyorsítania kell-e az oktatói munkáját, vagy esetleg hosszabban elidőzhet egy-egy tanítási egységnél. Ennek hiányában az oktató tervezés nélkül vág bele a tananyag oktatásába, és csak reméli, hogy az adott időegység alatt sikerül átadnia a tervezett anyagot, illetve hogy megfelelő időt szánt minden anyagrész gyakoroltatására. Az óravázlat az oktató személyes terve, a tanári tervezői munka legkisebb egysége. Ebben kell megtervezni az óra pontos menetét, időbeosztását, az alkalmazott módszereket, eszközöket, az óra célját, didaktikai feladatait.

A pedagógusok megtanulják és gyakorolják a tanmenetek és óravázlatok megírását. Akik kevésbé járatosak a pedagógiában, azok a tanítás egyszerűségével arányosan a tervezést is egyszerűnek tekintik. Ez oda vezethet, hogy az oktatók tanóra közben próbálják kitalálni az adott tananyag oktatásának módját több-kevesebb sikerrel, vagy olyan módszereket választanak egy adott feladat gyakoroltatására, ami nem bír túl nagy hatékonysággal. Az az oktató, aki nem rendelkezik az óravázlat megírásának képességével, hajlamos felkészületlenül érkezni a tanórára, ami silányabb minőségű és időben rosszul beosztott órát eredményezhet. Aki nem tanult arról, mit kell tartalmaznia egy óravázlatnak, és nem gyakorolta annak megírását, az egészen biztosan nem lesz felkészült. Ha megvizsgáljuk a Budapesti Rendészeti Szakközépiskola Intézkedés-módszertani Szakcsoport Taktikai Csoportja által 2000-ben készített óravázlatot, láthatjuk, hogy nem tartalmazza sem az óra időbeosztását, sem a gyakorlatok részletes leírását és helyszínét, sem a gyakoroltatás módját, létszámát, sem a hibajavítás módját.²¹² Az oktatók számára mindenképpen ajánlott a tudatos és részletes tervezői munka.

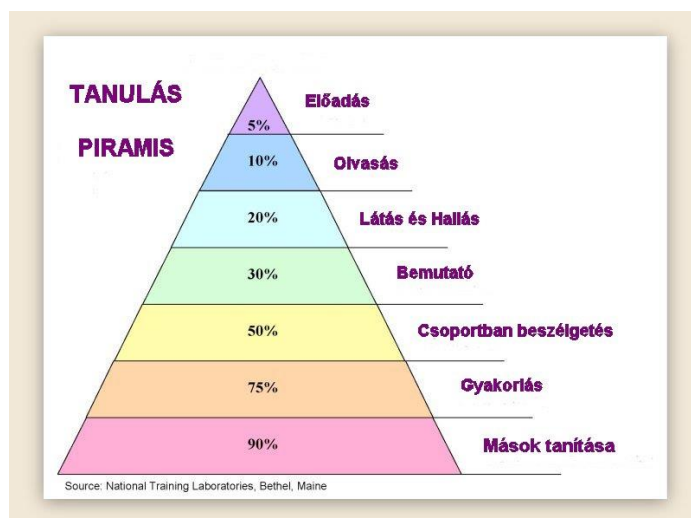
Az időbeosztással kapcsolatban leggyakrabban előforduló hibák egyike, ha valaki intézkedéstaktikai foglalkozáson a kelleténél több időt fordít az elméleti ismeretek átadására, és kevesebb idő marad a gyakorlásra, vagy ha a gyakorlást minden apró hiba észlelésekor

²¹¹ Molnár 2015: 1.3 fejezet, 1

²¹² Krauzer 2023: 12.sz. melléklet

megállítja. További hiba, ha az oktató egy egyszerű és könnyen elsajátítható mozdulatsor gyakorlására több időt szán, mint amennyi szükséges lenne, vagy esetleg belemerül a saját tapasztalatainak, élményeinek elmesélésébe. Mindezek a hibák kiküszöbölhetők a fent említett tervezési feladatok helyes végrehajtásával. A tanulási piramis²¹³ az oktatói módszerek hatékonyságát mutatja be. Kiolvasható belőle, hogy ha az oktató csak beszél a tananyagról, és bemutatja azt, akkor az ismereteknek csupán 30%-a marad meg a hallgatókban, míg a gyakoroltatással a 75%-a. Megfelelően beosztani tehát az elméleti ismeretek átadására, történetek elmesélésére, valamint a gyakorlásra szánt időt kulcsfontosságú lehet.

4. ábra: Tanulási piramis.

Forrás: Rapid e-Learning master.

Elméletem alátámasztásához felteszem, hogy az intézkedéstaktikai oktatók nem készítenek megfelelő tanmeneteket és óravázlatokat, ami véleményem szerint hosszútávon legalább 25%-kal csökkenti az oktatás hatékonyságát.

Tanórán kívüli feladatszabás

Felnőttképzésben talán gyerekesen hangzik az a szó, hogy házi feladat, mégis hasznos tud lenni. Az intézkedéstaktikai tantárgyak gyakorlat orientáltak, és a tudásanyaguk csak akkor tud elmélyülni, ha a mozdulatokat rendszeresen és többször ismétlik. Kutatásaimból kiderül, hogy az oktatók és instruktorok a rendőröket képző intézményekben, szervezeti egységekben rendszerint kevésnek tartják az intézkedéstaktikai foglalkozások számát, mégsem tapasztalni, hogy a hallgatók részére foglalkozáson túli feladatokat adnának. A pandémia 2020 tavaszán történő megjelenésekor egy időre szünetelt az intézkedéstaktikai oktatása. Abban a helyzetben kiemelten fontos szerepe lett volna ezeknek a feladatoknak, mert a hallgatók akár önként

²¹³ Rapid e-Learning master 2017: 19

egyedül is gyakorolhattak volna a megfelelő instrukciók segítségével. Ezek a gyakorlatok a mindennapi életbe könnyen beépíthetők és még szórakoztatók is lehetnek. A mozgásos feladatok gyakoroltatására a legalkalmasabbak a testnevelő pedagógusok, hiszen ők ezt tanulták az egyetemen, ezért az oktatóknak, instruktoroknak, lőkiképzőknek elsősorban hozzájuk érdemes segítségért fordulni. Az alábbiakban bemutatok néhány példát arra vonatkozóan, hogy milyen tanórán kívüli feladatok adhatók intézkedéstaktika tantárgyból a hallgatóknak.

Első számú feladat: Vigyázz, ajtó!

Ezzel a feladattal az ajtón történő áthaladás technikáit lehet gyakorolni. A hallgató részére meg van határozva, hogy a következő hét napban minden alkalommal, amikor át akar haladni egy ajtón, meg kell állnia előtte, és megvizsgálni a következőket: az ajtó kifelé vagy befelé nyílik, kívül vagy belül vannak a zsanérok, van-e rajta üvegablak, milyen az anyaga, vastagsága, egyszóval minden jellemzőt, ami egy rendőrnek fontos lehet. Ezután meg kell állapítania, hogy melyik a „hideg” (biztonságosabb) és melyik a „meleg” (kevésbé biztonságos) oldal, ennek megfelelően az ajtó mellett elhelyezkedni, majd kopogtatni, felszólítást végrehajtani, esetleg benyitni. Mindez öt másodpercet vesz igénybe minden alkalommal, amikor ajtóhoz érkezik.

Második számú feladat: Gépjármű keringő

Ez a feladat a gépjárműben ülő személyek igazoltatása során az intézkedés biztonságát segíti elő. A hallgató feladata, hogy egy héten keresztül minden alkalommal, amikor beszáll egy gépjárműbe (akár sajátjába vagy máséba), előtte kerülje meg a járművet a tanult módon, mintha igazoltatni szeretné a benne ülő személyeket. Figyelje meg annak jellemzőit: hatósági jelzését, a sérüléseit, a színét, a különös ismertetőjeleit! Nézzen be az ablakokon, közben figyelje a körülötte lévő forgalmat, állapítsa meg, hogy a jármű körül mely terület biztonságos és melyik veszélyes! Beszállás előtt álljon meg egy pillanatra a jármű mellett az erre szolgáló legbiztonságosabb helyen úgy, mintha igazoltatná a képzeletben benne ülőket! Figyelje meg, milyen helyzetből nyílik nagyobb rálátása az autó belsejére, közben ügyeljen arra, hogy ne álljon a kocsiját mellé! Ha van rá lehetőség, akár az ilyenkor szokásos felszólításokat is el lehet mondani félhangosan. Mindez 15-20 másodpercet vesz igénybe minden alkalommal.

Harmadik számú feladat: Mindenki fedezékbe!

Ez a feladat a fedezékek gyors kereséséhez és felismeréséhez nyújt segítséget. A hallgatónak az a feladata, hogy a nála lévő telefonján beállítson három különböző időpontot,

amikor a telefon jelzést ad számára. Amikor a jelzés érkezik, annak időpontjától, és a tartózkodási helytől függetlenül a feladatot végző személy körülnéz és fedezéket keres. Nem kell elbújni mögé, csupán megállapítani, hogy hol vannak ilyenek, és alkalmasak-e arra, hogy egy lőfegyverből leadott lövéssel szemben védelmet nyújtson. Az intézkedéstaktika elméleti óráin megtanulják a hallgatók, hogy a különböző csőtorkolati energiájú fegyverekből kilőtt lövedékek milyen mélyen fúródnak a különböző anyagokba, illetve áthatolnak-e azokon, de gyakorlati tapasztalattal nem rendelkeznek arról, hogy az utcákon, épületekben, erdőben mi nyújthat számukra fedezéket. Ennek a feladatnak a gyakorlása elősegíti, hogy bárhol, bármikor gyors fedezéket találjanak maguknak, ha velük szemben bárki valaha lőfegyvert használna.

Negyedik számú feladat: Ne gyere közelebb!

Ez a feladat az intézkedés alá vont személlyel szemben a megfelelő biztonsági távolság kiválasztását segíti elő. A hallgató bármely alkalommal, amikor más emberek közelében tartózkodik (például boltban, utcán, közlekedési járművön) képzelje el, hogy az előtte álló személyt intézkedés alá vonja, és válassza meg azt a távolságot a személytől, amit biztonságosnak érez! Ehhez meg kell figyelnie a másik személy testalkatát, ruházatát, egyéb külső ismertetőjegyeit, sőt el lehet képzelni azt is, hogy az illető megpróbál ütni vagy rúgni felé. A feladat végrehajtható akár ismerős, akár ismeretlen személlyel. Minden alkalommal csupán három másodpercet vesz igénybe, és elősegíti, hogy a hallgató a jövőben minden intézkedése alkalmával tudatosan megfigyelje azt a személyt, akit intézkedés alá von, és a megfelelő biztonságos távolságot válassza meg vele szemben.

Fenti feladatok természetesen nem helyettesítik a kontakt foglalkozásokat, amelyeken az oktató, instruktor, lökiképző is jelen van. Továbbá ezek végrehajtásához szükség van előzetes ismeretekre is, amelyeket szintén a kontakt foglalkozásokon lehet csak megszerezni. Hiányossága a tanórán kívüli feladatszabásnak, hogy a végrehajtása körülményesen ellenőrizhető. Ennek ellenére az alkalmazásuk a feladatok többszöri ismétlése és a tudatos figyelem kialakítása miatt képes az oktatás hatékonyságát növelni. Fenti négy feladat csupán példaként szolgál, de az intézkedéstaktika bármely elemének gyakorlásához lehet megfelelő házi feladatokat párosítani. Elméletem alátámasztásához felteszem, hogy az oktatók, instruktorok, lökiképzők a tanórán kívüli feladatszabást nem alkalmazzák emiatt 3%-ot csökken az oktatás hatékonysága.

Egyéb pedagógiai módszerek

Az oktatóknak, instruktoroknak, lökiképzőknek érdemes gazdag pedagógiai módszertani repertoárral rendelkezni és ezeket változatosan alkalmazni. A megértés nem olyan egyszerű folyamat, hogy a tanuló csak egyszerűen magába olvasztja a külső forrásokból származó tudáselemeket, hanem annál sokkal komplexebb. E komplexitás kiszolgálása nem lehetséges egy beszűkült módszertani repertoárral. A számtalan pedagógiai módszer közül, amit még fontosnak tartok megemlíteni és intézkedéstaktikai foglalkozásokon alkalmazni, az a motiváció felkeltése és fenntartása, a többféle megközelítés elve, valamint a játékosság.

A motiváció felkeltése és fenntartása

Szakértők szerint a tanulás egyik belső feltétele a motiváció.²¹⁴ Nem minden hallgató érdeklődik egyformán az intézkedéstaktika tantárgy iránt. Aki veszít az érdeklődéséből, vagy kevés az ezzel kapcsolatos sikerélménye, az hajlamosabb lesz a következő foglalkozáson még kevesebb energiát fektetni a tanulásba, esetleg már a foglalkozáson sem fog megjelenni. A motiváció megszerzése vagy megtartása egyrészt az egyén saját feladata, másrészt viszont egy jó oktatónak kötelessége ebben segíteni. A kellően motivált és sikerélményekben gazdag tanulók nem csak jobban érzik magukat a foglalkozásokon, de munkavégzésük hatékonysága is hatványozódik. Az oktatóknak felelősségük a tanulók motivált hozzáállását elősegíteni, nem tekinthetik azt teljes mértékben a hallgatók felelősségének. Nem szabad engedni a gyengébben teljesítő és emiatt érdeklődésüket teljesen elvesztett tanulókat a háttérbe szorulni, mert ezáltal ők a gyakorlati foglalkozásokon szinte csak megfigyelőként vesznek részt, és nem fejlődnek. Molnár Katalin munkájában olvashatunk a hallgatók motiválásának jelentőségéről, és emellett kiváló módszertani lehetőségeket említ ennek megvalósítására, speciálisan a rendészeti oktatás keretei között.²¹⁵ Ilyen többek között a „szakmai műhely” és „kávéház” kialakítása, a szemléltetés, a közös élmények felhasználása és sok más módszer.

A többféle megközelítés elve

A többféle megközelítés elve szintén arra utal, hogy minden ember másként működik, másra tud ráhangolódni és más módszerrel tudja leghatékonyabban elsajátítani a tanultakat. Van, akinek elég elmagyarázni valamit, van, akinek egy konkrét példával kell illusztrálni, van, akinek táblázatban kell megmutatni, és van, akinek le kell rajzolni. Amikor egy oktató elmagyaráz valamit a tanulóknak, hajlamos azt gondolni, hogy teljesen érthető és világos volt, hiszen ő maga így tanulta meg a legkönnyebben. A többféle megközelítés elve arra mutat rá, hogy ugyanazt az információt minél többféleképpen kell tudni átadni, majd a hallgatók

²¹⁴ Tanulási módszerek, avagy hogyan tanuljunk hatékonyan 2023

²¹⁵ Molnár 2019: 2-5

visszajelzéseit figyelembe véve újabb és újabb módon megismételni. Ezért tartom célravezetőnek, hogy mindig más-más oktató vezesse ugyanazon tanulóknak az egymást követő foglalkozásokat, így lehetőség van az ismétlések alkalmával arra, hogy a hallgatók mástól és másképpen hallják ugyanazt az információt.

Játékosság

Általános iskolákban szokták volt mondani a testnevelő tanárok, hogy ha jól dolgozik a társaság, akkor az óra végén lesz játék. Véleményem szerint a játékra nem csak jutalomként lehet tekinteni, hanem alapvetésként. A felnőttek ugyanúgy szeretnek játszani, akár a gyerekek, és sokszor többet is tanulnak belőle. A játék fenntartja a figyelmet, élvezetesebbé teszi az órát, összekovácsolja a társaságot, jobb hangulatot teremt, pozitív hatással van az egyén lelki fejlődésére, mozgáskultúrájára, társas kapcsolataira, kommunikációjára és számos egyéb tulajdonságára. Játékos körülmények között hatékonyabbá és élvezetesebbé válik az oktatás. Manapság az oktatásról szóló szakirodalmak egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a játékosításnak, mint motiváló eszköznek.²¹⁶ Az intézkedéstaktikai oktatásában nem a leggyakrabban alkalmazott módszer a játékosság. Amikor az oktatók bizonyos mozdulatokat kimondottan monoton módon unalomig ismételtenek a hallgatókkal, az sokszor ellenkező hatást válthat ki, mint aminek az elérésére törekszenek. Pedagógiai tanulmányaim és oktatói munkám során tapasztaltam, hogy szinte bármilyen tananyagot – akár elméleti, akár gyakorlati – lehet, sőt érdemes játékos formában oktatni, vagy játékokkal színesíteni. Mozgásos játékok alkalmazásához szintén érdemes a testnevelő tanárokhoz fordulni segítségért, hiszen ők ezt tanulták egyetemi tanulmányaik során, elméleti foglalkozásokon alkalmazott játékokról pedig számos könyv született, amelyek segítséget nyújthatnak az oktatóknak.

Elméletem alátámasztásához felteszem, hogy az intézkedéstaktikai oktatók, instruktorok és lökiképzők jelentős hányada nem képes a megfelelő motiválásra, nem alkalmazza a többféle megközelítés elvét, valamint foglalkozásain nélkülözi a játékosságot. Fentiek hiánya miatt újabb 10%-ot veszít az oktatás a hatékonyságából.

Intézkedéstaktikai oktatásához felhasználható szakirodalmak

Az intézkedéstaktikai oktatásához és képzések megtartásához az első lépés a megfelelő szakirodalmak összegyűjtése, és tanulmányozása. Kutatásaimból az derül ki, hogy minden rendőrök képzésével foglalkozó intézményben, szervezeti egységnél, illetve instruktorokat

²¹⁶ Milu et al. 2022: absztrakt

képző szaktanfolyamon ugyanazt a 2-3 jogszabályt és ORFK utasítást használják az oktatáshoz. Egyéb segítséget nyújtó szakirodalom szinte egyáltalán nincs használatban. Az intézkedéstaktika témakör egy másik kutatója szerint az intézkedéstaktika elsajátításához viszonylag kevés szakirodalom áll rendelkezésre²¹⁷, tehát valóban nincs könnyű dolga annak, aki erről szeretne informálódni. Az elmúlt 20-25 évben rengeteg szakember dolgozott azon, hogy az intézkedéstaktika tudásanyagát bővítse. Közülük néhányan írásban is összefoglalták tudásukat, ám ezekre nem könnyű rátalálni. Ezen túl több ORFK utasítás is született, amelyben hasznos információk találhatók, nem beszélve egyéb olyan írásokról, amelyek nem rendőr szakemberek keze által születtek, mégis rengeteg, az intézkedéstaktikában felhasználható tudásanyagot hordoznak.

Az alábbiakban a teljesség igénye nélkül bemutatom az általam összegyűjtött, intézkedéstaktikai oktatásához és képzések megtartásához felhasználható irodalmakat:

- **Kocsis István, Rostás Tibor: Rendőri önvédelem-közelharc című munkája**²¹⁸- amit az ORFK adott ki 1992-ben szakanyagként rendőr iskolák részére - mind a mai napig érvényes tudásanyagot halmaz fel az intézkedéstaktikáról, azon belül is a testi kényszer alkalmazásáról.

- **Miglécz Gyula: Lőkiképzési alapismeretek I.**²¹⁹ című könyve szintén alapmű és egyetlen rendőröket képző iskola irodalomjegyzékéből sem hiányozhat.

- **Szikszay Tamás: Lövésziskola** című könyve²²⁰ az egyik legfrissebb és legátfogóbb könyv a lövészet és annak oktatása témakörén belül.

- **Rác Ferenc** 2001-ben jelentetett meg rendészeti szakközépiskolák tanulói számára készített jegyzetet **A rendőri intézkedések kommunikációja** címmel²²¹.

- **Nyakó Lászlónak** 2004-ben jelent meg **A modern intézkedéstaktika és edzéselmélet alapjai** című munkája²²².

- **Csomós Istvánnak** két 2008-ban megjelent önálló írása is segítséget nyújt a rendőri kommunikáció fejlesztéséhez: **Intézkedés-lélektan és kommunikáció**²²³, valamint **A kommunikáció alapjai**²²⁴.

²¹⁷ Krauzer Ernő 2023: 21

²¹⁸ Kocsis-Rostás 1992

²¹⁹ Miglécz 2010

²²⁰ Szikszay 2021

²²¹ Rác 2001

²²² Nyakó 2004

²²³ Csomós 2008a

²²⁴ Csomós 2008b

- **Csomós István és Fodor Sándor: Pszichológiai alapismeretek**²²⁵ című közös munkája a fentiekhez hasonló témakörben tartalmaz a rendőrök számára hasznos információkat.

- **Daniel Shapiro, Roumen Valchev és Fran Donelan: Konfliktus és kommunikáció. Át a konfliktuskezelés labirintusán**²²⁶ című munkája a konfliktuskezelés mellett önismeret, énkép témakörökkel is foglalkozik.

- **Barlai Róbert és Kővágó György: Krízismenedzsment, kríziskommunikáció**²²⁷ című tankönyve tovább fejlesztheti a rendőrök intézkedések közbeni kommunikációját.

- **Kelemen András** – a Rendőrtiszti Főiskola egykori oktatója – két jegyzetet is készített a rendőr tanulóknak: **A testi kényszer alkalmazásának és a rendőr fizikai konfrontációjának oktatás módszertani alapja**²²⁸ és **A testi kényszer, elfogások realizálásának oktatásmódszertana.**²²⁹

- **Az Önvédelem és intézkedéstaktika I-II-III.** kötete^{230,231,232} elsősorban középiskolások számára készült, azonban bármely része felhasználható a felsőoktatásban, a technikumi képzésben, vagy a járőrképző tagozatokon.

- **Rivász Gábor** pénzügyőr 2009-ben jelentette meg **Az intézkedéstaktika alapjai** című könyvét²³³.

- **Krauzer Ernő: Intézkedéstaktika Személy- és vagyonőrök, valamint Fegyveres biztonsági őrök részére**²³⁴ címmel adott ki kézikönyvet.

- **Szeles Erika** rendőr és szakpszichológus **Szituációs gyakorlat-gyűjtemény az intézkedéstaktikai és intézkedéslélektani képzésekhez intézkedéstaktikai instruktorok és pszichológusok számára** című munkáját²³⁵ 2014-ben adta ki az ORFK, amely elsősorban az oktatóknak nyújt kiváló segítséget.

- **Retek Amadé könyve**²³⁶ a pszichológia oldaláról mutatja be az intézkedéstaktikát, és végigvezeti az olvasót az intézkedések közben hozott döntési mechanizmus egyes lépésein.

²²⁵ Csomós-Fodor 2001

²²⁶ Shapiro- Valchev-Donelan 1995

²²⁷ Barlai-Kővágó 2004

²²⁸ Kelemen 2012

²²⁹ Kelemen 2011

²³⁰ Fónagy 2018

²³¹ Nyilas 2018

²³² Garadnai 2018

²³³ Rivász 2009

²³⁴ Krauzer 2012

²³⁵ Szeles 2014

²³⁶ Retek 2023

- **Lehoczki Ágnes: Intézkedéslélektan intenzív stresszhelyzetben** című munkájában²³⁷ egyedülállóan sok és hasznos, az intézkedéstaktikai oktatásába beépíthető információval találkozhatunk.

- A lökiképzés területének átfogóbb megértéséhez sokban hozzájárul **Erdős Ágnes és Gáspár Miklós: A lökiképzés szerepe a magyar rendészeti felsőoktatásban**²³⁸ című dolgozata, valamint

- **Gáspár Miklós és Regényi Kund: A hagyományos és modern lökiképzés, illetve a velük szoros kölcsönhatásban álló lövészsportok összehasonlítása.**²³⁹

- **Gáspár Miklós** a fentieken túl **a rendőri intézkedések biztonságának egyes kérdéseiről**²⁴⁰ tartott előadást, melynek tartalmáról a konferencia absztrakt kötetében olvashatunk.

- Bár nem rendészeti tárgyú, de az intézkedéstaktikában jól használható **Allan Pease: Testbeszéd. Gondolatolvasás gesztusokból** című munkája²⁴¹, amely szintén elengedhetetlen segítséget nyújthat a rendőri intézkedésekhez azáltal, hogy segít a rendőrnek felismerni az intézkedés alá vont személy testbeszédéből, viselkedéséből annak gondolatait, lelki állapotát.

- **Michael Hallsworth és Elspeth Kirkman: Viselkedésértés (Behavioral Insight)**²⁴² című könyve az átlagember viselkedésének értelmezéséhez és ezen képesség hatékony használatához ad átfogó útmutatót.²⁴³

- **Farkas István és Végh József: A lélektani képzés elvei, módszerei, gyakorlati tapasztalatai** címmel²⁴⁴ jelentették meg munkájukat.

- **Farkas Johanna és Krauzer Ernő: Suicide by cop jelenség és intézkedéstaktikai megoldásának lehetőségei**²⁴⁵ című munkája a rendőrök egy speciális intézkedési szituációjához és a fegyverhasználathoz nyújt segítséget.

- **Hautzinger Zoltán: A rendészeti kényszerítő eszközök alkalmazásának alapelvei**²⁴⁶ című munkája szintén az intézkedéstaktika témakörének ismeretanyagát bővíti.

- Freyer Tamás néhány kollégájával együtt a fizikai felkészítést támogatja az alábbi munkáikkal: **A közelharc mozgásanyagához szükséges testi képességek és fejlesztésük**

²³⁷ Lehoczki 2023

²³⁸ Erdős-Gáspár 2019

²³⁹ Gáspár-Regényi 2021

²⁴⁰ Gáspár 2022

²⁴¹ Pease 1989

²⁴² Hallsworth-Kirkman 2020

²⁴³ Németh-Fazekas-Pátyodi 2023: 1301

²⁴⁴ Farkas-Végh 2003

²⁴⁵ Farkas-Krauzer 2019

²⁴⁶ Hautzinger 2002: 69-75

lehetőségei²⁴⁷, **Katonai közelharc mozgásanyag, jellege, oktatása, kapcsolatrendszere**²⁴⁸, **Katonai testnevelés oktató módszertana**²⁴⁹ és **Fizikai felkészítés a rendészeti felsőoktatásban.**²⁵⁰

- **Doroszlai András** szintén a fenti témakörben adta ki alábbi munkáit: **A tökéletes közérzet kialakítása**²⁵¹, **Az önvédelmi képzés alapelvei az I. évfolyam testnevelési óráin**²⁵², valamint **A magyarországi rendvédelmi iskolák önvédelmi és kondicionális képzési anyagának összehasonlító elemzése.**²⁵³

- **Daniel Goleman: Érzelmi intelligencia a munkahelyen** című munkája²⁵⁴ a társakkal való együttműködésben és a munkahelyi stressz feldolgozásához nyújthat segítséget.

- **Rory Miller: Konfliktus és erőszak. A harcművészetek haszna és hatásossága valódi konfliktusokban**²⁵⁵ című könyvéről kisebb átdolgozással még tankönyvként is funkcionálhat azon rendőr hallgatók számára, akik az többet szeretnének megtudni az erőszak igazi arcáról.

- **A 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás** a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról elsősorban a csapattevékenységekhez nyújt taktikai ajánlásokat, ám azok megismerésével és megértésével az egyéni taktikai képességek is fejlődnek.²⁵⁶

- **A 16/2012. (VIII. 31.) ORFK utasítás** az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv békeidőszaki fegyverzeti és vegyvédelmi szakanyagellátás biztosításáról és tartalékkészletének meghatározásáról felsorolja a rendőrök felszereléseit és említést tesz az ellátás szabályairól.²⁵⁷

- **A 17/2009. (OT 10.) ORFK utasítás** a rendőrség kutyás és lovas szolgálati szabályzatáról azoknak nyújt hasznos információkat, akik a szolgálati állatok igénybevétele iránt mutatnak érdeklődést.²⁵⁸

- **A 34/2008. (OT 18.) ORFK utasítás** a rendőrség személyi állománya lövedékálló védőmellényének használatáról napjainkban egyre aktuálisabb, hisz 2023 januárja óta

²⁴⁷ Freyer-Kelemen-Kovács 1996

²⁴⁸ Freyer-Kelemen-Kovács 1993

²⁴⁹ Freyer-Kelemen-Kovács 1994

²⁵⁰ Freyer 2013

²⁵¹ Doroszlai 2000a

²⁵² Doroszlai 2000b

²⁵³ Doroszlai-Somlai 2000

²⁵⁴ Goleman 2006

²⁵⁵ Miller 2010

²⁵⁶ 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás

²⁵⁷ 16/2012. (VIII. 31.) ORFK utasítás

²⁵⁸ 17/2009. (OT 10.) ORFK utasítás

jelentősen megnövekedett azon esetek száma, amikor a Tevékenységirányítási Központ a járőröket lövedékálló mellények használatára utasítja.²⁵⁹

- A **37/2009. (OT 22.) ORFK utasítás** a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható ideiglenes megelőző távoltartás rendőrségi feladatainak végrehajtásáról tartalmazza az élettársi vitáknál intézkedő rendőrök feladatait.²⁶⁰

- A **32/2007. (OT 26.) ORFK utasítás** a családon belüli erőszak kezelésével és a kiskorúak védelmével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtására²⁶¹ tartalmaz a rendőrök számára intézkedési és kommunikációs ajánlásokat is.

- A Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Rendőr-főkapitányság Bünmegelőzési Osztálya **Gyakorlati útmutató rendőrök számára családon belüli erőszak esetén** címmel jelentette meg munkáját.²⁶² Megjegyzem, a családon belüli erőszakról több módszertani útmutató is található, de a szakirodalom összegyűjtésekor igyekeztem kimondottan a rendőrök által és rendőrök számára készített írásokra koncentrálni.

- A **44/2014. (XII. 23.) ORFK utasítás** az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv személyi állománya egyéni védőeszközzel való ellátásának biztosításáról tájékoztatást nyújt a védőeszközök használati rendjéről.²⁶³

- Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyelei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről szóló **57/2013. (XII. 21.) ORFK utasításnak** elsősorban a 10. fejezetét ajánlom rendőrök figyelmébe, melyben a Tevékenységirányítási Központ és az állomány közti kommunikációról és az EDR rádiók alkalmazásáról esik szó.²⁶⁴

- A **175/2003. Korm. rendelet**²⁶⁵ a közbiztonságra különösen veszélyes eszközöket gyűjti össze és mutatja be, amelyeket minden közterületi munkát végző rendőrnek ismernie kell.

A cikk rövid betekintést ad a lökiképzés, mint rendészeti felsőoktatási tantárgy oktatásának magyarországi gyakorlatáról. Bemutatja a Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Karán folyó lökiképzés specialitásait, az intézkedéstaktikával és más tantárgyakkal való kapcsolatait. Ismerteti a kiképzésbe vont löfegyvereket, az oktatással-kiképzéssel érintett személyi állományt, sematikusan bemutatja a tantárgy rendszerét. A fentiekben túl leírja az oktatás-képzés aktuális technikai és humán jellegű kihívásait. Ezek között is a kiemelten ismerteti az Y és Z generációk képzésével kapcsolatban felmerülő, a különösen a lökiképzéssel kapcsolatos problémákat.

²⁵⁹ 34/2008. (OT 18.) ORFK utasítás

²⁶⁰ 37/2009. (OT 22.) ORFK utasítás

²⁶¹ 32/2007. (OT 26.) ORFK utasítás

²⁶² Vinczéné 2010

²⁶³ 44/2014. (XII. 23.) ORFK utasítás

²⁶⁴ 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás

²⁶⁵ 175/2003. (X. 28.) Korm. rendelet

A cikk a modern lökiképzés és a szituációs lövészsportok kialakulását és egy-másra hatását vizsgálja. Bemutatja a modern lökiképzés megalkotójának mun-kásságát, vázolja a modern lökiképzés és a szituációs lövészsportok szoros köl-csönhatását, összeveti a klasszikus és szituációs lövészsportokat. Összehasonlító elemzés során érvel a modern lökiképzés megkerülhetetlensége és hasznossága mellett. Bemutatja és kifejti a Cooper-színskála és a fegyver készenléti helyzet fogalmát, ezek helyét és szerepét a lökiképzésben és a szituációs lövészspor-tokban. Kitér a magyar rendészeti lökiképzés helyzetére. Említést tesz a ma -gyar lökiképzés megújítói-ról, illetve a rendészeti szféra képviselői-ről a szituá-ció-s lövészsportok terén. Ajánlást fogalmaz meg a szolgálati maroklőfegyverek hordmódjával kapcsolatba

Az általam felsorolt könyvek, jegyzetek, publikációk, normák kivétel nélkül mind az intézkedéstaktikáról, vagy annak egyes elemeiről szólnak, esetleg oktatásához, elsajátításához nyújtanak segítséget. Természetesen vannak olyan témakörök, mint például a kommunikáció, amelyről több száz irodalmat lehetne találni, én csupán egy-két konkrét művel teszek javaslatot a témakör figyelembevételére. Érdekes lehet a rendőr iskolákban vagy instruktorok képzésein ezeket az irodalmakat is felhasználni az oktatáshoz, illetve a tanulók és rendőrök figyelmébe ajánlani. Ezeken túl számtalan témába vágó könyv is megjelent, melyek az oktatók, instruktorok, lökiképzők feldolgozására várnak.

Ugyan nem említettem a felsorolásban, de érdemes lenne esetleg különböző harc-művészetekről, küzdősportokról, önvédelmi rendszerekről, közelharcról szóló könyveket is a szakirodalom részévé tenni. Habár nem kimondottan az intézkedéstaktika témakörén belül helyezkednek el, de mindenképpen érintik azt. Még ha egyes küzdősportok nem is igazán illeszthetők az intézkedéstaktika mozgásanyagába, az abban szerzett jártasság nem gyengíti, hanem erősíti a rendőrt. Az erről szóló könyvek meghozhatják a kedvet a gyakorláshoz, átfogó tájékoztatást adnak a keletkezéséről, kultúrájáról, alapelveiről, elsajátításának módjáról, gyakorlati alkalmazásáról, hasznáról. A szakirodalmak bővebb ismerete nem csak az oktatóknak és instruktoroknak nyújtana plusz információt a már meglévő tudásukon túl, de a hallgatóknak is lehetőséget biztosítana arra, hogy képezzék magukat, több elméleti tudást szívjanak magukba, tájékozottabbak legyenek, több szemszögből vizsgálhassák a tananyag egyes részeit, illetve akár a szakdolgozataikhoz is mélyebb tudást merítsenek. Az intézkedéstaktika elsősorban gyakorlati tantárgy, az elméletnek kisebb a súlya, ennek ellenére elméletem alátámasztásához felteszem, hogy a szakirodalmak hiányos használata vagy teljes nélkülözése további 3%-kal csökkenti az oktatás hatékonyságát.

6.3 Oktatói hatékonyság összegzése

Az intézkedéstaktikai oktatás és képzések hatékonyságról alkotott elméletemben – az állandók megléte miatt - 85%-os az oktatás hatékonyságában elérni kívánt maximális

eredményt. A differenciálási képességek hiánya miatt 20%-ot, a tanmenetek, óravázlatok elkészítésének és alkalmazásának hiánya miatt 25%-ot, egyéb pedagógiai módszerek használatának hiánya miatt 10%-ot, tanórán kívüli feladatok hiánya miatt 3%-ot, valamint a szakirodalom megfelelő használatának hiánya miatt 3%-ot veszít az oktatás a hatékonyságából. Így a hatékonyság összességében 24%-ra csökken. Mivel az oktatók és instruktorok kis százaléka pedagógiai végzettséggel rendelkezik, és a végzettséggel nem rendelkezők egy része is birtokában lehet megfelelő pedagógiai érzéknek, ezért ez a 24% felkerekíthető 30%-os hatékonyságra. Mindezt a 10. számú táblázat szemlélteti.

10. táblázat: A jelenlegi intézkedéstaktikai oktatás hatékonyságának mutatói.

Tökéletes oktatás hatékonysága	100%
Reálisan elérhető cél az oktatás hatékonyságában	85%
Differenciálási képesség hiánya	-20%
Tervező, előkészítő munka hiánya	-25%
Egyéb pedagógiai módszerek hiánya	-10%
Tanórán kívüli feladatszabás hiánya	-3%
Hiányos szakirodalom	-3%
Jelenlegi oktatás hatékonysága	24% felkerekítve: 30%

Forrás: Saját szerkesztés.

Az intézkedéstaktikai oktatás és képzések hatékonyságának javítására érdemes olyan szakemberek segítségét kérni, akik a rendőri szaktudáson túl pedagógiai tudással is rendelkeznek. Az intézkedéstaktikát oktató és intézkedéstaktikai képzéseket tartó rendőrök pedig nem utasíthatják el a pedagógia tudományát anélkül, hogy rálátnának annak az oktatás és képzések minőségére kifejtett hatására. Ha egy rendőr nem is rendelkezik pedagógus végzettséggel, nyitva áll előtte a lehetőség, hogy fejlessze pedagógiai képességeit, megfigyelje mások tanóráit, kikérje mások véleményét, hospitáljon pedagógusnál, pedagógiai témájú könyveket olvasson, bármely egyéb módszerrel igényt mutasson a pedagógiai fejlődésre. El kell érkeznie a paradigmaváltás idejének, amikor az intézkedéstaktikát már nem szabadna pedagógiai ismeretek hiányában oktatni. A fejezetben eddig tett megállapításaim alátámasztják negyedik számú hipotézisem helyességét.

6.4 A kreatív tanulási program felhasználási lehetőségei az intézkedéstaktikában

A Nemzeti Közszerológati Egyetem honlapján az Oktatás menüpont alatt találni információkat a Kreatív Tanulási Programról (a továbbiakban KTP), amely az intézmény

2020 és 2025 közötti időszakra szóló fejlesztési terve. Alapvetéseit az egyetem Intézményfejlesztési Terve határozza meg. Fő célja az oktatásfejlesztés. A KTP egy olyan pedagógiai fordulat, amelynek lényege a hallgatói képességek fejlesztése, az egyéni tanulás mentorálása és a szakmai közösségek művelése. Stratégiai céljai között szerepel a közösségi tanulás melletti egyéni fejlődés, a közös tanulást vezető és egyéni alkotómunkát mentoráló tanárideál megteremtése, tömegoktatás helyett kiscsoportos képzések tartása, a hallgató tudásának megfelelő értékelése és a kulcsképeségek fejlesztése.²⁶⁶ A stratégiai célokon belül részcélokat is megfogalmaz, miszerint a hagyományos oktatási alapelvek felülvizsgálata, az egyetem tervezési dokumentumainak modernizálása, az egyes tanegységek módszertani keretének újragondolása, hallgatóközpontú és tanulást támogató környezet létrehozása, a tanulási folyamat tervezésekor a teljes tanév figyelembevételével, az oktatók tervező és értékelő munkájának megújítása, egyéni tanulási utak mentorálása, az oktatói képességek fejlesztése, a közszolgálatához szükséges kulcskompetenciák azonosítása és azok fejlesztésének kidolgozása valamint egyéb tanulás-támogató eszközök és módszerek kidolgozása. A honlapon találni a kreatív tanulási programhoz kapcsolható jó gyakorlatokat²⁶⁷, amelyekből bemutatok néhányat, elsősorban azokat, amelyek az intézkedéstaktika tantárgy oktatásában is felhasználhatók.

Café módszer használata az oktatásban²⁶⁸

Ez a módszer az amerikai World Café²⁶⁹ közösségi alkotótechnikának és a magyar Police Cafénak²⁷⁰ az adaptálásából született meg. A résztvevők létszáma elérheti akár a 30 főt is. A lényege mindössze annyi, hogy egy megfelelő méretű tanteremben asztalokat kell elhelyezni, amelyeknél a résztvevők kisebb, 3-6 fős csoportokban helyezkednek el, mintha csak egy kávéházban ülnének. Minden társaság más-más témát dolgoz fel, és minden asztalnál kijelölésre kerül egy témagazda. Az ő feladata az, hogy az adott témát viszi magával asztalról asztalra, és az ott ülő társasággal közösen megbeszéljük, megvitatjuk, információt cserélnek. Közben folyamatosan jegyzetelnek, majd miután minden asztaltársasággal megvitták a témát, a végén összefoglalják a hallottakat. Minden résztvevő aktívan részt vesz a téma feldolgozásában, amelyek a módszer segítségével teljes egészében feldolgozásra kerülnek. A tanulás hatékonyává válik az információmegosztás által és a résztvevők együttműködő képessége is fejlődik. A módszerről a fejlesztő és az angol rendészeti szaknyelvet oktató,

²⁶⁶ Kreatív tanulási program 2023

²⁶⁷ Jó gyakorlatok a kreatív tanulási programban 2023

²⁶⁸ A módszer kidolgozója: Dr. Molnár Katalin Police Café képző és moderátor

²⁶⁹ World Café 2023

²⁷⁰ Police Café 2023

valamint rendészeti digilektust kutató szerzőtársa tanulmányokat is megjelentetett, ahol a fenti pedagógiai alapelveket bővebben is kifejtették.^{271,272}

Az intézkedéstaktika elsősorban gyakorlati tantárgy, ugyanakkor elméleti felkészültséget is igényel, amelyhez a Café módszer igen hatékony segítséget nyújthat. Lehetőség nyílik feldolgozni például a kényszerítő eszközök témáját oly módon, hogy minden témagazda egy adott kényszerítőeszköz mindennapi gyakorlati felhasználásának lehetőségei kérdéskörét viszi asztalról asztalra. A foglalkozás végére a csoporttagok széleskörű információkkal fognak rendelkezni arról, hogy milyen intézkedési szituációkban mely eszközök használata javasolt és miért.

Elmélet a gyakorlatban – problémaorientált tanulási-tanítási módszer²⁷³

Ennek a módszernek a lényege, hogy a hallgatók önállóan dolgoznak egy probléma megoldásán, a tanár csupán mentoráló szerepet tölt be. A tanulás szintén kisebb csoportokban történik. A tanár felvet egy problémát, amit a csoportok önállóan oldanak meg a tagok aktív részvételével, és ehhez bármilyen segédeszközt használhatnak: szakirodalmat akár elektronikus, akár nyomtatott formában, filmrészleteket, tanárral folytatott beszélgetést. A probléma megoldását követően minden csoport bemutatja az eredményeit egy rövid prezentáció keretében.

A gyakorlat alkalmazója egy vállalat alapításának teljes folyamatával mutatja be a módszert, de a rendőri tevékenységek, azon belül az intézkedéstaktika témakörén belül is éppen olyan jól alkalmazható. Feldolgozhatnak a csoporttagok akár egy esettanulmányt, ami éppen aktuális a mindennapokban. Ilyen például a 2023 januárjában történt rendkívüli esemény, amelynek során egy rendőr késelés áldozata lett. A csoporttagok feladata megállapítani, hogy a rendőri intézkedések mennyire voltak jogszerűek és szakszerűek. Melyik része volt biztonságos, és melyik kevésbé? Hogyan lehetett volna elkerülni a sérüléseket. A lőfegyver használatának mikor és hol volt, vagy lehetett volna szerepe? A központi ügyelet utasításától kezdve a rendőrök egymás közötti kommunikációján át a védőfelszerelésekig bármely részlet feldolgozásra kerülhet. Ehhez használhatnak a hallgatók jogszabályokat, belső rendőrségi szabályzókat, az intézkedéstaktikából eddig megszerzett tudásukat és kérdezhetnek az oktatójuktól is.

²⁷¹ Molnár-Uricska 2019: 69-80

²⁷² Molnár-Uricska 2022: 23-36

²⁷³ A módszer kidolgozója: Szekrényesné dr. Rádi Éva Ágota, NKE ÁNTK Idegen Nyelvi és Szaknyelvi Lektorátus

Elmélethől gyakorlat a szerepjáték segítségével²⁷⁴

Ahogy a nevéből is kiderül, a módszer a szerepjáték által válik élvezhetővé. A hallgatók egyénileg vagy kisebb csoportokban dolgozva lemodelleznek egy adott szituációt a tanár által előre meghatározott szerepkártyák segítségével. A kártyákon megtalálható maga a szerep, amit az egyén vagy a csoport betölt, valamint az álláspontok, amiket képviselnek. Ennek segítségével önállóan, vagy csoportosan felkészülnek egy meghatározott téma köré felépített vitára. A feladat végén szavazással dől el, hogy mely szerepekbe helyezkedő egyének vagy csoportok nyerték meg a vitát.

A gyakorlat kidolgozója az Európai Unió döntéshozatali mechanizmusának modellezésén keresztül mutatja be a módszert, de az intézkedéstaktikában éppen olyan hatékonyan felhasználható. Feldolgozható lenne például egy intézkedési szituáció adott pillanatának kiragadása és a résztvevők adott álláspontjának megvitatása. Úgy is el lehet képzelni, mintha intézkedés közben hirtelen képzeletben megállítanánk az időt és egy vita keretén belül a rendőrök és az intézkedés alá vont személyek megvitatnák egymással az intézkedés jogszerűségi, szakszerűségi, arányossági, objektivitási, eredményességi, biztonsági vagy akár etikai kérdéskörét. Mindkét fél érvekkel támasztaná alá a véleményét, gondolatait, amihez bármilyen elektronikus vagy papíralapú segédeszköz felhasználható.

Ismert mozifilm részlet használata a tanórákon²⁷⁵

A gyakorlat kidolgozója elsősorban jogtörténeti szemináriumokon való alkalmazás céljából hozta létre a módszert, azonban minimális átdolgozással bármely témában felhasználható. Frontális oktatás keretein belül alkalmazható, de annak rugalmasabb változata, amikor a tanóra vetítéssel, kötetlen beszélgetéssel, véleménynyilvánítással, vitával, szerepjátékokkal van tördelve. A hallgatók megtekintenek egy mozifilmet vagy annak egy részletét, és az oktató a film által feldolgozott probléma köré építi fel a tanórát. Ez történhet úgy, hogy szóban megvitatják a kérdéskört, vagy akár az érvelési ütközőpontok mentén több csoportot is lehet alkotni a hallgatókból, akik egymással szemben álló véleményeket képviselnek. Ha a filmrészlet erre alkalmasnak bizonyul, rövid felkészülés során akár az egyes szerepek eljátszásával is lefolytatható a vita. A végén a szemben álló felek egymást értékelik.

²⁷⁴ A módszer kidolgozója: Dr. Ördögh Tibor, NKE ÁNTK, Európa-tanulmányok Tanszék

²⁷⁵ A módszer kidolgozója: Kelemen Miklós, NKE ÁNTK Állam- és Jogtörténeti Tanszék

A módszer intézkedéstaktika tanórán történő alkalmazása igen könnyen megvalósítható. Csupán ki kell választani hozzá egy filmet, amelyben rendőri intézkedéseket láthatunk. Példának veszem a Támadás a Fehérház ellen III. (Angel has fallen) című film azon jelenetét, amikor a polgárőrség tagjai megpróbálják lefegyverezni Mike Banning-et. Meg lehet vitatni, hogy a jelenetben az intézkedést magyar jogszabályi környezetbe ültetve hogyan kellett volna a lehető legbiztonságosabban végrehajtani. Vajon a polgárőrök kommunikációja, elhelyezkedése, távolságtartása, fellépése, eszközhasználata megfelelő volt-e? A főszereplő cselekedete életszerű volt, vagy az a valóságban nem alkalmazható? Ilyen és ehhez hasonló kérdések tisztázásával számtalan információhoz juthatnak a hallgatók az intézkedéstaktika témakörén belül. A fent leírt módszer megvalósítható házi feladat formájában is, amikor a hallgatók megadott szempontok alapján önállóan elemeznek egy filmrészletet, majd a későbbiekben csoportos keretek között elemzik és értékelik egymás gondolatait.

6.5 A lökiképzéssel kapcsolatos észrevételek, fejlesztési lehetőségek

A löfegyver kezelése az intézkedéstaktika részét képezi, de a lökiképzés az intézkedéstaktika oktatásától és az intézkedéstaktikai képzésektől elkülönülten történik. Ebben az alfejezetben a lökiképzés fejlesztési lehetőségeit keresem, illetve esetleges hiányosságaira hívom fel a figyelmet. Észrevételeimről interjú formájában kikértem egy tapasztalt lökiképzőt: Szikszay Tamás véleményét. (7. számú melléklet) Ő egyben a Lövészkola című könyv szerzője. Könyvének bevezetőjében említi, hogy a rendőr az a személy, aki kevés tüzerővel és kevés gyakorlattal rendelkezik, valamint minden nap úgy végzi az utcán a munkáját, hogy csak nagyon keveset gyakorolhat, és ha mind fizikálisan, mind mentálisan jól képzett, akkor direkt támadás esetén 20% a túlélési esélye. Tovább nehezíti a helyzetet, hogy a rendőr hátrányban van a támadójával szemben a nem kezdeményező, hanem reagáló szerepe miatt.²⁷⁶ Említi továbbá, hogy a kiképzés nem egy fontos szempont a rendőrségen, amelynek részben a költségvetés, részben a vezetői hozzáállás az oka.²⁷⁷ A szerző említést tesz az amerikai rendőrségről, ami véleménye szerint a rendőrök képzéséről alkotott szemléletet tekintve fényévekkel előttünk jár. Példaként hozza fel az FBI alapképzését, ahol a jelentkezők fejenként 10000 löszert használnak el hat hónap alatt, és 2-4 havonta ismét több ezret lőnek.²⁷⁸ Habár nem tartom szerencsésnek az amerikai

²⁷⁶ Szikszay 2021: 21

²⁷⁷ Szikszay 2021: 22

²⁷⁸ Szikszay 2021: 23

rendőrségekkel való példálózást, és hazánk rendőr képzésének az azokkal való összehasonlítását, abban egyetérttek, hogy a magyar rendőrök lőfegyverek kezelésére irányuló képzése igen csekély ahhoz képest, amekkora veszélyt ezek az eszközök másokra vagy magukra a rendőrökre jelenthetnek.

Több mint 20 éves szolgálati viszonyom során számos fegyverkezelési képzésen, tanfolyamon vettem részt, és 2018 óta lehetőségem volt fegyverkezelést oktatni és lögyakorlatokat vezetni. Alábbi megállapításaimat ezen alkalmak megfigyeléséből, tapasztalatából alakítottam ki. A rendőrök lökiképzésével kapcsolatos észrevételeimet a következő pontokban foglalom össze:

- Csípőre leadott lövések.
- Fegyvervédelem gyakorlása.
- Lámpakezelési technikák gyakorlása.
- Az élet kioltására irányuló lögyakorlatok.
- Etikai kérdések a lökiképzésben.
- A fedezékhasználat elsajátítása.
- A lőfegyverhasználati jog felismerése a gyakorlatban.

Csípőre leadott lövések

Magyarországon a rendszerváltást követően megindult a rendőrség, azon belül az intézkedéstaktika és lökiképzés fejlődése is. A fejlesztések éllovasai elsősorban külföldi mintákból, külföldi képzésekből merítették tudásukat, tanulhattak belga, német vagy akár amerikai módszereket.²⁷⁹ A sok összegyűjtött tapasztalat között szerepelt az a felismerés is, hogy egyetlen lövés gyakran nem elegendő ahhoz, hogy egy elszánt támadót megállítson, mivel a szolgálati maroklőfegyverekből kilőtt lövedék energiaátadása nem elég nagy ehhez. Ez fokozottan igaz akkor, ha a támadó valamilyen tudatmódosító szer hatása alatt áll, és kevésbé, vagy egyáltalán nem érez fájdalmat. Számos megtörtént eset és kamerák által rögzített felvételek bizonyítják, hogy hiába ad le a rendőr akár két-három lövést is a támadó személy felsőtestére, az néhány másodpercig még harcképes tud maradni és előre tud törni a rendőr felé. Sehol sem tapasztaltam, hogy a lökiképzők a csípőre leadott lövést részesítenék előnyben a felsőtestre leadott lövéssel szemben, pedig előbbi több szempontból is hatékonyabbnak tűnik. Az emberi anatómia szerint, ha a test csípő része, vagyis a medencecsont, a combcsont felső része és a combfej, amely az ízületi vápába illeszkedik

²⁷⁹ Budapesti Zsaruk Podcast – Mesterlövész 2022

megsérül, a test nem tud állva maradni, mert nem lesz, ami megtartsa a súlyát, összeroskad, vagyis a támadó megáll. Az említett testrészek viszonylag nagy felületet biztosítanak, tehát eltalálásuk sem lehetetlen. Iménti gondolataimmal Szikszay nem értett egyet, és ezt az alábbiakkal indokolta. Az, hogy csípőtálat esetén a támadó összerogy, és nem tud tovább támadni, nem törvényszerű és nem bizonyított tény. Elmondása szerint történt már olyan eset, ahol a rendőr combtőre adott le lövést, a támadó mégis tovább folytatta tevékenységét. Továbbá a csípő a felsőtest területének csupán egyharmada, ezért eltalálása is sokkal nehezebb, különösen akkor, ha figyelembe vesszük a magyar rendőrök hiányos lőfegyverkezelési képességeit.

A magyar jogszabályok szerint a rendőrnek lehetőleg kerülnie kell az élet kioltását.²⁸⁰ Ha van lehetőség megfelelően célozni, akkor mindenképpen törekedni kell a végtag eltalálására.²⁸¹ A testre leadott lövés mindig csak végső megoldás kell, hogy legyen. Ugyanakkor a végtagok kisebb felületet biztosítanak, és legtöbbször folyamatos mozgásban is vannak, ezért nehezebb őket eltalálni. Ebben az esetben a rendőr a saját vagy mások élete és testi épségének megóvása érdekében választhat más találati felületet. Továbbá a katonai ügyészség nem preferálja a dupla lövéseket (két egymást azonnal követő lövést) sem a rendőrök részéről, mert álláspontjuk szerint az egyértelműen az élet kioltására irányul. A lökiképzők az emberi testen megkülönböztetnek „*halálos és nem halálos találati zónákat*”. „*Halálos találati zóna*” az, ahol olyan szervek, testrészek találhatók, melyek lövés általi sérülése azonnali vagy gyors halálhoz vezet. A „*nem halálos találati zónák*” azok, melyek sérülése nem vezet azonnali halálhoz. Természetesen a „*nem halálos találati zónák*” meglövése esetén is bekövetkezhet a halál attól függően, hogy milyen hamar érkezik segítség vagy ellátás a személy részére, de a lényeg, hogy nem következik be azonnali halál. Az ember csípőjét, illetve a medencecsontot és annak tájékát a lökiképzők a „*leghatékonyabb nem halálos találati zónának*” tartják, mivel ott kevesebb a létfontosságú szerv, mint a felsőtesten vagy a fejen. Tehát ha fennáll a lőfegyverhasználat feltétele a rendőr számára, és nincs lehetőség végtagra leadni a lövést, akkor a csípőre leadott lövés tűnik a leghatékonyabb módszernek a támadó megállítására, illetve ledöntésére. Szikszay a fent leírtakkal kapcsolatban elmondta, hogy a támadók több okból kifolyólag, még halálos sérüléssel is képesek lehetnek a támadásukat a végletekig folytatni. A jogrend és az írott jogszabály nem teljesen egyezik. Ha a jogszerű és szakszerű intézkedés során több lövés leadására van szükség a támadó cselekményének megállításához, akkor abban az esetben szabályos és jogszerű lehet több lövést is leadni. Nem jó megoldás az,

²⁸⁰ 1994. évi XXXIV. törvény, 17. § (1).

²⁸¹ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet, 47. § (1)

hogya a rendőr lö egyet (egy kisebb felületet biztosító nem halálos találati zóna irányába), majd vár és nézi, hogy eltalálta-e, mert ez a magatartás az életébe került már több rendőrnek. Ha egy lövés – bármely testrészt találjon is el – nem elég, akkor többet kell lőni, és lehetőleg a támadó legnagyobb felületű testrészére, mert így a legbiztosabb a találat. Szikszay szerint a világ legtöbb részén – hazánkat kivéve – azt oktatják, hogy szükséges esetben addig kell lőni a támadót, amíg mozog a keze, de nálunk a jelenlegi jogszabályok ezt az elvet távolról elkerülik.

Szintén lökiképzők egybehangzó véleménye, hogy a közterületen szolgáló rendőrök lőfegyvert az esetek szinte 100%-ában 3 méteres távolságon belül használnak, vagyis nagyon közel van hozzájuk a támadó. Krauzer Ernő dolgozatában úgy fogalmaz, hogy *„jellemzően a rendőr a lőfegyverét 3-5 méter távolságon belül használja.”*²⁸² Az én álláspontom szerint ebből a távolságból a csípőre leadott lövésnek szintén lehet relevanciája, hiszen könnyebb eltalálni, mint 10 méterről. Szikszay véleménye – folytatva az előző bekezdésben leírt gondolatait -, hogy ilyen kis távolságon belül nem éri meg kockáztatni a rendőr életét azzal, hogy mindenáron jogkövető magatartásra törekedve próbáljuk megóvni a támadó életét, majd várjuk, hogy sikerült-e megállítanunk őt.

A lökiképzők megfigyelték azt a tényt, hogy a rendőrök fegyverhasználatuk során szinte soha nem alkalmaznak célzást, vagyis nem figyelik az irányzék, a célgömb és a cél egymáshoz viszonyított helyzetét, csupán előre tartják a fegyvert a betanult és begyakorolt mozdulattal és a cél irányába elsütik azt. Ennek az oka a fegyverhasználat miatti felfokozott stresszhelyzet, a vérbe kerülő adrenalin mennyisége, illetve az időhiány. Ahhoz, hogy valaki célzás nélkül találjon el egy kisebb célt, rengeteg gyakorlás szükséges. A lökiképzők a képzések felépítésekor mindig a nagyobb célok egyre gyorsabban történő eltalálásától haladnak a kisebb célok eltalálásáig. Megfigyeléseim szerint a gyakorlások, a fenti fokozatosság betartásával ugyan, de inkább irányulnak az emberalakot ábrázoló lőlapokon a halálos találati zónák (mellkas, fej) eltalálására. Szárazgyakorlások alkalmával is azt a feladatot kapják a hallgatók és rendőrök, hogy a tokból elővett és szemmagasságba emelt fegyvert egyenesen előre tartsa, vagyis a saját fejével azonos magasságba célozzon. Ezek a gyakorlatok valós lőfegyverhasználat esetén jelentősen megnövelik az élet kioltásának esélyét. A Magyarországon jelenleg működő képzési rendszerek egyikében sem áll rendelkezésre sem elegendő idő, sem elegendő lőszer ahhoz, hogy a végzett hallgató vagy rendőr magabiztosan és gyorsan eltaláljon egy vétagot, vagy bármely kisebb célt. Ahogyan

²⁸² Krauzer 2023: 34

Simonyi Ottó fogalmazott a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő rendőrök lőfegyverhasználati képességeiről: „... az utcai rendőr a jelenlegi állásban nincs a teljes képzettség birtokában.”²⁸³ Figyelembe véve ezen tényeket lökiképzések során törekedni kellene arra, hogy a hallgatók, tanulók, ha nem is jutnak el olyan képzettségi szintre, mint kellene, mégis meglegyen azon képességük, hogy meg tudjanak állítani egy életükre törő támadót, de ezzel egy időben elkerüljék az élet kioltását is. Ehhez továbbra is a csípőre leadott lövések gyakorlása tűnik számomra a leghatékonyabb módszernek. Az én elképzelésem szerint ez kivitelezhető lenne akár úgy, hogy gyakorlások alkalmával egy emberalakot ábrázoló lőlapon a csípőre történik a célzás, akár úgy, hogy bármilyen lőlapot egy átlag magasságú ember csípőjének magasságába helyezünk fel, és arra adunk le lövéseket, de akár szárazgyakorlások alkalmával is kondicionálni lehetne a tanulókat arra, hogy a tokból elővett fegyver csövét ne mell- vagy fejmagasságba, hanem 10-20 fokkal lejjebb irányítsák és tartsák célra. Szikszay nem ért egyet a felvetésemmel, amit a következőkkel indokolt: A rendőrök 90%-a nem tud biztonságosan fegyvert kezelni és lőni. Lövéskor 80%-uk még nyugodt körülmények között is „beleránt” (vagyis az elsütő billentyű elhúzásakor a fegyver csövét valamilyen irányba mozdítja), nem hogy stresszhelyzetben. A csípő felülete nagyjából az egyharmada a mellkasnak. Amikor valaki a mellkas közepére célozva ad le lövést, a találat legtöbb esetben kissé alá vagy mellé fog menni. Csípőre célozva ugyanezekkel a hibákkal számolva egy combot horzsoló találattal vagy lágyéki találattal számolhatunk, aminek egyáltalán nem lesz megállító ereje. Szikszay tapasztalt, szakképzett lökiképző, véleményére, miszerint a csípőre leadott lövések rendőrök részére történő oktatásának jelenleg nincs relevanciája, érdemes odafigyelni. Az érveimmel szemben támasztott ellenérveit elfogadom. Ugyanakkor előremutatónak tartanám további vitákat folytatni a témáról arra az esetre, ha a jövőben a rendőröknek egyszer megfelelő idejű és mértékű lökiképzés áll majd a rendelkezésükre, ahol már nem kell a fegyverkezelési és találati problémákkal számolni.

A lőfegyver kezelésének mozgástani vizsgálata

Megvizsgálom mozgástani szempontból a lőfegyver tokból történő elővételének, tűzkészé tételének, valamint célra tartásának folyamatát. Egy felkészült rendőr esetében ez egy automatikus mozdulatnak kell lennie. Vizsgálatom célja, hogy a csípőre leadott lövések oktatásának lehetőségeire és módszertanára rávilágítsak. Automatikus mozgásnak nevezzük a genetikusan vagy mozgástanulással beprogramozott mozgást, amely akaratlagosan indul, de

²⁸³ Budapesti Zsaruk Podcast – Mesterlövész 2022

nem igényel folyamatos, tudatos ellenőrzést.²⁸⁴ A mozgástanulás – mint minden tanulási folyamat – egy központi idegrendszeri folyamat, amely eredménye, hogy többszöri ismétlés után egy bizonyos inger azonos viselkedést vált ki. Vagyis az inger és az általa kiváltott viselkedés között tartós kapcsolat fog kialakulni.²⁸⁵ Ez a tartós kapcsolat annak köszönhető, hogy az ebben szerepet játszó idegsejtek és az ezeket összekapcsoló idegrostok megerősödnek. Ebben az esetben az inger legyen a rendőrt fenyegető veszély, a kiváltott viselkedés pedig a fent leírt mozdulat a lőfegyverrel! A mozgástanulásnak három idegrendszeri szabályozó mechanizmusát ismerjük:

- a visszacsatolt szabályozást,
- az előrecsatolt szabályozást
- és a programozott szabályozást.

A visszacsatolt szabályozás esetében a felsőbb agyterületekből érkező ingerületek aktiválják a központi idegrendszer alfa-motoneuronjait, amelyek kiváltják a test adott izmában az összehúzódást. Az izomban lévő receptorok ezt érzékelik, és visszacsatolással az alfa-motoneuronok működését szabályozzák attól függően, hogy nagyobb vagy kisebb izomfeszülésre van szükség. Ez a szabályozás a lassan történő mozgások esetében működik, mert csak így van lehetősége az izomnak visszacsatolást adni az alfa-motoneuronoknak.²⁸⁶ A fenti példában tehát ez a szabályozás legfeljebb a gyakorlások alkalmával működik, amikor lehetőség van a lőfegyverrel történő mozgásokat lassabban végrehajtani.

Az előrecsatolt szabályozás az előbbinél bonyolultabb folyamat, amely a célirányos mozgások esetében játszik szerepet. Az általam felvetett példában nincs jelentősége.

A harmadik mechanizmus, a programozott szabályozás nem más, mint a központi idegrendszerbe beírt mozgásprogramokkal történő mozgásszabályozás. Ez a mechanizmus a gyors mozgások szabályozásában játszik szerepet. (Például amikor egy zongorista gyorsan mozgatja az ujjait a billentyűkön.) Ilyen esetben a szervezetnek nincs ideje megadni a visszacsatolást, mint az első mozgástanulási mechanizmus esetében. Vagyis, ha egy mozdulat hibás, nincs lehetőség azonnali korrekcióra.²⁸⁷

A lőfegyver gyors elővétele, tűzkészé tétele és célra tartása a programozott szabályozási mechanizmus szerint játszódik le. Vagyis, ha a rendőr lökiképzés során többször ismételi egy

²⁸⁴ Ángyán 2005: 119

²⁸⁵ Ángyán 2005: 124

²⁸⁶ Ángyán 2005: 128

²⁸⁷ Ángyán 2005: 130

mozdulatot, akkor a visszacsatolt szabályozó mechanizmus segítségével az a mozdulat programmá válik, a neuronok és azokat összekötő rostok megerősödnek, beíródnak a központi idegrendszerébe, és vészhelyzetben ezt a programot fogja végrehajtani a programozott szabályozási mechanizmus alapján. Ahogy az 1. fejezetben utaltam rá, a mozgás automatizmussá válása körülbelül 2100 ismétlés után kezdődik el. Tehát ha a rendőrnek hirtelen kell gyors mozdulatot végrehajtania, akkor azt fogja csinálni, amit évekig gyakorolt. Ha pedig évekig azt gyakorolta, hogy a tokból elővett fegyvert szemmagasságban egyenesen előre tartva adja le a lövést, akkor valós veszély esetén nem fog tudni arra odafigyelni, hogy a mellkas vagy fej helyett a csípőre célozzon. Az ehhez szükséges tudatosság elérhető lenne, de ehhez szintén sokkal több gyakorlással töltött idő szükséges, mint amennyi jelenleg a rendőrök számára rendelkezésre áll.

A fenti mozgástani folyamatokat szem előtt tartva érdemes a hallgatókat vagy rendőröket már a kezdetektől arra edzeni, idegrendszerüket arra kondicionálni a visszacsatolt szabályozási mechanizmus által, hogy a tokból elővett fegyver csövét az elképzelt támadó testfelületének azon részére irányítsák, amellyel a leghatásosabb találatot érik el. Ha ez a testfelület továbbra is a mellkas, akkor arra, ha pedig a csípő, akkor arra. A mozgástani vizsgálatomból kiderül továbbá az is, hogy gyakorlások alkalmával érdemes mindig lassan és nagyon pontosan ismételni a mozdulatokat, hiszen csak így válhat a központi idegrendszer programjává. Nem szerencsés már az első néhány alkalommal felgyorsítani a mozgást, vagy egymással versenyeztetni a hallgatókat vagy rendőröket, mert a gyorsított mozgás egyre pontatlanabb mozgást eredményez, ami hibás mozdulat bevésoedéséhez vezet.

Új expanzív lőszer rendszeresítése a rendőrségen

További aggodalomra ad okot az a tény is, hogy a rendőrségnél 2024 előtt alkalmazott lőszerekből kilőtt lövedékek alkalmasak voltak arra, hogy akár 4-5 emberi testen is áthatoljanak, mivel nem deformálódtak el. Természetesen ezt sok minden befolyásolhatja, de a lényeg annak a veszélye, hogy lőfegyverhasználat esetén a célszemélyen áthatolhat a lövedék, és az esetlegesen mögötte álló vértlen személyeket is megsebesítheti. A rendőrök az elméleti képzésük során tanulják, hogy figyeljenek a környezetükre, és csak akkor és úgy adjanak le lövést, ha az a környezetük szempontjából biztonságos. Azonban éles helyzetben lőfegyverhasználat esetén a magas fokú stressz, a vérbe kerülő nagy mennyiségű adrenalin és az időhiány miatt jellemzően csőlátás alakul ki, vagyis a rendőr nem tud odafigyelni a környezetére. A csípőre leadott lövés erre is részleges megoldást jelenthetett volna, ugyanis ha a rendőr csípőre céloz, az a célszemély távolságától függően a vízszinteshez képest 10-30

fokkal is lefelé irányíthatja a lövedék útját, így az kisebb eséllyel fog eltalálni valaki mást. Mivel a rendőrségen a közelmúltban bevezetésre került az új RUAG Action5 SFX expanzív lőszer²⁸⁸ – amely a testbe érve deformálódik, és így nem halad át azon – az ezzel kapcsolatos aggodalomnak már nincsen alapja, de bármely más lőszer használata esetén érdemes figyelembe venni a csípőre leadott lövést, mint megoldást.

Fegyvervédelem gyakorlása

Lőkiképzés során a rendőrök azt tanulják, hogy a tokból elővett és tűzkésszé tett fegyvert két kézzel fogva, nyújtott könyökkel előre tartásuk. Fentiek során említettem, hogy a rendőrök a lőfegyverüket 3 méteres távolságon belül használják. Ha ilyen távolságból nyújtott könyökkel előre tartja a rendőr a fegyverét, több esélyt ad az elkövetőnek, hogy azt megszerezze tőle, vagy ráfogva arra működésképtelenné tegye azt. Ilyen esetekben a rendőr rákényszerül arra, hogy a lőfegyvert a csípőjéhez, teste mellé behúzával adja le a lövéseket, míg a másik karjával hátrítást végezhet, illetve védekezhet. A két kézzel fogott és nyújtott könyökkel előre tartott fegyverrel nagy részben korlátozza a rendőr a periférikus látását is, ugyanis a két karjától és a fegyvertől nem látja azt, ami előtte talajmagasságban történik. A rendőrnek gyakran kell intézkednie szűk helyeken, például lépcsőházban, kis helyiségekben, ahol nincs lehetőség a lőfegyver nyújtott kézzel történő kiszúrására. Ilyenkor szintén rákényszerül a rendőr arra, hogy fegyverét behúzott könyökkel testéhez közelebb tartsa, és ha kell, ebben a pozícióban adjon le lövést. Fenti tények ellenére nem tapasztaltam, hogy az iskolai hallgatók vagy a rendőrök lökiképzések alkalmával testhez behúzott fegyverrel lőnek. Egyes lökiképzők ezt a technikát fegyvervédelemnek, mások készenléti helyzetből lövésnek nevezik, és egybehangzó véleményük, hogy ennek a technikának a rendőrök részére történő oktatására egyik képzési formában sem áll rendelkezésre megfelelő mennyiségű idő. A rendőrök a korábban rendszeresített szolgálati lőfegyverek helyett új CZ típusú lőfegyvereket kaptak a szolgálat ellátásához. Ehhez minden rendőrnek el kellett végeznie egy átképző tanfolyamot, aminek a tananyagában a fegyvervédelem is szerepelt. Az általam megkérdezett, közrendvédelmi területen dolgozó rendőrök egybehangzóan úgy nyilatkoztak, hogy az átképzésük során nem gyakoroltak ilyen vagy ehhez hasonló technikát. Ellentmondásos, hogy a rendőrök több éves képzésének idejében a lökiképzők tapasztalata alapján nem fér bele a fegyvervédelem oktatása, de a pár napos átképző tananyagának elméletben részét képezi. Szikszay könyvében²⁸⁹ ír a lőfegyverkezelés oktatásáról, ám az általa felvázolt tréningek nem

²⁸⁸ Kaliberinfo 2022

²⁸⁹ Szikszay 2021

elsősorban a rendőr iskoláknak készültek. Hozzá önként jelentkeznek a tanítványok, őket nem kimondottan rendőri munkára készíti fel, a képzések létszáma is ideális, illetve az oktatást nem igazítja iskolai tanmenethez. Ő a pisztoly alapszintű kezelésének megtanítására hat alkalmat szán. Ezt követi a több modulból álló középfaladó képzés, amelyben már előkerül az említett fegyvervédelmi technika.²⁹⁰ Ez azt jelenti, hogy az ő oktatói stílusában már a 14. alkalommal eljutnak oda a növendékek, hogy behúzott könyökkel adjanak le lövéseket. Ezt olyan elemek előzik meg, mint a lámpahasználat, vagy a fegyverrel való mozgás, ami nem előfeltétele ennek a technikának, tehát már akár a 8. vagy 10. alkalommal is sor kerülhet ennek az oktatására. Ebből arra következtettek, hogy a rendőröket képző intézményekben, szolgálati egységekben – figyelembe véve az azokban általam megállapított intézkedéstaktikai tanórák számait – már fél év után el lehet jutni a fegyvervédelmi technika gyakoroltatásához. Az interjú során Szikszay elmondta, hogy test mellé behúzott fegyverrel három méteren belül még egy rutinos lövőnek is komoly feladat eltalálni valakit, ezért ő mindig javasolja, hogy a lövés pillanatában legyen kitolva a fegyver. Ő valóban oktatja ezt a technikát, de az élesben való alkalmazását csak azoknak engedné, akik rendszeresen járnak edzésekre, tehát a rendőröknek a képzéseik kis száma és rendszertelensége miatt nem. Figyelembe véve a korábbiakban a mozgástanulással kapcsolatos megállapításaimat a rendőrök biztonsága érdekében érdemes lenne átgondolni azt, hogy megfelelő létszámú és kellően rendszeres foglalkozásokkal, és a megfelelő módszertan, vagyis a lassú és pontos gyakorlások alkalmazásával a nyújtott könyökkel történő fegyverfogás rövidebb ideig történő oktatása után hamarabb át lehetne térni a behúzott fegyverrel történő fegyverhasználat oktatására, így ez a képesség hamarabb ki tud fejlődni és jobban el tud mélyülni.

Lámpakezelési technikák gyakorlása

A közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök a munkájuk felét éjszakai körülmények között töltik. Ezen kívül előfordulhat az is, hogy nappal egy sötét helyiségben kell intézkedniük. A lámpa nélkülözhetetlen eszköz a munkájukhoz. A fegyver kezelésekor a rendőr többnyire mindkét kezét használja, hiszen szüksége van rá akár a fegyver tűzkészé tételekor, akár a helyes fegyverfogás kialakításához vagy tárcseréhez. Ebből adódik, hogy ha a rendőr a löfegyver mellett még egy zseblámpát is a kezében akar tartani, ahhoz a megfelelő mozdulatokat be kell gyakorolnia. A lámpahasználatról szóló képzésnek nem abban látom a lényegét, hogy a hallgatók, vagy rendőrök sötétben löjjenek, hiszen nem minden lőtéren van lehetőség annak besötétítésére, illetve az éjszakai lögyakorlatok megszervezése is

²⁹⁰ Szikszay 2021: 152

problémákba ütközne. Nem is azon van a hangsúly, hogy a 18/2008. ORFK utasítás mellékletének 9.5/1 pontjában található lámpakezelési technikákat hibátlanul elsajátítsák, mert azok a már kézbe vett lámpa és lőfegyver megfelelő fogására, tartására vonatkoznak. A gyakorlás jelentőségét abban látom, hogy amikor a rendőr sötét helyen, lámpával a kezében intézkedik, és hirtelen elő kell vennie, majd tűzkésszé kell tennie a szolgálati lőfegyverét, azt akadály nélkül végre tudja hajtani. Ehhez a gyakorláshoz nincs is szükség minőségi zseblámpák beszerzésére. Megfelelne bármilyen hasonló formájú (henger alakú) tárgy, például egy vastag filctoll, egy fadarab, egy műanyag cső. A lökiképzések alkalmával, amikor elhangozna az az utasítás, hogy fogjanak a kezükbe lámpát (vagy az ezt helyettesítő tárgyat), majd ezt követően vegyék kézbe a lőfegyvert és hajtsák végre azzal a megfelelő mozdulatokat, az jelentősen fejlesztené az ügyességüket, koordinációs képességeiket és ezáltal növelné a biztonságukat. A gyakorlás elmaradásának nem lehet oka az zseblámpák hiánya. A rendőröket képző iskoláknak, szervezeti egységeknek javasolt lenne a tanmenet részévé tenni a fegyverhasználat közbeni lámpahasználat gyakoroltatását. Továbbá az intézkedéstaktikai képzéseken, valamint az éves lövészetek alkalmával újra fel kellene eleveníteni az állomány ezen ismereteit, hogy az megfelelően el tudjon mélyülni. Szikszay egyetértett velem abban, hogy valóban nem valósul meg kellőképpen a lámpahasználat folyamatos gyakorlása, pedig szükség lenne rá, hogy növeljük a túlélési esélyüket.

Az élet kioltására irányuló lögyakorlatok

Vannak bizonyos lögyakorlatok, melyeket külföldi mintára gyakoroltatnak a lökiképzők, más országok kiképzéséből építették be a hazai képzésbe. Ilyenek például az „*el president*” vagy a „*mozambik drill*” nevű lögyakorlatok. Előbbi egy személyvédelmi gyakorlat, ahol az elnök életére törő elképzelt támadókat kell semlegesíteni, utóbbi pedig az amerikai katonák által kifejlesztett lövés-kombináció, mellyel a mozambiki ellenségeiket próbálták likvidálni. Előbbinél fordulás után kell három célt leküzdeni a lehető legrövidebb időn belül, minden célba négy találatot juttatva dupla lövések leadásával, közben pedig tárcserével. Utóbbinál három gyors, egymást követő lövésből kell leküzdeni egy célt, melyből kettő mellkasra, egy pedig fejre irányul. Egyértelműen megállapítható, hogy ezek a lögyakorlatok az élet kioltására irányulnak, és erre trenírozzák a rendőröket is.

Mint azt a korábbiakban is említettem, a magyar jogszabályok szerint a rendőrnek lehetőleg kerülnie kell az élet kioltását, nem pedig törekedni rá. Magyarországon már évek óta az az elfogadott gyakorlat, hogy tilos dupla lövéseket leadni, mert azok egyértelműen emberölésre irányulnak. Helyette, ha szükséges, két egymást követő lövést adhat le a rendőr.

Ha ilyen és ehhez hasonló lögyakorlatokat végeztetünk a rendőrökkel, félő, hogy elegendő gyakorlás után - a fentebb leírt mozgástani vizsgálatok szerint - automatizmussá válhatnak a mozdulatok, esetleg egyes rendőrök félreérthetik, és azt gondolhatják, ezeket azért gyakorolták, hogy éles helyzetben is alkalmazzák. Annak, aki komolyabban foglalkozik a lőkészsége fejlesztésével, természetesen ajánlott minél változatosabb és érdekesebb feladatokat gyakorolnia, de a löfegyverekkel csak alapszinten foglalkozó rendőrök képzésénél véleményem szerint ez nem szerencsés. A magyar lökiképzés kellően magas szinten tart ahhoz, hogy a magyar lökiképzők a saját jogszabályaikhoz igazodó saját lögyakorlatokat vagy lövéskombinációkat találjanak ki, amelyek alkalmasak akár a céláthelyezés, akár más egyéb löfegyverkezelési képességek fejlesztésére.

Etikai kérdések a lökiképzésben

A fenti lögyakorlatokat - a szakszerűtlenségen kívül - etikátlannak is tartom, mert sejteni lehet mögötte valami harcra irányuló vágyat, melynek során előszeretettel oltja ki a rendőr más emberek életét, holott Magyarországon az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv közterületen dolgozó tagjai körében ezt egyelőre semmi nem indokolja. 1995-ben Frankfurtban tartottak tudományos tanácskozást, amelynek során összegyűjtöttek tíz vezérelvet, ami az európai rendőrökkel szemben támasztott morális követelményeket foglalja össze. Köztük szerepel az is, hogy a továbbiakban nem tartható fenn az a rendőri hivatáshoz tartozó hősmítosz, amely nem közszolgálatnak, hanem harci küldetésnek tekinti a rendőri tevékenységet²⁹¹, márpedig megfigyelhető, hogy a lökiképzők jelentős része éppen azért vonzódik a fegyverekhez és azok használatához, mert rendelkezik az említett harci kedvvel. A rendőrségnek egyre inkább távolodnia kell a militarizáltságtól, amit az ilyen jellegű lögyakorlatok és az ezek gyakoroltatását preferáló lökiképzők akadályoznak.

Az etika témakörén belül említést kell tenni még egy dologról, amelyről a *Lövésziskola* című könyvben olvashatunk. A szerző úgy fogalmaz: „*egy fegyveres Rossz Embert csak egy fegyveres Jó Ember tud megállítani...*”²⁹² A rossz ember - jó ember kifejezést más lökiképzőktől is hallottam már, és véleményem szerint ezekkel a szavakkal oktatni a fegyverkezelést igen káros lehet a fiatal hallgatók gondolkodására nézve. Nem általánosíthatunk oly módon, hogy az emberek vagy jók, vagy rosszak, és ha rosszak, akkor el lehet venni az életüket. Nem állíthatjuk azt, hogy minden olyan személy, aki bűncselekményt követ el, vagy fegyver van nála, az rossz ember. Az emberekre nem lehet azt mondani, hogy

²⁹¹ Finszter 2018: 180

²⁹² Szikszay 2021: 24

rosszak, csupán néha rosszul cselekszenek amiatt, hogy elkeseredettek, hirtelen haragúak, túl büszkék, esetleg gyenge idegzetűek. Emiatt elvenni az életüket, és a rendőrt ezért a jó embernek beállítani rendkívül egyszerű ugyan, de közel sem etikus. Természetesen végszükség esetén használni kell a löfegyvert, de legtöbbször ez elkerülhető, ha a rendőr rendelkezik a megfelelő kommunikációs és önismereti képességekkel. Amennyiben ehhez a jó ember – rossz ember gondolkodásmódhoz még párosul a fent már említett harci kedv is, az könnyebben mozdíthatja el a rendőrt olyan irányba, ahol magabiztosan és felelőtlenül veszi el más emberek életét. Egy konkrét példával illusztrálom a fenti gondolataimat. 2021-ben történt egy Budapesthez közeli kis városban, hogy egy férfi két karddal a kezében jött ki a kapuján, amikor a rendőrök már a háza előtt intézkedtek. A férfinál azért voltak kardok, mert el akarta ijeszteni azt a két fiataalt, akik rendszeresen zavarták őt az éjszakai nyugalmában. A férfi nem tett semmilyen támadó mozdulatot, csupán állt egy helyben, két kezében egy-egy kard, és közben kiabálta a magáét. A rendőrök kézbe vették a pisztolyaikat és megfelelő távolságról hosszasan utasították a férfit a kezében lévő tárgyak letételére, amelynek csupán több perc elteltével tett eleget. Az RTK-n intézkedéstaktikai tanórán az oktatónak lehetősége nyílt a fenti szituáció modellezésére, melynek során a hallgatókat helyezte az intézkedő rendőrök szerepébe. Többen azonnal mellkason lőtték az intézkedés alá vont személyt. Amikor az oktatók rákérdeztek ennek okára, a hallgatók a rendőrségről szóló törvényben található löfegyver használati pontokkal (a, b, i, k pontok) igazolták a döntésüket. Tehát, ha a jogszabály engedélyt ad rá, akkor ők nyugodt szívvel sütik el a fegyverüket, hiszen ők a jó emberek, és a kardos férfi a rossz ember. Eszükbe sem jutott, hogy a jogszabály engedélyének ellenére el lehet kerülni az élet kioltását. Az sem merült fel a hallgatókban, hogy egy végtagra célozzanak, ami könnyen kivitelezhető lett volna, hiszen az intézkedés alá vont személy végig egy helyben állt. Bárki, aki megfelelő önismerettel (és ezáltal általános emberismerettel) rendelkezik, láthatta, hogy az a kardos férfi nem egy rossz ember, csupán mérges volt, a kardokkal rá akart ijeszteni a fiatalokra, és az ordibálásával levezette a benne lévő feszültséget, majd miután megnyugodott, letette a kardokat és együttműködővé vált. Ezért elvenni valakinek az életét nem etikus dolog. Szerencsére a valóságban intézkedő rendőrök nem ezt tették. A jó ember – rossz ember kifejezés népszerűsítése nem etikus dolog a rendőrök képzésében. Ehhez a témakörhöz igen szorosan kapcsolható az oktatók és rendőrök önismerete, illetve tudatossági szintje. Aki csupán a jó és rossz csoportokba sorolja az embereket, annak érdemes lehet több időt fordítani az önismerete és tudatossági szintje fejlesztésére.

A fedezékhasználat elsajátítása

A fedezékhasználat a lökiképzés szerves része. A lőtereken jellemzően fa deszkákból készült paravánokat használnak a kiképzők a fedezék mögül történő lövések gyakorlására. Ezek tökéletesen alkalmasak arra, hogy a hallgatók megtanulják a helyes testtartás kialakítását, és az ebben a helyzetben történő lövések leadását. A hallgatók elméletben tanulnak arról is, hogy mi a különbség fedezék és rejtékhely között. Ez fontos kérdés, hiszen az életük múlhat rajta, ha a kettőt összekeverik. Oktatói munkám során kiderült, hogy a hallgatók nem rendelkeznek használható gyakorlati tudással arra vonatkozóan, hogy egy 9mm-es Luger lőszerből származó, fegyverből kilőtt lövedék milyen anyagokon képes könnyen áthatolni és milyen anyagokon nem. A hallgatók nem tudnak különbséget tenni gipszkartonfal, téglafal és betonfal között, nem tudják megmondani, hogy a helyiségben található szekrényajtó vagy az asztal, esetleg egy jármű ajtaja vagy egy vékony fa alkalmas-e fedezéknek. Szikszay egyetértett velem abban, hogy a rendőröknek szükségük van arra vonatkozó használható tudásra, hogy mi az, ami mögé elbújva túlélhetnek egy támadást. Az ő meglátása szerint eddig erre azért nem helyeződött nagyobb hangsúly, mert nincs rá elég idő és pénz, a kiképzésnek szakmai, anyagi és technikai akadályoztatásai vannak, vagyis az éves lövészetek rövid időtartamába nem fér bele ennek az oktatása, az egyes iskolákban pedig más egyéb felesleges tantárgyak veszik el a képzéstől az időt. A hallgatók és rendőrök ezen hiányosságnak a pótlása igen könnyedén kivitelezhető, és nem igényel sem idő, sem pénz ráfordítást. Érdekes lenne az iskolákban a szárazgyakorlásokat rövid időre lőtéren kívüli helyiségekbe (udvarra, folyosókra, parkolóba, erdőbe) áthelyezni, és konkrét példákon keresztül illusztrálva megtanítani részükre, hogy mely tereptárgyak nyújthatnak nekik valódi fedezéket, és melyek nem. Érdekes lenne továbbá váratlan helyeken és időpontokban (intézkedéstaktika órák különböző helyiségeiben, szünetekben, eligazításon, képzéseken) azt a feladatot adni nekik, hogy gyorsan találjanak fedezéket maguknak. Ha minden alkalommal csak egy fából készült paraván mögé bújnak, valós veszély esetén nem fognak tudni helyes döntést hozni a fedezékhasználatot illetően.

A lőfegyverhasználati jog felismerése a gyakorlatban

A rendőrségről szóló törvény tíz pontban foglalja össze, hogy mely esetekben használhat a rendőr lőfegyvert.²⁹³ Ezen pontok megtanulása és értelmezése általában nehéz feladatnak tűnik a kezdő, de még a tapasztaltabb rendőrök számára is, hiszen rendkívül összetettek és bonyolultak. A pontok között akadnak olyanok, amelyek leginkább csak a rendőrség speciális

²⁹³ 1994. évi XXXIV. törvény, 54.§ (1).

szervezeti egységeit érintik. Egy utcai rendőr ritkán találkozhat például jármű hatalomba kerítésével vagy robbanóanyag jogosulatlan, erőszakos megszerzésére irányuló cselekménnyel. Ugyanakkor nap mint nap találkozhat élet elleni közvetlen fenyegetéssel vagy támadással. Felmerül a kérdés, hogy mit jelent a közvetlen fenyegetés, a közvetlen támadás, illetve honnan lehet tudni, hogy élet ellen irányul. Ezeket a kérdéseket egészen biztosan minden iskolában átbeszéljük az oktatók a rendőr hallgatókkal, de ettől még nem tudják majd a gyakorlatban alkalmazni. A példa kedvéért felteszem, hogy egy kezében kést tartó személy közeledik egy másik személy felé, és közben hangosan közli vele, hogy meg akarja őt ölni. Ebből a leírásból egyértelműnek tűnik, hogy a rendőr használhatná a lőfegyverét a támadóval szemben, azonban számtalan körülmény befolyásolhatja a rendőr intézkedését. Ilyen körülmények lehetnek például, ha a támadó annyira ittas, hogy még az egyenes járás is gondot okoz számára, és könnyedén ki lehet tért az útjából, esetleg ha a támadó egy apró termetű nő, a rendőr pedig egy erős testalkatú férfi, és könnyedén ki tudná csavarni a nő kezéből a kést, vagy ha a rendőr képzett harcos, és lőfegyver nélkül, más kényszerítő eszköz alkalmazásával is biztonságosan meg tudja akadályozni a támadást. Feltehetően nem minden rendőr van birtokában az ezzel kapcsolatos helyes döntéshozatal képességének. Az ilyen és ehhez hasonló szituációkat a lökiképzés foglalkozásokon át kell ültetni gyakorlatba, mert csak így lehet a rendőröket a megfelelő döntések meghozatalára kondicionálni. Minden rendőr más-más képességekkel rendelkezik, ami azt jelenti, hogy ugyanabban a szituációban két különböző képességű rendőr különböző módon fog reagálni. A jogszabály előírja ugyan, hogy mikor használhatnak lőfegyvert, de adott szituációban előfordulhat, hogy az egyik rendőrnek tényleg szükséges azt használnia, a másik viszont egyéb képességeivel, eszközével helyettesíteni tudja azt.

Érdemes lenne intézkedéstaktika, illetve lökiképzés foglalkozásokon néhány lőfegyverhasználati pontot gyakorlati szituációkba átültetni, elsősorban azokat a pontokat, amelyekkel egy utcai járőr rendszeresen találkozhat. Ezek véleményem szerint az Rtv. 54. § (1) a), b), e), i) és k) pontjai:

- *„... az élet elleni közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítására,*
- *a testi épséget súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítására,*
- *lőfegyver, illetőleg robbanóanyag jogosulatlan, erőszakos megszerzésére irányuló cselekmény megakadályozására,*

- *azzal szemben, aki a nála lévő fegyver vagy élet kioltására alkalmas eszköz letételére irányuló rendőri felszólításnak nem tesz eleget, és magatartása a fegyver vagy más az élet kioltására alkalmas eszköz ember elleni közvetlen felhasználására utal,*
- *a saját élete, testi épsége, személyi szabadsága ellen intézett támadás elhárítására.”*

Érdemes lenne minden hallgatóval és rendőrrel ezeket a pontokat demonstráló változatos szituációkat rendszeresen gyakoroltatni, átbeszélni és az egyéni képességeikhez igazítani, ezáltal a szakmai önismeretüket is fejleszteni. A gyakorlat után tudatosítani kell a hallgatókban, hogy most éppen melyik jogszabály melyik pontja alapján jártak el, így válik majd az intézkedésük és a löfegyverhasználatuk egyre magabiztosabbá és tudatosabbá. Felfedezik saját képességeiket és megtanulnak ennek megfelelően cselekedni. Amennyiben ezek az egyéni képességek nincsenek felszínre hozva, úgy előfordulhat, hogy a rendőrök a jogszabály engedélye mögé bújva felhatalmazva érzik magukat löfegyverük használatára, habár az elkerülhető lett volna más kényszerítő eszköz vagy megfelelő kommunikáció segítségével.

Záró gondolatok a lökiképzésről

A Szikszay Tamással készített interjúból megtudtam, hogy ő a magyar rendőrök löfegyverkezelési képességeire egytől tízig terjedő skálán egy pontot adna, amit azzal indokolt, hogy nincs megfelelő képzés, sem elegendő gyakorlás, sem elégséges számú lőszer. Rákérdeztem, milyennek ítéli a magyar lökiképzés hatékonyságát, amire úgy válaszolt, hogy vannak oktatni tudó jó szakemberek, de az időhiány, pénzhiány és a vezetés akarathiánya miatt nem tudják az oktatást a megfelelő színvonalra eljuttatni. Szikszay csupán az oktatókon kívül álló tényezőket sorolt fel, amelyek befolyásolják az oktatás színvonalát. Véleményem szerint az oktatók pedagógiai képességeinek fejlesztésével – ahogyan azt az intézkedéstaktikai oktatás hatékonyságáról szóló alfejezetben leírtam – a lökiképzés hatékonysága is nagymértékben növelhető lenne. Fontosnak tartom, hogy a lökiképzői társadalom, és ugyanúgy az intézkedéstaktikai oktatók és instruktorok is nyitottak legyen más tudományterületek – főleg a pedagógia – tudományos eredményeinek befogadására. Első lépésként a folyamatos és asszertív kommunikációt lenne érdemes szokássá tenni. A kommunikáció megindítaná a kapcsolatteremtést az eddig különböző területeken dolgozó és gondolkodó szakemberek között, amely egyre hatékonyabb és ismeretgazdagabb munkát eredményezne. Az egyes menedzsertechnikák egyre nagyobb szerepet kapnak a rendőrség működésében, amelyek ajánlásai között szerepel a kollektív tudás kiaknázása és a szervezet

megújulásra való készsége is.²⁹⁴ Rendkívül hasznosnak tartanám, ha valamennyi rendészeti tantárgy, köztük a lökésképzés is teret engedne a pedagógia tudományának, hiszen enélkül mindig csorbát fog szenvedni az oktatás.

6.6 Az önismeret szerepe a rendőrök képzésében

„*Saját magunk megismerése a bölcsesség kezdete*”²⁹⁵, mondta Arisztotelész. „*Az önismeret önmagunk jellemének, képességeinek megismerése, illetve ismerete.*”²⁹⁶ Ez bármely emberi tevékenység alapja. Ezáltal ismerjük meg és teremtünk kapcsolatot önmagunkkal, és ez segít hozzá minket a külvilág és más személyek megismeréséhez, más emberekkel való kommunikációhoz, kapcsolatteremtéshez.²⁹⁷ Születésunktól kezdve – sőt már magzat korunktól is – folyamatosan formálódik a személyiségünk, minden egyes életszakaszunk új kihívásokat állít elénk, amelyeket kisebb-nagyobb sikerrel veszünk, és amelyekről felnőtt korunk előtt még igen kevés fogalmunk van. Az önismeret az az út, amely tükröt állít elénk, majd megmutatja, hogy amit a tükörben látunk, az hogyan formálódott olyanná, milyen hatások következtében alakult ki. Önismeret hiányában az ember torzítva látja saját személyiségét, és ezáltal a külvilágot is torzán érzékeli. Enélkül nehezebben vesszük fel a kapcsolatot a külvilággal, hibásan érzékeljük mások külső visszajelzéseit, megnyilvánulásait. Ken Wilber könyvében egy egyszerű példával illusztrálja mindezt: Amikor egy gyereket elhagy az apja, a gyereknek haragudnia kéne az apjára, de mivel ezt az érzelmet nagyon veszélyesnek tartja, ráadásul úgy gondolja, hogy egy apára nem szabad haragudni, ezért tudattalanul átváltoztatja a haragját szomorúsággá. Egész életében hordozza magában a szomorúságot, ami így lassan depresszióvá nő. Nem vallja be magának, hogy valójában nagyon haragszik az apjára, félreértelmezi a lelke mélyén zajló folyamatokat, tehát hazudik önmagának. Gyermekként nem tudott róla, hogy hazudott önmagának, felnőttként pedig meg van győződve róla, hogy ő az igazat mondja, vagyis, hogy szomorú. Bárki kérdezi tőle, ő azt fogja válaszolni, hogy szomorú, pedig ez nem igaz, de ő igaznak hiszi. És mivel ez a személy félreérti a saját belső világát – mivel nincs meg a kellő önismerete -, más emberek belső világát is félre fogja érteni. Ez a gyakorlatban úgy nyilvánulhat meg például, hogy valaki másnak az ártatlan mondatára valami elképesztően furcsa választ ad, amire a másik személy

²⁹⁴ Finszter 2018: 173

²⁹⁵ Arisztotelész 2025

²⁹⁶ Magyar Larousse Enciklopédikus szótár, III. kötet 1994

²⁹⁷ Svelta 2014: 7

csak annyit tud mondani: „*De hát egyáltalán nem úgy értettem!*”²⁹⁸ Az önismeret hiánya okozza az emberek közti kommunikációs félreértéseket, konfliktusokat. Az önismeret segít a lélek mélyén és a viselkedésben zajló folyamatokat összhangba hozni, valamint az integritást elérni, vagyis, hogy másoknak az legyen a benyomása rólunk, hogy ez a személy nem hazudik nekünk, mert önmagának sem hazudik.

Az RTK-n mások is igyekeznek hangsúlyozni, hogy „*a rendészeti munka megfelelő végzéséhez elengedhetetlen a kielégítő társ- és önismeret és az ennek fejlesztésére és megértésére irányuló folyamatos igény.*”²⁹⁹ Mivel a rendőrök mindennapjaik során folyamatosan kapcsolódnak másokkal – kollégákkal, vezetőkkel, intézkedés alá vont személyekkel, segítségre szoruló állampolgárokkal –, a munkájukat nem lehet anélkül végezni, hogy közben folyamatosan megfigyeljék önmaguk és mások magatartását, viselkedését. „*Az emberi magatartás megértése nélkül képtelenek leszünk emberekkel kapcsolatos munkát végezni*”³⁰⁰ Amikor egy rendvédelmi szakember ... ismeri a társadalmi rétegeket és az azokat jellemző kulturális-emberi dinamikákat, ismeri – és tudatosan értelmezi – saját magát ahhoz, hogy megértse, egy-egy interakció során milyen folyamatok mennek benne végbe, akkor mindez a tudás képes az ő meglévő technikai készségeit (például intézkedéstaktikai, fegyverhasználati tudás) hatékonyan megtámogatni a mindennapi munkában.”³⁰¹

Az önismeret szó helyett szokták használni a magas tudatossági szint vagy fejlett személyiség kifejezéseket is. A homo sapiens az egyetlen faj a Földön, amelynek tudata van. Valószínűleg erre gondolt Albert Schweitzer, amikor azt mondta: „*Embernek lenni nehéz, de másnak lenni nem érdemes.*”³⁰² A téma iránt kevésbé fogékony személyek hajlamosak az önismeret szó jelentését leegyszerűsíteni. Úgy gondolják, hogy bőven elegendő, ha tisztában vannak a legfontosabb tulajdonságaikkal és ismerik képességeiket. Bármennyire is nehéz elfogadni, az önismeret olyan téma, amely minden emberi lény életében szerepet kap, és ez segíti leginkább a fejlődésünket.

Az önismeret elérésére való törekvés során az embernek megnyílik a szíve. Empatikusabban, megértőbben tud fordulni mások felé is. A személy tisztában van a saját önkifejezési szokásaival, gesztikulációival, mimikájával, szavajárásával, hogy mikor mire,

²⁹⁸ Wilber 2009: 126

²⁹⁹ Fekete et al. 2022: 2033

³⁰⁰ Pine-McGoldrick, 2000: 51

³⁰¹ McDermott-Hulse 2012: 17

³⁰² Albert Schweitzer 2023

hogyan, és milyen formában reagál. Ebből következik, hogy mások önkifejezését is jobban tudja olvasni. „Az önismeret a saját belső világunk megismerése és megértése, amely magába foglalja a gondolatokat, érzelmeket, motivációkat és értékeket. Az önismeret a személyiségfejlődés egyik kulcsfontosságú eleme, és segít az egyénnek jobban megérteni önmagát, a viselkedését és a döntéseit, valamint segít az érzelmi és szociális intelligencia fejlesztésében.”³⁰³ Röviden tehát az önismeret segít az egyénnek megérteni önmagát és a világot. Csíkszentmihályi Mihály, a Flow (áramlatélmény) fogalmának megalkotója is kiemeli, hogy az általa megnevezett élmény jelentősen javítja az életminőséget, ahhoz viszont szintén magas szintű önismeret szükséges.³⁰⁴ Gondolatait kiegészíti azzal, hogy az önismeret hiánya komoly károkat is tud okozni, hiszen az énkép átveszi az irányítást a tudat többi része felett. Amennyiben az énkép torzult, például hatalomra vágyó, akkor minden határon túl fog menni, hogy megszerezze, amit akar, és ezzel önmagát és másokat is tönkretesz maga körül.³⁰⁵ Az önismeret fejlesztésének ma már számtalan módja van. Akadnak különböző terápiák, egyéni és csoportos foglalkozások, de egyszerű olvasással is komoly eredmények érhetők el. A fejlesztési módszerekkel dolgozatomban nem foglalkozom.

Fórizs Sándor egyik munkájában³⁰⁶ az öngyilkossági esetek vizsgálatával foglalkozik. Kiderül belőle, hogy 1983-ban a BM Határőrség Politikai Csoportfőnökség 14 oldalas jelentést készített az állományban történt öngyilkosságok problémaköréről.³⁰⁷ Megtudjuk belőle, hogy az öngyilkosságok visszavezethetők megoldatlan vagy vélt problémákra, fejletlen személyiségre, helytelen életszemléletre, illetve jellem- és akaratgyengeségre. A jelentés megállapítja ugyan, hogy az események részben visszavezethetők a negatív szolgálati körülményekre is, mégis a polgári életből hozott problémák nyomnak többet a latban, ami rámutat arra, hogy a munkahelyen a személyiség fejlesztése legalább annyira fontos, mint a szakmai képzés. Az önismeret fontosságát a rendészeti szakemberek képzésében tehát már 1983-ban is hangsúlyozták. A jelentés tartalmazza továbbá azt a megállapítást, miszerint a helyzet javulásához a parancsnoki szemlélet változására lenne szükség.

A szaktudás csak egyik eleme mind a tanári, mind a rendvédelmi hivatás hatékonyságának. A tudás átadásának eredményessége nagymértékben függ a tanár

³⁰³ Leary-Tangney 2012: 1. fejezet

³⁰⁴ Csíkszentmihályi 1990: 15

³⁰⁵ Csíkszentmihályi 1990: 184

³⁰⁶ Fórizs 2022: 39

³⁰⁷ A BM. Határőrségnél bekövetkezett öngyilkossági cselekmények és a megelőző tevékenység tapasztalatai. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára

személyiségétől, vagyis a személyiség a tanár egyik fontos munkaeszköze.³⁰⁸ Akinek gondjai támadnak ezzel, nehezebbé válik a kapcsolatfelvétele a külvilággal, mert a belső figyelem zavara torzítja a külső észlelést is. Így nagyobb a valószínűsége, hogy hibásan érzékeli a külső visszajelzéseket, melyeket például a tanulóktól kap. Ezen félreértéseknek lehetnek tartós következményei is, melyek befolyásolják az oktató hallgatókhoz való viszonyát. Továbbá ha a tanár nem ismeri fel önmaga valós természetét, a külvilág és a hallgatók felé sem tudja hitelesen képviselni magát. Ennek eredményeként általában szerepeket játszanak az emberek, mely szerepek önmaguk képviselőjévé válnak, és mások felé szűrőként nyilvánulnak meg. Ugyanez a veszély a rendőrök esetében is fennáll. Ha a hivatásos nehezen veszi fel a kapcsolatot a külvilággal, hibásan érzékeli a visszajelzéseket, és rendszeresen szerepeket játszik, az negatívan hat a munkájának minőségére. Az az oktató, aki alacsony szintű önismerettel rendelkezik, a hallgatók szemében sem válhat hitelessé.³⁰⁹ Ennek nyomán az a rendőr, aki alacsony szintű önismerettel rendelkezik, az állampolgárok szemében sem válhat hitelessé. Az önismeret tehát nem csak a tudás átadásához kulcsfontosságú, hanem az élet bármely területéhez, de a rendészethez különösen.

Habár leírva nem találtam egyetlen tantervben vagy képzési programban sem, mégis több rendőri vezetőtől hallottam, hogy a rendőrség céljai között szerepel a magas önbecsülésű rendőrök képzése. Az önbecsülés az önmagunkhoz való hozzáállást jelenti. Az a lelki magatartás, tény, hogy valaki tudatában van saját emberi értékeinek³¹⁰, ahogyan a szóösszetétel is mutatja: önmagát becsüli. Az önbecsülés szó szinonimái közé tartozik a büszkeség, méltóság, magabiztosság, amelyek kimondottan jól hangzó, pozitív tulajdonságok, ugyanakkor szinonimái még az önelégültség, dölyfösség és a gőg is, amik viszont határozottan olyan tulajdonságok, melyek egy rendőr értékeit nem növelik, hanem inkább elvesznek belőle. A magas önbecsülés véleményem szerint nem feltétlenül csak pozitív tulajdonságokat kölcsönöz valakinek, mert ez önmagában annyit jelent, hogy valaki megbecsüli magát, bármilyen jellemvonásokkal is rendelkezik. Ahogyan a magabiztosság is hasznos lehet rendőri intézkedés közben, mégsem következik belőle erény, és nem is feltétlenül teszi a rendőrt hitelessé. Ez a célkitűzés véleményem szerint átgondolásra szorul. Magas önbecsülés helyett elsősorban a magas önismeret elérését kell célul kitűzni. Ebből később következni fog a magas önbecsülés is, de annak negatív oldalai nélkül. Az RTK Rendészeti Magatartástudományi Tanszék tantárgyi programjai között egykor szerepelt

³⁰⁸ Kiss et al. 2015: 53

³⁰⁹ Svelta 2014: absztrakt

³¹⁰ Magyar Larousse Enciklopédia 1994: 204

szociális és életvezetési készségek elnevezésű tantárgy.³¹¹ Hitem szerint ez a tanszék igyekszik figyelmet fordítani az önismeret témakörére, sajnos azonban ez nem elegendő. Az önismereti munkára a rendőröket képző iskolákban sokkal nagyobb hangsúlyt kell fektetni. Nem csupán egyetlen vagy néhány tantárgy képzési programjában kell szerepeltetni, hanem minden egyes tantárgy szerves részévé kell tenni. Az önismeret fejleszthető bármely elméleti vagy gyakorlati tananyag átadása közben, ehhez viszont elsősorban magas szintű önismerettel rendelkező oktatókra van szükség, akik értik ennek jelentőségét, és már legalább elindultak az önismeret útján, de még jobb, ha ezen az úton előrébb tartanak.

A rendőrök önismeretével kapcsolatban említést kell tennem a pályaszocializáció folyamatáról. A pályaszocializáció a társadalmi integrációs folyamat része, melynek során az egyén elsajátítja a munkájához szükséges ismereteket, általános kompetenciákat, valamint a funkcionális munkakompetenciákat.³¹² A katonai pályaszocializáció kérdéseivel Lengyel Zsuzsánna foglalkozott. Mivel a rendőrség katonai alapokra épült szervezet, és a militarizáltságtól még a mai napig sem sikerült eltávolodnunk, ezért munkájának eredményei alkalmazhatók a rendőrség szervezetén belül dolgozó egyénekre is. Megtudjuk belőle, hogy a katonai pályához szükséges kulcskompetenciáknak sokféle értelmezése lehet, de a kompetenciák listája mindenképpen kiegészítésre szorul az affektív (vagyis érzelmi) tulajdonságokkal.³¹³ A katonai környezetben történő pályaszocializáció a következő szakaszokra bontható:

1. pályaválasztási döntés,
2. szakmai és kompetenciaképzés,
3. pályaadaptáció és
4. pályaegettség, beválás.³¹⁴

A pályaválasztási döntés az egyén érdeklődésének, motivációjának az érlelődéséből születik. A képzés során az egyén elsajátítja a katonai pályához szükséges információkat, azonban ezeknek két csoportja van: a szakmai képzés és a kompetenciaképzés. A kettő között azért kell különbséget tenni, mert a teljes pályaegettség csak a személyes képességek fejlesztése által érhető el. A pályaadaptáció során a képzésben tanultak megmérettetésre kerülnek a gyakorlatban. Ha ez a szakasz eredményes, akkor a szakma az egyén számára hivatássá válik, viszont ha kudarcélmények jellemzik, akkor a szakma iránti közömbösség

³¹¹ Szociális és életvezetési készségek 2023

³¹² Wilbert 1976

³¹³ Lengyel 2008: 70

³¹⁴ Lengyel 2008: 71

alakul ki. Pályaérettségről akkor beszélünk, amikor az egyénben kialakult a hivatástudat és a professzionális munkavégzéshez szükséges beidegződések rendszere. A pályavízió csak akkor tud megvalósulni, ha az életpálya hivatássá emelkedik, a hivatással történő azonosulás azonban csak a személyiség kognitív és affektív funkcióinak együttes fejlesztésével jöhet létre.³¹⁵ Ez azt jelenti, hogy az adatok átadásából és gondolkodásból álló szakmai képzésen túl az érzelmi képzéssel is foglalkozni kell, vagyis itt már megjelenik az önismeret fejlesztésének igénye. A kognitív és affektív kompetenciákkal együttesen rendelkező személyiség rendkívül erős hatást gyakorol az egyén cselekvésére. Enélkül nem lehet teljes képet alkotni a szervezeten belüli viselkedéséről. Csirszka János így fogalmaz: „Az egészséges személyiség hivatástudata természetesen és életszerűen dinamikus, érzelmekkel átitatott, és önmagán túl, a megvalósítás irányába mutat.”³¹⁶ Daniel Goleman öt különböző érzelmi és szociális (affektív) kompetenciát mutat be:

- Én-tudatosság: segít a pillanatnyi érzések felismerésében és ezáltal megkönnyíti a döntéshozatalt.
- Önszabályozás: az érzelmek megfelelő módon kezelése, hogy az akadályozás helyett előmozdítsa a feladatvégzést.
- Motiváció: indítékok mozgósítása a cselekvésben, hogy azok lendületet adjanak.
- Empátia: annak átélése, hogy mit éreznek mások.
- Társas készségek: az érzelmek megfelelő kezelése az emberi viszonylatokban, valamint a társas helyzetek pontos megértése.³¹⁷

Összefoglalva a pályaszocializációban már megmutatkozik az affektív kompetenciák jelentősége, és ezen kompetenciák között csupa olyan tulajdonság található, melyek az önismerettel kéz a kézben járnak. Tehát pályaszocializáció megfelelő önismeret hiányában nem valósítható meg.

Az önismeret szerepe a rendőri intézkedéstaktikában

Az intézkedéstaktika jelentős részben a másokkal való kapcsolatteremtésről szól, hiszen intézkedéseket kell kezdeményezni másokkal szemben, meg kell hallgatni mások panaszát, felvilágosítást kell nyújtani részükre, információt kell kérni tőlük. Mivel a rendőrnek jogában áll kényszerítő eszközöket használni másokkal szemben, így kiemelt jelentősége van annak, hogy ne értse félre mások mondatait, viselkedését, reakcióit. Rendőri intézkedéseknek voltam szemtanúja, ahol az intézkedés alá vont személy feldúlt állapotban volt az őt ért sérelem, vagy

³¹⁵ Lengyel 2008: 72-73

³¹⁶ Csirszka 1985: 321

³¹⁷ Goleman 1998: 448

vélt sérelem miatt. A vele szemben intézkedő rendőr – félreértelmezve a személy magatartását – úgy gondolta, ellene irányulnak az indulatok, és ennek megfelelően agresszívan reagált, ami a másik félben újabb agressziót szült. Végül az intézkedés előállítással, esetleg kényszerítő eszköz alkalmazásával zárult, pedig a rendőr megfelelő önismeret és kommunikációs készség birtokában jogi felvilágosítással is zárhatta volna, hiszen az intézkedés alá vont személy csupán feldúlt volt, semmilyen jogellenes cselekményt nem követett el. Hangfelvételeket hallgattam végig, ahol az állampolgár a 112-es segélyhívót hívta fel, a diszpécser pedig félreértelmezve a bejelentést, egészen más intézkedést kezdeményezett, mint amire szükség lett volna. Bűnügyi nyomozók panaszfelvételénél voltam jelen, ahol az eljárás megindulása után derült ki, hogy a panasztevő valójában nem is szeretett volna eljárást indítani, csak a megfelelő információk hiányában nem tudta ezt jól kommunikálni, a nyomozó pedig félreértelmezte a szándékait, mert nem kellő tudatossággal figyelte a bejelentését. Erre mondhatnánk azt, hogy egyszerűen a rendőrök kommunikációs képességeit kell javítani, de ez olyan, mintha csak egy betegség tünetét kezelnénk, magát a betegséget nem. A kommunikáció javulhat ugyan valamennyit a gyakorlás során, de soha nem lesz tudatos, hiszen a másik ember viselkedésének megértése nem fog változni. Míg, ha az önismeretünk fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt, azzal együtt a kommunikációnk is javulni fog, hiszen megtanuljuk értelmezni magunkat, másokat és a világot.

Ha pozitív változásokat szeretnénk elérni a rendőrök önismereti szintjében, ahhoz elsősorban magasabb tudatossági szinten lévő oktatókra van szükség. Magas tudatossági szint alatt nem azt értem, hogy jogi mestereket vagy sámánokat kell alkalmazni a rendőr iskolákban. Elegendő az is, ha az adott oktató már elindult az önismeret útján, és van róla fogalma, hogy ennek mi a jelentősége, ezáltal jó példát tud mutatni a hallgatóknak, és a személyisége is hitelessé teszi őt. Addig, amíg az iskolákban szó sem esik az önismeret jelentőségéről, vagy csupán egyetlen tantárgy programjában jelenik meg, és az oktatók sem tulajdonítanak ennek jelentőséget, nem várhatjuk el a hallgatóktól sem az ez irányú fejlődést. Minden oktatónak minden egyes órán hangsúlyoznia kellene ennek a szerepét, illetve a tananyagot az önismerettel szoros összefüggésben kellene oktatnia. Tudatosság nélkül minden ember csupán fél életet él, hiszen nincs tisztában a körülötte zajló lelki, szellemi folyamatokkal, csak egy irányból képes szemlélni a történéseket. Ezzel nincs semmi gond, ha nincs erre igénye, és nem végez olyan munkát, amelyben emberekkel foglalkozik. Azonban a rendőri munka nem ilyen, ezért jóval nagyobb felelősséget követel meg. Mivel a rendőr más

emberek életére igen komoly hatást gyakorolhat, nem engedheti meg magának a tudatosság hiányát. A tudatosság szintjének növeléséhez pedig az önismeret vezet.

Nyilvánvalóan nem ismerhetem az oktatók és instruktorok önismereti szintjét, az azonban megfigyelhető, hogy az oktatói vagy instruktori beosztás betöltésekor sehol az országban nem vizsgálják a jelentkezők önismereti szintjét. Az is megfigyelhető továbbá, hogy a foglalkozásokat milyen tudatossággal tartják, hogyan azonosulnak a hallgatók vagy az állomány tagjainak érzéseivel, lelki állapotával. Fontos kérdés például, hogy az oktatók konstruktív, vagy destruktív módon befolyásolják a hallgatók személyiségét. Akinek tanórákon, foglalkozásokon rombolják az önbecsülését – például állandó szidalmazással, nyilvános megszégyenítéssel - az a való életben sem lesz majd képes magabiztosságot sugározni, és ennek megfelelően biztonságos intézkedést lefolytatni. Sajnos ilyen destruktív oktatói magatartással folyamatosan találkoztam a rendőrök oktatásának megfigyelésekor.

Az önismeret fejlesztésére számtalan módszer és lehetőség kínálkozik, én azonban személy szerint az integrál pszichológiát tartom a legalkalmasabbnak. A módszer Ken Wilber világhírű amerikai pszichológus nevéhez fűződik, és az 1970-es években alkotta meg. A szemlélet az emberi elme fejlődési szakaszait mutatja be evolúciós fejlődéslélektani megközelítés által. A születés, a gyermekkor, a felnőttkor, a személyiségfejlődésen átesett felnőtt és a spirituális érésben elmélyült ember állomásait követhetjük nyomon egészen a szellemi felébredésig. Ezek a szakaszok nem csak az emberekre vannak hatással, hanem az egyes társadalmak fejlődésére, megteremtik a politikai és vallási különbségeket, felelnek az egyes munkahelyeken belül vagy munkahelyek közötti eltérő szervezeti kultúrákért, értékrendekért és az emberek kapcsolati világa között lévő különbségekért. Az integrál szemlélet egyesíti a nyugati pszichológiai és pszichoterápiás ismereteket, valamint a keleti spirituális hagyományokról szóló tanításokat. A Föld legtöbb kultúráját és gondolkodásmódját összegyűjti, szintetizálja, és egy összerendezett emberképet mutat számunkra, amely az élet minden területén alkalmazható, így a gyógyításban, pszichoterápiában, közgazdaságtanban, üzleti életben, jogban, politikában, művészetben vagy akár az oktatásban. Foglalkozik az ember lelkének ismeretével, de emellett a társadalom, a kultúra, az evolúció és az ökológia is nagy szerepet kap. Az ősi, több évezredes bölcsességeket integrálja a modern tudománnyal, melynek háttérében több száz rendszernek és több ezer szakirodalomnak a vizsgálata és összehasonlítása áll. Rendszerek alatt az emberiség által eddig megalkotott, az emberi létről szóló területeket értjük, vagyis a filozófiai irányzatokat, a keleti spirituális kultúrákat, a nyugati pszichológiát, a természettudományokat, társadalomtudományokat valamint egyéb

rendszerelméleteket és mindazt, amit ezek a területek magukba foglalnak. Ken Wilber munkássága előtt ezek külön-külön vizsgált témák voltak, és az emberi létezésnek csupán egy-egy aspektusával foglalkoztak, ám az integrál elmélettel mindezek egy rendszerbe állíthatók. A pszichológia eddig csak megállapított tények sokasága volt egy nagy kusza halmazban, és Wilber volt az első, aki ezeket átlátható rendszerbe szedte. Ő nem a saját véleményét hangoztatja, hanem összefoglalja mindazt a tudást, amit valaha megállapítottak a fejlődéslélektanról, továbbá ehhez még hozzá veszi a spirituális tanításokat és vallásokat is. Munkássága azért elképesztő jelentőségű, mert ő az első, aki egy teljes képet mutat, szemben az elmúlt évszázadokban keletkezett apró darabkákkal. Wilber egy olyan térképet készített az emberiség számára, amelyen megtalálható minden eddigi tudás, nézőpont és modell, ami az emberi lélek fejlődésével kapcsolatba hozható. Az integrál szemlélet magyarországi képviselője, Gánti Bence pszichológus és klinikai szakpszichológus, aki megalapította a magyar Integrál Akadémiát és a nemzetközi Integral European Conference-t.³¹⁸ Az integrál pszichológia fél éves tananyag a magyar egyetemek Pszichológia Szakán.³¹⁹

Az integrál szemlélet több témakörrel is foglalkozik. Egyik központi témája az egyén lelki fejlődésének szintjei, amely a születéstől a felnőttkorig, majd azon túl a felnőtt fejlődés szakaszáig tart. Ezen túl tárgyalja a fejlődési szintek kivetülését a társadalmakra, szervezetekre, kultúrákra, politikára, továbbá foglalkozik a hétköznapi és módosult tudatállapotokkal, a mentális zavarok világával, spirituális élményekkel és személyiségtípusokkal. Wilber az egyén lelki fejlődésének 11 szakaszát különíti el, melyek a W0–W10 jelöléseket kapták.³²⁰ Az egyes szinteket nem kívánom részletesen bemutatni, de a tudatosság növeléséhez érdemes lehet ezeket röviden áttekinteni és megismerni. Wilber és Gánti úr munkásságából tudjuk, hogy a magyar társadalom átlagosan a W4-W5 közötti tudatossági szinten tart, és a cél az, hogy előre mozduljon a W6 szint irányába. Véleményem szerint ez csak úgy valósítható meg, ha az oktatók már a W6 szint közelében vannak, és ezáltal húzzák magukkal a többi embert. Nagyon leegyszerűsítve úgy lehet elképzelni, hogy az a személy, aki önként elkezdett önismerettel foglalkozni, és valamennyit fejlődött benne, az már W6 szint közelében lehet. Ha az oktatók felvételekor a szakmai és egyéb kompetenciái mellett erre a tényezőre is figyelem fordulna, az jelentősen növelné az oktatás hatékonyságát. Az integrál elmélet ismertetésével a magyar rendőrök képzését is hatékonyabbá kívánom tenni. Véleményem szerint, ha nagyobb figyelmet fordítunk a rendőrök tudatfejlődésére, vagy

³¹⁸ Gánti Bence 2023

³¹⁹ Az információ Dr. Császár-Nagy Noémi pszichológustól származik. 2023

³²⁰ Wilber 2008: 182

más szóval önismeretének növelésére, azzal nem csak hétköznapi életüket könnyítjük meg, hanem jelentős mértékben növeljük munkájuk hatékonyságát, javítjuk kommunikációs képességeiket, és erősítjük az állampolgároknak a rendőrök iránti bizalmát. Mások önismeretét előmozdítani azonban csak olyan valaki képes, aki a saját önismeretében előrébb jár.

Fenti alfejezetben leírtak hozzájárulnak 6. számú kutatási kérdésem megválaszolásához.

6.7 Küzdősportok, harcművészetek szerepe az intézkedéstaktikában, avagy a Krav Maga önvédelmi rendszer bemutatása

A magyar rendőrök képzésének jelenleg nem része egyetlen küzdősport, harcművészet vagy önvédelmi rendszer folyamatos gyakorlása sem. A rendőröket képző iskolákban, szervezeti egységekben a testnevelők foglalkoznak bizonyos küzdősport, illetve önvédelmi elemek oktatásával, ám ennek mennyisége és időtartama csekély, valamint nem tapasztalható benne országos egységesség, hiszen minden testnevelő azt a küzdősport elemet gyakoroltatja leginkább a hallgatókkal, amihez ő legjobban ért. Az iskola elvégzése után a rendőrök már nem részesülnek további ilyen jellegű képzésben.

Amikor a távol-keleti küzdősportok és harcművészetek az 1970-80-as években elkezdtek beáramlani Magyarországra, közülük többen is igyekeztek megoldani a magyar rendőri intézkedéstaktika mozgásanyagát, ám egyik sem került rendszeres használatba, mert idővel kiderült, hogy önmagában egyik sem alkalmas arra, hogy a rendőri munkába beépíthető legyen. Egy közterületen dolgozó rendőrnek mindenképpen ismernie kell olyan alapvető fogásokat, amelyeket segítségül hívhat az intézkedései során. Ismernie kell, hol és hogyan lehet a legbiztonságosabban és nem szeméremsértő módon megfogni és irányítani egy másik személyt. Tudnia kell, hogy egy ízület merre hajlik és merre feszül, ezáltal hogyan tud egy másik személyt bizonyos irányba történő elmozdulásra bírni, hogyan lehet valakit kibillenteni az egyensúlyából, hogyan lehet távolságot tartani valakitől, hogyan lehet lefogni valakit, hogy ne tegyen kárt magában vagy másokban. Ezekre az ismeretekre nem elsősorban a támadó személyekkel szembeni intézkedések során van szükség, hanem a passzív vagy aktív ellenszegülővel szemben történő rendőri intézkedésekhez, amelyek napi szinten előfordulnak egy közterületen szolgáló rendőrnél. Aki ilyen ismeretek birtokában van, az nem csak hatékonyabb intézkedésekre képes, de sokkal magabiztosabb is, a fellépése pedig határozottabb. Ezt az intézkedés alá vont személyek is érzékelik, ami pedig nagyobb

biztonságot generál a rendőrök részére. Ennek fényében rendkívül hasznos lehet, sőt nélkülözhetetlen az, ha a rendőrök országosan egységesen részesülnek valamilyen önvédelmi vagy közelharc képzésben.

Létezik olyan önvédelmi rendszer, amely egyszerűségét, hatékonyságát, praktikusságát, előkészítettségét és a rendőrség rendszerébe való illeszkedését tekintve kiemelkedik a többi közül, ezáltal a rendőrök képzésébe rendkívül egyszerűen beépíthető lenne. Ennek bemutatására törekszem az alábbiakban. A Krav Maga egy világszerte ismert önvédelmi rendszer, mely nem csak civilek, de rendvédelmi szervek számára is kiválóan alkalmazható. Számtalan ország rendőrei és katonái beépítették a képzésükbe. A Krav Maga héberül közelharcot, vagy kontakt harcot jelent. Ez egy modern, praktikus és jól működő önvédelmi rendszer, melyet az Izraeli Védelmi Erők (IDF: Israel Defense Forces), az Izraeli Nemzeti Rendőrség (Israeli National Police) és az összes többi izraeli fegyveres alakulat is a hivatalos kiképzés részévé tett. A Krav Maga-t Imi Lichtenfeld, az IDF vezető közelharc oktatója hozta létre katonai pályafutása alatt.³²¹ Kifejlesztett egy rendszert, amely inkább az egyszerű, ösztönös mozdulatokra támaszkodott, mint a rögzített technikákra. Húsz éven keresztül az izraeli speciális alakulatok legjobb harcosait képezte ki, majd fáradhatatlanul dolgozott a Krav Maga polgári lakosság igényeihez való igazításán, fejlesztésén is. Ennek eredményeként a Krav Maga önvédelmi technikáit a legkülönbözőbb korú és fizikai képességekkel rendelkező férfiak és nők használhatják.³²² A Krav Maga a világ összes földrészén elterjedt, erősödött és fejlődött, tananyaga egyre inkább megfelelt a modern időknek és követelményeknek. 2010-ben megalakult a Krav Maga Global szervezet, ami ma már sikeresen működik Izraelben, a legtöbb EU-tagállamban, Oroszországban, Ausztráliában, Észak-Amerikában, Dél- Kelet-Ázsiában és a Távol-Keleten.³²³ Minden országban, ahol aktív Krav Maga Global részleg működik, helyi instruktorok tevékenykednek, akik egy igazgató felügyelete alatt végzik oktatói tevékenységüket. Az igazgató felelős a Krav Maga rendszer terjesztéséért, illetve irányítja az adott ország Krav Maga Global szervezetét. A szervezet magyarországi igazgatója Lakatos Péter.

A Krav Maga tehát eredetileg katonai rendszer volt, ugyanakkor a ma ismert távol-keleti rendszerek mind katonai igények alapján jöttek létre, tehát ebben semmi meglepő nincs. Felépítése logikus és érthető. Nagyon sok dicséretet kapott tapasztalt harcosoktól,

³²¹ Lichtenfeld 2001

³²² Krav Maga Global 2023

³²³ Krav Maga Global 2023

harcművészeti szakértőktől, katonatisztektől és rendőrtisztektől egyaránt.³²⁴ A Krav Maga különbözik a küzdősportoktól és a harcművészetektől, mert a való életben való védekezésre és harcra tanít mind pusztakezes, mind fegyveres támadásokkal szemben, ami semmilyen esetben sem sportszerű. Ezt az önvédelmi rendszert alapítója több küzdősportból vett elemekből, valamint az emberi reakciók megfigyeléséből és annak továbbfejlesztéséből hozta létre. Problémamegoldást tanít, ami az élet bármely területén használható. Segít felismerni a veszélyt, stressz alatt döntést hozni, túljutni az akadályokon és egyszerűsége törekedni.

Ma már megkülönböztetünk a Krav Magán belül civil, katonai, rendészeti, gyerek, női és urban tactical változatokat, vagy ahogy a Krav Maga Global szervezet nevezi: divíziókat. Krauzer Ernő dolgozatában pontosításra szorul az az állítás, miszerint a Krav Maga önvédelmi rendszer oktatása annak célrendszere miatt nem elfogadott a rendészeti képzésben.³²⁵ A rendszer megszületésekor valóban katonák számára lett kialakítva, azóta azonban létrejött a rendészeti divíziója, amit már számtalan ország rendőrei számára oktatnak és minden érintett ország rendészeti szerveinek igényeihez módosították, ennek köszönhetően ezt a változatát ma már számos külföldi országban a rendőri kiképzés részévé tették. Az intézkedéstaktikai megoldások minden esetben az adott ország jogrendjéhez alkalmazkodnak. Krav Maga-t oktatnak jelenleg az Amerikai Egyesült Államokban az LAPD (Los Angeles Police Department) mellet körülbelül száz ügynökség, többek között az FBI (*Federal Bureau of Investigation*), a DEA (*Drug Enforcement Administration*), a Coast Guards (parti őrség) és a CIA (Central Intelligence Agency) ügynököknek is. Franciaországban a GIGN-nél (francia csendőrség), a svéd rendőrségnél, a dán rendőrségnél és speciális rendőri egységeknél, a finn rendőri egységeknél, a lengyel rendőrségnél és speciális rendőri alakulatoknál, a norvég rendőrségnél és az angol Scotland Yard-nál.³²⁶ 2007-ben a Határőrség Országos Parancsnokság Bevetési Főosztály tagjai is részesültek Krav Maga képzésben. Magyarországon a rendőr Krav Maga instruktorok száma 20 felett van. Annak a feltétele, hogy valaki azzá váljon az, hogy az illetőnek rendelkeznie kell némi előképzettséggel és teljesítenie kell a Krav Maga Global szervezet által meghatározott civil oktatói szintet.³²⁷

„A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.”³²⁸ - mondja ki a rendőrségről szóló törvény. A rendőrség szolgálati szabályzata testi kényszer alatt megfogást,

³²⁴ Lichtenfeld 2001

³²⁵ Krauzer 2023: 34

³²⁶ Krav Maga Global 2023

³²⁷ Krav Maga Global 2023

³²⁸ 1994. évi XXXIV. törvény.

leszorítást, elvezetést, vagy más erő kifejtéssel alkalmazott kényszerítést ért, valamint lehetővé teszi önvédelmi fogások használatát, továbbá a támadás elhárításához szükséges erejű ütést, rúgást.³²⁹ Az önvédelmi fogás magában foglalja mindazokat a küzdősport és harcművészeti elemeket, amelyek önvédelemre, közelharcra alkalmasak.³³⁰ Tehát a rendőr bármely küzdősport, harcművészet, vagy önvédelmi rendszer bármely elemét felhasználhatja intézkedése során, ha eközben ügyel az arányosság elvére és nem okoz nagyobb kárt, mint aminek az elhárítására törekszik. Mindemellett a szolgálati szabályzat leginkább javasolt rendőri fogásai a megfogás, leszorítás és elvezetés. A Krav Maga rendészeti változata foglalkozik az elvezető fogások kialakításával, leszorításokkal, bilincselésekkel, rendőrbot használatával. Oktatásához tankönyv is készült, amely részletesen leírja a technikákat, fogásokat, mozdulatokat, azonban ez nem publikus, használata csak az önvédelmi rendszer belső körében engedélyezett. A Krav Maga az elmúlt 70 év során tökéletesített rendszer, amely minden olyan elemet, mozdulatot tartalmaz, amire egy magyar rendőrnek munkája során szüksége lehet. Segítené a rendőrök mentális felkészülését és kondíciójuk megőrzését. Magabiztosabb fellépést és nagyobb biztonságérzetet nyújtana az intézkedésekhez. A rendőri intézkedéstaktikába feltétlenül beépíthető. Érdemes megfontolni a Krav Maga rendőri kiképzés részévé tételét.

Említést érdemel a Tony Blauer által az 1980-as években Kanadában kifejlesztett S.P.E.A.R. system nevet viselő önvédelmi rendszer, ami az Országgyűlési Őrség állományában a kiképzésnek már szerves részét képezi. Szintén említést érdemel a William E. Fairbairn és Eric A. Sykes brit rendőrtisztek által kifejlesztett Defendo nevű modern önvédelmi rendszer³³¹, amelynek oktatása az RTK egyik szakosztályában már megvalósul. Fenti két rendszer közös vonása, hogy a Krav Maga-hoz hasonlóan a természetes emberi reflexekre építi a mozgásanyagát, alapelveiben is szinte megegyezik azzal, elsajátítása nem igényel különleges képességeket, és alkalmas a rendőri munka hatékonyságának elősegítésére, ugyanakkor a Krav Maga szélesebb körben ismert és Magyarországon a másik kettőnél több képviselője van. Fentiekre tekintettel a Krav Maga-t tartom a legalkalmasabbnak arra, hogy Magyarországon a rendőri képzés részévé váljon.

³²⁹ 30/2011 (IX. 22.) BM rendelet.

³³⁰ Rostás 2008: 12

³³¹ Defendo 2025

6.8 Rory Miller gondolatai a rendőri intézkedéstaktika fejlesztéséhez

Rory Miller amerikai veterán nevelőtiszt és harcművész. Rendkívül nagy gyakorlati tapasztalattal rendelkezik a rendészeti munka és az erőszakos cselekmények terén. Több száz pusztá kezes összecsapásban vizsgálta az edzések és a valódi küzdelem közti szakadékokat. Világszerte szervez szemináriumokat, amelyek középpontjában az önvédelem, a konfliktushelyzetekben való kommunikáció és az erőszak elmélete áll. Rendszeresen tart tanfolyamokat a kényszerítő intézkedésekről, ezekben való döntéshozatalról, rendőrségi taktikákról, összecsapások szimulációjáról, elmebetegekkel történő válságkommunikációról. Konfliktus és erőszak című könyvében hangsúlyozza annak megértését, hogy a valódi erőszakot filmekből vett mítoszok övezik, és az nagymértékben különbözik attól, amit harcművészetnek neveznek. Megmutatja a valódi erőszak arcát és összetettségét, és minden olvasónak láthatóvá teszi a különbséget a kettő között. Bemutatja az erőszak típusait, azok kialakulásának helyeit, idejét, okait és egyéb körülményeit, az ember vérében ilyenkor felszabaduló adrenalin hormon szervezetre gyakorolt hatásait. Elmagyarázza, hogy a különböző tudatmódosító szerek milyen hatással vannak a küzdelemben részt vevő személyekre. Hasznos gyakorlatokat ajánl, amelyekkel kondicionálhatja magát az ember a pánikreakció elkerülésére. Magyarországon a rendőrök képzésében ezek, vagy ilyen jellegű gyakorlatok egyáltalán nincsenek használatban, pedig igen egyszerűek, és hatásuk felbecsülhetetlen lenne a lélektani felkészítésben.

Rory Miller az alábbiakat javasolja a pánikreakció kiváltásához és kezelésének megtanulásához:

- Egy általad megbízhatónak tartott embernek (barátodnak, kollégádnak) engeddd meg, hogy pofon vágjon akkor, amikor nem számítasz rá! Könnyörtelennek tűnik, és a biztonságra is ügyelni kell, nem beszélve arról, hogy nyilvános helyen nem illik alkalmazni, viszont arra tökéletesen alkalmas, hogy ha a rendőr arca felé nyúl majd egy idegen, ő pánik helyett megfelelően fog reagálni.

- Kérj meg egy általad megbízhatónak tartott embert, hogy a legváratlanabb helyzetekben kést rántson rád! Nincs más dolga, mint megvillantani a pengét előtted. Ez a legtöbb embert szintén lebénítja. Neked annyi a dolgod, hogy valamit cselekedj. Ez lehet akár annyi, hogy lélegzel vagy lépsz egyet. Semmi esetre sem kell közelharcba keveredni a barátoddal, csupán érd el, hogy a pánik ne legyen úrrá rajtad!

- Ha már rendelkezzel némi önismerettel, tudod magadról, hogy mik azok a dolgok, amik lebénítanak. Ezek lehetnek akár főbiák, történések, szavak. A fentiekhez hasonlóan kérd meg

a partnered, hogy ezeket a nyomógombokat használva segítsen téged a sokkos állapot elkerülésében. Az első lépés minden esetben felismerni önmagadban, hogy pánikolsz, majd cselekedni. Aki ezt gyakorolja, növeli a túlélési esélyeit.

Rory Miller könyvében bemutatja, hogyan lehet felkészülni a minket érő erőszakra, illetve hogyan lehet a támadások elleni védekezést működőképpessé tenni. Segít a harcművészeti és küzdősport képzési módszereket hozzáigazítani a valóságos küzdelem szabályaihoz. Foglalkozik az erőszakos események után a résztvevőknél jelentkező lélektani és fiziológiai eseményekkel, valamint ötletekkel szolgál a túlélők és áldozatok részére, hogy hogyan dolgozhatják fel a velük történt eseményeket.

Egy 1971-ből származó cikk³³² bemutatja, hogy az akkori Német Demokratikus Köztársaság (NDK) népi rendőrségének tagjai milyen küzdősport képzésben részesültek. Érdeemes megfigyelni a párhuzamot a Rory Miller által javasolt módszerekkel. A cikk kiemeli, hogy a német rendőrök képzésében nagy hangsúlyt helyeznek a közelharc oktatásra, amelynek során kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy az illeszkedjen az intézkedő rendőrök szolgálatra való felkészítésébe. Megemlíti továbbá, hogy ezek az értékek csak akkor jutnak érvényre, ha a gyakorlás a valóságot messzemenően megközelítő körülmények között zajlik, mert csak ezek által biztosítható a felkészültség a rendőröket érő támadással szemben. Ennek megfelelően a képzések a legkülönbözőbb talajviszonyok között zajlanak (épületben, terepen, fűvön, parkettán, kőburkolaton), a támadás mindig aktív és megfelelő erősségű, ügyelnek a meglepetésszerű helyzetek kialakítására és a teljesítményhatárig történő igénybevételre. Rory Miller éppen az ilyen jellegű – a valósághoz leginkább közelítő - képzéseket helyezi előtérbe.

A könyvben szereplő információk véleményem szerint elengedhetetlenek a magyar rendőrök intézkedéstaktikai felkészítéséhez, mert szükségük van arra, hogy ismerjék a rájuk leselkedő veszélyek típusait, azokra megfelelően fel tudjanak készülni, valamint a testüket és elméjüket kondicionálni tudják azokra a hatásokra, melyek érhetik őket. A pánikreakciók elkerülése és a támadásokra adott válaszreakciók megtanulása, illetve az ezeket elősegítő gyakorlatok elsajátítása és alkalmazása életmentő lehet a számukra. Miller őrmester tapasztalatai és gondolatai jó elméleti alapot adnak bármely rendészeti terület intézkedéstaktikai képzéséhez, azon belül a lélektani felkészítésekhez. A könyvben található információk jelentős része beépítésre kerülhetne a rendőröket képző iskolák vagy szervezeti egységek tananyagába.

³³² Die Volkspolizei 1971

6.9 Részkövetkeztetések

A fejezetben elkülönítettem egymástól az intézkedéstaktikai oktatás és képzés célját és feladatait. Bemutattam a magyar rendőrök intézkedéstaktikai képzésének hatékonyságáról kialakított elméletemet, miszerint az az elvárható 85%-os szinthez képest körülbelül 30%-os. Ezzel kapcsolatos gondolataimat részletesen indokoltam és a megfelelő szakirodalmakkal alátámasztottam. Rávilágítottam a pedagógus és kiképző munkája közti összefüggésekre, és felhívtam a figyelmet a pedagógiai elvek ismeretének nélkülözhetetlenségére az oktatásban. Bemutattam néhány pedagógiai elvet, didaktikai módszert, amelyek intézkedéstaktikai oktatásban való jelentőségét és alkalmazási lehetőségét részletesen kifejtettem. Felkutattam és összegyűjtöttem az intézkedéstaktikai oktatásához felhasználható szakirodalmakat, amelyek eddig egyetlen oktatási intézmény kötelező vagy ajánlott irodalmi között sem szerepeltek. Megvizsgáltam a Nemzeti Közszerológati Egyetem fejlesztési tervét, a Kreatív Tanulási Programot. Kidolgoztam néhány jó gyakorlat intézkedéstaktikai tanórákon történő alkalmazási lehetőségét. Megvizsgáltam a lövészeti szabályzatról szóló 44/2018. ORFK utasítás tartalmát, ez alapján bemutattam a rendőrök lökiképzését. Felhívtam a figyelmet néhány lökiképzésben észlelt technikai és etikai kérdésre. A megfelelő szakirodalmak felkutatásával megvizsgáltam a lőfegyver kezelésének mozgástani vizsgálatát, majd ez alapján javaslatot tettem a hatékonyabb gyakoroltatásra. Részletesen bemutattam az önismeret jelentését és jelentőségét. Felhívtam a figyelmet annak rendőri munkában betöltött szerepére. Elemeztem, és röviden bemutattam a Ken Wilber által megalkotott integrál pszichológiai elméletet és annak vívmányait, amelyet véleményem szerint érdemes lenne a rendőri képzés részévé tenni. Felhívtam a figyelmet arra a tényre, miszerint a rendőrök képzésének jelenleg nem része egy országosan egységes önvédelmi vagy közelharc képzés, minden oktatási intézmény vagy szervezeti egység más-más mozgásanyaggal oldja meg a rendőrök felkészítését. A megfelelő szakirodalmak felkutatása után bemutattam a Krav Maga önvédelmi rendszert, különösen annak rendőri divízióját, és részletesen indokoltam, miért tartom alkalmasnak arra, hogy a rendőrök intézkedéstaktikai képzésének részévé váljon. A fejezet végén bemutattam egy amerikai veterán nevelőtiszt könyvében megfogalmazott javaslatait arra vonatkozóan, hogyan lehet az igazi erőszakra és konfliktusokra lélekben felkészülni. Kidolgoztam néhány jó gyakorlat intézkedéstaktikai oktatásba és képzésbe történő integrálásának módszerét. A fejezetben tett megállapításaim és javaslataim mind a rendőrök intézkedéstaktikai oktatásának és képzésének fejlesztéséhez nyújtanak segítséget, ezáltal a lökiképzéshez is. A fejezetben bemutatott kutatásaim alátámasztják a négyes számú

hipotézisem helyességét, valamint hozzájárulnak a hatos és hetes számú kutatási kérdéseim megválaszolásához.

7. KÜLFÖLDI KITEKINTÉS

7.1 Jó gyakorlatok néhány európai ország rendőrképzésében

Ebben az alfejezetben elsősorban a német Sachsen-Anhalt tartományban található rendőr iskola képzését vizsgálom és hasonlítom össze a magyar rendőrök képzésével, de számos egyéb európai ország módszereiről is említést teszek. Kiemelem azokat a jó gyakorlatokat, amelyek véleményem szerint előrébb mozdíthatják a magyar rendőrképzést.

Németországban a rendőrök nem használják a tiszt vagy tiszthelyettes szavakat, de kétféle képzésük megfeleltethető ezeknek a magyar kifejezéseknek, ezért így fogok utalni rá.³³³ A németeknél nincsen egységes képzés, mert mind a 16 tartománynak külön rendőrsége és külön képzési rendszere van. Igaz, ott akadnak akkora népességű tartományok is, mint egész Magyarország. Például Bajorország 14 millió lakosú, amelyre 41400 fő rendőr jut.³³⁴ Sachsen-Anhalt tartomány 2,2 millió lakost számlál, és ebben a tartományban 5900 fő rendőr tevékenykedik. Kiszámolva mindkét tartományban közelítőleg 380 fő lakosra jut egy rendőr, ők tehát arányaiban kevesebb (közel fele annyi) rendőrt alkalmaznak, mint a magyarok, ugyanis Magyarországon 9,7 millió lakossal és 50000 rendőrrel számolva 194 főre jut egy rendőr. Ugyanez a megállapítás érvényes az osztrák rendőrségre, ugyanis a lakossága alig marad el a magyar lakosság létszámától, ugyanakkor csupán 23000 fő rendőrt foglalkoztat.³³⁵ Franciaországnak 68 millió lakosa van, és ebből 273000 rendőr, tehát közel 250 főre jut egy rendőr, ami szintén kevesebb, mint hazánkban.³³⁶ A finnek megközelítőleg negyed annyi rendőrt alkalmaznak, mint a magyarok. Náluk 681 lakosra jut egy fő rendőr.³³⁷ Izlandon összesen 600 rendőr jut közel 370000 lakosra.³³⁸ Az Európai Unió egyéb tagállamaiban is megvizsgáltam a rendőrök és a lakosság arányát, melyek a 11. számú táblázatból kiolvashatók.³³⁹

11. táblázat: Az egy rendőrré jutó lakosok száma néhány európai országban.

Ország:	Belgium	Finnország	Izland	Olasz-ország	Spanyol-ország	Ausztria
lakos/1 fő rendőr	870	681	617	545	521	413

³³³ Fórizs Sándor 2022: 95

³³⁴ Sachsen-Anhalt Rendőrség 2023

³³⁵ Fórizs-Mészáros 2021: 133

³³⁶ Fórizs-Mészáros 2021: 136

³³⁷ Christián 2013: 130

³³⁸ Az információ izlandi rendőröktől származik 2019

³³⁹ Az Európai Unió tagállamainak rendőrségei 2023

Ország:	Lengyel-ország	Németország Bajor tartomány	Németország Sachsen-Anhalt tartomány	Svéd-ország	Hollandia	Cseh-ország	
lakos/1 fő rendőr	381	380	380	322	298	256	
Ország:	Francia-ország	Szlovénia	Málta	Görög-ország	Magyar-ország	Észtország	Ciprus
lakos/1 fő rendőr	250	250	230	203	194	185	150

Forrás: Az Európai Unió tagállamainak rendőrségei 2023.

Megfigyelhető, hogy Magyarországon a többi európai országhoz képest igen magas a rendőrök száma, ennek ellenére tapasztalható a rendőrhány.

Németországban Sachsen-Anhalt tartományban Ascherslebenben található rendőriskola. Ennek képzési körülményeit vizsgáltam meg³⁴⁰, és megállapítottam, hogy tiszthelyetteseket és tiszteket egyaránt képeznek. A felvett hallgatók az első héten fogadalmat tesznek, és őrmester jelölt rendfokozatba kerülnek. Természetesen németül nem őrmesternek hívják őket, de ennek a magyar kifejezésnek megfeleltethető ez a rendfokozat.³⁴¹

A német iskolában 2021-ben 50 fő tiszthelyestest és 70 fő tisztet avattak fel. A magyarok országos szinten képeznek nagyjából ugyanennyi tisztet, tiszthelyettesből viszont többet. Figyelemre méltó, hogy a németek ugyanannyi tisztet alkalmaznak a 2,2 millió lakosságú tartományban, mint a magyarok az egész országban, habár azt is számításba kell venni, hogy náluk a főtiszték igen kevesen vannak, csupán az állomány 2-3%-át alkotják.³⁴² Az osztrákoknál a tiszték hasonlóan kevesen vannak, mint a németeknél a főtiszték, csupán a rendőrök 2%-a az.³⁴³

Sachsen –Anhalt tartományban a rendőr iskolába történő felvételi eljárás sokban hasonlít a magyar rendőrök felvételi eljárásához. Eltérés abban mutatkozik például, hogy a németek nem tűrik el a látható helyen lévő piercingeket, illetve azokat a tetoválásokat, amelyek a nyári egyenruha alól kilátszanak. A 2000-es évek elején, ebben a tekintetben Magyarországon hasonlóan szigorú volt a felvételi eljárás. Ez mára sokat változott, hiszen számos rendőrnek már látható helyeken (alkaron, nyakon) is vannak tetoválásai és piercingjei (orron, szemöldökön) egyaránt. Fentiekén túl a test díszítését szolgálják a műkörmök is, amelyek egyes rendőrök esetében olyan hosszúak, hogy akadályozzák is őket mind a kényszerítő eszközök használata (fegyver, vegyi eszköz), mind a számítógép használata közben. A berlini rendőrség nemrégiben módosította a rendőrökön található tetoválásokkal kapcsolatos

³⁴⁰ Sachsen-Anhalt Rendőr Szakfőiskola 2023

³⁴¹ Sachsen-Anhalt rendőrség jelentkezési és képzési feltételek 2023

³⁴² Fórizs-Mészáros 2021: 124

³⁴³ Fórizs-Mészáros 2021: 134

nézőpontját, ugyanis már engedik a nyári szolgálati öltözet alól kilátszó tetoválásokat, de csak abban az esetben, amennyiben a felvételi bizottság úgy dönt, hogy azok a nyilvánosság előtt összeegyeztethetők a rendőri semleges viselkedéssel. Ugyanakkor a felvételin kizáró ok, ha valakinek a tetoválása extrémizmust képvisel, szexuális jellegű, erőszakot hirdet, vagy megalázó, lealacsonyító, függetlenül attól, hogy látható helyen van, vagy sem.³⁴⁴ A tetoválás készíttetésének lehetnek egyszerű esztétikai okai, vagy egy csoporthoz tartozás jelzése, főleg a fiatal felnőttek körében jelenik meg fő motivációként az ellenállás vagy dac, akik a tiltás ellenére készíttetnek tetoválást, de akad olyan is, aki a szexuális vonzerejét akarja ezáltal növelni.³⁴⁵ A szakemberek szerint a tetoválás készíttetésének vezető oka a tetoválást megelőzően lezajlott élethelyzeti krízisek, traumák feldolgozása. Valamilyen kép, szimbólum vagy írás testre való felfestése által a személy maga ellen irányítja azt a dühöt, haragot, amelyet a krízise által élt át, így könnyebbé válik számára a feldolgozás.³⁴⁶ A rendőrség szervezetére nem vet jó fényt, ha a legitim hatalommal bíró tagjai, akik napi rendszerességgel intézkednek az állampolgárokkal szemben, és eközben meghatározzák részükre a tőlük elvárt viselkedést, közszemlére teszik akár csoporthoz tartozásuk, életfilozófiájuk, vagy feldolgozott kríziseik tényét. Ez akadályozza őket az önazonosság kialakításában, ami pedig a rendőr hitelességét csorbítja. Kimondottan káros, ha valaki ezeken túl erőszakos, félelmet keltő képeket visel a testén, mert az állampolgároknak riadalmat, ellenszenvet kelthet.

A német iskola felvételi követelményei közé tartozik a rendezett anyagi körülmények megléte. Feltehetően ezzel a korrupció megelőzését próbálják elősegíteni, ugyanakkor a német kezdő rendőrök fizetése is igen megnyugtató: körülbelül 2300 euro.³⁴⁷

Érdekesség, hogy a vizsgált német tartományban a felvételi eljárás részét nem képezi fizikai felmérés, helyette a jelentkezők testtömeg indexét mérik, amely nem lehet kevesebb, mint 18, sem pedig több mint 27,5.³⁴⁸ A testtömeg indexet BMI indexnek is szokták nevezni, amit a testmagasság és a testsúly hányadosából lehet kiszámolni, és jó iránymutatóként szolgál a személy egészségi állapotára vonatkozóan. Leegyszerűsítve annyit jelent, hogy akinek a testtömeg indexe a két meghatározott érték között van, az egész biztosan jól terhelhető és megfelel majd a rendőri munka elvárásainak. Hátránya, hogy a kondicionális képességekre (állóképesség, erő, gyorsaság) nem lehet belőle egyértelműen következtetni. Hazánkban egy komplex fizikai felmérésen esnek át a jelentkezők, amelynek részleteit dolgozatomban korábbi fejezetemben mutattam be. Ennek a felmérésnek

³⁴⁴ Fórizs 2021: 1574

³⁴⁵ A tetoválás motivációs háttere 2022

³⁴⁶ Hárdi 2000: 34

³⁴⁷ Fórizs 2022: 97

³⁴⁸ Fórizs-Mészáros 2021: 126

a gyenge pontját az eredmények manipulálási lehetőségeiben látom, amelyek által olyan rendőrök is alkalmas minősítést szerezhetnek, akik az előírt feltételeket nem teljesítik maradéktalanul. Ezzel szemben a testtömeg index mérésekor kisebb a tévedési lehetőség, így nehezen elképzelhető, hogy a németek túlsúlyos vagy akár erőtlén személyeket vennének fel a kötelékükbe. Megfigyelhető, hogy a magyar közterületen szolgáló rendőrök igen jelentős hányadának testtömeg indexe jóval meghaladja a 27,5-es értéket.

Európa legtöbb országában és a legtöbb német tartományban is alkalmaznak fizikai állapotfelmérést a rendőrök felvételi eljárásának részeként. Ezeknek a gyakorlatában jelentős különbségek nem mutatkoznak, csupán néhány esetben. A németeknél minden tartományban³⁴⁹, valamint a szlovákoknál is jellemző, hogy felméri az úszástudást. A német Alsó-Szászország tartományban kiemelt figyelmet fordítanak az 1000 méteres úszás teljesítésére, a vízből mentésre és a merülési képességekre.³⁵⁰ A magyar rendőrségnél úszásoktatásban csupán a Terrorelhárítási Központ munkatársai részesülnek. A román csendőrséghez az elvárt testmagasság minimum 170 cm, ami kiemelkedően magas más rendőrségekhez mérten, hiszen mindenhol a 155-165 cm közötti magasságot határozzák meg minimum követelményként. Egyes német tartományokban különbözik a férfiak és nők magasságkövetelménye, más tartományokban nemtől függetlenül egységesen határozzák meg. Mindenhol 160 és 165 cm között van a minimum elvárt magasság, kivéve Niedersachsen és Nordrhein-Westfalen tartományokban, ahol a nők magasságát 163 cm-ben, a férfiak magasságát 168 cm-ben minimalizálták.³⁵¹ A román tisztképzésre jelentkezőknek képesnek kell lenniük a földről felemelni egy saját testsúlyukkal megegyező súlyt, valamint nekik és a francia csendőrség tagjainak képesnek kell lenniük egy 60 kg-os bábu tíz méter távolságra történő eljuttatására.³⁵² Ennek az egyik oka lehet az, hogy a nőnemű jelentkezőket távol tudják tartani a csendőri pályától, hiszen számukra ez nehezebben teljesíthető követelmény. Szlovákiában a felvételi részét képezi a 100 méteres futás férfiaknál, és az 50 méteres futás nőknél.³⁵³ Ezek sprint gyakorlatok, amelyek a gyorsaság mérésére alkalmasak. Más országokhoz képest ez egyedülálló, hiszen máshol jellemzően állóképességet vagy erőt mérő gyakorlatokat alkalmaznak, gyorsaságot mérőket nem.

A német Sachsen –Anhalt tartományban található rendőr iskolába felvett hallgatók képzési ideje két és fél év.³⁵⁴ Hazánkban ettől rövidebb: kétéves, másféléves, egyéves, illetve

³⁴⁹ Fórizs Sándor 2021: 1582

³⁵⁰ Fórizs 2014: 129

³⁵¹ Polizeitest 2023

³⁵² Fórizs-Mészáros 2021: 146

³⁵³ Fórizs-Mészáros 2021: 149

³⁵⁴ Fórizs 2022: 99

tíz hónapos képzések indulnak. A németek tantárgyai között található a rendőri gyakorlati kiképzés (402 tanóra) és az önvédelem (158 tanóra). Ezek felelnek meg a magyar intézkedéstaktikai, illetve testnevelés tanóráknak. Az önvédelem mellett a németek részesülnek úszásoktatásban és sportmozgásos foglalkozásokban is, de azok az önvédelem óraszámain túl történnek, tehát a fent említett 158 órát tisztán önvédelem oktatására fordítják. Ezeken felül a hallgatók 80 óra gyakorlaton vesznek részt bevetési egységeknél. Az MRVT-ben az intézkedéstaktika és önvédelem órák az alábbiak szerint valósulnak meg. A sport a következő tantárgyakból tevődik össze:

- rendőri testnevelés alapjai,
- fizikai képességfejlesztés,
- rendőri önvédelem és közelharc alapismeretek,
- valamint rendőri önvédelmi alaptechnikák.

Az utóbbi kettő 10 és 18 óraszámában történik. A lökiképzés alapjai tantárgyat 24 órában oktatják.³⁵⁵ Fenti tantárgyak óraszámait összeadva megállapítható, hogy az intézkedéstaktikai oktatásra összesen 52 óra áll rendelkezésre.

A német iskolában tantárgyként megjelenik a biztonsági járművezetés (40 óra). A szolgálati gépjárművek vezetésének módja szorosan kapcsolódik a rendőri intézkedéstaktikához. A magyar rendőrök az ügyintézői igazolvány megszerzéséhez, vagyis ahhoz, hogy szolgálati gépjárművet vezethessenek, egy napos vezetéstechnikai tréningen vesznek részt. A megkülönböztető jelzéssel ellátott szolgálati jármű vezetéséhez egy egyhetes tréningen kell részt venniük, amely három nap vezetéstechnikai gyakorlásból és két nap elméleti képzésből áll.

A német rendőrök az iskola végeztével külön tanúsítványt kapnak az egyes kényszerítő eszközeik használatáról, így rendelkeznek tanúsítvánnyal a rendőrbot alkalmazására vonatkozó vizsga letételéről, a vegyi eszköz alkalmazásáról szóló vizsga letételéről és az előírt lögyakorlatok eredményes teljesítéséről.³⁵⁶ A magyar rendőrök intézkedéstaktika oktatásában ez nem jellemző, csupán a lövészet különül el az intézkedéstaktikai elemek többi részétől. A kényszerítő eszközök alkalmazását célszerű egyszerre és nem egymástól elkülönítve oktatni és számonkérni. A rendőrök szakmai önismeretéhez hozzátartozik, hogy tisztában legyenek a képességeikkel, illetve, hogy melyik szituációban, melyik a számukra megfelelő kényszerítő eszköz az intézkedés eredményes befejezéséhez. Ehhez pedig a

³⁵⁵ Tájékoztató a rendőr tiszthelyettes szakmára felkészítő szakmai oktatásról 2022

³⁵⁶ Fórizs 2022: 102

gyakorlás során a rendelkezésükre kell bocsátani az összes eszközt, amelyekből a képességeikhez mérten választhatnak.

A németek gyakorlatában kiemelendő, hogy az iskolákban igen jelentős szakirodalom áll a rendőrök rendelkezésére, ami mutatja, mennyire fontos, hogy a tiszthelyettes állomány részére megadják a lehetőséget az önképzésre, fejlődésre.³⁵⁷ A 6. fejezetben felsorakoztattam számos szakirodalmat, amelyek a rendőrök intézkedéstaktikai képzéséhez felhasználható.

A német rendőr hallgatók minden képzési modul végén vizsgákat tesznek. A vizsga tartalmaz esetfeldolgozási gyakorlatot, amely tartalmaz elméleti megközelítést, szituációs gyakorlati részt, írásos dolgozatot és végül értékelő részt. Láthatóan nagy hangsúlyt fektetnek a szakma gyakorlati képzésére. Fentiekén túl – habár a felvételi eljárás nem tartalmazott fizikai felmérést – a sport területén kilenc számban méri fel a végzetetteket, ami igen alapos és mindenre kiterjedő számonkérés.³⁵⁸

Fontosnak tartom megjegyezni a német képzéssel kapcsolatban, hogy külön hangsúlyt fektetnek az anyanyelvük, vagyis a német nyelv ápolására. Ezzel elősegítik, hogy a rendőreik szabatosabban tudjanak megírni egy rendőri jelentést és kommunikálni az állampolgáraikkal. Jobb benyomást keltenek, ezáltal elismertebbek, tiszteletre méltóbbak lesznek a lakosok szemében. A hamburgi iskolában például a felvételi eljárás részét képezi egy tollbamondás, amellyel a jelentkezők helyesírási képességeit ellenőrzik.³⁵⁹ Érdemes lenne megfontolni ennek a gyakorlatnak az átültetését a magyar rendőrök felvételi eljárásának, vagy képzésének gyakorlatába. Szintén kiemelendő, hogy a németek az oktatásukban fennmaradó időt, vagyis a tartalék órákat elsősorban gyakorlati és csak másodsorban elméleti képzésre fordítják, ami szintén jelzi, hogy náluk a gyakorlati tudás fontosabb.³⁶⁰ Az RTK-n a rendészeti szocializációs foglalkozások azok, amelyek az oktatásban fennmaradó időnek megfelelnek. Meglátásaim szerint ezek az órák tökéletes lehetőséget biztosítanak a rendőr hallgatók számára további intézkedéstaktikai képzések megtartásához, és ezáltal a gyakorlati tudásuk bővítéséhez.

Egyes német tartományokban találkozni lehet a Wachpolizei kifejezéssel³⁶¹, amelynek jelentését nem találni se a nagy német rendőr lexikonban³⁶², se a német-magyar szótárban.³⁶³

³⁵⁷ Fórizs 2022: 103

³⁵⁸ Fórizs 2022: 101

³⁵⁹ Fórizs 2021: 1573

³⁶⁰ Fórizs 2022: 104

³⁶¹ Fórizs 2016: 97

³⁶² Wörterbuch der Polizei 2001

³⁶³ Német-magyar nagyszótár 2000

Ez egy olyan nem hivatásos állománykategóriát jelöl, amely tagjainak jogosultságait külön törvény határozza meg. Elsősorban rendőröket támogató és objektumőrzési feladatokat látnak el. A szervezet megalapításának legfőbb oka a migrációs hullám kezelésének segítése volt, amelyről az erről szóló könyvben³⁶⁴ olvashatunk bővebben. A Wachpolizei tagjainak felvételi követelményei alig térnek el a német rendőrök felvételi követelményeitől, valamint ezek a tagok kiegészítő felkészítéssel és vizsgával átvehetők a rendőri állományba. Meglátásom szerint ez a szervezet a magyar fegyveres biztonsági őrsgnek (továbbiakban: fbő) feleltethető meg, ami hazánkban szintén abból a célból jött létre, hogy a rendőrök munkáját támogassa. Az ő jogállásukról, feladataikról és a velük szemben támasztott követelményekről az erről szóló törvény rendelkezik.³⁶⁵ 2012-ben újabb törvény született³⁶⁶, amelyben az fbő-vel és egyéb rendészeti feladatokat ellátó szervekkel (közterület-felügyelő, mezőőr, hegyőr stb.) igyekezett az állam a rendőrség munkáját támogatni. Ahogyan az 1. fejezetben rámutattam, Balla Zoltán szerint ezen a területen nem történt előre mozdulás, a fegyveres biztonsági őrök felkészítése, a rendőrséggel való együttműködése nem lett megfelelően kialakítva. Boruzs Hunor erről szóló munkájában kifejti, hogy „a fegyveres biztonsági őrzés a hazai rendészeti struktúra által ki nem töltött területeket hivatott lefedni”, ugyanakkor térnyerését nem csak szakmai érvek indokolják, hanem pénzügyi okai is vannak.³⁶⁷ A fegyveres biztonsági őrök bére – a velük szemben támasztott alacsonyabb képzettségi feltételeknek megfelelően – a rendőrökénél jelentősen kevesebb. Az fbő a rendőrség létszámproblémáira is megoldást kíván nyújtani. A németek példáját követve érdemes lenne a fegyveres biztonsági őrök kiválasztása és képzése elé nagyobb követelményeket támasztani, részükre komolyabb életpálya lehetőséget biztosítani, ezáltal nagyobb mértékben lennének képesek a rendészeti feladatok támogatására.

Dolgozatom 6. fejezetében bemutattam, hogy miért a Krav Maga önvédelmi rendszert tartom a legalkalmasabbnak arra, hogy a rendőrök közelharc képzésének részévé váljon, továbbá kifejtettem, hogy a taktikai házban történő gyakorlás a legjobb lélektani tréning minden rendőr számára. A német rendőrök kidolgoztak egy edzés módszert, ami valahol félúton található a közelharc képzés és a lélektani képzés között. Interact Defense Combat-nak nevezték el, ami az én fordításomban védekező közelharcot jelent.³⁶⁸ Ez egy kimondottan rendőrök számára kifejlesztett harci módszer, amelyet életveszélyes bevetési szituációk

³⁶⁴ Ritecz-Sallai 2015

³⁶⁵ 1997. évi CLIX. törvény

³⁶⁶ 2012. évi CXX. törvény

³⁶⁷ Boruzs 2023: 1283

³⁶⁸ Interact Defense Combat 2023

túlélésére találtak ki. A lényege annak felismerésében rejlik, hogy amikor egy rendőr életveszélybe kerül, akkor - függetlenül a korától és képességeitől - életében először fog találkozni azokkal a tapasztalatokkal, amelyeket a túlélésért folytatott küzdelemben szerez. Ezért a németek az edzések intenzitását egészen az emberi feszültséghatárig, illetve picit azon túl tolják, ezzel tágitják a rendőrök feszültségtűrő képességét, és egyben növelik a túlélési esélyüket. A rendszernek nem előfeltétele a sportos életmód. Érdekes lehet a németek által alkalmazott Interact Defense Combat rendszer magyar rendőri képzésbe történő integrálásának lehetőségeit megvizsgálni.

7.2 A finn rendőrök képzésének bemutatása

A finn rendőrök képzését európai viszonylatban kiemelkedőnek tartom. Állításom alátámasztására bemutatom az általános finn oktatást és a finnek oktatáspolitikáját. Nem elsősorban oktatási módszerekről, inkább oktatási alapelvekről ejtek szót, amelyek szintén beilleszthetők a magyar rendőrképzésbe. A magyar rendőrség igyekszik egyre távolodni a militarizáltságtól, és befogadni a civil tudományokat is. Ennek első és legfontosabb lépése az oktatók pedagógiai képzése lenne, ugyanis a rendőrök professzionális képzése tudja elindítani a változásokat. A pedagógiai módszereket és elveket nem elsősorban a rendőriskolákból lehet eltanulni, inkább az általános oktatás területéről. Mivel a finn rendőrök képzése is az általános finn oktatáspolitikai irányvonalai mentén történik, érdemes megvizsgálni, mitől vált az általános finn oktatás sikeressé.

Az UNICEF - az ENSZ által létrehozott, gyermekek jogaiért küzdő szervezet - szerint az oktatás, amellet, hogy minden embernek egyetemes joga, egyben a szegénység, betegség és egyéb társadalmi problémák leküzdésének eszköze is, amelynek segítségével bárki számára megteremthető a biztos jövő, és a közösségeket is erősebbé teszi.³⁶⁹ A finnek nem csak Európában, de az egész világon élen járnak ennek a felismerésében, ezért ők az erőforrásaik jelentős részét – a nemzeti költségvetés 7,5%-át - az oktatásuk fejlesztésére fordítják. A PISA (Programme for International Student Assessment: nemzetközi tanulói teljesítménymérés programja) rendszeresen vizsgálatokat folytat, amelyek célja, hogy minden országban felmérjék a közoktatás eredményességét. Kimondottan azon kompetenciák mérésére koncentrál, amelyek a mindennapi életben való boldoguláshoz, munkához vagy

³⁶⁹ Unicef 2022

továbbtanuláshoz szükségesek.³⁷⁰ Finnország már 2000-ben meglepte az egész világot kiemelkedő eredményeivel. A PISA 2018-as felmérési eredményei szerint szintén magasan átlag feletti eredményeket produkált. Őket a világon csak Kanada, Észtország, Kína és Szingapur előzte meg.³⁷¹ Említésre méltó, hogy a legerősebb és leggyengébb tanulók között kicsi volt a képességbeli különbség, ahogyan az iskolák és régiók között is, ami azt mutatja, hogy nem különböztetnek meg erős vagy gyenge tanulókat, sem erős vagy gyenge iskolákat.³⁷² Mindez csak a differenciálás mesteri szintre emelésével lehetséges. A finn miniszterelnök, Sanna Marin 2022 szeptemberében kijelentette, hogy tovább fejlesztik a finn oktatást, és a cél az, hogy világelső legyenek. Szerinte egy ország csak az oktatás fejlesztésével lehet sikeres.³⁷³ Magyarország teljesítménye a felmérésen minden tekintetben átlag alatti volt. A finn oktatási rendszernek köszönhetően náluk az analfabéták aránya 0%, és az anyanyelvük mellett az angolt szinte minden lakos kiválóan beszéli.³⁷⁴ Az oktatáspolitikájuk egyik meghatározó eleme a decentralizáció, ami azt jelenti, hogy a finn helyi önkormányzatok önálló döntéseket hozhatnak az illetékességi területükön lévő iskolák működésével kapcsolatban, és egyéb feladataik mellett minőségbiztosítási és tanterv-ellenőrzési feladatokat is ellátnak. A Nemzeti Oktatási Testület továbbtanulási és képzési lehetőséget biztosít a tanároknak, és segít az oktatási anyagok fejlesztésében. Az oktatáspolitikája hangsúlyozza az egyéniség és a választás szabadságának fontosságát, illetve olyan tantervek kidolgozását teszi lehetővé, amelyek megteremtik a differenciált oktatás lehetőségét. Ennek köszönhetően lehetőség nyílik egyéni tantervek kidolgozására is, ami a differenciált oktatás legmagasabb szintje.³⁷⁵

Lényeges eleme a finn oktatásnak az esélyegyenlőségre törekvés. A PISA vizsgálatok eredményei arról tanúskodnak, hogy a tanulók teljesítménybeli különbségeit nagymértékben magyarázzák a gazdasági és szociális különbségek.³⁷⁶ Vagyis a jómódú családokból nagyobb eséllyel kerülnek ki tanult emberek, mint a szegényebbek közül. A finnek ezt az egyenlőtlenséget igyekeznek kiküszöbölni már 1978-tól az úgynevezett komprehenzív iskolák bevezetésével. A komprehenzív iskolák alapelve, hogy mindenki részesülhet kiváló minőségű oktatásban, vagyis a társadalmi-szociális háttér senkit sem gátolhat meg abban, hogy személyre szabott oktatást kapjon. Ennek az iskolareformnak a következményeként

³⁷⁰ Oktatási Hivatal (1.) 2022

³⁷¹ Oktatási Hivatal (2.) 2022

³⁷² Szabó 2013: 144

³⁷³ Nyugati fény 2022

³⁷⁴ Hornyák 2011: 75

³⁷⁵ Hornyák 2011: 76

³⁷⁶ Oktatási Hivatal (1.) 2022

Finnországban egyedülállóan igazságos társadalom alakult ki.³⁷⁷ Az iskola mindenki számára ingyenes, alanyi jogon jár mindenkinek, bármilyen háttérrel is rendelkezik. Az intézmények nem válogathatják meg, hogy mely diákokat hajlandóak oktatni, és melyeket nem, egyforma esélyekkel indul minden gyermek. Az iskolások egyénre szabott tanácsadásban részesülnek. A tanterv mindenki számára azonos, de a fejlesztés az egyéni szükségletek figyelembevételével történik. Értékeléskor nincsenek rangsorok, igyekeznek ösztönzőleg értékelni a tanulókat. A finnek felszámolták a versengést az oktatási rendszer minden szintjén.

A McKinsey cég jelentése 2006 és 2007 között megvizsgálta a PISA felméréseken legjobban teljesítő tíz ország oktatási sikerének titkát. A vizsgálatok három megállapításra vezettek:

- pedagógiai pályára csak a legrátermettebbek léphetnek,
- a tanároknak minőségi képzésben kell részesülniük, és
- minden tanuló számára biztosítani kell a személyre szabott, igényeihez igazodó oktatást.

A siker elsőszámú kulcsa tehát egyértelműen az oktató, illetve annak felkészítése.³⁷⁸ Ez érvényes bármely oktatási formában, legyen az rendőröket képző akadémia, technikum vagy egyetem. Finnországban a tanárok hatalmas elismertségnek örvendenek, mert a rendszer feltétel nélkül elfogadta a McKensey-jelentés eredményeit, és felismerte, hogy az oktatási rendszer működőképessége az ő teljesítményüktől függ. Ezért tisztelik őket és elismerik a munkájukat, ugyanakkor nagyon szigorú követelményeknek kell megfelelni ahhoz, hogy valaki taníthasson. Az iskolákban csak a legmagasabb egyetemi végzettségű tanárok oktathatnak, akiknek ezen túl még az egyes munkahelyek szigorú felvételi követelményeinek is meg kell felelniük. Nem reális elvárás az, hogy a magyar rendőröket képző intézményekben és szervezeti egységekben minden oktató rendelkezzen pedagógus diplomával, ugyanakkor elvárható, hogy aki oktatói pályára lép, az folyamatosan fejlessze pedagógiai képességeit. Ez megvalósítható akár más pedagógusok megfigyelésével, velük való konzultálással, hospitálással, olvasással. A finn oktatók minden egyes tanévben új terveket dolgoznak ki, amelyek összhangban állnak az intézmények adott tanévre kitűzött céljaival. Így nem történhet meg, hogy elavult tanmenet szerint halad a képzés. A tanárok az oktatást olyan környezetbe helyezik, ahol a tanulás örömet jelent a tanulóknak, így tartják fent a

³⁷⁷ Sahlberg 2013

³⁷⁸ McKinsey Company 2007

motivációjukat, hiszen nem csupán a tanulók dolga és kötelessége, hogy önmaguktól motiváltak legyenek.³⁷⁹

Az oktatói munka nem merül ki csupán az órák megtartásában, ugyanis a finn modell kutató-fejlesztő folyamatként tekint erre a hivatásra, vagyis a tanároktól elvárt a folyamatos olvasás, önfejlesztés, kutatás. Az egyes tanárok rendszeresen látogatják egymás óráit, konzultálnak, segítik egymást a fejlődésben és akár közös óraterveket is készítenek.³⁸⁰ Ez a figyelemre méltó gyakorlat jó szolgálatot tenne a magyar rendőrök képzésében. Finnországban 2001-ben indult a pedagógusképzés fejlesztését célul kitűző program, amely mind a pedagógusképző iskolába jelentkezők szelekciójára, mind a tanulmányaikra, mind pedig a már diplomával rendelkezők folyamatos szakmai fejlesztésére kiterjedt. A pedagógusjelöltek kiválasztása igen összetett folyamat, amelynek során figyelembe veszik a jelölt korábbi oktatáshoz köthető munkatapasztalatait, valós szituációkba ágyazott helyzetgyakorlatokban ellenőrzik a megszerzett tudás alkalmazásának képességét, végül egy személyes interjút készítenek velük, ahol a pedagógussá válási motivációjukról kérdezik őket. A magyar rendőrök képzésében az oktatók felvételekor ezek a gyakorlatok nem jelennek meg, ezáltal az oktatói beosztások oktatói képességeik felmérésére nélkül kerülnek betöltésre. A finn oktatóknak évente 3-5 nap pedagógiai továbbképzésen kell részt venniük.³⁸¹ Egy finn rendőr, aki hatvanévesen iratkozott be angol nyelvtanfolyamra, úgy nyilatkozott, hogy náluk az élethosszig tartó tanulás egy princípium, és mint rendőrnek, illik világnyelven kommunikálnia. Hozzátette, hogy az oktatás és képzés kulcságazat a finn társadalomban.³⁸² A finnek külön figyelmet szánnak a tanulási környezetnek, vagyis olyan tereket, tantermeket építenek az oktatási intézményekbe, amelyek inspirálják a tanulókat és támogatják a tanulást. Az erre a célra indított projektjük kiterjed a tantermek egyedi felosztására, az asztalok kialakítására és a letisztult színvilágra is.

Összefoglalva megállapítható, hogy a finnek úgy tekintenek az iskolákra, mint egy olyan helyre, ahol minden ember eljuthat a saját teljesítőképessége csúcsára. A rendszer erőssége az önszabályozáson alapuló tanulás. A tanárok megbecsült és magasan kvalifikált szakemberek, akik folyamatosan bővítik pedagógiai eszköztárukat és kutatásokat folytatnak.³⁸³

³⁷⁹ Medovarszki 2021: 219

³⁸⁰ Hornyák 2011: 78-79

³⁸¹ Kálmán 2011: 149

³⁸² Fenyvesi 2022: 103

³⁸³ Medovarszki 2021: 222

A finn rendőrök képzésének alapelvei nem különböznek az általános finn oktatás alapelveitől. Mutatja ezt az is, hogy a skandináv ország a közbiztonsági statisztikák tekintetében is kiemelkedik az Európai Unió tagállamai közül. Ez köszönhető a 2009-ben végrehajtott kormányzati és közigazgatási reformoknak, amelyek más országok számára példaértékű rendészeti módszerek alkalmazását tették lehetővé. Elmondható továbbá, hogy a finn lakosság rendőrség iránti bizalma meglehetősen magas.³⁸⁴ Ez azért számít komoly teljesítménynek, mert a rendőreik létszáma igen alacsony. Az unió tagállamaiban az egy fő rendőrré jutó lakosok száma a finneké a legmagasabb, vagyis arányaiban náluk a legkisebb a rendőrség létszáma.³⁸⁵ A lakosság rendőrökbe vetett bizalmát jelzi, hogy az ezredfordulón a megkérdezettek 88%-a volt elégedett a napi munkavégzésükkel, amiben szintén az élen járnak Európában. Svédország és Dánia hasonlóan jó eredményeket tud felmutatni ezen a téren.³⁸⁶

A finn lakosság rendőrök iránti bizalmának a kialakulásában nagy szerepet játszottak olyan, már 1960 óta alkalmazott módszerek, amelyek a rendőrség és a helyi közösségek közötti kapcsolatépítést segítik. A helyi rendőri szervek a látható, közterületi jelenlétükkel és a szolgáltató jellegű munkájukkal bizalmi viszonyt alakítottak ki a lakossággal. Mindezt egy finn tanulmányra alapozva tették, amely szerint a rendőrség és a rendőri munka láthatósága szorosan összefügg a bűnözéstől való félelemmel. A tanulmány megkülönbözteti a járőrautóval és a gyalogosan végzett rendőri tevékenységet, valamint a vagyon és a személy elleni bűncselekményeket. A megkérdezett személyek közül azok a felnőttek, akik gyakrabban észleltek gyalogosan közlekedő rendőröket, kevésbé tartottak a vagyon elleni bűncselekményektől. A tinédzserek ezzel ellentétben a személy elleni bűncselekmények tekintetében voltak nyugodtabbak. Ugyanakkor a járőrautóval végzett tevékenység láttán mind a felnőtt, mind a tinédzser lakosok körében nagyobb volt a félelem mindkét bűncselekmény kategóriától. A tanulmány azt a következtetést vonta le, hogy a rendőröknek az az egyszerű cselekedete, hogy időnként – nem csak bűnözéssel összefüggésben – kiszállnak a szolgálati gépjárműből, igen pozitív hatással van az állampolgárok biztonságérzetére, illetve a bűnözéstől való félelemre.³⁸⁷ Magyarországon a lakossággal való kapcsolatépítésre egy külön szolgálati formát hoztak létre: a körzeti megbízotti szolgálati formát, amelynek tagjai ritkábban vettek részt intézkedésekben, mint a járőrök, ám napjainkban a járőrhiány miatt már ők is többnyire járőrfeladatokat látnak el, könnyítve ezzel a járőrök terhein. A finn rendőrség

³⁸⁴ Kääriäinen 2008: 141

³⁸⁵ Christián 2013: 130

³⁸⁶ Christián 2013: 136

³⁸⁷ Salmi-Grönroos-Keskinen 2004: 586

tehát célul tűzte ki a lakossággal való közvetlen kapcsolatfelvételt, ezáltal a szubjektív biztonságérzetük erősítését. Médiakampányt folytatnak, amelynek segítségével az állampolgárok tisztában lehetnek a rendészet működési eredményeivel, és érzékelik a folyamatos rendészeti tevékenységeket. Az internetet, azon belül elsősorban a Facebook, Twitter, MySpace és IRC-Gallery közösségi oldalakat, mint aktív kommunikációs felületet használják, valamint tájékoztató anyagokat tesznek közzé a YouTube internetes oldalonon. Interneten keresztül lehetővé teszik a folyamatos kétirányú kommunikációt a rendőrség és a lakosság között.³⁸⁸ Megfigyelhető, hogy hazánkban is egyre több a közösségi oldalakon megjelenő rendőrséget népszerűsíteni próbáló reklám. Találhatunk sikeres rendőri intézkedéseket hirdető posztokat a Facebook oldalain, a közúti közlekedésben úgynevezett „*pofátlanító*” akciókról készült videókat, rendőrök képzését bemutató plakátokat, esetleg a rendőr hallgatók egy átlagos napjáról szóló rövidfilmeket. Ezek elsősorban a rendőri munka népszerűsítését hivatottak elősegíteni, ugyanakkor fennáll annak a veszélye, hogy egyes rendőröket a mindennapi tevékenységük apró eredményeit felnagyítva úgy mutat be, mintha ezzel kiemelkednének a társaik közül. A rendőrökről, hallgatókról készült hírek, videók néhol hajlamosak ferdíteni az igazságot, vagy hiányosan tálni a tényeket. Mindez a lakosság egy részében rövidtávon jó érzéseket kelthet, ám távlatokban gondolkodva az etikátlan viselkedés károkat okozhat a rendőrség megítélésében. Az olyan kifejezés, mint a „*pofátlanító*” nem méltó a rendőri munkához, hiszen a rendőröknek nem a pofátlan személyekkel, hanem a jogszabályok megszegőivel szemben kell lehetőleg szenvtelenül intézkedni. Egyes rendőröknek vagy hallgatóknak azt sugallni, hogy az ő munkájuk kiemelkedőbb a többinél, hamis énképet kölcsönözhet részükre. Ahogyan a rendőrség szolgálati feladatai, úgy az etikai normák is folyamatosan változnak, azonban a helyes és helytelen közötti különbségtételben továbbra is az egyéni értékrend és morál marad a meghatározó.³⁸⁹ A társadalom azt várja el a rendőrtől, hogy hiteles tájékoztatást adjon a részére, igazat mondjon, és ne torzítsa el a valós körülményeket.³⁹⁰

1829-ben az akkori angol miniszterelnök, Sir Robert Peel lefektette a rendőri munka kilenc alapelvét, amelyek között az is szerepelt, hogy a rendőri munkát a társadalommal való együttműködésre, az állampolgárok támogatására kell építeni.³⁹¹ Ezek a gondolatok tehát nem új keletűek, közel kétszáz éve léteznek. Egy másik kutatás ugyanakkor hozzáteszi, hogy ez az

³⁸⁸ Christián 2013: 141

³⁸⁹ Éberhardt 2020: 128

³⁹⁰ Janza 2010: 47

³⁹¹ Peel 1829

együttműködés csak úgy valósulhat meg, ha a két fél - vagyis a rendőrség és a lakosság – között valódi partneri viszony van.³⁹² Az ilyen viszony kialakításának folyamatában ismét kiemelt szerepet kap az önismeret. A finn rendőrség 1993-ban a szolgáltatások minőségének javítására irányuló programot indított, amelynek keretein belül felmérte a lakosság igényeit. Ennek megfelelően együttműködést alakított ki önkormányzatokkal, közigazgatási hatóságokkal, gazdasági szereplőkkel, oktatási intézményekkel és olyan helyi szervezetekkel, amelyek tevékenysége érintett lehet a rendőri munkában.³⁹³ Ezek az intézkedések szintén hozzájárultak a lakosok bizalmának kiépítéséhez.

A finn rendőrök képzésének része a Krav Maga önvédelmi rendszer oktatása, aminek a magyar rendőrök képzésébe való bevezetését dolgozatom 6. fejezetében szorgalmazom.

7.3 Néhány jó gyakorlat a finn rendőrtiszti főiskoláról

Finnországban – ahogyan hazánkban is – egyetlen rendőrtiszteket képző iskola működik, ami Tampereben található. Az alábbiakban megvizsgálom ennek az iskolának a működését, és néhány ponton összehasonlítom az RTK-val.

A finn rendőrtiszti főiskola a felsőoktatási rendszer szerves részét képezi.³⁹⁴ A felsőoktatási rendszer két intézményrendszerből tevődik össze: az egyetemekből és a politechnikumokból. Az egyetemek főleg tudománnyal és művészettel foglalkoznak, míg a politechnikumok szakmai területen nyújtanak oktatást, és a munkaerőpiac igényeihez igazodva az alkalmazott tudás megteremtésére koncentrálnak. A finn rendőrtiszti főiskola 1998 óta politechnikumnak számít.³⁹⁵ A rendőri oktatásban folyamatos reformok mennek végbe, amelyek előkészítő munkálatai 2011-ben fejeződtek be. A reformoknak két tényező szolgált alapul:

- a társadalomban és a rendőrségben végbemenő változások elemzésére irányuló törekvés, valamint
- az a szándék, hogy a rendőrtiszti főiskola stratégiáját összhangba hozzák más európai egyetemek stratégiájával.

A finnek tehát felismerték, hogy a változás állandó, akár az állampolgárokat, akár a rendőröket veszik figyelembe, és előre felkészültek ezekre a változásokra, illetve igyekeznek

³⁹² Miller-Hess-Orthmann 2011: 5-7

³⁹³ Christián 2013: 137

³⁹⁴ Szabó 2013: 143

³⁹⁵ Szabó 2013: 144

alkalmazkodni és közös nevezőre jutni az Európai Unió értékeivel. A reformok keretében változtattak a főiskolások oktatásának módján, ami annyiban nyilvánult meg, hogy a hallgatók tanításának és iránymutatásának aránya inkább az utóbbi felé tolódott el. Mindez annyit jelentett, hogy nem erőltették szigorúan a tanítási módszereket, hanem többet hagyták a hallgatókat maguktól tanulni, hogy kibontakoztathassák saját képességeiket. Nem zavarták meg őket ebben a folyamatban, csak akkor, ha láthatóan rossz irányba haladt és szükség volt az útjának egyengetésére.³⁹⁶ Szorosan ehhez a módszerhez kapcsolható a probléma alapú tanítás, amelynek célja, hogy az elméleti és gyakorlati ismereteket ötvözi, és ezáltal fejleszti a hallgatók problémamegoldó képességét. Mindez úgy valósítható meg, hogy a tanár nem ragaszkodik görcsösen a tanári szerepéhez, hanem inkább vezetővé, támogatóvá, asszisztálóná válik.³⁹⁷ Ez az oktatói viselkedés meglehetősen magas pedagógiai ismereteket és tudatossági szintet is igényel.

A főiskolán működik egy minőségbiztosítási rendszer, amelynek célja az oktatás és a kutató tevékenység folyamatos fejlesztése, így nem kell attól tartani, hogy a tananyag, vagy akár az oktatási módszerek elavulttá válnak. A rendszer felé természetesen az iskola tanárai is teljesen elkötelezettek, vagyis nyitottak a változásra és önmaguk folyamatos fejlesztésére. A minőségbiztosítási folyamat keretein belül a kutatás-fejlesztési osztály publikációkat feldolgozó tevékenységet végez. Ennek köszönhetően az új tudományos eredmények szinte azonnal felhasználásra kerülnek és beépülnek az oktatásba. A kutatásokból információt nyer az iskola a rendőrség működéséről, így segíti az oktatást életközeli tenni. Fentiek miatt a kutatási információknak hatalmas szerepük van az iskola fejlődésében. A kutatók nem csupán adatot gyűjtenek és publikálnak, hanem részt vesznek a tanításban is, és figyelik a hallgatók munkáját diplomájuk készítésekor.

Az RTK-n az intézkedéstaktikai tantárgyakat oktatók felé nem elvárás a pedagógiai végzettség, és jellemzően nem is rendelkeznek azzal. Az egyetem igyekezett lépéseket tenni annak érdekében, hogy a pedagógiai képességeiket fejlessze. 2018-ban más tanszék pedagógus kollégái látogatták meg az intézkedéstaktika órákat abból a célból, hogy pedagógiai iránymutatást nyújtsanak, de a kezdeményezés nem vezetett eredményre, mert az intézkedéstaktika oktatók nem bizonyultak befogadónak. Annak az általános nézőpontnak a gyökerei, miszerint az intézkedéstaktika oktatásához elsősorban rendőr szakmai tudásra és tapasztalatra van szükség, túl erősnek bizonyultak. Dolgozatomban elsősorban ezen a téren

³⁹⁶ Szabó 2013: 146

³⁹⁷ Kujanpaa 2008: 132-136

szorgalmazok paradigmaváltást. Egy átlagos tanulói csoportban megfigyelhető a tagok eloszlása az alábbiak szerint: a csoport 20%-a átlagon felüli képességű, 60%-a átlagos képességű, 20%-a pedig átlagon aluli képességű. Az oktatók körében általam tapasztalt oktatói módszer csupán az átlagos képességű tanulók fejlesztésére koncentrál. A finn oktatáspolitikának éppen az a lényege, hogy minden tanuló (akár az alsó, akár a felső 20%-ba tartozik) képességeit maximálisan ki kell bontakoztatni. Ennek köszönhetően a finnek a leggyengébb és legerősebb tanuló közti különbséget is a lehető legkisebbre csökkentették, és pont ez emeli ki őket a világ összes országa közül. Mindez persze csak a tanári, azaz pedagógiai képességek meglétével és folyamatos fejlesztésével vált lehetségessé. Fenti gondolatokat érdemes kiegészíteni azzal, hogy a még fiatal Rendészettudományi Doktori Iskola hallgatói és végzett doktorai egyre több kutatást végeznek, egyre több tudományos eredményt produkálnak a rendőrség és más rendészeti szervek számára. Az intézkedéstaktikai oktatók oktatói képességeinek fejlődéséhez – a finnekhez hasonlóan – a pedagógiáról, a nevelésről, önismeretről, vagy rendészetről szóló kutatások eredményeinek, vagy más hasonló publikációknak a rendszeres olvasása, tanulmányozása is nagyban hozzájárulna.

A finn főiskola erősségei közé tartozik a szakmai élet és a képzés közti szoros kapcsolat, aminek köszönhetően az oktatás anyaga nem a valóságtól elrugaszkodott. A tanulók valós és alkalmazható tudást szerezhettek. A főiskola pedagógia iránti elkötelezettségét az is jelzi, hogy 2011-ben pedagógiai stratégiával egészítették ki a működési stratégiájukat, továbbá az, hogy az alkalmazott oktatók 70%-a tanári diplomával rendelkezik. A pedagógiai stratégia részét képezi az online tanítás fejlesztése is, ami elsősorban az e-learning és videokonferencia-rendszer alkalmazására koncentrál. Az iskola a személyzetétől és a hallgatóitól rendszeresen visszajelzéseket kér annak érdekében, hogy feltérképezzék az iskola szolgáltatásairól alkotott véleményüket. A visszajelzési rendszert két évente frissítik.³⁹⁸ Ugyanígy az oktatók is rendszeres visszajelzéseket kérnek a hallgatóiktól a tanítási módszereiket illetően. Külön kiemelendő, hogy az oktatók is reagálhatnak ezekre a visszajelzésekre, így nyílt kommunikáció alakul ki a tanárok és diákok között. Az intézkedéstaktika egy gyakorlatközpontú tantárgy. Az RTK-n a pandémia megjelenésekor a legtöbb tantárgy oktatása online zajlott tovább, viszont az intézkedéstaktikai oktatása teljesen leállt. A megfelelő pedagógiai módszerek ismerete és az online tanítás eszközeinek kombinálása hozzájárulhatott volna az intézkedéstaktikai oktatás folytatásához.

³⁹⁸ Szabó 2013: 147

Szintén 2011-ben készült egy tanulmány, amely a finn rendőri képzés hatékonyságát vizsgálta. Kiderült belőle, hogy a finn rendőrtisztai főiskola kiváló alapkompétenciákat nyújt a rendőri munka elvégzéséhez, valamint hogy a végzős hallgatók értik a rendőri munka felelősségét, továbbá kellően elkötelezettek a hivatásuk iránt.³⁹⁹ Az iskola igazgatója, Kimmo Himberg 2011-ben egy mondatban összefoglalta az iskola működésének lényegét: *„Oktatjuk a teljes finn rendőrséget, és kutatási adatokkal szolgálunk, hogy fenntartsuk a belső biztonságot az országunkban, azaz mi hozzuk létre a jövő biztonságát.”*⁴⁰⁰

7.4 A finn oktatási módszerek adaptálásának lehetőségei

A fentiekben bemutattam számos, a finn rendőrök képzésében alkalmazott oktatási alapelvet és módszert, azonban ezek adaptálása a magyar rendőrök képzésébe nem tűnik egyszerű feladatnak. Medovarszky István szerint a finn oktatáspolitikai teljes lemásolása és az oktatási módszerek maradéktalan befogadása még nem jelentené a magyar oktatási rendszer fejlődését. Ezt azzal magyarázza, hogy a finn rendszer olyan sajátosságokat hordoz, melyek csak az ő országukban értelmezhetők. Náluk az oktatással kapcsolatban egyedi gondolkodás alakult ki. Az ott lezajlott reformfolyamatok háttérében olyan társadalmi és politikai tényezők álltak, amelyek alkalmasak voltak a változás megteremtésére, így az ő rendszerüknek komoly legitimitása van. Medovarszky úgy gondolja, hogy Magyarország a finn modell számos elemét átvehetné, azonban ehhez kormányzati ciklusokon átívelő politikai és társadalmi reformokra lenne szükség.⁴⁰¹ Medovarszky gondolatait alátámasztja az a tény is, hogy Magyarország a rendszerváltást követően célul tűzte ki egy professzionális rendőri szervezet létrehozását, amihez a Team Consult nevű svájci céget kérte fel segítségül. Ők másokhoz hasonlóan szorgalmazták a demilitarizációt és a lakossággal való kapcsolatfelvételt, azonban a rendőrség továbbra is katonai elvek mentén működött tovább, és nem tudott hatékonyan reagálni a kihívásokra.⁴⁰² Kiderült, hogy a bajok a rendőrség és a társadalom közti kapcsolatból eredeztethetők.⁴⁰³

Annak ellenére, hogy Medovarszky szerint a magyar oktatási rendszer reformjához mélyebbre nyúló változások szükségesek, úgy gondolom, a magyar rendőröket képző intézmények és szervezeti egységek tehetnek apró lépéseket, amelyekkel jelentős javulást

³⁹⁹ Szabó 2013: 152

⁴⁰⁰ Annual Report 2011/2012. Police College of Finland 2012

⁴⁰¹ Medovarszky 2021: 217

⁴⁰² Christján 2019: 79

⁴⁰³ Szikinger 1998: 28

érhetnének el az oktatás színvonalában. Ez pedig legfőképpen a pedagógiai szemlélet-, sőt kultúraváltással lenne elindítható és elérhető. Ez kezdetben abban nyilvánulna meg, hogy az oktatói pozíció betöltésekor a jelentkező tanújelét adja oktatói képességeinek, megfelelő szintű önismeretének és kellő motiváltságának. A már felvett oktatók részére kötelező lenne a folyamatos pedagógiai és szakmai önfejlesztés, valamint önismeretük fejlesztése. Tanóráikon kezdetben jelen lenne egy tapasztalt pedagógus, akivel átbeszélhetik az oktatással kapcsolatban felmerült gondolatokat. Az intézkedéstaktikai oktatók nyitottak lennének a pedagógusok javaslataira, észrevételeire. Gyakorolnák és fejlesztenék a differenciált oktatásra irányuló módszereket, havonta feldolgoznának egy-két - munkájához hasznos – publikációt, az ezekben található eredményeket megbeszélnek egymással, megvizsgálnák, mi és hogyan építhető be a tananyagba. Nem az Amerikai Egyesült Államokban látott módszerek adaptálására kell törekedni elsősorban, mert azok nem biztos, hogy illeszkednek a rendőrség rendszerébe. Fel lehet venni a kapcsolatot más tantárgyak oktatóival, és meg lehet látogatni egymás óráit. Ki lehet dolgozni tanmenetet, amelyet igyekezni kell más tantárgyak tanmenetéhez igazítani.

Mindezek a tevékenységek nem igénylik a teljes magyar oktatáspolitikai megreformálását, csupán egyes személyek oktatáshoz való hozzáállásának változását, finomodását. Nem lehet azt állítani, hogy mindez túl nehéz és bonyolult feladat lenne, hiszen rengeteg segítséget lehet kérni pedagógus kollégáktól, akik csupán arra várnak, hogy a rendőr oktatók mutassanak némi nyitottságot feléjük. Az intézkedéstaktika oktatásában mindenképpen paradigmaváltó gondolkodásra lenne szükség, amely a fenti tevékenységek mindennapi munkába való integrálásával és gyakorlásával elérhető.

Ha a finn oktatási rendszer bármely elemét megvizsgáljuk, nem találunk olyan módszert, alapelveket, gondolatot, amelynek kialakítása rendkívüli képességeket igényelne, vagy nehézséget okozna bármely országnak, mégis azt tapasztaljuk, hogy csak kevés nemzet foglalkozik ezzel komolyabban. Ennek oka visszavezethető az integrál pszichológia tudományos eredményeire, amelyek szerint a skandináv országok a világ legtöbb országához képest magasabb tudatossági szintet képviselnek.⁴⁰⁴ Dolgozatom 6. fejezetben bemutattam az integrál pszichológiát és javaslatot tettem annak egyes vívmányainak rendőrök képzésébe történő bevezetésére, ami segítené az önismeretük és tudatossági szintjük növelését, és ami hozzájárulna az intézkedéstaktikai képességeik fejlődéséhez.

⁴⁰⁴ A tudatfejlődési szintek megértése 3. rész 2023

7.5 Részkövetkeztetések

A fejezetben megvizsgáltam néhány európai ország rendőrképzésével kapcsolatos gyakorlatait, azokat összehasonlítottam a magyar rendőrök képzésével. A német Sachsen-Anhalt tartomány rendőrképzési gyakorlatát alaposabb vizsgálatnak vettem alá. Megállapítottam, hogy a magyar rendőrség a lakosság arányához mérten jóval nagyobb létszámmal rendelkezik, mint Európa legtöbb országa, ennek ellenére rendőrhány tapasztalható a közterületeken. Megállapítottam, hogy a rendőrök felvételi eljárásának gyakorlata az egyes európai országokban kevésben különbözik. A német tartományban a jelentkezők testtömeg index alapján történő kiválasztását követendőnek tartom. Jó gyakorlat továbbá a bőséges szakirodalom rendelkezésre bocsátása a rendőr hallgatók számára, valamint az anyanyelv ápolása, amely a rendőrök tekintélyét javítaná az állampolgárok és más szervezetek szemében. Kiemelt figyelmet fordítottam a finn rendőrök oktatásának vizsgálatára. Bemutattam, hogy a finn általános oktatás mitől vált világszinten kiemelkedővé, majd rámutattam, hogy a rendőrök képzése ugyanezen alapelvek mentén történik. A finnek jó gyakorlatainak vizsgálatával felhívtam a figyelmet a pedagógia oktatásban való jelentőségére, valamint arra, hogy az oktatás sikerének a kulcsa a tanár. Követendőnek tartom a finn rendőrök azon működési elvét, amely szerint bizalmi viszonyt alakítottak ki a lakossággal. A médiában vagy közösségi oldalakon való szereplés már megjelent a magyar rendőrség tevékenységei között is, egyelőre azonban kétségesnek annak eredményessége. Megállapítottam, hogy a finn rendőrök képzésének része a Krav Maga önvédelmi rendszer oktatása, amelynek bevezetését szorgalmazom a magyar rendőrök képzésébe is. Alaposabb vizsgálatnak vettem alá a finn rendőrtisztai főiskolát, amely működésének egyes aspektusait összevettem az RTK működésével. Ahogyan más finn iskolákban, itt is kiemelt szerepet kap a pedagógia. Kiemelendő jó gyakorlatnak tartom, hogy az oktatók folyamatosan fejlesztik pedagógiai képességeiket, valamint kutató tevékenységet is végeznek abból a célból, hogy a tudomány friss vívmányait beépítsék a munkájukba. További jó gyakorlatnak tartom a visszajelzési rendszer kiépítését, ami lehetővé teszi a hallgatóktól érkező oktatással kapcsolatos visszajelzések feldolgozását, valamint közvetlenebbé teszi az oktatók és hallgatók közti kommunikációt. Megvizsgáltam az általam feltárt jó gyakorlatok adaptálásának lehetőségeit. Megállapítottam, hogy a gyakorlatok adaptálásának több akadály is lehet, azonban a megfelelő szándék kialakításával megvalósítható. A finn rendőrök képzési módszereit több tekintetben is követendőnek tartom. Az általános oktatás területén elért kiemelkedő teljesítményük is jelzi hozzáértésüket a rendőrképzéshez, illetve a skandináv

társég tudatossági szint tekintetében is kiemelkedik a világ többi országa közül. A magyar rendőrök képzésében az egyes technikák és taktikák oktatásának módszertana eltérő lehet ugyan a finnekétől, de a képzés alapelveit (például a pedagógia szerepének hangsúlyozását) mindenképp érdemes lehet az ő mintájukra kialakítani.

A fenti fejezetben végzett kutatásaim tovább erősítik négyes számú hipotézisem helyességét, valamint további hozzájárulást biztosítanak a hatos számú kutatási kérdésem megválaszolásához.

8. A DOLGOZAT ZÁRÁSA

8.1 Összegzett következtetések

Dolgozatom második fejezetében felkutattam az intézkedéstaktika fogalmának meghatározásait, és azokat részletesen elemeztem. Megállapítottam, hogy a meghatározások tartalmaznak ugyan nélkülözhetetlen elemeket, azonban további pontosításra szorulnak. Javaslatot tettem a fogalom új, pontosabb meghatározására. Bemutattam az intézkedéstaktika kifejezést néhány idegen nyelven, azokat összevettem a magyar jelentéssel, melyből kiderült, hogy más országok is hasonlóan gondolkodnak az intézkedéstaktikáról, mint a magyarok. Összegyűjtöttem a dolgozatomban gyakran használt és az intézkedéstaktikával kapcsolatba hozható más kifejezéseket. Ezek jelentését meghatároztam és ezáltal egymástól elkülönítettem.

A harmadik fejezetben megvizsgáltam az intézkedéstaktika kialakulásának folyamatát, összegyűjtöttem és rendszerbe állítottam főbb állomásait. Ehhez interjút készítettem az intézkedéstaktika fejlődésének egyik kiemelkedő alakjával: Kocsis Istvánnal. Megállapítottam, hogy az intézkedéstaktika Magyarországon a távol-keleti küzdősportok beáramlásával kezdődött, majd ezeknek a rendőri képzés mozgásanyagába történő beépítésének kísérletével fejlődött tovább. A küzdősport mozdulatok speciális rendőr fogásokká alakultak. Egyre inkább bővült a technikai és taktikai paletta. A lőfegyverkezelés oktatása átalakult, megjelentek a lélektani tréningek, és a rendőrök képzésében erős differenciálódás alakult ki. Az intézkedéstaktika teljes tudásanyaga mára olyan hatalmasra duzzadt, hogy azt csak több különböző területre specializálódott szakember képes hiánytalanul oktatni.

A negyedik fejezetben a magyar rendőrök intézkedéstaktikai gyakorlatát vetettem vizsgálat alá. Először összegyűjtöttem a rendőri munka hatékonyságának mérésére szolgáló módszereket, eljárásokat. Megállapítottam, hogy ezek a módszerek nem alkalmasak arra, hogy hiteles képet fessenek a rendőrök intézkedési képességeiről, ezért további kutatómunkát hajtottam végre. A módszertani trianguláció segítségével vizsgáltam a rendőrök intézkedési gyakorlatát, ami három különböző irányból szolgáltat információkat. A trianguláció első pontjaként a megfigyelést választottam, amelynek során 13 alkalommal egy budapesti kerületi rendőrkapitányság állományának közterületen rendszeresen szolgálatot ellátó tagjaival láttam el közös járőr szolgálatot, és közben figyeltem, hogy az intézkedéseik mennyire felelnek meg

a 18/2008. ORFK utasításban foglalt alapelveknek. A második pontjaként interjút készítettem 8 fő instruktossal, és az általuk képzett állomány intézkedési gyakorlatának minőségéről és a képzések körülményeiről kérdeztem őket. A harmadik pontjaként kérdőíves kutatást végeztem a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő rendőrök körében, amelynek 184 alanya volt, és amelyben a saját és társaik intézkedéstaktikai képességeiről kérdeztem őket. A trianguláció három pontjának egyike sem állná meg a helyét önálló kutatásként, hiszen egyik sem kellően reprezentatív és az alanyok száma is kicsi, azonban a három kutatásból szerzett információk egymást kiegészítik, és árnyaltabb képet mutatnak a vizsgált jelenségről. A három kutatás eredménye ugyanabba az irányba mutatott, miszerint a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő rendőrök intézkedéstaktikai gyakorlata jelentős hiányosságokat mutat a biztonságosság és szakszerűség terén. A rendőrök jelentős hányada nem tudná magát megvédeni egy aktívan ellenszegülő vagy támadó személlyel szemben, továbbá intézkedéstaktikai énképük a valósághoz képest némi eltérést mutat.

Az ötödik fejezetben azt a három területet vizsgáltam meg, ahol a rendőrség hatással lehet a rendőrök intézkedéstaktika képességeire. Ezek a területek az alkalmasságvizsgálatok, az intézkedéstaktikai oktatások és az intézkedéstaktikai képzések. Megvizsgáltam a korábbi és a jelenleg hatályos alkalmasságvizsgálatokat szabályozó normákat, azokat elemeztem és értékeltem, majd összehasonlítottam egymással, hogy rámutassak az eljárás rendjének és a meghatározott sztemdeknak a változásaira. Megállapítottam, hogy az új alkalmasságvizsgálatok kisebb elvárásokat támasztanak a rendőrök kondicionális képességeivel kapcsolatban, mind a felvételi eljárásban, mind a rendőrök időszakos vizsgálatában. Mindez azt eredményezi, hogy a rendőrök képzésében nagyobb figyelmet kell fordítani az oktatóknak, instruktoroknak és lökiképzőknek a fizikai felzárkóztatásra az abbéli hiányosságok kiküszöbölése végett. Átfogóan bemutattam az ország öt intézményében folyó intézkedéstaktikai oktatás körülményeit, amelyhez irodalmi áttekintést végeztem, valamint interjúkat készítettem a körmendi, miskolci, adyligeti és szegedi intézmények egy-egy oktatójával. Megállapítottam, hogy az oktatáshoz szükséges tárgyi feltételek megfelelő mértékben rendelkezésre állnak. Az intézkedéstaktikai képzések bemutatásához a 3. fejezetben már bemutatott interjúk mellé újabb két interjút készítettem egy instruktossal és egy közrendvédelmi alosztályvezetővel. Megállapítottam, hogy a 18/2008. ORFK utasításban foglalt intézkedéstaktikai képzésre vonatkozó előírások gyakorlati megvalósulásában, különösen a képzések gyakoriságára és rendszerességére vonatkozó részében komoly hiányosságok mutatkoznak. Ugyanakkor azok maradéktalan megvalósulása sem lenne képes a

rendőrök intézkedési gyakorlatának minőségi fejlődését eredményezni. A 31/2024. ORFK utasítás ezen a téren az előbbihez képest előrelépést mutat.

A hatodik fejezetben elsősorban a pedagógiai elvek és didaktikai módszerek ismeretének jelentőségére hívom fel a figyelmet, ami a rendőrök oktatásában nem kap megfelelő szerepet. Bemutatom az oktatás hatékonyságát befolyásoló tényezőket, és rámutatok, hogy ezek közül mire lehet hatása egy oktatónak. Megvizsgáltam a rendőrség három különböző szervezeti egységének képzését, és rámutattam azok pedagógiai elvekre vonatkozó hiányosságaira. Bemutattam a legfontosabb pedagógiai elveket és azok alkalmazásának lehetőségét, és ezek mentén bemutattam az intézkedéstaktikai oktatás hatékonyságáról alkotott elméletemet. Összegyűjtöttem az intézkedéstaktikai oktatáshoz és képzéshez felhasználható legfontosabb szakirodalmakat. Rámutattam, hogy sem az oktatási intézmények vagy szervezeti egységek nem követelik meg a pedagógiai elvek alkalmazásának képességét az oktatóiktól, sem az oktatók nem törekszenek kellő mértékben önmaguk ilyen irányú fejlesztésére. Megvizsgáltam a Nemzeti Közzolgálati Egyetem fejlesztési tervét: a Kreatív Tanulási Programot. Kiválasztottam és átdolgoztam a program keretében kidolgozott néhány jó gyakorlatot, és bemutattam azok intézkedéstaktikai oktatásban való alkalmazásának lehetőségét. Vizsgálatnak vettem alá a lökiképzés egyes technikai és etikai kérdéseit, amelyhez egy lökiképzővel készítettem interjút. Bemutattam a rendőrök lökiképzését, és felhívtam a figyelmet ezzel kapcsolatban néhány hiányosságra és etikai kérdésre. Bemutattam az önismeret jelentését és jelentőségét a rendőri munkában. Elemeztem és értékeltem Ken Wilber integrál pszichológia elméletét, és rámutattam annak felhasználási lehetőségére a rendőri intézkedéstaktikában. Bemutattam a Krav Maga önvédelmi rendszert. Felhívtam a figyelmet annak rendőri divíziójára, amely alkalmas lehet a rendőri képzésbe való integrálásra. A fejezet végén irodalmi áttekintés segítségével bemutattam egy amerikai veterán nevelőtiszt rendőrök felkészítéséről alkotott gondolatait és javaslatait.

A hetedik fejezetben először néhány európai ország rendőrképzéssel kapcsolatos jó gyakorlatait gyűjtöttem össze. Megállapítottam, hogy a rendőrök felvételi követelményei országonként kevés különbséget mutatnak. A finn oktatás bemutatására kiemelt figyelmet fordítottam. Megvizsgáltam a finnek általános oktatási elveit és a pedagógiához való viszonyukat. Rámutattam, hogy az oktatás sikerének a kulcsa az az oktató, aki folyamatosan fejleszti pedagógiai képességeit és személyiségét. A finn rendőrképzésből kiemeltem néhány jó gyakorlatot, valamint bemutattam azok integrálási lehetőségét a magyar rendőrök

oktatásába. Felhívtam a figyelmet arra, hogy a finn rendőrök szintén a képzésük részévé tették a Krav Maga önvédelmi rendszert.

8.2 A hipotézisek és kutatási kérdések megítélése

A közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök intézkedéstaktikai gyakorlatának vizsgálatára irányuló módszertani trianguláció által végzett kutatásaim eredményei alapján első számú hipotézisemet igazoltnak tekintem.

Az alkalmasságvizsgálatokról szóló normák elemzése és összehasonlítása által keletkezett eredmények alapján a második számú hipotézisemet igazoltnak tekintem.

Az intézkedéstaktikai képzések végrehajtásáról szóló normák elemzése és összehasonlítása, valamint az intézkedéstaktikai foglalkozások végrehajtásának vizsgálata alapján a harmadik számú hipotézisemet igazoltnak tekintem.

Az oktatók, instruktorok és lökiképzők képzési gyakorlatának és a pedagógia főbb alapelveinek összevetéséből származó eredményeim alapján a negyedik számú hipotézisemet igazoltnak tekintem.

A megfelelő szakirodalmak feldolgozásával bemutattam az országban működő intézkedéstaktikai oktatás körülményeit, különös tekintettel az oktatás intézményi hátterére, jogi szabályozására, tartalmára. Ezen felül interjúk kutatások segítségével bemutattam az oktatás gyakorlati megvalósulását. Mindezek alapján megválaszoltam ötödik számú kutatási kérdésemet, amely így hangzik: A rendőrök intézkedéstaktikai oktatásához és képzéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételek megfelelő mértékben biztosítottak. Ezen feltételek közé természetesen nem tartozik az oktatóknak a negyedik kutatási kérdésben szereplő pedagógiai felkészültsége. Továbbá egyéb olyan hiányosságok is fellelhetők, amelyek nem túl jelentős mértékben nehezítik az intézkedéstaktikai foglalkozások megtartását, ezáltal ezek nem sorolandók a számottevő feltételek közé.

Szakirodalmak feldolgozása által bemutattam az önismeretnek a jelentését, jelentőségét, valamint a mindennapi életre és a rendőri munkára gyakorolt pozitív hatásait. Rámutattam a rendőrök intézkedéstaktikai gyakorlatában betöltött kiemelkedő szerepére. Bemutattam továbbá, hogy a finn oktatási rendszer sikerességének legmeghatározóbb tényezője a tanár személyisége, amely csupán az önismereti készségek fejlesztése által valósulhat meg. Fentiek alapján megválaszoltam hatodik kutatási kérdésemet, amely így hangzik: A rendőrök

önismereti készségeinek fejlesztése számottevő mértékben hozzájárulhat az intézkedési képességek fejlődéséhez. Válaszomat kiegészítem azzal, hogy az önismereti készségek fejlesztése az oktatók, instruktorok és lökiképzők intézkedéstaktikai képzések végrehajtására vonatkozó képességeihez is számottevő mértékben hozzájárul.

Rámutattam, hogy a rendőrség képzési rendszerében, az intézkedéstaktikai felkészítés részét képező önvédelmi és közelharc technikák tekintetében jelenleg nincsen egységes és rendszeres gyakorlat. Szakirodalmak feldolgozása által bemutattam a Krav Maga önvédelmi rendszer sajátosságait, különös tekintettel annak rendőri divíziójára, majd rámutattam, hogy ezt az önvédelmi rendszert már számos ország rendészeti szerve a képzésének részévé tette. Ezek alapján megválaszolom hetedik kutatási kérdésemet, amely így hangzik: A Krav Maga önvédelmi rendszer a rendőri munkához való illeszthetőségét tekintve alkalmas lehet arra, hogy a rendőri képzés országosan egységes részévé váljon.

8.3 Új tudományos eredmények

A kutatói társadalomban jelentős véleménykülönbségek vannak arról, hogy mi számít új tudományos eredménynek. Tóth-Nagy Georgina és Sulyok Judit könyvében úgy fogalmaz, hogy egy új tudományos eredménynek a világ egy szeletének jobb, részletesebb megismerését, finomhangolását kell szolgálnia, egy releváns cél megvalósítását kell támogatnia. Fontos feltétele a korábbi eredmények meghaladása.⁴⁰⁵ A dolgozatomban feltárt tudományos eredmények számbavételekor igyekeztem ügyelni arra, hogy az alább felsorolt eredmények megfeleljenek a fenti követelményeknek.

1. Felkutattam az intézkedéstaktika fogalmának fellelhető meghatározásait, majd azokat elemeztem és értékeltem. Megállapítottam, hogy a meghatározások néhol pontatlanul fogalmaznak. További szakirodalmak feldolgozásával megalkottam az intézkedéstaktika fogalmának új meghatározását.

2. Triangulációs kutatómunka segítségével megvizsgáltam a magyar közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök intézkedéstaktikai gyakorlatát és megállapítottam, hogy az a 18/2008. ORFK utasításban foglalt alapelvek közül a biztonságossági és szakszerűségi követelményeket igen csekély mértékben elégíti ki. Bizonyítottam, hogy a rendőrök jelentős

⁴⁰⁵ Tóth-Nagy-Sulyok 2023: 12

hányada komoly intézkedéstaktikai hiányosságokkal rendelkezik, ami folyamatos veszélyt jelent mind a saját, mind az állampolgárok testi épségére nézve.

3. Feldolgoztam a rendőri alkalmasságvizsgálatokról szóló korábbi (57/2009. IRM-ÖM-PTNM együttes rendelet, 43/2010. ORFK utasítás) és jelenleg hatályban lévő (45/2020. BM rendelet, 35/2020. ORFK utasítás) normákat, majd összehasonlítottam őket egymással. Megállapítottam, hogy a jelenleg hatályban lévő normákban foglalt fizikai alkalmasságvizsgálat követelményszintjei a korábbi sztenderdekhez képest enyhültek, vagyis könnyebben teljesíthető elvárásokat támasztanak a rendőrnek jelentkező személyek fizikumát tekintve. Ez azt vonja maga után, hogy a rendőrök kiképzése során az oktatóknak nagyobb figyelmet kell szentelni a fizikai felkészítésre, ami jelentős hatást gyakorol az intézkedéstaktikai oktatásra.

4. Feldolgoztam a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008. ORFK utasítást, valamint az intézkedéstaktikai képzés végrehajtásáról szóló 31/2024. ORFK utasítást, majd ezek tartalmát összehasonlítottam egymással. Ezen felül megvizsgáltam az előbbi utasításban foglalt intézkedéstaktikai foglalkozások végrehajtásának gyakorlatát. Megállapítottam, hogy a korábbi utasítás sem elméletben, sem gyakorlatban nem volt képes megfelelő mértékben elősegíteni a rendőrök intézkedéstaktikai gyakorlatának minőségbeli (biztonsági és szakszerűségi) fejlesztését vagy szinten tartását. Az új ORFK utasítás, amely felülírja a korábbi, a rendőrök képzéseken való részvételének mértéke és gyakorisága szempontjából jobban képes elősegíteni a rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlesztését. A 31/2024. ORFK utasításban foglalt előírások gyakorlati megvalósulását annak új mivolta miatt még nem állt módomban vizsgálni.

5. Szakirodalmak elemzése által feltártam a pedagógia legfontosabb alapelveit és a didaktika legfőbb módszereit. Bemutattam ezek jelentőségét és az oktatásban, különösen az intézkedéstaktikai foglalkozások során betöltött szerepüket. Kutatómunka segítségével megvizsgáltam egyes intézkedéstaktikai oktatók, instruktorok és lökiképzők rendőrök részére tartott intézkedéstaktikai foglalkozásait. Megállapítottam, hogy a foglalkozások vezetői csekély mértékben, illetve sok esetben hibásan alkalmaznak jó pedagógiai gyakorlatokat. A képzési gyakorlat és a pedagógiai elmélet összevetésével rámutattam arra, hogy az intézkedéstaktikai foglalkozások hatékonysága nagy mértékben növelhető a pedagógiai ajánlások megfelelő alkalmazása által. Tehát a pedagógiai elvek intézkedéstaktikai oktatók, instruktorok és lökiképzők általi ismerete és helyes gyakorlati alkalmazása jelentős mértékben elősegíti a rendőrök intézkedéstaktikai gyakorlatának minőségi fejlődését.

8.4 A kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága

Kutatási eredményeimmel kivétel nélkül a rendőrök intézkedéstaktikai oktatásának és képzésének fejlesztéséhez, valamint a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő rendőrök intézkedéstaktikai gyakorlatának fejlesztéséhez kívánok hozzájárulni.

Egyes számú tudományos eredményem az intézkedéstaktika fogalmának új meghatározására irányul. Arisztotelész szerint „... *minden tanítás és tanulás kezdete a pontos definíció.*”⁴⁰⁶ Tehát a fogalom új meghatározásának kidolgozásával hozzájárulok a témakör további fejlesztéséhez.

Kettes számú tudományos eredményemmel rámutattam a rendőrök intézkedéstaktikai gyakorlatában mutatkozó hiányosságokra, és az ebből adódó rendőröket fenyegető veszélyekre, amely figyelemfelkeltő lehet mind a rendőri vezetők, mind a közterületen szolgáló rendőrök számára. Hozzájárulhat egy új szemlélet kialakításához, amelyben az intézkedéstaktikai tudás és az ennek fejlesztésére irányuló képzések nagyobb figyelmet kapnak. Ez eredményezheti a rendőrök állampolgárok általi nagyobb megbecsültségét, valamint a rendőrség és a lakosság közti közvetlenebb kapcsolat kialakítását.

Hármas számú tudományos eredményemmel rámutattam, hogy a fizikai alkalmasságvizsgálatok enyhébb követelményeket támasztanak a rendőrnek jelentkezőkkel szemben, ami egy fizikailag gyengébb rendőri állomány létrejöttét eredményezheti. Ennek ellensúlyozására elsősorban a testnevelő és intézkedéstaktika oktatókra hárul nagyobb feladat, miszerint az oktatói tevékenységen, illetve az oktatandó tananyag tartalmán úgy kell módosítani, hogy a rendőr tanulók a rendelkezésre álló idő alatt fizikailag felzárkózhassanak a rendőri intézkedések biztonságos végrehajtásához elvárt követelményszinthez. Amennyiben ez nem valósul meg, abban az esetben az intézkedéstaktikai tananyagot oly módon kell átalakítani, hogy a hallgatók az elvártnál gyengébb fizikummal is képesek legyenek a rendőri intézkedések eredményes, biztonságos és szakszerű végrehajtására.

Négyes számú tudományos eredményemmel rámutattam, hogy a rendőrök intézkedéstaktikai képzéseinek végrehajtásáról rendelkező 18/2008. ORFK utasítás csak kis mértékben volt képes elősegíteni a rendőrök intézkedéstaktikai gyakorlatának fejlesztését, tehát indokolt volt az új utasítás elkészítése. Kutatásaim felkelthetik a rendőri vezetők figyelmét, hogy az új utasításban foglalt rendelkezéseket, különösen a képzések

⁴⁰⁶ Arisztotelész i.e. 350: I. fejezet 5. rész

rendszerességére és gyakoriságára vonatkozó részeket a jövőben az állomány biztonsága érdekében érdemes lehet figyelembe venni.

Ötös számú tudományos eredményemmel rámutattam, hogy az intézkedéstaktika oktatók, instruktorok és lökiképzők jelentős hányada a pedagógiai alapelvek megfelelő ismerete és alkalmazása nélkül hajtják végre a foglalkozások megtartását. Ez figyelemfelkeltő lehet az oktatási intézmények és egyes oktatással foglalkozó szervezeti egységek vezetői és oktatói számára, hogy az oktatók pedagógiai kompetenciáinak számonkérése és azok fejlesztése nélkül az oktatás hatékonysága mindig csorbát fog szenvedni. Kutatásommal igyekeztem a rendőr oktatók pedagógiai felkészültsége terén egy paradigmaváltás elősegítéséhez hozzájárulni, mégpedig azt megcélozva, hogy a rendőr oktatói státusz betöltésekor ne csupán a jelentkező rendőr szakmai kompetenciái legyenek figyelembe véve, hanem oktatói képességei, illetve ezek fejlesztésére irányuló szándéka is. Rámutattam, hogy a pedagógiai kompetenciák fejlesztésével kéz a kézben jár az önismeret fejlődése is. Ezen túl rámutattam a rendőri viselkedés néhány etikai kérdésére, amely szintén szoros összefüggésben van az előbbi kettő témakörrel. A kutatásaim során megfigyelt szervezeti egységek részére a további képzéseik fejlesztéséhez felhasználhatók azok az információk, amelyek a foglalkozásaikon észlelt hiányosságokat tartalmazzák. A lökiképzés fejlesztéséhez is igyekeztem hasznos gondolatokkal hozzájárulni, valamint rámutattam a lőfegyverhasználat etikai oldalára. A finn rendőrképzés bemutatásával nyomatékot adtam a pedagógiai elvek alkalmazásának szükségességére vonatkozó megállapításaimnak, illetve a finn oktatásban alkalmazott jó gyakorlatok felhasználhatók a magyar rendőrök képzésének bármely területén.

8.5 Javaslatok

Az intézkedéstaktikai oktatás és képzés fejlesztése érdekében az alábbi javaslatokat teszem:

- Javaslom, hogy a német Sachsen-Anhalt tartomány felvételi gyakorlatának mintájára a magyar rendőrök fizikai alkalmasságvizsgálatának is legyen része a jelentkezők testtömeg indexének, vagyis a testmagasság és a testsúly hányadosának mérése. Habár ez az eljárás nem hordozza magában a jelentkezők egyes kondicionális képességeinek megismerését, azonban garantálhatja a jelentkezők egészségi állapotát, és hogy a jelentkezők testalkatuknál fogva alkalmasak lesznek a fizikai terhelésre.

- Javaslom, hogy a rendőröket oktató intézményekben és szervezeti egységekben az intézkedéstaktika oktató státusz betöltésénél ne csak a jelentkező rendőr szakmai kompetenciái képezzék vizsgálat tárgyát, hanem legyen vizsgálandó szempont a jelentkező pedagógiai elvekre vonatkozó ismerete, illetve az azok megismerésére és alkalmazásának fejlesztésére irányuló szándék megléte is. Az oktatói státusz meghirdetésekor érdemes lenne előnyként feltüntetni a pedagógiai végzettséget, vagy jelentősebb oktatói tapasztalatot. A felvételi elbeszélgetésen jelen lehet egy pedagógus, aki ellenőrzi, hogy a jelentkező tisztában van-e a pedagógiai alapfogalmakkal, didaktikai módszerekkel. A beosztás betöltése előtt a jelentkező egy vagy több pedagógus jelenlétében részt vehet próbaoktatáson, amely segít meggyőzni a vezetőket a jelentkező oktatói alkalmasságáról.

- Javaslom, hogy a rendőröket oktató intézményekben és szervezeti egységekben az intézkedéstaktika oktató státusz betöltésénél a fentiekén túl legyen vizsgálandó szempont a jelentkező önismereti szintje, illetve az ennek fejlesztésére irányuló igénye is. Az oktatói pályára lépni szándékozók tanújelét adhatják annak, hogy értik az önismeret jelentését, és jelentőségét az élet bármely területén, és elismerik annak kiemelt jelentőségét az oktatásban. A felvételi elbeszélgetésen akár egy pedagógus, akár egy pszichológus munkatárs néhány erre irányuló kérdéssel, vagy személyiségteszt kitöltetésével feltárhatja a jelentkező erre irányuló ismereteit és kompetenciáit.

- Javaslom az intézkedéstaktika oktatói beosztásban dolgozó személyek pedagógiai elvekre irányuló ismereteinek, valamint önismeretének folyamatos fejlesztését a munkakörük részévé tenni. Az oktatók tanóráin havi rendszerességgel megfigyelőként részt vehet egy pedagógus (lehetőleg minden hónapban más), aki a tanóra megtartását követően átbeszéli az oktatóval a jó és a javításra szoruló pedagógiai elveket, didaktikai módszereket, valamint javaslatokat tesz az oktatás hatékonyságának növelésére. Érdemes lehet az oktatók munkakörének részévé tenni elsősorban az intézkedéstaktikai és pedagógiai témájú tudományos szakirodalmak rendszeres tanulmányozását és azoknak kerekasztal megbeszélés formájában a kollégákkal való egyeztetését, megvitatását. Az oktatóknak érdemes lehet rendszeresen látogatni más oktatók, elsősorban pedagógusok tanóráit. Érdemes lehet konzultálni azon oktatótársaikkal, akik által tanított tananyag szoros összefüggésben van az intézkedéstaktikával, tehát elsősorban a rendőri testnevelés, kriminalisztika, kommunikáció, jogi ismeretek, önismereti, informatikai témájú tantárgyak oktatóival.

- Javaslom a Krav Maga önvédelmi rendszer rendőri divíziójának oktatását minden rendőr intézkedéstaktikai képzésének részévé tenni mind az oktatási intézményekben, mind a

képzésekkel foglalkozó szervezeti egységekben. A Krav Maga egy rendőrök számára is kifejlesztett és az évek során tökéletesített rendszer, amely minden olyan fogást tartalmaz, amire egy rendőrnek munkája során önmaga, a társa, vagy más állampolgár megvédéséhez és testi kényszer alkalmazásához szüksége lehet, emellett pedig segítheti a rendőrök mentális felkészülését és kondicionális képességeik megőrzését. Az intézkedéstaktika alapelveivel maradéktalanul összeegyeztethető. Magabiztosabb fellépést és nagyobb biztonságérzetet nyújthat az intézkedésekhez. A Krav Maga Global szervezet magyarországi igazgatója: Lakatos Péter irányítása alatt számos Krav Maga instruktork dolgozik. Közülük több mint húsz lát el szolgálatot a rendőrség állományában, és segíthetik a rendőrök képzését az egész országban.

- Javaslom a 31/2024. ORFK utasításban foglalt intézkedéstaktikai képzésre vonatkozó rendelkezések, különösen a képzések rendszerességére és gyakoriságára vonatkozó előírások korábbiaknál szigorúbb betartását. A megtartott képzésnek – az eddig megszokott általános intézkedéstaktikai elemeken túl – része lehetne a szolgálati lőfegyver kezelésének gyakorlása, vagy akár a Krav Maga önvédelmi rendszer fogásainak gyakorlása. Ezen túl javaslom, hogy a képzéseknek képezze részét évente legalább két alkalommal minden közterületen rendszeresen szolgálatot ellátó rendőr részére megtartott lélektani felkészítés, ami taktikai házban végrehajtott szituációs gyakorlatok formájában történhet meg.

- Javaslom a rendőrök intézkedéstaktikai oktatását és képzését végző intézmények és szervezeti egységek tantárgyi programjában, tanmenetében, az intézmények honlapján vagy bármely könnyen hozzáférhető helyen bőséges intézkedéstaktikai szakirodalom feltüntetését. Az általam vizsgált Dolgozatomban igyekeztem összegyűjteni minél több olyan könyvet, jegyzetet, publikációt vagy normát, amely az intézkedéstaktika megismeréséhez nyújthatnak segítséget. Ezek feltüntetése több lehetőséget biztosít az oktatóknak, instruktoroknak és lökiképzőknek a fejlődésre és a hatékonyabb önképzésre. Továbbá a lelkes, érdeklődő tanulók részére is lehetőséget biztosít a látóterük szélesítésére, valamint nem utolsósorban stabil támasz lehet az egyetem hallgatóinak szakdolgozatuk elkészítéséhez.

- Javaslom a német rendőrök képzésének mintájára a magyar rendőrök oktatásának is részévé tenni a magyar nyelv ápolását. A szabatosabb rendőri kommunikáció jelentős mértékben hozzájárulhat az állampolgárokkal történő közvetlenebb kapcsolat kialakításához, a jó benyomás keltéséhez, illetve a lakosok rendőrök iránti tiszteletének elnyeréséhez.

- Javaslom, hogy Ken Wilber integrál pszichológiai elméletének oktatása váljon a rendőrök képzésének részévé. Az integrál pszichológia egyesíti a pszichológia szinte teljes

tudásanyagának eddig különálló elemeit, és összhangot teremt köztük, továbbá bemutatja az emberi tudat fejlődésének különböző szintjeit. Az elmélet megismerése és megértése jelentős mértékben hozzájárulhat a hallgatók önismeretének fejlődéséhez, ezáltal a rendőri munka, különösen az intézkedéstaktikai gyakorlat minőségének fejlődéséhez.

- Javaslom a vezető instruktorok által egy országosan egységes, 10-20 szituációs gyakorlatból álló gyűjtemény létrehozását. Ezek a gyakorlatok két csoportba lehetnek sorolva, úgy, mint egyszerű és összetett gyakorlatok. A közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő rendőrök évente egy alkalommal intézkedéstaktikai vizsgát tehetnek, amelynek során egy taktikai házban végrehajthatnak a gyűjteményből egy véletlenszerűen kiválasztott szituációs gyakorlatot. Azok a rendőrök, akik öt évnél kevesebb szolgálati viszonyal rendelkeznek, egyszerű szituációs gyakorlatot oldhatnak meg, míg az idősebb rendőrök összetett gyakorlatokat. A vizsgát az instruktorok értékelhetik. Amennyiben valamelyik gyakorlat nem felel meg az intézkedéssel szemben támasztott követelmények mindegyikének, a rendőr megismételheti a gyakorlatot.

- Javaslom a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő rendőrök részére kétévente legalább egy alkalommal egy tetszőlegesen választott löversenyen vagy járőrversenyen történő részvételt. Akár az egyes szervezeti egységek is rendezhetnek úgynevezett házi bajnokságot, amelyen a szervezeti egység teljes közterületen szolgáló rendőri állománya részt vehet. Akár két-három szervezeti egység is összemérheti lőfegyverkezelési vagy intézkedéstaktikai tudását. A versenyek kiváló lehetőséget teremthetnek az egyes technikák és taktikák gyakorlásához, valamint a mentális felkészüléshez.

9. TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE:

1. táblázat: A dolgozatban végzett kutatómunkák	16
2. táblázat: A kérdőívet kitöltők aránya.	65
3. táblázat: A rendőrök társaikra adott pontszámának átlaga a szolgálatban eltöltött évek függvényében.	72
4. táblázat: Az intézkedéstaktikai tantárgyak óraszámainak eloszlása a KRVt tiszthelyettes képzésében.	95
5. táblázat: Állandók és változók az oktatásban.	113
6. táblázat: Az állandók és változók működési aránya.	113
7. táblázat: A kerettantervben található tantárgyak és a hozzájuk rendelt oktatási módszerek.	117
8. táblázat: Oktatás differenciálás nélkül.	127
9. táblázat: Oktatás differenciálással.	127
10. táblázat: A jelenlegi intézkedéstaktikai oktatás hatékonyságának mutatói.	140
11. táblázat: Az egy rendőrrre jutó lakosok száma néhány európai országban.	176

10. ÁBRÁK JEGYZÉKE:

1. ábra: Az intézkedéstaktika viszonya a többi tárggyal.	7
2. ábra: A tudásátadás korlátai.	120
3. ábra: A tanulási hatékonyság.....	122
4. ábra: Tanulási piramis.	129

11. DIAGRAMOK JEGYZÉKE:

1. diagram: Rendőrök ellenszegülő személlyel szembeni intézkedések alapján önmaguknak adott pontszámai.....	69
2. diagram: Saját intézkedéstaktikai képességekre és az ellenszegülő személlyel szembeni intézkedésre adott pontszámok összehasonlítása.	70
3. diagram: Saját és a kollégák intézkedéstaktikai képességeire adott pontszámok összehasonlítása.	71
4. diagram: A rendőrök önmaguk képességére adott pontszámai a szolgálatban eltöltött évek függvényében.	72
5. diagram: A rendőrök tanulmányaik során felmerült intézkedéstaktikával kapcsolatos igényei.	73
6. diagram: Az egyes rendőr iskolákban végzett rendőrök intézkedéstaktikai igényei.....	74
7. diagram: 10-es pontszámú rendőr ismerete a szolgálatban eltöltött évek függvényében. ...	75

12. FELHASZNÁLT IRODALOM

Magyar irodalmak:

1. A BM. Határőrségnél bekövetkezett öngyilkossági cselekmények és a megelőző tevékenység tapasztalatai. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára HOP XIX-B-10, 1983.év, 15.sz. doboz, III/1-4.tárgykör, 7.folyószám.
2. Adámty István: Kyokushin karate. Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1985.
3. Áldássy Antal - Ábrányi Kornél - Aczél Károly - Ágoston József (szerk.): A Pallas Nagy Lexikona. Magyar Elektronikus Könyvtár, Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt., 2000.
4. Androvicz Gábor: A magyar rendőrképzés fejlődése a dualizmus időszakában. Magyar Rendészet, 18.évf., 1. sz., 2018.
5. Ángyán Lajos: Az emberi test mozgástana. Motio Kiadó, Pécs, 2005.
6. Arisztotelész (Bárány István ford.): Topika. I. fejezet, 5. rész, i.e. 350.
7. Babus László szerk.: Tények és képek az iskola múltjából és jelenéből. Budapesti Rendészeti Szakközépiskola, Budapest, 2002.
8. Baksa János szerk.: A Rend. Rendészeti és Társadalompolitikai Napilap. II. évfolyam, 83. szám, 1922.
9. Baksa János szerk.: A Rend. Rendészeti és Társadalompolitikai Napilap. II. évfolyam, 176. szám, 1922.
10. Baksa János szerk.: A Rend. Rendészeti és Társadalompolitikai Napilap. II. évfolyam, 108. szám, 1922.
11. Balla Zoltán: A rendészettudomány, mint még nem rendészettudomány, különös tekintettel a biztonságra. A Biztonság Védelme a Rendészetben konferencia, Pécs, 2023.06.22., előadás.
12. Balla Zoltán: Az igazgatásrendészet, mint a rendészet „irodai” ágazata. Rendőrségi Tanulmányok, 3.évf., különszám, 2020.
13. Barlai Róbert - Kővágó György: Krízismenedzsment, kríziskommunikáció. Budapesti Kommunikációs Főiskola Tankönyvei, Századvég Kiadó, Budapest, 2004.
14. Báthory Zoltán: Differenciálás a tanulásszervezésben In: Balogh László és Tóth László: Fejezetek a pedagógiai pszichológia köréből, Neumann Kht., Budapest, 2005.
15. Beregnyei József (szerk.): Magyar Rendészettudományi Társaság, Rendészettudományi Szószedet. Budapest, 2008.
16. Blumberg, Daniel M., - Schlosser, Michael D., - Papazoglou, Konstantinos – Creighton, Sarah – Kaye, Chief Chuck: New Directions in Police Academy Training: A Call to Action. International Journal of Environmental Research and Public Health, vol.16., 2019.
17. Boda József (főszerk.): Rendészettudományi Szaklexikon. Dialog Campus Kiadó, Budapest, 2019.
18. Boda József: A rendészettudomány helyzete – nemzetközi kitekintés. Gondolatok a rendészettudományról. Magyar Rendészettudományi Társaság, 2019.

19. Boruzs Hunor: A fegyveres biztonsági őrzés helye, szerepe és jelene a rendészeti struktúrában. Belügyi Szemle, 71.évf., 7.sz., 2023.
20. Christián László: Egy feledésbe merülő közösségi rendészeti modellkísérlet margójára. Gondolatok a rendészettudományról, Magyar Rendészettudományi Társaság, 2019.
21. Christian László: Miért bíznak a finnek a rendőrségben? Új rendészeti megoldások Finnországból. Belügyi Szemle (2010-), 61.évf., 7-8.sz., 2013., 130-142.o.
22. Csendőrségi Lapok, Erő és erőszak, 27.évf, 18.sz, 1937.
23. Csíkszentmihályi Mihály: Flow. The Psychology of Optimal Experience. Harper & Row Publishers. 1990.
24. Csirszka János: A személyiség munkatevékenységének pszichológiája. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1985.
25. Csomós István - Fodor Sándor: Pszichológiai alapismeretek. BM Oktatási Főosztály, Budapest, 2001.
26. Csomós István: A kommunikáció alapjai. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, 2008.
27. Csomós István: Intézkedés-lélektan és kommunikáció. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, 2008.
28. Dallos Sándor: A nagy csendőr. Napkelet, 4.évf., 6.sz., 1926., 517-533.o.
29. Die Volkspolizei: Valóság-hű közelharc-kiképzés. Kivonatos közlés az 1971/3. számból. Belügyi Szemle, 9.évf., 6.sz., 1971.
30. Doroszalai András - Somlai József: A magyarországi rendvédelmi iskolák önvédelmi és kondicionális képzési anyagának összehasonlító elemzése. Rendvédelmi Füzetek 2, 2000., 1-42.o.
31. Doroszalai András: A tökéletes közérzet kialakítása. Magyar Rendészet, 1.sz., 2000., 229-232.o.
32. Doroszalai András: Az önvédelmi képzés alapelvei az I. évfolyam testnevelési óráin. Magyar Rendészet, 1.sz., 2000., 136-137.o.
33. Dunning, David – Kruger, Justin: Unskilled and Unaware of it: How difficulties in recognizing one's own incompetence lead to inflated self-assessments. Journal of Personality and Social Psychology, 77(6), 2000. DOI:[10.1037//0022-3514.77.6.1121](https://doi.org/10.1037//0022-3514.77.6.1121)
34. Éberhardt Gábor: Hogyan tovább, magyar rendőri hivatásetikai kódex? Rendőrségi Tanulmányok, 3.évf., 1.sz., 2020.
35. Erdős Ágnes - Gáspár Miklós: A lökiképzés szerepe a magyar rendészeti felsőoktatásban. Magyar Rendészet, 19.évf., 4.sz., 2019. DOI: [10.32577/mr.2019.4.3](https://doi.org/10.32577/mr.2019.4.3)
36. Erdős Ákos - Magasvári Adrienn - Szabó Andrea: Új generáció a rendészeti felsőoktatásban. In: Gaál Gyula, Hautzinger Zoltán (szerk.): Gondolatok a rendészettudományról, Budapest, 2019., 89-102.o.
37. Farkas István - Végh József: A lélektani képzés elvei, módszerei, gyakorlati tapasztalatai. Magyar Rendészet, 3.évf., 3.sz., 2003.
38. Farkas Johanna - Krauzer Ernő: Suicide by cop jelenség és intézkedéstaktikai megoldásának lehetőségei. Belügyi Szemle, 67.évf., 2.sz., 2019., 109-126.o.

39. Fekete Márta - Hegedűs Judit - Molnár Katalin - Hlavacska Gergely - Molnár Jenő István: A magatartástudomány helye és a kompetenciafejlesztés lehetőségei a rendészeti felsőoktatásban. *Belügyi Szemle*, 70.évf., 10.sz., 2022.
40. Fekete Márta - Hegedűs Judit: A rendészeti felsőoktatás átalakulásának pedagógiai dilemmái, lehetőségei. In.: *Pedagógiai paradigmaváltás a rendészeti felsőoktatásban. Szimpózium*, 2023.
41. Finszter Géza: *Rendészettan*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018.
42. Fónagy István: *Önvédelem és intézkedéstaktika – középiskolások számára. Tansegédlet* 2018.
43. Fórizs Sándor - Mészáros Bence: *Rendőrtisztképzés az Európai Unió néhány országában, jó gyakorlatok*. Magyar Rendészet, különszám, 2021.
44. Fórizs Sándor: A német rendőrségek felvételi rendszere. *Belügyi Szemle*, 69.évf., 9.sz., 2021.
45. Fórizs Sándor: Az alsó-szászországi rendőrtisztképzés. *Magyar Rendészet*, 3.sz., 2014.
46. Fórizs Sándor: Egy rendőr tiszthelyettes alapképzés Németországban. *Magyar Rendészet*, 1.sz., 2022.
47. Fórizs Sándor: Öngyilkossági esetek a határőrségnél az 1980-as években. *Ügyészek Lapja*, 5-6.sz., 2022.
48. Fórizs Sándor: Speciális állománykategória a német rendőrségnél. *Belügyi Szemle*, 64.évf., 11.sz., 2016. DOI: 10.38146/BSZ.2016.11.6
49. Freyer Tamás - Kelemen András - Kovács Károly: *Katonai közelharc mozgásanyag, jellege, oktatása, kapcsolatrendszere. (tudományos kutatás összefoglaló tanulmánya)* Kossuth Lajos Katonai Főiskola, Szentendre, 1993.
50. Freyer Tamás - Kelemen András - Kovács Károly: *Katonai testnevelés oktató módszertana*. Kossuth Lajos Katonai Főiskola, Szentendre, tankönyv, 1994.
51. Freyer Tamás - Kelemen András - Kovács Károly: *A közelharc mozgásanyagához szükséges testi képességek és fejlesztésük lehetőségei*. Kossuth Lajos Katonai Főiskola, Szentendre, jegyzet, 1996.
52. Freyer Tamás: *Fizikai felkészítés a rendészeti felsőoktatásban*. In: Kissné, Ferencz Éva (szerk.) *Sport, egészség, életmód*, Budapest, 2013. Rendészeti konferencia: A Budapesten azonos címmel rendezett konferencia előadásainak rövidített változata.
53. Freyer Tamás: *Testnevelési és Küzdősportok Tanszéke*. In: Budaházi Árpád (szerk.): *40 éves a Rendőrtiszt Főiskola, Jubileumi évkönyv 1971-2011.*, Budapest, Rendőrtiszt Főiskola, 2011.
54. Garadnai Ottó: *Önvédelem és intézkedéstaktika III. kötet - Középiskolások számára. Tansegédlet*, 2018.
55. Garamvölgyi László (szerk.): *Rendészeti Kommunikációs Lexikon*, Pallas Antikvárium Kft., 2010.
56. Gáspár Miklós - Regényi Kund: *A hagyományos és modern lökiképzés, illetve a velük szoros kölcsönhatásban álló lövészsportok összehasonlítása*. *Belügyi Szemle*, 2. különszám, 2021. DOI: 10.38146/BSZ.SPEC.2021.2.7

57. Gáspár Miklós: A rendőri intézkedések biztonságának egyes kérdéseiről. Sokszínű Kar IV. Konferencia előadás absztrakt kötet 2022. 31.o.
58. Goleman, Daniel: Ézelmi intelligencia a munkahelyen. SHL Hungary Kft. Kiadó, Budapest, 1998.
59. Halász Előd - Földes Csaba - Uzonyi Pál: Német-magyar nagyszótár. Akadémia Kiadó, Budapest, 2000.
60. Hallsworth, Michael - Kirkman, Elspeth: Behavioral Insight. The Mit Press Essential Knowledge Series, 2020.
61. Hancock, Peter A. - Szalma James L.: Performance under stress. University of Central Florida, USA, Ashgate Publishing Company, 2008.
62. Hárdi István: Az agresszió világa: Az agresszió fogalma, jelenségtana, elméletei. In Hárdi István (szerk.): Az agresszió világa. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 2000.
63. Harmat László: Taekwon-do. Lapkiadó Vállalat, Budapest, 1984.
64. Hautzinger Zoltán: A rendészeti kényszerítő eszközök alkalmazásának alapelvei. In: Tanulmányok a „Határórség és rendészet” című tudományos konferenciáról. 2002.
65. Hegedűs Judit - Fekete Márta: Oktatói narratívák a közszolgálati felsőoktatásban: a változások tükrében. In.: Pedagógiai paradigmaváltás a rendészeti felsőoktatásban. Szimpóziun, 2023.
66. Hegedűs Judit: Pedagógiai paradigmaváltás a rendészeti felsőoktatásban. 16. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia. Szimpóziun, absztrakt, 2023.
67. Hornyák Balázs: A tehetséggondozás pillérei Finnországban és a Päivölä Iskola matematikaprogramja. In: A tehetséggondozás Nemzetközi Horizontja, I. Szerk.: Gordon Győri János, Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, 2011.
68. Jámhor János: A BM személyi állományának önvédelmi-közelharc kiképzése és a kényszerítő eszközök alkalmazása. Belügyi szemle, 8. évf., 8.sz., 1970.
69. Jámhor János: Az önvédelem-közelharc szerepe a fegyveres testületek szolgálati és harci feladatai végrehajtásában. Belügyi szemle, 4.évf., 12.sz., 1966.
70. Janza Frigyes: A rendőri hazugságokról. In: Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XI., „Quo vadis rendvédelem?” Pécs, 2010.
71. Juhász József - Szőke István - O. Nagy Gábor - Kovalovszky Miklós (szerk.): Magyar Értelmező Kéziszótár. Akadémia Kiadó, Budapest, 1992.
72. Kääriäinen, Juha: Why Do the Finns Trust the Police? Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention. Vol.9., iss.2., 2008.
73. Kálmán Orsolya: A folyamatos szakmai fejlődés helyzete Finnországban, különös tekintettel a pedagógusképzés bemeneti és kimeneti feltételeire. In: Falus Iván (szerk.): Tanári pályaalkalmasság – kompetenciák – szttenderdek. Nemzetközi áttekintés. Eszterházy Károly Főiskola, Eger, 2011.
74. Kalunta-Crumton, Adam: Patterns of community policing in Great Britain. In: Community Policing: International Patterns and Comparative Perspectives, Boca Raton, Florida: CRC Press, 2009., 149–166.o.

75. Kelemen András: A testi kényszer alkalmazásának és a rendőr fizikai konfrontációjának oktatás módszertani alapjai. Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar nyomdaja, Budapest, 2012.
76. Kelemen András: A testi kényszer, elfogások realizálásának oktatásmódszertana. Jegyzet, Rendőrtiszti Főiskola, 2011.
77. Kenedli Tamás: A Budapesti Rendészeti Szakközépiskola és a rendőr tiszthelyettes-képzés története I. rész. Hadtudományi Szemle, 3.sz., 2008.
78. Kenedli Tamás: A Budapesti Rendészeti Szakközépiskola és a rendőr tiszthelyettes-képzés története II. rész. Hadtudományi Szemle, 1.sz., 2009.
79. Kiley, Dan: The Peter Pan Syndrome: Men Who Have Never Grown Up. Avon Books, New York, 1983.
80. Kiss János - Almássy Zsuzsanna - Kovács Klára - Kovács János: Az önismeret és társas kultúra fejlesztése a pedagógusképzésben. In: A tanárképzés jövőjéről, Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet, Budapest, 2015., 53-68.o.
81. Knowles, Malcolm S.: The Adult Learner: A Neglected Species. Gulf Publishing Company, 1990.
82. Kó József: Miért csökken a regisztrált bűncselekmények száma? Belügyi Szemle, 67.évf., 6.sz., 2019.
83. Kocsis István - Rostás Tibor: Rendőri önvédelem-közelharc. Országos Rendőr-főkapitányság Oktatási és Kiképző Központ, Szakanyag rendőr iskolák részére, 1992.
84. Korinek László: Utópia. Gondolatok a rendészettudományról. In: Gondolatok a rendészettudományról. Magyar Rendészettudományi Társaság, 2019.
85. Kovács Gábor: A rendészeti vezetés- és szervezélmélet elméleti alapjai. Gondolatok a rendészettudományról. Magyar Rendészettudományi Társaság, 2019.
86. Kovács István: Egy valós kihívás: toborzás vezetői szemmel. Avagy hogyan tehető vonzóbbá a rendőri hivatás a pályaválasztás előtt álló Z generáció számára? Rendőrségi Tanulmányok, 2.évf., 2.sz., 2019., 75-138.o.
87. Kozári Andrea: Töprengések a biztonságról és a rendőrségbe vetett bizalomról. Gondolatok a rendészettudományról. Magyar Rendészettudományi Társaság, 2019.
88. Kraiciné Szokoly Mária - Csoma Gyula: Bevezetés az andragógia elméletébe és módszertanába. ELTE, Budapest, 2012.
89. Krauzer Ernő: A rendőr tiszthelyettes képzés oktatás-módszertani fejlesztése. Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Rendészettudományi Doktori Iskola, PhD értekezés, 2023.
90. Krauzer Ernő: Az intézkedéstaktika oktatásánál alkalmazott didaktikai módszer kiterjesztése a teljes rendőr tiszthelyettes képzésre. Rendőrségi Tanulmányok, 5.évf., 2.sz., 2022.
91. Krauzer Ernő: Az intézkedéstaktika, mint oktatásmódszertan, a korszerű és gyakorlatorientált képzés alapja. Belügyi Szemle, 67.évf., 7-8.sz., 2019.
92. Krauzer Ernő: Intézkedéstaktika Személy- és vagyonőrök, valamint Fegyveres biztonsági őrök részére. PRO-SEC Kft., 2012.
93. Kujanpaa, Olavi: Problem-Based Learning (PBL). Bridging work challenges and education. In: Sirpa Virta (ed.): Policing meets new challenges Preventing

- Radicalization and Recruitment Security and Police Management publications 13/2008. Department of Management Studies, University of Tampere, Finland, 132-136.o.
94. Kutassi László: A főiskolai sportmozgalom egyetemes története. Nemzeti Tankönyvkiadó, 1994.
 95. Leary, Mark R. – Price, June Tangney: Handbook of Self and Identity. The Guilford Press, 2012.
 96. Lehoczki Ágnes: Intézkedéslélektan intenzív stresszhelyzetben. Nemzeti Közszerológáti Egyetem, Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal, 2023.
 97. Lichtenfeld, Imi Sde-Or: Krav Maga – How to defend yourself against armed assault. North Atlantic Books, California, 2001.
 98. Linder Viktória - Kovácsné Székér Enikő: A közszérológáti személyi állomány kiválasztása. Közszerológáti életpályák a közigazgatásban és a rendvédelemben. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018.
 99. Lippai Zsolt Sándor: Újragondolt szerepek a biztonság megteremtésében. Nemzeti Közszerológáti Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola, PhD értekezés, 2024.
 100. Magyar Larousse Enciklopédia. Akadémia Kiadó, Budapest, 1994.
 101. Malét-Szabó Erika - Balázs Katalin - Kurucz Győző - Münnich Ákos: Kompetenciarendszerek kialakítási és mérési módszertana a belügyi alkalmasságvizsgálati rendszerben. Belügyi Szemle, 69.évf., 8.sz., 2021., 1361-1383.o.
 102. Malét-Szabó Erika - Hegyi Hella - Hegedűs Judit - Szeles Erika - Ivaskevecs Krisztián: Rendőri alapkompétenciák az egységes közszérológáti alapkompétenciák tükrében. Rendőrségi Tanulmányok, 1.sz., 2018.
 103. Malét-Szabó Erika - Takács-Fehér Mária: A Kétlépcsős Alkalmasságvizsgálati Rendszer – a tudomány válasza a rendvédelmi hivatásos állomány alkalmasságvizsgálatának kihívásaira. Belügyi Szemle, 69.évf., 8.sz., 2021., 1385-1409.o.
 104. McDermott, P.J. - Hulse, D.: Focus on Training. Interpersonal Skills Training in Police Academy Curriculum. Federal Bureau of Investigation, 81(2), 2012.
 105. Medovarszki István: A finn oktatási rendszer sajátosságai a tanári professzió szemszögéből. Tantárgy-pedagógiai kaleidoszkóp, 2021.
 106. Miglécz Gyula: Lőkiképzési alapismeretek I. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 2010.
 107. Miller, Linda S. - Matison Hess, Karen – Orthmann Hess, Christine: Community Policing Partnerships for Problem Solving. Sixth Edition, Delmar, 2011.
 108. Miller, Rory: Konfliktus és erőszak. A harcművészetek haszna és hatásossága valódi konfliktusokban. YMAA Publication Center Inc., 2008. Magyar kiadás: Lunarimpex Kiadó, Budapest, 2010.
 109. Milu Ildikó - Balogh Bence - Nagy Dávid - Kocsis Zsófia: A kreatív tanulás és tanítás szérológálatában – Gamifikációs értékelés a saját fejlesztésű MotivApp applikációval. Képzés és Gyakorlat, 20.évf., 1-2.sz., 2022.
 110. Molnár Edit Katalin: A tantervelmélet és a pedagógiai értékelés alapjai. Szte BTK Pedagógiai Értékelés és Tervezés Tanszék, Mentor(h)áló 2.0 program, TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0008 projekt., 2015., 1.3 fejezet

111. Molnár Katalin - Uricska Erna: A Café módszer alkalmazásának tapasztalatai a rendészeti felsőoktatásban. Magyar Rendészet, 4.sz., 2019.
112. Molnár Katalin - Uricska Erna: Police Café EFLE. Alkalmazott nyelvtudomány – Alkalmazott nyelvészet és kriminalisztika, különszám, 2022.
113. Molnár Katalin: A motiválás módszertani lehetőségei a felsőfokú rendészeti képzésben. In: Hegedűs J. (szerk.): A magatartástudomány helye és szerepe a rendészeti képzésben. Nemzeti Közszerológati Egyetem, 2019.
114. Moór Gyula: A jogbölcsélet problémái. Hatágú Síp Alapítvány, Budapest, 1992.
115. Morvay-Sey Kata: Küzdősportok, küzdőjátékok. Dialóg Campus Kiadó, 2011.
116. Möllers, Martin H. W.: Wörterbuch der Polizeien. 3. Auflage. Verlag C. H. Beck, München, 2018.
117. Möllers, Martin H. W.: Wörterbuch der Polizeien. Verlag C. H. Beck, München, 2001.
118. Myhill, Andy - Quinton, Paul: It's a fair cop? Police legitimacy, public cooperation, and crime reduction. National Policing Improvement Agency, 2011.
119. Nemeskéri Gyula: A kiválasztási eljárások megbízhatósága. Munkaügyi Szemle, 4. sz., 2013.
120. Németh Viktor - Fazekas-Pátyodi Szandra: Viselkedésértés. Michael Hallsworth és Elspeth Kirkman: Behavioral Insight című könyvének ismertetője. Belügyi Szemle, 71.évf., 7.sz., 2023., 1301-1306.o.
121. Németh Zsolt: A rendőrségi bűnmegelőzés közösségi rendészet. In: A büntető hatalom korlátainak megtartása: a büntetés, mint végső eszköz. Tanulmányok Gönczöl Katalin 70. születésnapja tiszteletére. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2014.
122. Nyakó László: A modern intézkedéstaktika és edzéselmélet alapjai. Sportévkönyv, 2004.
123. Nyilas István: Önvédelem és intézkedéstaktika II. kötet - Középiskolások számára. Tansegédlet, 2018.
124. O. Nagy Gábor - Ruzsiczky Éva (szerk.): Magyar Szinonimaszótár. Akadémia Kiadó, 2004.
125. Pavlicsek Zsolt: Zsolnai József professzor és a harcművészetek pedagógiája. Iskolakultúra: pedagógusok szakmai-tudományos folyóirata, 21.évf., 10-11.sz., 2011.
126. Pease, Allan: Testbeszéd. Gondolatolvasás gesztusokból. Budapest, Park kiadó, 1989.
127. Peel, Robert: A rendőri munka kilenc alapelve. Metropolitan Police, London, 1829.
128. Pine, C. - McGoldrick, P. M.: Application of Behavioural Sciences Teaching by UK Dental Undergraduates. Eur. J. Dent. Educ., (4), 2000.
129. Prestel, Bernhard: Police et management moderne. Revue internationale de criminologie et de police technique, Vol.50, No.2. 1997., 139-145.o.
130. Rácz Ferenc: A rendőri intézkedések kommunikációja. BM Oktatási Főosztály, jegyzetek a rendészeti szakközépiskolák tanulói számára, 2001.
131. Retek Amadé: Az intézkedéstaktika pszichológiájáról. Nemzeti Kutatási, Fejlesztési És Innovációs Hivatal, Nemzeti Közszerológati Egyetem, 2023.

132. Ritecz György - Sallai János: A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei. Hanns Seidel Alapítvány, Budapest, 2015.
133. Rivasz Gábor: Az intézkedéstaktika alapjai. Viva Média Holding Kiadó, Budapest, 2009.
134. Rostás Tibor: Rendőri közelharc. Tökéletes Másolat Kiadó, Budapest, 2008.
135. Sahlberg, Pasi: A finn példa – Mit tanulhat a világ a finnországi oktatási rendszer reformjából? Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest, 2013.
136. Salmi, Satu - Grönroos, Martti – Keskinen, Esko: The role of police visibility in fear of crime in Finland. International Journal of Police Strategies and Management, vol.27., iss.4., 2004., 573-591.o.
137. Sárkány István: A Rendőrtiszti Főiskola létrejötte és a rendészeti tisztképzés története 1990-ig. Magyar Rendészet, különszám, 2021. DOI: 10.32577/mr.2021.1.ksz.13.
138. Sárkány István: Paradigmaváltás a Rendőrtiszti Főiskolán. Magyar Rendészet, különszám, 2021. Doi: 10.32577/mr.2021.1.ksz.14.
139. Schneider, Walter – Schiffman, Richard M.: Controlled and automatic human information processing: I. Detection, search, and attention. Psychological Review, 84(1), 1977.
140. Sebestyén László: Önvédelem. BM Könyvkiadó, 1984.
141. Sebestyén László: Védj magad! (2., bővített kiadás), Sportpropaganda Vállalat, 1987.
142. Sebestyén László: Védj magad! Sportpropaganda Vállalat, 1985.
143. Shapiro, Daniel – Valchev, Roumen – Donelan, Fran: Konfliktus és kommunikáció. Át a konfliktuskezelés labirintusán. Open Society Institute, Budapest, 1995.
144. Stadler Béla - Horváth István: Önvédelem. BM Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség, 1966.
145. Svelta Erzsébet: Önismeret és együttműködés a közszolgálatban. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közszolgálati Tudásportál, Magyar Program, Budapest, 2014.
146. Szabó Andrea: Finn rendészeti felsőoktatás. Belügyi Szemle (2010-), 61.évf., 7-8.sz., 2013., 143-158.o.
147. Szabó Henrik: A közösségi rendészet hazai modelljének bemutatása. 2013.
148. Szabó József (főszerk.): Hadtudományi Lexikon A-L. Magyar Hadtudományi Társaság, Budapest, 1995.
149. Szeles Erika: Szituációs gyakorlat-gyűjtemény az intézkedéstaktikai és intézkedéslélektani képzésekhez intézkedéstaktikai instruktorok és pszichológusok számára. Országos Rendőr-főkapitányság Humánigazgatási Szolgálat Egészségügyi Szakirányító és Hatósági Főosztály, 2014.
150. Szikinger István: Rendőrség a demokratikus jogállamban. Sík Kiadó Kft., Budapest, 1998.
151. Szikszay Tamás: Lövésziskola. Lőkiképzési és lövészetűtmutató. Gabbiano Print Kft., 2021.
152. Tegyei Andrea: A "Z generáció" címke - Jogos félelmek, vagy lehetőség a megújulásra? Rendőrségi Tanulmányok, 1.évf., 3.sz., 2018., 81-97.o.

153. Tóth-Nagy Georgina - Sulyok Judit: Tudománykommunikáció. Akadémia Kiadó, 2023. DOI: 10.1556/9789634549796
154. Vári Vince: A rendőrség hatékonyságmérése. Belügyi Szemle, 67. évf., 6.sz., 2019.
155. Vavró István: A demográfiai-társadalmi tényezők és a bűnözés kapcsolata. Statisztikai Szemle, 1.sz., 1994.
156. Vedó Attila: A Magyar Királyi Csendőrség közbiztonsági tevékenységének megszervezése 1881-1918. Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis), HU-ISSN 1216-6774, 25.évf., 43-44-45-46.sz., 2015.
157. Vinczéné Kárpátfalvi Erika (szerk.): Gyakorlati útmutató rendőrök számára családon belüli erőszak esetén. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztály, Miskolc, 2010.
158. Virányi Gergely: Gondolatok a rendészettudományhoz. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények I., Pécs, 2002.
159. Weber, Max: Gazdaság és társadalom I. KJK Budapest, 1987.
160. Weimer, Maryellen: Learner-Centered Teaching. Five Key Changes to Practice. Jossey-Bass A Wiley Company, San Francisco, 2013.
161. Wilber, Ken: A Működő Szellem rövid története, Ursus Libris kiadás, 2009.
162. Wilbert, E. Moore: A foglalkozási szocializáció. In: Pedagógiai szociálpszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest, 1976.
163. Zöllei Zoltán: A katonai közelharc- és kézitusa-kiképzés az első világháborútól napjainkig, valamint ezek hatása a magyar honvédség kiképzési rendszerére. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, PhD értekezés, 2003.

Jogsabályok, normák:

164. A belügyminiszter irányítása alatt álló egyes fegyveres szervek hivatásos állományú tagjai teljesítményértékelésének ajánlott elemeiről, az ajánlott elemek alkalmazásához kapcsolódó eljárási szabályokról, a minősítés rendjéről és a szervezeti teljesítményértékelésről szóló 26/2013. (VI. 26.) BM rendelet.
165. A belügyminiszter irányítása alatt álló egyes rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél foglalkoztatott hivatásos állomány és rendvédelmi igazgatási alkalmazotti állomány alkalmasságvizsgálatáról szóló 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet.
166. A beosztáshoz szükséges fizikai alkalmasság ellenőrzéséről szóló 43/2010. (OT 24.) ORFK utasítás.
167. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény.
168. A családon belüli erőszak kezelésével és a kiskorúak védelmével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtásáról szóló 32/2007. (OT 26.) ORFK utasítás.
169. A fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló 1997.évi CLIX. törvény.
170. A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható ideiglenes megelőző távoltartás rendőrségi feladatainak végrehajtásáról szóló 37/2009. (OT 22.) ORFK utasítás.
171. A közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről szóló 175/2003. (X. 28.) Korm. rendelet.

172. A közúti járművek megállításának és követésének módszereiről és taktikáiról szóló 7001/2006. (IV. 6.) ORFK irányelv.
173. A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet.
174. A lövészeti szabályzatról szóló 44/2018. ORFK utasítás.
175. A Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás.
176. A munkaidő-szervezéssel és a munkaerő-kölcsönzés minimális kölcsönzési díjával összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2018. évi CXVI. törvény.
177. A Nemzeti Bünt megelőzési Stratégiáról szóló 1744/2013. (X.17.) Korm. határozat (2013-2023) 8.1.1.
178. A rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás.
179. A rendőrség állományának alkalmasságvizsgálatáról szóló 35/2020. (XII. 23.) ORFK utasítás.
180. A rendőrség kutyás és lovas szolgálati szabályzatáról szóló 17/2009. (OT 10.) ORFK utasítás.
181. A rendőrség személyi állománya lövedékálló védőmellényének használatáról szóló 34/2008. (OT 18.) ORFK utasítás.
182. A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet.
183. A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. évi törvény.
184. A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény.
185. Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv békeidőszaki fegyverzeti és vegyvédelmi szakanyagellátás biztosításáról és tartalékkészletének meghatározásáról szóló 16/2012. (VIII. 31.) ORFK utasítás.
186. Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv személyi állománya egyéni védőeszközzel való ellátásának biztosításáról szóló 44/2014. (XII. 23.) ORFK utasítás.
187. Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyelei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről szóló 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás. 10. fejezet: A TIK és az irányított állomány kommunikációja, EDR rádiók alkalmazásával kapcsolatos feladatok.
188. Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény.
189. Az intézkedéstaktikai képzés végrehajtásáról szóló 31/2024. (XII. 6.) ORFK utasítás.
190. Egyes rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról, közalkalmazottai és köztisztviselői munkaköri egészségi alkalmasságáról, a szolgálat-, illetve keresőképtelenség megállapításáról, valamint az egészségügyi alapellátásról szóló 57/2009. (X. 30.) IRM-ÖM-PTNM együttes rendeletet.

Internetes hivatkozások:

191. A csendőr kézikönyve: <https://mek.oszk.hu/16500/16514/16514.pdf> (A letöltés dátuma: 2020.09.12.)
192. A fegyveres erők megítélése a társadalomban: https://www.youtube.com/watch?v=18Pw5P2TZ74&ab_channel=M5 (A letöltés dátuma: 2023.04.17.)
193. A tetoválás motivációs háttere: <https://mipszi.hu/cikk/091110-tetovaltatas-motivacios-hattere> (A letöltés dátuma: 2022.12.05.)
194. A tudatfejlődési szintek megértése 3. rész: <https://www.youtube.com/watch?v=TkGKK3Mq2w8&list=RDLVnUF1Vh1Cdwo&index=2> (A letöltés dátuma: 2023.03.29.)
195. Az Európai Unió tagállamainak rendőrségei: https://bigesz.gportal.hu/portal/bigesz/upload/484971_1559131679_02531.pdf (A letöltés dátuma: 2023.04.22.)
196. Albert Schweitzer: <https://idezetabc.hu/idezetek/albert-schweitzer/2> (A letöltés dátuma: 2023.04.14.)
197. Annual Report 2011/2012. Police College of Finland: <http://www.polamk.fi/annualreport12/index.html> (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)
198. Arisztotelész: <https://www.citatum.hu/szerzo/Arisztotelesz> (A letöltés dátuma: 2025.03.07.)
199. Budapesti Zsaruk Podcast – Mesterlövész. 2022.07.07.: <https://www.youtube.com/watch?v=xtnoAIn5mC0&t=2s> (A letöltés dátuma: 2022.10.10.).
200. Childrens Defense Found – The State of Americas Children 2021: <https://www.childrensdefense.org/wp-content/uploads/2023/08/The-State-of-Americas-Children-2021.pdf> (A letöltés dátuma: 2025.03.11.)
201. Cooper skála: https://personalprotection.blog.hu/2009/04/10/eberseg_szinkodokban (A letöltés dátuma: 2023.02.03.)
202. Csendőrségi lapok: https://epa.oszk.hu/03000/03096/00943/pdf/EPA03096_csendorsegi_lapok_1937_18.pdf (A letöltés dátuma: 2020.09.12.)
203. Dallos Sándor: A nagy csendőr: http://epa.oszk.hu/02000/02076/00037/pdf/Napkelet_1926_06_517-533.pdf (A letöltés dátuma: 2020.09.12.)
204. Defendo: <https://defendo.hu/defendo/> (A letöltés dátuma: 2025.02.14.)
205. Enneagram: http://maga-a-valosag.com/?page_id=966 (A letöltés dátuma: 2023.03.31.)
206. Gánti Bence: <https://www.benceganti.com/> (A letöltés dátuma: 2023.04.15.)
207. Index: <https://index.hu/belfold/2022/05/10/rendorseg-letszamhiany-utanpotlas/> (A letöltés dátuma: 2023.02.01.)
208. Interact Defense Combat: <https://www.polizeitrainer.de/ueber-pid/interact-defense-combat/> (A letöltés dátuma: 2023.07.13.)

209. Jó gyakorlatok a kreatív tanulási programban: <https://www.uni-nke.hu/oktatas/kreativ-tanulas-program/szakmai-anyagok/jo-gyakorlatok> (A letöltés dátuma: 2023.03.14.)
210. Kaliberinfo: <http://www.kaliberinfo.hu/hirek/breaking-uj-expanziv-pisztolyloszer-rendszeresitese-a-magyar-renorsegnel-megerositve/> (A letöltés dátuma: 2022.10.12.)
211. Körmendi Rendvédelmi Technikum Alapító okirat: <https://www.krvt.hu/letoltes/alapito-okirat-20200814.pdf> (A letöltés dátuma: 2025.02.02.)
212. Körmendi Rendvédelmi Technikum egyes rendészeti feladatokat ellátók képzése: <https://www.krvt.hu/index.php/kepzesek/egyres-rendeszeti-feladatokat-ellatok-kepzes> (A letöltés dátuma: 2025.02.02.)
213. Körmendi Rendvédelmi Technikum felnőttképzés: <https://www.krvt.hu/index.php/kepzesek/felnottkepzes> (A letöltés dátuma: 2025.02.02.)
214. Körmendi Rendvédelmi Technikum története: <https://www.krvt.hu/index.php/iskolankrol/az-iskola-tortenete> (A letöltés dátuma: 2025.02.02.)
215. Közbiztonsági Rendőrképzési program: <https://www.krvt.hu/letoltes/rj-kb-2024.pdf> (A letöltés dátuma: 2025.02.02.)
216. Krav Maga Global (by Eyal Yanilov): <https://krav-maga.hu/> (A letöltés dátuma: 2023.03.29.)
217. Kreatív tanulási program: <https://www.uni-nke.hu/oktatas/kreativ-tanulas-program/celok> (A letöltés dátuma: 2023.03.13.)
218. Magyar Helsinki Bizottság: Mik a rendőri intézkedés szabályai? Hogyan intézkedhet a rendőr? <http://helsinki.hu/renderi-intezkedes-szabalyai/> (A letöltés dátuma: 2023.05.15.)
219. Mandiner: https://makronom.mandiner.hu/cikk/20230130_javult_kozbiztonsag_elmult_kilenc_evb_en?fbclid=IwAR3Wub7yZhsoS3e8JzoTZpIWvBH35m2doyfdPIpLaPy_QkiYkwmGtNBA3Xw (A letöltés dátuma: 2023.02.01.)
220. McKinsey & Company: Mi áll a világ legsikeresebb iskolai rendszerei teljesítményének hátterében? (2007.): <http://www.iskola.cece.hu/documents/IPR/szakirodalom/Mckinsey.pdf> (A letöltés dátuma: 2022.12.30.)
221. Mi a trianguláció a kutatásban: <https://mindthegraph.com/blog/hu/mi-az-triangulacio-a-kutatásban/> (A letöltés dátuma: 2024.12.31.)
222. Miskolci Rendvédelmi Technikum alapképzések: <https://mrvt.hu/kepzesek/kepzesek/kepzesek> (A letöltés dátuma: 2025.02.02.)
223. Miskolci Rendvédelmi Technikum Közbiztonsági rendőrképzési program: https://mrvt.hu/images/docs/kepzesek/szaktanf/KBJ_kp.pdf (A letöltés dátuma: 2025.02.02.)
224. Miskolci Rendvédelmi Technikum története: <https://mrvt.hu/iskolank/tortenete?start=1> (A letöltés dátuma: 2025.02.02.)
225. Muhammad Ali: https://www.youtube.com/watch?v=712f_313tm8&t=3s (A letöltés dátuma: 2020.12.02.)
226. Népszava: https://nepszava.hu/3182005_budapest-ujbuda-rendorgyilkossag-megelozes (A letöltés dátuma: 2023.01.16.)

227. Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar Testnevelési és Küzdösportok Tanszék: <https://rtk.uni-nke.hu/oktatasi-egysegek/testnevelesi-es-kuzdosportok-tanszek/rolunk> (A letöltés dátuma: 2021.04.26.)
228. Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar ügyrend: https://rtk.uni-nke.hu/document/rtk-uni-nke-hu/RTK_ugyrend_2024_08_01.pdf (A letöltés dátuma: 2025.02.02.)
229. Növekedés: <https://novekedes.hu/elemezsek/nagyon-sok-embert-lonek-le-amerikaban-de-nem-csak-azert-mert-sok-a-fegyver> (A letöltés dátuma: 2023.06.05.)
230. Nyugati fény: <https://nyugatifeny.hu/2022/09/06/kesz-a-terv-atfogo-oktatasi-reformmal-keszul-a-kormany-finnorszagban?fbclid=IwAR1tKYWoUGVshWMZUAeKHdWDHr1vytGPMPRY1ZzR6rsUPgbXhdu-muXQT-g> (A letöltés dátuma: 2022.12.19.)
231. Oktatási Hivatal (1.): <https://www.oktatas.hu/kozneveles/meresek/pisa> (A letöltés dátuma: 2022.12.14.)
232. Oktatási Hivatal (2.): https://www.oktatas.hu/kozneveles/meresek/pisa/pisa_2018_meres (A letöltés dátuma: 2022.12.14.)
233. Pénzcentrum: <https://www.penzcentrum.hu/karrier/20210521/orult-sok-fiatal-jelentkezik-a-rendorseghez-ennyit-fognak-keresni-ez-var-rajuk-1114746> (A letöltés dátuma: 2023.01.16.)
234. Police Café: <http://policecafe.hu> (A letöltés dátuma: 2023.02.10.)
235. Polizeitest: <https://www.polizeitest.de/polizei-bewerbung-koerperliche-voraussetzung-der-polizei/> (A letöltés dátuma: 2023.07.09.)
236. Quizlet/Taktisches Verhalten: <https://quizlet.com/ch/421062693/taktisches-verhalten-schiessen-psi-flash-cards/> (A letöltés dátuma: 2023.05.19.)
237. Rendörség: <http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/nincs-leszerelesi-hullam-a-rendorsegnel> (A letöltés dátuma: 2021.04.30.)
238. Rendörségi Oktatási és Kiképző Központ a rendörség szervezetében: <https://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/testulet/teruleti-szervek/rendorsegi-oktatasi-es-kikepzo-kozpont> (A letöltés dátuma: 2024.04.07.)
239. Rendörségi Oktatási és Kiképző Központ Szervezeti és Működési Szabályzat: https://www.police.hu/sites/default/files/szmsz_ugyrend_pdf/ROKK%20SZMSZ%20%282023.02.02.%29.pdf (A letöltés dátuma: 2025.02.02.)
240. Rendészeti Koordinációs és Szakirányító Osztály oktató videók: <http://portal.police.hu/helyek/RKSZO/Eligazitas> (A letöltés dátuma: 2023.01.19.)
241. Sachsen-Anhalt rendörség: <https://polizei.sachsen-anhalt.de/> (A letöltés dátuma: 2023.03.29.)
242. Sachsen-Anhalt rendörség. Jelentkezési és képzési feltételek: www.ausbildungspark.com/news/polizei-sach-sen-anhalt-bewerbung-und-ausbildung (A letöltés dátuma: 2023.03.29.)
243. Sachsen-Anhalt. Rendőr Szakfőiskola: <https://fh-polizei.sachsen-anhalt.de/startseite-fachhochschule> (A letöltés dátuma: 2023.03.29.)

244. School Shooting Safety Compendium: <https://aaiwg.maryland.gov/faq/school-shooting-safety-compedium/> (A letöltés dátuma: 2025.03.11.)
245. Szakképzési kerettanterv a rendőr tiszthelyettes (közrendvédelmi rendőr) szakképesítéshez:
54_861_01_Rendor_tiszthelyettes_kozrendvedelmi_rendor_1_5_ev.pdf (A letöltés dátuma: 2023.03.13.)
246. Szociális és életvezetési készségek: https://rtk.uni-nke.hu/document/rtk-uni-nke-hu/tp_szabval_szocialis_es_eletvezetesi_keszsegek.pdf (A letöltés dátuma: 2023.01.13.)
247. Szótár: <http://www.wikiszotar.hu> (A letöltés dátuma: 2019.10.15.)
248. Tanulási módszerek, avagy hogyan tanuljunk hatékonyan:
<https://szakmablog.hu/tanulasi-modszerek/> (A letöltés dátuma: 2023.06.29.)
249. Tanulási piramis: Rapid e-Learning master. Varsó, 2017.
https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/ef5f4e36-8f26-49ab-83cc-066417053b2b/O8-RELM_methodology_HU_web.pdf (A letöltés dátuma: 2023.05.07.)
250. Tájékoztató a rendőr tiszthelyettes szakmára felkészítő szakmai oktatásról:
https://www.mrszg.hu/images/docs/kepzesek/tajekoztato_alap.pdf (A letöltés dátuma: 2022.12.02.)
251. Unicef: <https://unicef.hu/oktatas> (A letöltés dátuma: 2022.12.14.)
252. Vívás sporttörténet: https://sportszertar.wordpress.com/vivas_tortenet/ (A letöltés dátuma: 2021.03.25.)
253. World Café: <http://www.theworldcafe.com> (A letöltés dátuma: 2023.02.10.)
254. Vedó Attila: http://real.mtak.hu/88480/1/RTF_XXVevf_43-44-45-46sz_171-190.pdf (A letöltés dátuma: 2021.09.20)

13. MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: Értékelő lap intézkedési készségről;
2. számú melléklet: Interjúkérdések intézkedéstaktika instruktorokhoz;
3. számú melléklet: Intézkedéstaktika kérdőív közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök részére;
4. számú melléklet: Kérelem az országos rendőr-főkapitányhoz az országos kérdőíves kutatás elvégzésére, valamint az erre kapott engedély;
5. számú melléklet: Kérdőív intézkedéstaktika oktatók részére;
6. számú melléklet: Interjúkérdések intézkedéstaktika oktatókhoz;
7. számú melléklet: Interjúkérdések Szikszay Tamáshoz.

ÉRTÉKELŐ LAP I INTÉZKEDÉSI KÉSZSÉGRŐL

A RENDŐRI INTÉZKEDÉS ANALIZÁLÁSA AZ ALÁBBI KÖVETELMÉNYEK ALAPJÁN

Dátum:	Intézkedési helyzet:	Intézkedő rendőr:	Értékelő:
OBJEKTÍV OLDAL			
JOGSZERŰSÉG	SZAKSZERŰSÉG	ATTITŰD	EREDMÉNY
A történeti tényállásnak megfelelő intézkedés: - Intézkedési kötelezettség és szakszerűség fellelérése jogterét és egyéb esetekben, - objektív és arányosság elvének érvényesítése, - embéri jogok törvény által engedélyezett korlátozása. Különös tekintettel: - az élet, testi épség megőrzésére, - a személyi szabadság korlátozására, - a kényszerítő eszközök kivételére, - az erőszak minimalizálására.	Az intézkedés lefolytatása: - szolgálati felépítés módja, - kommunikáció, pszichológia, - az intézkedés biztonság, - ruházat-, csomag-, jármű átvizsgálása, - kényszerítő eszközök alkalmazása, használat.	Az azonosulás megvalósulása: - humánitás, - barátság, - magatartás, - realitás, - átérték. A polgárokból való viszonyulás: - tolerancia, - tűrésli klímák, - stressz levezetése, - rendőrszerep.	PONTSZÁM MAXIMÁLISAN ELÉRHETŐ: 100 ELÉRT
50	40	10	

IK minősítése	Pontszám
KIVÁLÓ (5)	91 - 100
JÓ (4)	81 - 90
MEGFELELŐ (3)	71 - 80
GYENGE (2)	61 - 70
ALKALMATLAN (1)	0 - 60

IK

Egy intézkedésből az aktuális IK állapítható meg.
Általános IK megállapításához minimum 10 mérés (különböző intézkedés végrehajtása) szükséges.

PULZUS MÉRÉSE (FIZIOLÓGIAI TULAJDONSÁG)

Intézkedés előtt:	Intézkedés után:	Különbség:
-------------------	------------------	------------

Készítette: Krauzer Ernő
Szerkesztette: Horváth Beatrix

2. számú melléklet

Interjú kérdések (intézkedéstaktika instruktorokhoz)

Szervusz! Az interjú kb. 60 percet vesz igénybe. Kérlek intézd úgy, hogy ezalatt ne legyen más feladatod, és nyugodtan tudjunk beszélgetni!

Az interjú teljesen anonim. Kérlek, hogy válaszadásnál legyél teljesen őszinte!

Tájékoztatlak, hogy az interjúról hangfelvétel készül.

Kezdhetjük?

1. Kérlek mutatkozz be! Ki vagy és hol dolgozol?
2. Mióta vagy hivatásos és instruktor?
3. Mit jelent az, hogy instruktor vagy? Milyen feladatokkal jár ez? Milyen gyakran és mennyi időtartamban kell ezt csinálnod?
4. Ezek a foglalkozások rendszerezsek? Mindig meg vannak tartva?
Ha nem, miért nem?
5. Mekkora létszámnak tartasz foglalkozásokat? Hányan szoktak megjelenni?
6. Ezzel megvalósul a szabályzatban leírt havi 4 óra minden járőrnek, vagy azért vannak hiányosságok?
Mi hiányzik ahhoz, hogy ez megvalósuljon?
7. Mi lenne a célja ezeknek a foglalkozásoknak? Kifejtenéd?
8. És mit gondolsz, elérik a céljukat, vagy sem?
Ha igen, ha nem: Megindokolnád, hogy miért gondold így?
9. Le tudnád írni, hogyan zajlik egy ilyen foglalkozás! Hol tartod, hogyan épül fel, mit csináltok, stb.?
10. Mit gondolsz egyébként ezekről a továbbképzésekről? Kifejtenéd a véleményed?
Az állításokra visszakérdezni: Miért mondd ezt? Honnan vetted ezt?
11. Meséld arról, milyennek tartod a járőrök képességeit! (Azokét, akikkel együtt dolgozol.) Bármilyen válasz: Miért gondold így?
12. Szerinted mi a járőrök véleménye a foglalkozásaidról? Szoktatok erről beszélgetni?
13. Szerinted hogyan lehetne hatékonyabbá tenni a foglalkozásaidat? Van-e bármilyen ötleted, akár olyan is, ami szerinted nem megvalósítható?
14. Szerinted szükség van arra, hogy a járőrök intakt képességei fejlődjenek, vagy ez a szint elég ahhoz, hogy ellássák a feladataikat? Miért igen/nem? Indokold meg a válaszod!
15. A jelenlegi továbbképzési rendszer (tehát az előírt havi 4 óra, évente 5 nap) - ebben a formájában, ahogy megvalósul - szerinted alkalmas arra, hogy a járőrök intakt tudását megfelelő szintűre fejlessze, vagy szinten tartsa? Miért igen/nem? (8-as kérdésre visszautalhat.)
16. Szerinted mire lenne szükség ahhoz, hogy a járőrök intakt tudása megfelelő szintű legyen? Van-e bármilyen ötleted, javaslatod?
A jelenleg működő továbbképzési rendszerben eszközölnél változásokat, vagy teljesen új eszközöket, módszereket alakítanál ki?

Köszönöm az idődet és a segítséged!

Intézkedéstaktika kérdőív

Üdvözöllek!

Mátés Gábor r. szds. vagyok. A BRFK XX. és XXIII. Kerületi Rendőrkapitányságon dolgozom, közben pedig a Rendészettudományi Doktori Iskolában folytatom tanulmányaimat és a rendőri intézkedéstaktika területét kutatom.

Az alábbi kérdőívben az intézkedéstaktikai képességekről szeretnék megkérdezni.

A kérdőív névtelen. Rajtam kívül a válaszlapokhoz senki nem fér hozzá.

A kérdőív kitöltése önkéntes, de nagy segítség lenne számomra, és mindössze 10 percet vesz igénybe.

Segítségedet előre is köszönöm!

* Kötelező kérdés

1. 1. Hány éves vagy? *

2. 2. Kérlek add meg a nemed! *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

☐ férfi

☐ nő

3. 3. Melyik megyei vagy fővárosi főkapitányság illetékességi területén látod el szolgálatodat? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Bács-Kiskun
- ☐ Baranya
- ☐ Békés
- ☐ Borsod-Abaúj-Zemplén
- ☐ Budapest
- ☐ Csongrád
- ☐ Fejér
- ☐ Győr-Moson-Sopron
- ☐ Hajdú-Bihar
- ☐ Heves
- ☐ Jász-Nagykun-Szolnok
- ☐ Komárom-Esztergom
- ☐ Nógrád
- ☐ Pest
- ☐ Somogy
- ☐ Szabolcs-Szatmár-Bereg
- ☐ Tolna
- ☐ Vas
- ☐ Veszprém
- ☐ Zala

4. 4. Milyen beosztásban látsz el szolgálatot? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Járőr/járőrvezető/járőrparancsnok
- ☐ Körzeti megbízott
- ☐ Egyéb: _____

5. 5. Melyik rendőr iskolába jártál? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Adyigeti Rendészeti Szakgimnázium
- ☐ Körmendi Rendészeti Szakgimnázium
- ☐ Miskolci Rendészeti Szakgimnázium
- ☐ Szegedi Rendészeti Szakgimnázium
- ☐ BRFK IRK (iskolarendszeren kívüli) képzés
- ☐ Egyéb: _____

6. 6. Mióta vagy hivatásos? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ 0-5 éve
- ☐ 6-10 éve
- ☐ 11-15 éve
- ☐ több, mint 15 éve

7. 7. Fogalmazd meg egy-két mondatban, hogy szerinted mit jelent az intézkedéstaktika? *

8. 8. Melyek azok a képességek, amik szerinted a legfontosabbak a jó rendőri intézkedéshez? Jelölj be, vagy írd be hármat! *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ Testi erő, fizikum;
- ☐ Jó eszközhasználati képességek (pl magabiztosan használ löfegyvert, tonfát, stb.);
- ☐ Kiváló kommunikáció;
- ☐ Küzdősport vagy harcművészeti tudás;
- ☐ Határozott, magabiztos fellépés;
- ☐ Jogszabályok hiánytalan ismerete;
- ☐ Sokévnnyi intézkedési tapasztalat;
- ☐ Egyéb: _____

9. 9. Melyik az a három képesség, ami szerinted neked az intézkedéstaktikában az erősséged? *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ Testi erő, fizikum;
- ☐ Jó eszközhasználati képességek (pl magabiztosan használ löfegyvert, tonfát, stb.);
- ☐ Kiváló kommunikáció;
- ☐ Küzdősport vagy harcművészeti tudás;
- ☐ Határozott, magabiztos fellépés;
- ☐ Jogszabályok hiánytalan ismerete;
- ☐ Sokévnnyi intézkedési tapasztalat;
- ☐ Egyéb: _____

10. 10. Melyik az a három képesség, ami szerinted neked biztosan hiányzik, de szükséged lenne rá? *

Válassza ki az összeget, amely érvényes.

- ☐ Testi erő, fizikum;
- ☐ Jó eszközhasználati képességek (pl. magabiztosan használ lőfegyvert, tonfát, stb.);
- ☐ Kiváló kommunikáció;
- ☐ Küzdősport vagy harcművészeti tudás;
- ☐ Határozott, magabiztos fellépés;
- ☐ Jogsabályok hiánytalan ismerete;
- ☐ Sokévnnyi intézkedési tapasztalat;
- ☐ Egyéb: _____

11. 11. Volt már olyan intézkedésed, amikor nem együttműködő személlyel/személyekkel szemben testi kényszert, vegyi eszközt, rendőrbotot, esetleg lőfegyvert kellett használnod? (A társad biztosítása vagy kis mértékű segítése jelen esetben nem számít, csak az, amikor önállóan végzed az intézkedést, vagy aktívan kiveszed a részed a feladatból.) *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Nem volt.
- ☐ Igen, egy-kettő volt.
- ☐ Igen, több volt.

12. Ha a fenti kérdésre igennel válaszoltál, a fent leírt szituáció(k) közben mennyire érezted stabilnak az intézkedéstaktikai képzettséged egytől tízig terjedő skálán?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Nagyon gyenge

1 ☐

2 ☐

3 ☐

4 ☐

5 ☐

6 ☐

7 ☐

8 ☐

9 ☐

10 ☐

Nagyon stabil

13. 12. Véleményed szerint a magyar rendőr járőröknek szükségük lenne rá, hogy fejlesszék az intézkedéstaktikai tudásukat?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐ igen

☐ nem

14. 13. Válaszodat kérlek indokold egy-két mondatban! *

15. 14. Mennyire értékelnéd a saját intézkedéstaktikai képességeidet egytől tízig *
terjedő skálán?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Nagyon gyenge

1 ☐

2 ☐

3 ☐

4 ☐

5 ☐

6 ☐

7 ☐

8 ☐

9 ☐

10 ☐

Kiváló

16. 15. Mennyire értékelnéd átlagosan kollégáid intézkedéstaktikai képességeit egytől tízig terjedő skálán? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Nagyon gyenge

1 ☐

2 ☐

3 ☐

4 ☐

5 ☐

6 ☐

7 ☐

8 ☐

9 ☐

10 ☐

Kiváló

17. 16. Mire lett volna szükséged a rendőriskolában, hogy a fenti kérdésre maximális pontszámot adj magadnak? (többet is megjelölhetsz)

*

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ Több intézkedéstaktika órára;
- ☐ Jobb kiképzőkre, oktatókra;
- ☐ Modernebb gyakorló felszerelésekre;
- ☐ Több edzési lehetőségre (konditerem, küzdősport stb.);
- ☐ Több jogi ismeretre;
- ☐ Több közrendvédelmi ismeretre;
- ☐ Több közlekedési ismeretre;
- ☐ Több csapatszolgálati ismeretre;
- ☐ Több rendőri testnevelési és önvédelmi foglalkozásra;
- ☐ Több lökiképzési foglalkozásra;
- ☐ Több informatikai ismeretre;
- ☐ Több idegen nyelvi ismeretre;
- ☐ Több kommunikációs ismeretre;
- ☐ Több pszichológiai (intézkedés-lélektani) ismeretre;
- ☐ Több etikai ismeretre;
- ☐ Több intézkedési szituáció gyakorlására (taktikai házban);
- ☐ Egyéb: _____

18. 17. Mire lenne most szükséged, hogy a fenti kérdésre maximális pontszámot adj magadnak? (többet is megjelölhetsz)

*

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ Több intézkedéstaktika továbbképzésre;
- ☐ Jobb intézkedéstaktikai instruktor(ok)ra;
- ☐ Képzettebb járőrtárs(ak)ra;
- ☐ Több edzési lehetőségre munkaidőben (konditerem, futás stb.);
- ☐ Egy küzdősport, harcművészet vagy önvédelmi rendszer folyamatos gyakorlására;
- ☐ Kommunikációs tréningekre;
- ☐ Önismereti tréningekre;
- ☐ Pszichológia ismeretekre;
- ☐ Jogszabályismereti képzésekre;
- ☐ Informatikai képzésekre;
- ☐ Egyéb: _____

19. 18. Ismersz olyan rendőr járőrt, vagy körzeti megbízottat, akinek 10-es pontszámot adnál az intézkedéstaktikai képességeire? *

Soronként csak egy oválit jelöljön be.

☐ igen

☐ nem

20. 19. Mi bizonyította Számodra, hogy az általad ismert jó intézkedéstaktikus rendőr olyan kiváló? Mit tud szerinted vagy mit csinált, ami neked ezt bizonyította? Kérlek, írd le néhány mondatban! *

21. 20. Van olyan kérdés, amit hiányoltál, és elmulasztottam feltenni? Ha igen, mi lenne az? *

Ezt a tartalmat nem a Google hozta létre, és nem is hagyta azt jóvá.

Google Űrlapok

BUDAPESTI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
XX. ÉS XXIII. KERÜLETI RENDŐRKAPITÁNYSÁG

Kérelem

Balogh János r. Altábornagy
Országos Rendőrfőkapitány részére

Tisztelt Altábornagy Úr!

Jelentem, a BRFK XX. és XXIII. Kerületi Rendőrkapitányság Büntügyi Osztály állományában látok el szolgálatot. Emellett tanulmányokat folytatok a Rendészettudományi Doktori Iskolában és a rendőri intézkedéstaktika területén végzek kutatásokat.

2021 őszén szeretnék végezni egy kérdőíves felmérést, melyben az ország különböző megyei főkapitányságainak illetékességi területén szolgálatot teljesítő járőr és körzeti megbízott beosztású rendőrök segítségét szeretném igénybe venni. Témája a saját és társaik intézkedéstaktikai képességéről alkotott megfigyelésük, elképzelésük. A kérdőív egy példányát mellékletként csatolom kérelmemhez.

Kérem tisztelt Altábornagy Urat, hogy a fenti kutatást részemre engedélyezni szíveskedjen!
Támogatását előre is köszönöm!

Budapest, 2021.08.27.

Tisztelettel:

Mátés Gábor r. százados

Támogatom:

Makádi Katalin r. ezredes
rendőrségi tanácsos
kapitányságvezető

**BUDAPESTI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
XX. ÉS XXIII. KERÜLETI RENDŐRKAPITÁNYSÁG
VEZETŐJE**

Szám: 01200-101/190/2021. Szü.

Tárgy: Tájékoztató
Hív. szám:
Ül.: Bartus Annamária ra.
Tel.: 60-103

**Mátész Gábor c. r. százados
részére**

Tisztelt Százados Úr!

Tájékoztatom, a benyújtott szolgálati jegyében foglaltak támogatására tett javaslatot a ROKK igazgatója, amellyel Dr. Pozsgai Zsolt r. vezérőrnagy, személyügyi országos rendőrkapitányság-helyettes úr egyetértett.

A rendőri intézkedéstaktika területén végzett kutatás keretében a kérdőíves felmérés elvégezhető.

Budapest, "időbélyegző szerint"

Tisztelettel:

**Makádi Katalin r. ezredes
rendőrségi tanácsos
kapitányságvezető**

Cím: 1204 Budapest Török Flóris utca 78-82
Telefon: +36-1-421-1800
e-mail: 20rk@budapest.police.hu

RZSNEO_3 90.200.200 (01200-6098-4546-küldési-6964081) 7-801BCE16DC99-6899-4546

Kérdőív intézkedéstaktika oktatóknak!

Üdvözllek!

Mátés Gábor r. örgy. vagyok. A Nemzeti Közszołgálati Egyetemen oktatok intézkedéstaktikát, és ezzel párhuzamosan a Rendészettudományi Doktori Iskolában tanulok, ahol az intézkedéstaktika a kutatási területem.

Az alábbi kérdéseket kimondottan intézkedéstaktikával foglalkozó szakembereknek teszem fel, és megválaszolásával nagymértékben hozzájárulnál a kutatásom sikerességéhez.

Válaszaidat előre is köszönöm!

- 1. Mennyi ideje foglalkozol intézkedéstaktika oktatásával?**
- 2. Milyen irodalom áll a rendelkezésedre a témával kapcsolatban? Milyen kiadványokat tudsz nekem javasolni?**
- 3. Találkoztál-e már valaha, valahol az *intézkedéstaktika* szó fogalmával?**
(Ha igen, kérlek, írd le a fogalmat, vagy az előtalálásának pontos hivatkozási helyét!)
- 4. Véleményed szerint mi az az intézkedéstaktika?**
(Amennyiben az előző kérdésre nemmel válaszoltál, próbáld megalkotni a fogalmát egy, vagy akár több mondatban! Kérlek, hogy munkatársaiddal ne beszéljeteł össze! Minél több különböző szakember különböző gondolataira vagyok kíváncsi. A fogalmazás szavatossága jelen esetben másodlagos. Csak a fogalmi elemek legyenek érthetőek!)
- 5. Az elmúlt 10 évben – vagy amennyire vissza tudsz tekinteni – miben változott az intézkedéstaktika oktatása?**
(Új módszerek, új eszközök, több-kevesebb óraszám? Bármí, amí eszedbe jut.)
- 6. Mit tanácsolsz nekem segítségként a kutatásomhoz? Szerinted mit érdemes megvizsgálni az intézkedéstaktika témakörén belül?**

Interjú kérdések intézkedéstaktika oktatók részére

Oktatási intézmény neve:

1. Hány intézkedéstaktika oktató dolgozik az intézményben?
2. Milyen óraszámban oktatnak intézkedéstaktikát? (Szakasz/félév)
3. Mekkora a hallgatók létszáma órákon?
4. Egyszerre hány oktató van bent az órákon?
5. Az oktatók rendelkeznek pedagógiai végzettséggel? Véleményük szerint szükség lenne rá?
6. Az oktatók rendelkeznek közelharc képzettséggel? Ha igen, milyennel?
7. Az oktatók milyen képességek/végzettségek/kompetenciák alapján nyertek felvételt az oktatási intézménybe? Mik voltak az intézmény követelményei?
8. Az oktatók milyen jegyzeteket, tankönyvet, egyéb szakirodalmat használnak az oktatáshoz?
9. Milyen eszközök, helyiségek állnak rendelkezésre az oktatáshoz?
10. Az oktatók hogyan készülnek fel az egyes tanórákra? (Tervezés/rögtönzés) Mennyi időt szánnak a tervezésre? Készítenek-e féléves/éves tervet? Használnak-e tanmenetet?
11. Ismerik-e a 20-60-20-as elméletet? Egyetértene-e vele?
12. Van-e olyan hallgató/tanuló az iskolában, akit véleményük szerint el kellene távolítani az iskolából, mert szerintük nem alkalmas rendőrnak?
13. Észleltek-e különbséget a régi és az új generáció képességei között? Mik ezek?
14. A hallgatók tesznek-e vizsgát intézkedéstaktikából az iskola elvégzése előtt? (Mik a minimum követelmények?)
15. Értékeljék 1-10-ig terjedő skálán a végzett hallgatók átlagos intézkedéstaktika képességeit!
16. Mire lenne szüksége az oktatóknak a hatékonyabb oktatáshoz?
17. Bármilyen észrevétel, gondolat?

Interjú kérdések

Szikszai Tamás

Szervusz Tamás!

A Rendészettudományi Doktori Iskola végzős hallgatója vagyok. Az elmúlt években kutatásokat végeztem a rendőri intézkedéstaktika oktatása területén, és ezen belül megvizsgáltam a magyar rendőrök lökiképzését is. Felmerült néhány gondolatom ezzel kapcsolatban, melyekre eddig nem sikerült választ találnom. Szeretném ezeket megosztani veled, mint a szakma egyik elismert alakjával. Kérlek, hogy ezekre reagálj!

A gondolataimat témákra bontom. Minden egyes témához leírom az észrevételeimet, megfigyeléseimet, majd ezek után teszem csak fel a kérdéseket.

1. téma: Csípőre leadott lövések

Észrevételek:

Eddigi tapasztalatom, illetve más lökiképzők egybehangzó véleménye, hogy az emberi testen halálos találati zónának számít a fej és a szív tájéka, míg a csípő a nem halálos találati zónák közé tartozik.

Szintén lökiképzők egybehangzó véleménye, hogy a rendőrök lőfegyverhasználata az esetek szinte 100 %-ában 1-3 méteren belüli távolságról történik.

Lökiképzőktől származik az az információ is, miszerint a csípőre leadott lövésnek lehet a legnagyobb stophatása, hiszen a medencecsont roncsolódása által a támadó összerogy és nem tud tovább támadni, míg más találatok esetében (has, mellkas) a támadó még hosszú másodpercekig támadóképes marad.

A magyar jogrendszer jelenleg a dupla lövést nem preferálja annak ellenére sem, hogy egy szimpla lövés gyakran nem elegendő ahhoz, hogy megállítson egy támadót.

A jelenlegi jogszabályok előírják, hogy a rendőrnek lehetőség szerint meg kell védenie még a támadó életét is, ha ez lehetséges.

Véleményem szerint a csípőtalálatnak nagyobb a stophatása, a magyar jogszabályokhoz is jobban illeszkedik, elkerülhető általa a dupla lövés és az élet kioltása, nem nehezebb eltalálni, mint egy felsőtestet, 3 méteren belül pedig még kisebb a hibázási lehetőség. Fentiek ellenére azt tapasztalom, hogy a lökiképzők a lőfegyverkezelés oktatásakor azt tanítják, hogy a tűzkészítéssel tett fegyvert egyenesen előre, fej- vagy mellmagasságba szúrják ki és arra a felületre adják le a lövéseket.

1. kérdés:

Egyet értesz-e a fenti gondolatokkal? Melyikkel igen és melyikkel nem? Amelyikkel nem, azzal miért nem? Kérlek fejtsd ki pár mondatban!

2. kérdés:

Te mit gondolsz a csípőre leadott lövésekről? Szerinted érdemes lenne ezt oktatni a rendőr állományban a mellkasra leadott lövések helyett, vagy sem? Válaszodat kérlek indokold!

2. téma: Fedezékhasználat

Észrevételek:

Tapasztalatom szerint a lökiképzők azt tanítják meg a rendőröknek, hogy egy átlagos pisztoly nagyjából milyen átütő erővel rendelkezik, hogy a lövedék milyen mélyre fúródik a fába, téglába, betonba, illetve más anyagokba. Néhol még videók is készültek erről. Megtanítják azt is, hogy mi a különbség fedezék és rejtékhely között. Ez első hallásra nagyon jónak tűnt, azonban egy alkalommal megkérdeztem végzős rendőr hallgatók egy csoportját, hogy szerintük itt és most mi nyújtana nekik fedezéket, és azt tapasztaltam, hogy semmi használható tudásuk nincs erről, ugyanis nem ismerték fel a körülöttük lévő anyagokat. Nem tudták megmondani, hogy egy szekrény, egy ajtó, egy gipszkarton fal vagy egy téglafal megfelelő fedezéket nyújtana-e.

1. kérdés:

Mit gondolsz, a rendőröknek szükségük van használható tudásra arról, hogy különböző terepeken (épületben, utcán) mi nyújthat számukra fedezéket?

2. kérdés:

Szerinted a lökiképzők elég hangsúlyt helyeznek ennek a gyakorlati oktatására?

3. téma: Fegyvervédelem

Észrevételek:

Fegyvervédelem alatt azt értem, amikor a rendőr nem előre kinyújtott karokkal tartja a löfegyvert, hanem egy kézben, test mellé behúzva, és ha kell, ebből a pozícióból ad le lövéseket, míg a másik karjával ha kell, távolságtartó technikát tud alkalmazni.

A lökiképzők azt oktatják a rendőröknek, (legalább is az oktatás első néhány évében) hogy a löfegyvert tűzkészé tétel után két kézben, nyújtott könyökkel előre, fejmagasságban kell tartani. Fent már utaltam rá, hogy a rendőrök löfegyverhasználatának a nagy része 1-3 méteren belül történik. A rendőrök rendkívül gyakran intézkednek szűk helyeken, szobákban, lépcsőházban, stb. Fentieket figyelembe véve biztonságosabbnak tartom a tűzkészé tett fegyvert test mellé behúzni, és szükség esetén ebben a pozícióban működtetni. Véleményem szerint ezzel a találati arány sem romlana, és a fegyver rendőrtől való elvétele is nehezebb lenne a támadó számára. Azt tapasztalom, hogy ezt a fegyverkezelési módot szinte sehol nem oktatják a rendőröknek. (Se a 2 éves technikumokban, se a 4 éves egyetemen, se az éves lövészeteken.)

1. kérdés:

Mit gondolsz, szerinted szükség van arra, hogy a fegyvervédelem (test mellé behúzott fegyverrel való lövés gyakorlása) nagyobb szerepet kapjon a rendőrök lökiképzésében? Válaszodat kérlek indokold!

2. kérdés:

Egyetértesz azzal a gondolattal, vagy sem, hogy a fegyvervédelmi technika oktatását a rendőr iskolákban akár az első év után el lehetne kezdeni, valamint az éles lövészeteken rendszeresen gyakorolni kellene? Válaszodat kérlek indokold!

4. téma: Lámpahasználat

Észrevételek:

A rendőrök a szolgálatuk felét éjszakai körülmények között töltik. Sem a rendőr oktatási intézményekben, sem az éves lövészeteken nem tapasztaltam egyetlen alkalommal sem, hogy a lökiképzők oktatják a lámpahasználatot. (Az oktatása alatt nem elsősorban a speciális lámpafogási technikákat értem, csupán annyit, hogy a rendőrök tanulják meg kezelni a lőfegyverüket úgy, hogy eközben egy másik eszköz is van a kezük ügyében. Véleményem szerint ha éles helyzetbe kerülnek, és nem gyakorolták, hogy hogyan kezeljenek egyszerre két eszközt, elügyetlenkedhetik, amiből baleset is bekövetkezhet.)

1. kérdés:

Mit gondolsz, a rendőröknek szükségük lenne a lámpa fegyverrel együtt való használatának folyamatos gyakorlására?

2. kérdés:

Hogy látod, mennyire valósul meg a gyakorlatban a rendőröknél a lökiképzők által a lámpahasználat oktatása?

3. kérdés:

Amennyiben úgy gondolod, hogy nem valósul meg kellő mértékben, szerinted mi lehet ennek az oka?

5. téma: Egyéb kérdések

1. kérdés:

Van-e bármi észrevételed, gondolatod a fenti témákkal, kérdésekkel kapcsolatban?

2. kérdés:

Látva a magyar közterületen dolgozó rendőrök (járőrök, körzeti megbízottak) lőfegyverkezelési képességeit, egy egytől tízig terjedő skálán, hány pontot adnál a képességeikre? (1-es a leggyengébb, 10-es a legerősebb.) Válaszodat indokold egy-két mondatban!

3. kérdés:

Egy egytől tízig terjedő skálán milyennek ítéled a magyar rendőrök lökiképzésének hatékonyságát? Válaszodat kérlek indokold!

4. kérdés:

Szerinted napjainkban mi a legnagyobb gyengesége a magyar rendőrök lökiképzésének? Többet is megnevezhetsz. Válaszodat kérlek indokold!

5. kérdés:

Válaszaidat szeretném felhasználni a phd dolgozatom, illetve publikációk megírásához. Hozzájárulsz ahhoz, hogy a nevedet megemlítssem ezek kapcsán, vagy szeretnél anonim maradni?

Válaszaidat köszönöm!

14. PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉK:

Ssz.	Cím	Megjelenés helye	Megjelenés éve
1.	Gondolatok a jó és a rossz oktatásról – A pedagógia szerepe a felsőoktatásban	Magyar Rendészet, 19/4. szám, 61-67.o.	2019
2.	Gondolatok az intézkedéstaktikáról	Belügyi Szemle (2010-), 68/5. szám, 71-89.o.	2020
3.	A Krav Maga felhasználási lehetőségei a rendőri intézkedéstaktikában	Rendőrségi Tanulmányok, 4/2. szám, 95-110.o.	2021
4.	A magyar rendőri intézkedéstaktika kialakulásának vizsgálata	Rendőrségi Tanulmányok, 4/4. szám, 126-143.o.	2021
5.	Gondolatok az intézkedéstaktika oktatás fejlesztési lehetőségeiről a Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Karán	Magyar Rendészet, 21/4. szám, 243-253.o.	2021
6.	A rendőri intézkedéstaktikai továbbképzések gyakorlati megvalósulásának vizsgálata	Rendőrségi Tanulmányok, 4/2. szám, 104-128.o.	2022
7.	Elmélet az intézkedéstaktika oktatás és továbbképzés hatékonyságáról	Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, 24. szám, 159-168.o.	2022
8.	A magyar közterületi szolgálatot ellátó rendőrök intézkedéstaktikai énképének és gondolatainak vizsgálata	Magyar Rendészettudományi Társaság, Multidisziplinaritás: a rendészettudomány sokszínűsége tanulmánykötet, 98-110.o.	2022
9.	Examining the connections between police aptitude tests and tactical skills in police procedures	Police Review, 147/3. szám, 23-32.o.	2022
10.	A magyar rendőrök lökiképzésének fejlesztési lehetőségei	Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, 25. szám, 135-145.o.	2023